

Aan de leden van Provinciale Staten
Secretariaat Griffie
Postbus 90151
5200 MC DEN BOSCH

Beste statengriffie,

Graag bied ik u, namens de stuurgroep RES, bijgevoegde raadsinformatiebrief aan met de stand van zaken rond de Regionale Energiestrategie (RES) van de Metropoolregio Eindhoven.

Ik verzoek u om bijgevoegde informatiebrief ter kennisname aan te bieden aan Provinciale Staten.

Vanwege COVID-19 wordt dit bericht niet per post verstuurd.

Met vriendelijke groet,
namens Frans Kuppens,
voorzitter Stuurgroep RES Metropoolregio Eindhoven

Marlies Geurts

Metropoolregio Eindhoven
Raiffeisenstraat 18 / Postbus 985
5611 CH Eindhoven / 5600 AZ Eindhoven
www.metropoolregioeindhoven.nl

METROPOOL
REGIO
EINDHOVEN

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-06-02	Waterschap De Dommel	<i>Integrale aanpak</i> Waterschap De Dommel ziet een sterke meerwaarde in een regionale aanpak, waarbij regionale vraagstukken integraal worden benaderd. Door ruimtelijke opgaven te combineren dragen we gezamenlijk bij aan de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit en het beperken van de maatschappelijke kosten. Daarnaast hecht Waterschap De Dommel veel waarde aan de opgave uit het Klimaatakkoord, om de CO2-emissie structureel te verlagen (klimaatmitigatie) en tegelijkertijd de negatieve effecten van de klimaatverandering te beheersen (klimaatadaptatie)	Dit sluit aan bij de aanpak die we voor de RES voor de Metropoolregio Eindhoven volgen. De opgaven binnen de RES worden gekoppeld aan andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven in onze regio, waaronder klimaatadaptatie.
		In de conceptRES zien we de intentie van een integrale aanpak terug, maar missen we nog de eerste stappen in de uitwerking. Bij de verdere concretisering van de zoekgebieden voor grootschalige opwek vragen wij specifiek om aandacht te hebben voor een duurzaam watersysteem en klimaatadaptatie, zodat onder andere koppelingen met waterberging tot uiting komen in de RES 1.0. Daarbij willen we graag onze positieve ervaring met de regio Hart van Brabant delen, waar klimaatadaptatie, zijnde de eerste fase uit het Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie, integraal is meegenomen.	In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de conceptRES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. De opgaven voor de energietransitie worden gekoppeld aan andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven in onze regio, waaronder klimaatadaptatie.
		Het "Bod" voor grootschalige opwek van 2 TWh zien wij als een ambitieuze, maar eveneens reële uitdaging voor de regio als bijdrage aan het Klimaatakkoord.	Het bod van 2 TWh is uitgangspunt voor de verdere concretisering richting RES 1.0.
		<i>Grootschalige opwek in relatie tot de hydrologische bodemkwaliteit</i> In aanvulling op zon op daken zijn zonneweiden noodzakelijk voor het behalen van de klimaatdoelen. Naast de ruimtelijke impact hiervan vragen wij aandacht voor het behoud van de (gezonde) bodemkwaliteit en daaraan gekoppeld de regionale waterhuishouding, in relatie tot enerzijds de toekenning van terreinen en anderzijds de inrichting van de zonneweiden.	In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de conceptRES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. De opgaven voor de energietransitie worden gekoppeld aan andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven in onze regio, waaronder klimaatadaptatie. De kwaliteit van de bodem is hier onderdeel van.
		Om een duurzaam beheer van de bodemkwaliteit in relatie tot het waterbeheer te borgen vragen wij om te komen tot regionale afspraken en –laders voor de ontwikkeling van windparken en zonneweiden. Een uitwerking hiervan zien we graag terug in de RES 1.0.	Als regio doorlopen we ons RES-proces op de manier en de snelheid die nodig is om hierover zorgvuldig tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen. De zoekgebieden voor wind en zon die in 2030 ingevuld moeten zijn, worden verankerd in het omgevingsbeleid van de gemeenten. Ook de provincie en de waterschappen bieden deze ruimte in hun beleid. Gemeenten maken of actualiseren beleid voor zonne- en/of windenergie en verankeren dit eveneens in hun omgevingsbeleid
		<i>Warmte en hydrologische bodemkwaliteit</i> Met de verduurzaming van de warmte gaat een sterke toename van het gebruik van de hydrologische ondergrond plaats vinden in de vorm van open- en gesloten energiesystemen. Dit neemt risico's met zich mee voor het beheer van het schaarse grondwater en bescherming van de grondwaterkwaliteit. Wij vragen u specifiek om hier regionaal aandacht voor te hebben bij de nadere uitwerking in de RSW en de RES 1.0, zodat dit een plek kan krijgen in de gemeentelijke transitievisies warmte. Op het gebied van de inzet van duurzame warmte in de gebouwde omgeving leveren wij onze bijdrage aan het creëren van ontwikkel- en beleidsruimte voor de toepassing van aquathermie.	Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-06-30	Waterschap Aa en Maas	<i>Kijk verder dan alleen financiële koppelingen</i> In de zoekgebieden voor duurzame opwek wordt onder 3 'Energie ten dienste van andere opgaven en doelen' benoemd. Hier wordt gesteld onder de paragraaf over koppeling met landschapsherstel dat energie hierbij een nadrukkelijk een financieringsmogelijkheid om andere opgaven te kunnen realiseren. Het gebruik van (tijdelijke) energie is een interessante koppelmogelijkheid met opgaven zoals watersysteemherstel, maar zeker niet de enige. Zo zijn er ook tastbare koppelingen mogelijk waarbij er aan beide kanten positieve effecten optreden. Zoals de toepassing van aquathermie uit oppervlaktewater in stedelijk gebied kan bij dragen aan het reduceren van hittestress, het zonnepanelen goed kunnen combineren met de teelt van schaduwgewassen en te droge of te natte landbouwgronden ingezet kunnen worden voor energiegebruik. Onze oproep is dan ook om de energie ten dienste van andere opgaven, breder in te steken dan alleen financieel.	In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de conceptRES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. De opgaven voor de energietransitie worden gekoppeld aan andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven in onze regio.
		<i>Provinciale afstemming</i> Integraliteit is niet alleen belangrijk binnen de regio, maar ook binnen de provincie Noord-Brabant als geheel. Nu, in opmaat naar de RES 1.0, is het moment om actieve uitwisseling en afstemming tussen de RES'en te organiseren. Alleen dan kunnen de regio's tot een zo optimaal mogelijke invulling van het landschap komen en kan worden voorkomen dat er keuzes worden gemaakt waar we op de langere termijn last van krijgen. Bovendien staan de regio's in Noord-Brabant allen voor vergelijkbare opgaven en zijn zij gebaat bij het onderling uitwisselen van expertise, onderzoeksresultaten en best practices. Zo wordt in de verschillende regio's voorgenomen nader onderzoek naar de effecten van zonne-energie op bodem en water te doen en heeft iedere regio de ambitie optimaal te willen inspelen op innovaties. Door samen te werken – wellicht lichter hier een coördinerende rol voor de provincie Noord-Brabant – zou op deze onderwerpen niet alleen een efficiëntieslag, maar ook kwaliteitsverbetering behaald kunnen worden.	Er vindt regelmatig afstemming plaats met de provincie, de Brabantse regio's en met de buurregio's. Daarbij komt een breed scala aan onderwerpen aan de orde.
		<i>Houd rekening met de verduurzamingsopgave van de waterschappen</i> Voor het onderdeel participatie wordt in de conceptRES aangegeven dat 50% lokaal eigendom wordt nagestreefd. Zoals benoemd in het Klimaatakkoord hebben de waterschappen hierin echter de bijzondere positie van zowel lokale ontwikkelaar als decentrale overheid met een verduurzamingsopgave, die bij de uitwerking van 50% lokaal eigendom dan ook in acht moet worden genomen.	Dit wordt meegenomen in het vervoltraject.
		<i>Rol waterschap Aa en Maas</i> In de uitwerking van de RES 1.0 en de fasen daarna, in het bijzonder in de toekomstige gebiedsontwikkelingen, zien wij voor het waterschap een belangrijke rol met het oog op koppelingen (energie ten dienste van andere opgaven), waterbeheer en aquathermie. Onder leidend principe 2 'een gezamenlijke opgave en iedereen draagt bij' wordt een regierol in de realisatie van de energietransitie voor gemeenten, provincie en waterschappen benoemd. Wij willen graag bijdragen aan de realisatie van de energietransitie, maar zien daarin voor onszelf geen regierol. Wel spelen we als waterschap, vanwege onze betrokkenheid bij drie RES'en (Noordoost Brabant, Metropoolregio Eindhoven en Hart van Brabant) graag een rol in de afstemming met deze regio's in relatie tot onze kerntaken.	Dit wordt meegenomen in het vervoltraject.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-07-09	Gemeente Oirschot	<i>Samen de energie ambitie realiseren</i> De gemeenteraad kan zich grote dingen vinden in de hoofdlijnen van dit onderdeel van de concept-RES en merkt op: * onderzoek naar behoud/duurzaam gebruik huidige gasinfrastructuur (vanwege waterstof of andere 'milieuvriendelijke(re)' gassen) is belangrijk. * Verder betekent van het gas af vaak dat er alternatieven worden ingezet waardoor het stroomverbruik (vaak grijs opgewekt) sterk stijgt; waarbij stroom minder efficiënt energie afgeeft dan gas (er is meer energie in de vorm van elektriciteit nodig dan energie in de vorm van gas). Wat ons betreft blijven we aangekoppeld totdat dit efficiënter is en de schone opwekking van energie toereikend is voor de energiebehoefte. Aanvullingen voor dit onderdeel om mee te nemen naar RES 1.0: * RES als centrale regisseur om veranderingen op gang te brengen is op zichzelf prima, maar in de uitvoering zijn we vaak geneigd top-down te werken, terwijl uitvoerings-initiatieven die bottom-up zijn ontwikkeld beter gedragen zijn en een grotere kans van slagen hebben. Ga bijvoorbeeld aan de slag met energie-scans en keukentafelgesprekken (uitgevoerd door lokale energie coöperaties die hierin veel expertise hebben) en vraag hoe je mensen kunt ondersteunen in de stappen die ze zelf graag zouden willen maken. De energietransitie moet hierdoor in de uitvoering niet aanvoelen als 'opgelegd' maar als een 'initiatief van ons allen'. Hier moet absoluut meer aandacht naar uit gaan. * Niet alleen kijken naar 'waar kan wat' maar juist ook 'wat hebben we nodig'. <i>Onze aanpak voor de (concept) RES</i> * Er is niet aangegeven of er een prioriteit geldt; dat zou bijvoorbeeld kunnen in de zin van volgorde van belang. Aanvullingen voor dit onderdeel om mee te nemen naar RES 1.0: • De koppelingen die onder punt d. genoemd worden wel kritisch bekijken. Maken we daar de RES daarmee niet 'groter' dan waarvoor hij bedoeld is? • Breng prioritering aan in verschillende onderdelen. • Het woord 'vitale' onder d) is te breed interpreterbaar (liever vervangen of aangevuld met bijvoorbeeld: veilig/schoon/duurzaam) • Bottom up ontwikkeling is belangrijk. • Betrek ook wijk- en dorpsraden. • Stappen die gezet moeten worden, gaan hand in hand met initiatiefnemers. Zij kunnen niets zonder ons, en wij niets zonder hen. Hierbij is een intensieve samenwerking nodig die van extensief naar intensief kan lopen naarmate de kansrijkheid toeneemt. Prioriteiten die wij geven (type en locatie) is daarmee ook afhankelijk van ontwikkelingen (dus niet alleen bij ons maar ook bij hen). Van het grootste belang is daarbij een vroegtijdige afstemming. Ruim hiervoor dus z.s.m. ruimte voor in, nog voordat je plannen uitwerkt. <i>Besparing</i> • Wij vinden in deze fase van de ontwikkelingen besparing het belangrijkste item, nog belangrijker dan het opwekken zelf. Dat levert ook direct al voordeel op voor alle inwoners en dat is goed voor het draagvlak. Heel goed dat focus ligt op energie besparen, en dat daarna pas extra opwek volgt. • Te summeer, welke sporen gaan we bewandelen? Welke partijen gaan we hierbij betrekken? enz. Dat hoeft geen uitvoering te zijn maar op zijn minst denkrichtingen. Aanvullingen voor dit onderdeel om mee te nemen naar RES 1.0: • Blijf die focus op besparing behouden. • Wij zouden toch willen pleiten om een serieuze poging te doen om ook de besparingsopgaven te kwantificeren om het vrijblijvende eraf te halen. Kempen heeft ook gekwantificeerd dus zou moeten kunnen. Of desnoods niet in TWh maar bijvoorbeeld in isolatie-terminen of investeringen in besparende maatregelen of ander kwantificeerbaar/meetbare doelstellingen. • Definitie van grootschalig en kleinschalig toevoegen: grootschalig waarschijnlijk overheid gestuurd, kleinschalig is gedragen vanuit participatie. • Een belangrijke vorm van elektrische energie besparing is om transitie van accu auto's naar waterstof auto's te maken waarbij een tankstation netwerk in de MRE regio ontbreekt is (nu alleen in Helmond op de automotive campus). • Sluit meer aan bij kennis die er al is, ook bij bestaande organisaties. Faciliteer deze organisaties ook middels subsidies of geef hen een podium. • Pak hier ook vooral de rol op die je al hebt bij landelijke regelgeving. Denk aan registratieplicht en onderzoeksplicht. Faciliteer professionals door openstelling van subsidies en/of het geven van podium. Ga in overleg en bedenk samen oplossingen. <i>Duurzame opwek</i> • De gemeenteraad kan zich vinden in de hoofdlijnen. Opwek moet plaatsvinden op de plekken waar het ook daadwerkelijk gaat worden gebruikt t.b.v. efficiëntie en ter voorkoming van onnodig 'verlies'. • Goed te zien dat aanpak/ervaring in De Kempen meegenomen gaat worden in de rest van de MRE regio. We hadden echter verwacht dat op andere vlakken in de MRE op dezelfde niveau andere onderwerpen opgepakt zouden zijn (GeoThermie, besparing en andere alternatieven). Daar zien we helaas niets van terug. Duidelijk wordt nu ook dat de totale opgave niet alleen door zon/wind gerealiseerd kan/moet worden, maar dat dat breder is. Ook voor onze Kempengemeenten. • In samenvatting RES pagina 4: zin over landschappelijk gebied is tegenstrijdig. • Elke regio levert gemiddeld 0,67 TWh, MRE gaat voor 2 TWh, waarom een 3 keer zo hoge ambitie? Voldoen aan minimaal 0,67 TWh? • Duurzame opwek daar waar het wordt verbruikt. Aanvullingen voor dit onderdeel om mee te nemen naar RES 1.0: • Wij vinden dat er gebruik moet worden gemaakt van de uitgebreidere (constructieve) zonneladder van de natuur en milieu federaties (NMF's). De in het document gebruikte zonneladder vinden we te beperkt. Wij vinden dat de zonneladder strak moet worden toegepast in de uiteindelijke uitvoering. Om stroomnetwerken stabiel te houden en energie-opwekkers niet stil te laten staan op momenten dat het netwerk overbelast is willen we de rol van het opslaan in waterstof absoluut benadrukken en onderstrepen. Wij moeten als innovatieve regio laten zien wat wij allemaal kunnen met dit medium. (proeftuin). Wat zou het mooi zijn om waterstof auto's van onze inwoners gratis te laten rondrijden op de overcapaciteit van het netwerk! • Creëer als innovatieve regio proeftuinen voor nieuwe technieken voor duurzame opwek. We zijn de 'slimste regio'. • Zet in op de meest efficiënte invulling van duurzame energieopwekking. Een goede energiemix is belangrijk en houd aandacht voor de verhouding tussen bijvoorbeeld wind en zon. • Kijk niet alleen naar welk type opwek waar kan komen maar vooral ook wat de ideale mix is (ook om kwetsbaarheid te minimaliseren) en zet vooral als brainport regio ook in op innovatieve opslagmethodes • Biogas/biomassa mits echt groen (van lokale restproducten). • Stel maatregelen /wetgeving voor om de berekende uitval van 25% van de daken voor zonnepanelen te verkleinen. • Er is in de conceptnotitie gesteld geen doelstelling te hebben op grootschalige opwekking van energie in landschappelijk gebied of op water: 'nee tenzij', hoe rijmt dit met alle stellingen tot nu toe in dit stuk en met zoekgebieden? • Ga in gesprek met initiatiefnemers om hun enthousiasme te behouden en niet te frustreren. Initiatiefnemers hebben ook tijdsdruk. Neem die tijdsdruk ook mee in prioritering. • De ook eerdere opmerking m.b.t. contact initiatiefnemers. <i>Duurzame warmte</i> • Te weinig richting gevend. Welke stappen, met wie (in plaats van bijvoorbeeld regionaal). Aanvullingen voor dit onderdeel om mee te nemen naar RES 1.0: • Warmte uit wegen moet niet worden vergeten! Iedere kans om een weg aan het warmtenet te koppelen moet benut worden. • Zorg dat dit punt concreter wordt richting RES 1.0. Nu nog erg vrijblijvend, terwijl het een (groot) deel van de opgave betreft. • Creëer als innovatieve regio proeftuinen voor nieuwe technieken voor duurzame warmte. • Kijk zeer kritisch naar bodemwarmte en effecten op de bodem door geothermie. We hebben vernomen dat dit schadelijk kan zijn dus hier zal meer onderzoek naar gedaan worden en risico's moeten in beeld worden gebracht zodat hier een gedegen keuze over gemaakt kan worden. • Uitsluiten van bodembronnen die de aardlagen verstoren. Ook warmteopwekkingsplannen met aardwarmte zoals Helmond-Veghel doorbreken mogelijk aardlagen en verstoren hiermee waterhuishouding en veroorzaken sneller vervuiling grondwater. • Maak het concreter en geef meer richting.	Ook de bestaande infrastructuur wordt in kaart gebracht in het kader van de RES. De mogelijkheden om gebruik te maken van de infrastructuur wordt meegenomen. We maken gebruik van de lokale kennis en initiatieven op het gebied van de energietransitie, voor alle thema's. We werken samen met vertegenwoordigers van lokale energie coöperaties, onder andere binnen de werkgroep Participatie & Eigendom. In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. We maken gebruik van de lokale kennis en initiatieven op het gebied van de energietransitie, voor alle thema's. We werken samen met vertegenwoordigers van lokale energie coöperaties, onder andere binnen de werkgroep Participatie & Eigendom. Er is in de fase van de concept-RES geen generieke doelstelling voor het onderdeel besparing opgenomen. De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. We gaan in het kader van de RES verder aan de slag met de aanpak voor kleinschalige opwek. We maken gebruik van de lokale kennis en initiatieven op het gebied van de energietransitie, voor alle thema's. We werken samen met vertegenwoordigers van lokale energie coöperaties en andere partijen. We maken daarbij gebruik van/sluiten aan bij bestaande organisaties (structuren). Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie. In het kader van de RES maken we gebruik maken van de kennis en ervaring die in de regio aanwezig is, o.a. in De Kempen. Het bod van 2 TWh is uitgangspunt voor de verdere concreterisering richting RES 1.0. We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar: - maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; - het benutten van de gebieds specifieke meekoppelingen; - waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; - het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, waaronder ook het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden, wordt ook de toepassing van de zonneladder verder uitgewerkt. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Diffier en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld. We brengen in beeld welke bestaande instrumenten kunnen worden ingezet om tot uitvoering te komen. Daarnaast geven we aan welke aanpassingen of aanvullingen in wet- en regelgeving, beleid en instrumentarium nodig zijn om ambities en plannen tot uitvoering te kunnen brengen. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. Daarbij wordt aangegeven of deze een lokaal c.q. boven lokaal/regionaal karakter/potentie hebben. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld. De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke wisselwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en innovatieve technologie die, o.a. in de regio, aanwezig is.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
		<i>Von strategie naar uitvoering</i> De gemeenteraad kan zich vinden in de hoofdlijnen voor dit onderdeel. Aanvullingen voor dit onderdeel om mee te nemen naar RES 1.0: • Zet in op participatie, betrek inwoners, initiatiefnemers, ontwikkelaars, etc. Inwoners en stakeholders willen gehoord worden. Door ze te betrekken creëer je draagvlak. • Geef inwoners niet alleen de lasten, maar ook de lusten van de enorme veranderingen die er aan staan te komen. Dat is enigszins geregeld met de '50%-regeling'. Wij vinden dat dit zo concreet en aantrekkelijk mogelijk vorm moet krijgen voor onze inwoners(!) Nu kan een initiatiefnemer zelf de grootte van het compensatie-gebied kiezen en zelf een voorstel doen • hoe de bewoners in dat gebied worden gecompenseerd. Dat kan in de uitvoering leiden tot ongelijkheid of willekeur bij de diverse projecten. Wij zouden het eerlijker vinden als een percentage van dit bedrag per definitie altijd terecht komt bij fondsen waarmee woningen kunnen verduurzamen zonder dat de huren stijgen of ter financiering van de door onze inwoners gemaakte keukentafel-gesprek-plannen n.a.v. de energietransitie. • Ook hier: concreet maken en duidelijke planning/tijdslijn en doelen formuleren. • Geef in de RES duidelijk aan wat regionaal opgepakt moet worden en wat lokaal geïmplementeerd moet worden. • Dat gebruik van aardwarmte (boringen) noot de drinkwaterlagen (waarvan de meerderheid in Nederland voor drinkwater van afhankelijk is en met de toenemende droogte door klimaatverandering nog belangrijker worden) op enigerlei wijze in gevaar mogen brengen. Dus ook geen vervuilde grond in mag lekken. • Vraag met de RES ook om behoud van salderingsregeling voor zonnepanelen. • Algemeen: Windenergie is efficiënter en minder investeringsintensief dan zonne-energie en verbruikt minder grondoppervlakte. Omdat de publieke opinie ten aanzien van windenergie meer afwijzend is geworden zijn de plannen in de 30 regio's samen aan het verschuiven van de verhouding 60-40 wind-zon naar 20-80 wind-zon. We moeten oppassen dat we door deze mogelijke verschuiving in de toekomst niet onevenredig veel kosten maken die de inwoners van onze regio's gaan opbrengen.	Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie. De komende periode richting RES 1.0 wordt dit verder uitgewerkt. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. We brengen in beeld welke bestaande instrumenten kunnen worden ingezet om tot uitvoering te komen. Daarnaast geven we aan welke aanpassingen of aanvullingen in wet- en regelgeving, beleid en instrumentarium nodig zijn om ambities en plannen tot uitvoering te kunnen brengen. Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-07-14	Gemeente Best	<i>Samen de energie ambitie realiseren</i> Gemeente Best onderschrijft het belang dat de regio gezamenlijk werkt aan de energietransitie. Daarnaast sluit het afstemmen met de subregio SGE aan bij de voorkeur die Best heeft voor de SGE samenwerking. Ook lokaal zijn steeds meer partijen betrokken bij de energietransitie. Zo werken we samen aan projecten met de lokale coöperatie Best Duurzaam en kunnen inwoners meedelen over belangrijke thema's. Volgens de gemeente Best is participatie zoals hierboven beschreven bij 1c belangrijk voor voldoende draagvlak in de samenleving om zo samen de energieambitie te realiseren. Waar maatschappelijke partners en bedrijfsleven nu al zijn betrokken, zal er in het vervolgtraject naar de RES 1.0 ook meer ruimte komen voor inwonerparticipatie. Kanttekeningen: • Tijdsdruk mag niet ten koste gaan van kwaliteit en draagvlak. - Er is tijd nodig om inwoners tijdig en goed te betrekken en te laten participeren (informeren, draagvlak en bewustzijn creëren, motiveren en stimuleren), zeker omdat door Covid-19 de communicatie over de concept-RES anders vormgegeven moest worden. - De gemeente maakt zich dan ook zorgen over de haalbaarheid van de planning. • Aandacht voor het betrekken van jongeren. De energietransitie is van groot belang voor de volgende generatie. Het betrekken van jongeren verdient dan ook de aandacht bij de totstandkoming van de RES op zowel lokaal, regionaal als landelijk niveau. Dit kan onder andere door hen te betrekken in participatietrajecten, alsmede via educatie en voorlichting.	De zorgvuldigheid in termen van kwaliteit en draagvlak staat voorop in de aanpak voor de RES. Ook jongeren betrekken we actiever bij de energiestrategie. Zo gaan we op regionaal niveau in gesprek met Jong RES over hun betrokkenheid bij de energietransitie.
		<i>Onze aanpak voor de (concept) RES</i> Gemeente Best staat achter de aanpak zoals die hierboven is beschreven. Daarnaast kan Best zich vinden in de genoemde leidende principes als afwegingskader. Dit afwegingskader is juist belangrijk bij de integrale aanpak van duurzame energieopwekking, om in het groter geheel meer doelen te kunnen behalen. Leefbaarheid heeft daarbij absolute prioriteit met het behoud van specifieke kenmerken van Best en natuur als kernpunten.	In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. We houden daarbij rekening met de specifieke kenmerken van onze regio.
		<i>Besparing</i> De energie die niet wordt verbruikt, hoeft ook niet te worden opgewekt. Gemeente Best onderschrijft dan ook het belang van besparing op energieverbruik en CO2 met daarbij tevens nadrukkelijke aandacht voor de stimulering van kleinschalige energieopwekking als een belangrijk onderdeel in de energietransitie. Om meer besparing te realiseren is bewustzijn en gedragsverandering nodig. De energietransitie vraagt veel van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Zij moeten hun gedrag aanpassen of zelf hun gebouwen verduurzamen, wat vaak een grote stap buiten hun comfortzone is. Door als gemeente het goede voorbeeld te geven, kunnen we niet alleen zelf stappen zetten maar ook anderen beter ondersteunen in dit ingrijpende proces. Er lopen nu al een aantal projecten in Best om hier meer aandacht aan te geven, zoals het Energieloket, De Groene Zone en een overkoepelende communicatiestrategie. Door mensen bewust te maken van de impact die zij met hun gedrag hebben, kan er meer energie en CO2 bespaard worden. Daarom zet gemeente Best de komende jaren hier nog meer op in, ook in samenwerking met andere partners, zoals de Taskforce Duurzaamheid. Kanttekeningen: • Energiebesparing en kleinschalige opwek wel onderdeel bod Besparing is één van de moeilijkste opgaven. Om met energiebesparing en kleinschalige opwek resultaat te behalen, zijn inspanningen nodig van o.a. inwoners en bedrijven. Voor het draagvlak is het essentieel dat deze resultaten dan ook concreet onderdeel uitmaken van het bod. <i>Duurzame opwek</i> Gemeente Best onderschrijft van harte de focus op maximaal behoud van ruimtelijke kwaliteit en de no-regret maatregelen die aansluiten bij de zonneladder. De regio heeft in drie stappen veiligheidsmarges ingebouwd in het bod van ZTW: 1. Intensiteit categoriëren: Als eerste wordt er rekening gehouden met de intensiteit van de zoekgebieden die verschilt per categorie. Zo wordt maar een klein percentage van de totale oppervlakte van een categorie meegerekend als opwekmogelijkheden; 2. Haalbaarheid voor 2030: Vervolgens wordt er rekening gehouden met de haalbaarheid van de zoekgebieden voor 2030. Daardoor wordt een klein deel van potentie van stap 1 meegenomen als potentie voor het bod; 3. Bod regio: Het bod van onze regio van ZTW is significant lager dan de potentie die uit stap 2 komt. Daarmee is er op verschillende manieren rekening gehouden met de opwekpotentie in de regio en heeft Best vertrouwen in het bod van ZTW. Kanttekeningen • De lokale visie is leidend in gemeente Best. Momenteel wordt de lokale visie voor energieopwekking in het buitengebied van Best opgesteld. Best geeft vorm aan deze visie door in gesprek te gaan met inwoners, organisaties en ondernemers. Hieronder staat een uitsnede van de voorlopige visie voor zonnenvelden (links) en windturbines (rechts). Participatie en besluitvorming moeten hierop nog plaatsvinden zodat daarna duidelijk wordt of deze locaties blijven. De gemeenteraad van Best heeft aangegeven dat deze visie bepalend is. • Haalbaarheid zoekgebieden niet kansrijk We verwachten dat de haalbaarheid voor delen van het genoemde zoekgebied in Best voor de opwek van duurzame energie niet kansrijk is. Energieopwekking in combinatie met natuurontwikkeling is hier niet mogelijk, omdat de natuur in Het Groene Woud al grotendeels ontwikkeld is. Er is reeds sprake van ingerichte natuur binnen het Natuur Netwerk Brabant. Een ander belangrijk argument is dat dit gebied centraal ligt in het landschappelijk en cultuurhistorisch geladen Van Gogh Nationaal Park en het door het Rijk aangewezen cultuurhistorisch waardevolle wederopbouwgebied De Scheeken. Deze en andere cultuurhistorische waarden zijn op dit moment niet meegenomen in de zoekgebieden van de concept RES. Het is belangrijk in de RES 1.0 wel wordt meegenomen. In de attentiegebieden rondom Het Groene Woud is onder kwaliteitsveer voorwaarden energieopwekking mogelijk of afweegbaar. Dit zal echter geen significante bijdrage zijn aan het RES bod, maar eerder kleinschalig en op ingepaste gebieden. • Criteria niet voldoende getoetst in Best Wij zijn van mening dat de criteria die genoemd zijn onder 2c niet voldoende en zorgvuldig zijn getoetst aan het in Best opgenomen zoekgebied. Dit heeft impact op de kaarten die de potentie voor duurzame opwek weergeven. Uit eigen onderzoek blijkt dat windmolens hier slechts zeer beperkt mogelijk zijn.	Wij zetten als regio maximaal in op besparing. Door een combinatie van het beperken van de energievraag, duurzame warmtevoorziening en gebouwgebonden energieopwekking is CO2-uitstoot maximaal te reduceren. De besparingsaanpak wordt in de fase richting RES 1.0 afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. De aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. Het bevorderen van kleinschalige opwek wordt meegenomen in de aanpak.
		<i>Duurzame warmte</i> De gemeente Best vindt het belangrijk dat ook voor duurzame warmte gemeentelijke overstijgende kansen worden meegenomen. De RSW dient als een goede basis die we in Best gebruiken als input voor de lokale Transitie Visie Warmte. De voortgang van de lokale aanpak gaat gezamenlijk op met de ontwikkeling van de RSW waarover tussentijds wordt afgestemd met de regio. Kanttekening: • Lokale Transitie Visie Warmte leidend in Best Waar de RSW als goede basis dient, zal de Transitie Visie Warmte leidend zijn voor gemeente Best. Hierin worden specifieke kenmerken van gemeente Best meegenomen, zoals lokale kennis en koppelkansen. Zo moeten ook de SWOT-analyse van de warmtebronnen en de gemeten energiepotenties uit de RSW nog verder vertaald worden naar lokale inzichten in de gemeente Best. Het zou kunnen dat daardoor de potentie lokaal lager uitvalt.	De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke wisselwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn.
		<i>Van strategie naar uitvoering</i> Gemeente Best vindt het belangrijk dat er zowel regionaal als lokaal draagvlak is voor de gemaakte afspraken. In het kader van samenwerking is de gemeente Best het daarnaast eens dat regionale plannen ook met andere regio's afgestemd dienen te worden. Kanttekeningen: • Tijdsdruk mag niet ten koste gaan van kwaliteit en draagvlak. Ook voor dit onderdeel geldt dat de haalbaarheid van de planning de gemeente Best zorgen baart. De tijdsdruk mag niet ten koste gaan van kwaliteit en draagvlak. De terugkoppeling van PBL staat gepland voor februari 2021. Als op dat moment pas bekend wordt dat het bod niet voldoende, en er grote aanpassingen nodig zijn, komt het proces in het gedrang. Waar in de concept RES veel zaken regionaal zijn afgestemd, moet dit proces lokaal nog grotendeels worden opgestart. Lokale nuancering en bestuurlijke keuzes zijn belangrijk om tot een gedragen RES 1.0 te komen. Daarom is een tijdige terugkoppeling gewenst, zodat er voldoende tijd is om dit proces zorgvuldig te doorlopen. • Ook buiten regio kansen benutten. In het kader van samenwerking vindt de gemeente Best naast regio overstijgende afstemming, het ook belangrijk dat we kansen buiten de regio benutten. Hierbij is afstemming met regionale en provinciale ruimtelijke opgaven en planambities belangrijk. Besproken is om objectief over de grenzen heen te kijken op basis van landschappen en locaties. Insteek is geen afwenteling maar een integrale analyse op provinciaal, en beter nog landelijk, niveau. Een integrale analyse, die niet eindimensionaal (energieopwekking) maar multidimensionaal kijkt. Daarom stellen wij dat de concept-RES'en van de vier Brabantse regio's op elkaar moeten worden afgestemd, voordat er over wordt besloten. Landschapskwaliteiten dienen leidend te zijn bij de aanwijzing en inrichting van grootschalige opweklocaties. Dit kan betekenen dat er in de ene regio meer ruimte wordt geboden voor windturbines en in een andere regio bijvoorbeeld natuurgebieden worden uitgesloten. Provinciale doelen, zoals met Van Gogh Nationaal Park, en Rijksdoelen zoals met het wederopbouwgebied De Scheeken, dienen daarbij te worden gewogen.	De zorgvuldigheid in termen van kwaliteit en draagvlak staat voorop in de aanpak voor de RES. Er vindt regelmatig (tussentijds) afstemming plaats met provincie, de Brabantse regio's en met de andere buur regio's. De provincie vervult hierin een coördinerende rol. In de RES worden gezamenlijke randvoorwaarden meegegeven richting het Rijk.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-07-14	Gemeente Waalre	1. De gemeenteraad kan ach vinden in de hoofdlijnen van de concept-RES. 2. De gemeenteraad het met name van belang vindt dat verwachtingen naar onze inwoners goed worden gemanaged en dat het proces van transitie, zowel op het punt van besparing, warmte als grootschalige opwek, zoveel mogelijk met en voor onze inwoners vormt krijgt. <i>1. standpunt college 'Samen de energie ambitie realiseren'</i> Wij vinden het erg belangrijk dat alle belanghebbenden op een goede en transparante manier betrokken worden bij de totstandkoming van de RES. Wij hechten grote waarde aan een zorgvuldig proces en de daadwerkelijk implementatie hiervan. Wij zien tot nog toe dat maatschappelijke partners en het bedrijfsleven in het proces hun inbreng kunnen leveren. Tot op heden is de inbreng van onze inwoners echter beperkt gebleven. Voor het welslagen van de RES, moeten onze inwoners op een transparante en zorgvuldige wijze meegenomen worden. In het vervolgtraject naar de RES 1.0 van de RES vinden wij het essentieel dat onze inwoners goed meegenomen worden en kunnen bijdragen aan een gedragen RES. Hierbij is verwachtingenmanagement erg belangrijk: goed borgen wat, wanneer en hoe onze inwoners kunnen en mogen participeren in het proces en welke invloed zij hebben op het resultaat. Dit kan bijvoorbeeld middels een plan van aanpak per wijk of buurt. Ook in de fase van concrete uitvoering van strategie naar realisatie van projecten is communicatie een onlosmakelijk en cruciaal onderdeel. Recentelijk hebben wij een communicatiestrategie duurzaamheid opgesteld, die wij de komende maanden concretiseren naar een strategisch communicatieplan. Thema's zoals de energiestrategie maken een belangrijk onderdeel uit van onze communicatiestrategie en plan. Een belangrijke voorwaarde voor het slagen van de RES is dat het betaalbaar en haalbaar is. Wij constateren dat hier in de RES rekening mee wordt gehouden en dat dit belangrijke uitgangspunten zijn. Wij onderschrijven dit en benadrukken dat betaalbaarheid en haalbaarheid voor onze inwoners de pijler is voor een succesvolle energietransitie, iedereen moet kunnen meedoen. De RES is belangrijke input voor de omgevingsvisie en -plannen die gemeenten aan het maken zijn. Om het Klimaatakkoord tot een succes te maken, is het van cruciaal belang dat de RES in de omgevingsvisie en daaruit vloeiende omgevingsplannen vertaald en geborgd worden. Wij zijn druk bezig met de ontwikkeling van de Waalse omgevingsvisie. Via een iteratief proces zal de RES hierin goed vertaald en verankerd worden.	De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken: die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze concept-RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten. Voor de verschillende thema's.
		<i>2. Standpunt college 'Onze aanpak voor de (concept) RES'</i> Wij ondersteunen de aanpak zoals in de RES beschreven en hechten aan het openhouden van zoveel mogelijk opties. Het is belangrijk om geen opties op voorhand uit te sluiten, waardoor deze in de toekomst niet meer ingezet kunnen worden: de opgave is daarvoor te groot en complex. We gaan aan de slag met beweemmaatregelen die we nu kunnen nemen en spelen in op innovaties die gaande de rit zich aandoen. Daarbij zetten we in op de innovatiekracht die onze regio rijk is en maken we de vertaling naar nieuwe maatregelen en oplossingen. We voorkomen de inzet op maatregelen die geen zin hebben. Wij hechten aan solidariteit in de regio. Dit betekent geen 'free rider' gedrag. Iedereen moet bijdragen. Alle gemeenten, dus ook Waalre, draagt naar i-formaan bij aan de RES en de realisatie daarvan. Dit betekent dat wij bijdragen aan de uitvoering die past bij de maat en schaal van onze gemeente zowel vanuit landschappelijk als financieel oogpunt, maar ook vanuit organisatorisch perspectief (kennis en capaciteit). Aandacht voor ruimtelijke kwaliteit vinden wij een belangrijk uitgangspunt voor het bod richting de rijksoverheid. We zien dat dit uitdrukkelijk is meegenomen voor het onderdeel grootschalige opwek. Wij onderschrijven dat de ruimtelijke kwaliteit maximaal wordt behouden. We gaan als gemeente Waalre concreet aan de slag, waarbij een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van zon- en windenergieprojecten uitgangspunt is. De energietransitie biedt kansen voor onder meer het versterken van de regionale en lokale economie, de werkgelegenheid, het stimuleren van innovaties en natuur- en landbouwontwikkeling. Waalre zet de energietransitie als opgave waar kansen mee zijn gemoeid. Gebruik deze kansen om bewustwording bij inwoners te creëren, maar bijvoorbeeld ook om agenderen te helpen met het genereren van aanvullende financiële middelen. Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak zullen wij in de uitvoering voor elkaar moeten krijgen, juist met inwoners. Het meemenen en -krijgen van onze inwoners kan alleen als we dit transparant doen met veel aandacht voor inwoners. Wij benadrukken - nogmaals - dat dit thema in het vervolgtraject van groot belang is, maar tegelijk ook complex en lastig is. Wij hechten zwar aan het leidende principe van maatschappelijke draagvlak voor de RES en bewustwording bij onze inwoners. De energietransitie is noodzakelijk om in onze toekomstige behoeftes te voorzien en de gevolgen van klimaatverandering te minimaliseren.	We zetten als eerste in op no-regret maatregelen en we geven randvoorwaarden aan richting Rijk en provincie die nodig zijn om dat mogelijk te maken. Ook innovatieve oplossingen worden meegenomen. Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan. We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar: - maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; - het benutten van de gebieds specifieke meekoppelingen; - waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; - het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten. Voor de verschillende thema's.
		<i>3. Standpunt college 'Besparing'</i> Wij constateren dat energiebesparing een groot en complex vraagstuk is en een ingewikkelde en kostbare opgave in de uitvoering. We hebben hierin echter relatief weinig te kiezen; wij zullen als regio en lokale overheden de focus hier op moeten leggen. Het maken van een regionale energiebesparingsplan met daaraan gekoppeld voldoende financiële middelen en uitvoeringskracht, zien wij als belangrijke voorwaarde om de uitvoering op lokaal niveau te initiëren. In het vervolgtraject naar de RES 1.0 en de uitvoering van de RES zelf, moet een grote nadruk en focus zijn op dit thema. Het energiebesparingsplan en de uitvoerbaarheid daarvan is een essentieel onderdeel om de RES-doelen te realiseren. De toepassing van kleinschalige opwek vinden wij belangrijk, maar dit mag niet ten koste gaan van de besparingsmogelijkheden voor warmtereductie in woningen. Wij zien goede aanknopingspunten om de isolatieopgave gezamenlijk op te pakken om haalbaar en betaalbare besparing te realiseren. Gezamenlijk aanknak is nodig om te zorgen voor haalbare en betaalbare bespaarmogelijkheden voor onze inwoners. Hierbij zien wij het regionale zonnepanelenproject de Groene Zone als voorbeeld voor een regionaal isolatieprogramma (particulier- en huurwoningen) die lokaal door gemeenten wordt uitgerold. Door de handen in één te slaan zorgen we voor regionale slagkracht, maken we het tastbaar en concreet en ontzorgen wij onze inwoners op lokaal niveau. We onderzoeken hoe we al dan niet op regionaal niveau financiële prikkels kunnen inzetten om te stimuleren dat huishoudens gewenste maatregelen gaan nemen.	De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders.
		<i>4. Standpunt college 'Duurzame opwek'</i> Wij steunen de geschetste aanpak en zijn van mening dat de ambitie om 21 Wh aan duurzame opgewekte elektriciteit in 2030 te realiseren, realistisch en haalbaar is. Met de potentiële zoekgebieden kan circa 5 TWh aan duurzame elektriciteit worden opgewekt. Het bod gaat uit van het realiseren van circa 20% van deze zoekgebieden. Op basis hiervan achten wij het conceptbod van de regio voor grootschalige opwek wijk realistisch en haalbaar. Door het uitvoeren van de regionale planMER wordt de haalbaarheid en impact van de verschillende zoekgebieden zichtbaar. Samen met de omgeving geven wij als gemeente uiteindelijk concreet en lokaal inwilling aan deze zoekgebieden in de vorm van realiseerbare projecten. Het realiseren van concrete projecten moet in onze ogen gebeuren door en met onze inwoners en lokale stakeholders. Alleen op deze manier krijgen we de lokale gemeenschap mee. De gemeente Waalre gaat haar inwoners maximaal in positie brengen door lokaal eigenaarschap van zon- en windenergieprojecten zo veel als mogelijk te faciliteren.	Dit wordt onderschreven. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen en uitwerkingen.
		<i>5. Standpunt college 'Duurzame warmte'</i> Wij onderschrijven het belang mee te werken aan de overstap op een toekomstbestendige warmtevoorziening door de inzet van duurzame warmtebronnen. Daarbij merken wij op dat praktisch gezien er weinig beschikbaar is zowel qua warmtebronnen als opslagmogelijkheden. Dit onderstreept nogmaals de urgentie om vol in te zetten op het verminderen van de warmtevraag door middel van isolatie van woningen en gebouwen. Wij hechten er aan dat bij omschakeling naar duurzame warmtebronnen het nemen van isolatiemaatregelen een intrinsiek onderdeel vormt. Een aanvullende reden om sterk in te zetten op isolatie is dat de beschikbaarheid van warmte veelal in de vorm van Laagtemperatuur Verwarming (LTV) (temperaturen tot maximaal 45°C) is. Een voorwaarde om LTV te kunnen toepassen is dat de gebouwschil voldoende goed geïsoleerd is. De beschikbare warmte is veelal van laage temperatuur, waardoor het grootschalig isoleren van de bestaande gebouwvoorraad noodzakelijk is. Isoleren is een 'no regret' maatregel, die nu genomen kan en moet worden om de warmtevraag te reduceren en laagtemperatuurverwarming op grote schaal mogelijk te maken. Daarbij is het van groot belang om de vertaling te maken naar onze inwoners. Hoe concreter, betaalbaarder en realistischer we deze vertaling kunnen maken, hoe beter inwoners en corporaties in staat en bereid zijn om maatregelen te nemen.	Dit wordt onderschreven. We zetten in de RES volop in op besparing, o.a. door het treffen van isolatiemaatregelen.
		<i>6. Standpunt college 'Van strategie naar uitvoering'</i> De grootste uitdaging van deze energietransitie is maatschappelijk draagvlak en het laten participeren van en organiseren van eigenaarschap voor al onze inwoners. Wij vragen uitdrukkelijk aandacht voor deze sociale exercitie, waarbij transparantie, in gesprek gaan en lokaal eigenaarschap belangrijke elementen zijn. In dit kader heeft de gemeenteraad van Waalre recentelijk beleidsregels vastgesteld, waarmee maximale participatie in de vorm van lokaal eigenaarschap in zon- en windenergieprojecten wordt geborgd/gestimuleerd. Wij benadrukken dat het van groot belang is dat voor het succesvol uitvoeren van de RES voldoende financiële middelen, menskracht, juiste instrumentarium en kennis beschikbaar komt, zodat gemeenten de regie kunnen pakken en concreet handen en voeten geven aan de energietransitie. Brede ondersteuning vanuit het Rijk en de provincie is nodig voor een succesvolle uitvoering van de RES op lokaal niveau. Wij gaan er vanzelfsprekend vanuit dat het Rijk de lokale overheden langdurig en consistent ondersteunt in de uitvoering. Van de provincie Noord-Brabant verwachten wij dat zij samen met de drie Brabantse regio's en gemeenten hard blijft werken om de RES en de uitvoering van de RES een succes te maken. Het recente Coalitieakkoord van de provincie is hierin leidend en geeft ons houvast voor de samenwerking op de lange termijn. Tot slot missen we een prominente rol voor de ontwikkeling van het regionale energiebesparingsplan. Wij pleiten voor een prominente rol, focus en een vervolg op korte termijn. Het regionale energiebesparingsplan moet met prioriteit worden opgevoelkt en moet onderdeel zijn van de eerste volgrede stappen (genoemd onder fig van de hoofdlijnennotitie) die na de concept RES opgepakt worden.	Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie. Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen. We brengen in beeld welke bestaande instrumenten kunnen worden ingezet om tot uitvoering te komen. Daarnaast geven we aan welke aanpassingen of aanvullingen in wet- en regelgeving, beleid en instrumentarium, kennis, menskracht e.d. nodig zijn om ambities en plannen tot uitvoering te kunnen brengen.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-07-15	Gemeente Bladel	1. <i>Samen de energie ambitie realiseren</i> Gemeenteraad Bladel stemt in met de standpunten van hoofdstuk 1.	In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten daarbij kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. Daarbij blijven we continu alert op aanvullende te maken koppelingen.
		2. <i>Onze aanpak voor de (concept)- RES</i> Standpunt gemeenteraad Bladel: - Wij missen concretisering van punt 2b-4. Graag zien wij hier dat de energietransitie als kans wordt gezien voor het versterken van een economisch en ecologisch vitale regio. In onze optiek zou energieopwekking namelijk een bijdrage moeten leveren aan lokale maatschappelijke doelstellingen in de brede zin van het woord. - In navolging van bovenstaande zien wij bij punt 2c graag dat gekozen wordt voor de stelling 'kwalitatieve bijdrage aan ruimtelijke kwaliteit'. Dit sluit ons inziens ook beter aan bij hoofdpunt 2d. - Wij zien graag dat bij 4d de vier punten worden samengevat in drie punten voor een meer kernachtige boodschap. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door agrarische economie onder de overige economie te scharen. - Ons inziens moet de stelling worden opgenomen dat de regio klimaatbestendig en waterobuustis, conform vastgestelde doelstelling in het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie.	
		3. <i>Besparing</i> Standpunt gemeenteraad Bladel: - Ons inziens is deze doelstelling te weinig geconcretiseerd; o Ten eerste missen wij een beschrijving van doelstelling en haalbaarheid. De energievraag is de afgelopen jaren, ondanks besparingsmaatregelen, nauwelijks gedaald. Landelijk gaat het PBL in de energieverkenning 2019 uit van een besparing van 0,9% per jaar voor de periode 2020-2030, hoeveel zou inzet op besparing dan volgens het MRE kunnen bijdragen? o Ten tweede is voor ons onvoldoende duidelijk welke rol van gemeenten verwacht wordt in de besparingsdoelstelling.	
		4. <i>Duurzame opwek</i> Standpunt gemeenteraad Bladel: Wij stemmen in met de standpunten van hoofdstuk 4 en benadrukken dat de Kempengemeenten zelf hun zoekgebieden aanleveren voor de concept RES naar aanleiding van ons gezamenlijke beleid voor grootschalige wind en zon.	
		5. <i>Duurzame warmte</i> - Biomassa is wat ons betreft geen bron van duurzame, hernieuwbare energie en willen wij bij voorkeur ook niet als zodanig in de RES erkennen.	
		6. <i>Van strategie naar uitvoering</i> Standpunt gemeenteraad Bladel: Wij missen een beschrijving van hoe stakeholders in de regio mede eigenaar worden gemaakt van de oplossingen, om zo ook de gewenste kansen voor de economie te realiseren en draagvlak te houden voor (met name) ruimtelijke ingrepen bij grootschalige opwekking?	
2020-07-21	Gemeente Nuenen	1. <i>Samen de energie ambitie realiseren</i> * Wij vinden het van belang dat we in Nuenen, als onderdeel van MRE, onze bijdrage leveren aan de landelijke klimaatdoelstellingen. * Wij vinden het belangrijk dat we hierin als regio gemeenten gezamenlijk optrekken, waarbij de nadruk ligt op een effectieve en efficiënte samenwerking en er aandacht is voor het lokaal beleid in relatie tot de regionale plannen. * Wij zetten ons in om de RES in het gemeentelijk (omgevings)beleid te verwerken/verankeren, mits passend in het lokaal beleid.	In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten daarbij kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. Daarbij blijven we continu alert op aanvullende te maken koppelingen. We gaan in gesprek met stakeholders over de gezamenlijke ambities in het kader van de energietransitie en op welke wijze we willen gaan samenwerken in het kader van de RES. We maken gebruik van bestaande organisaties (structuren).
		2. <i>Onze aanpak voor de (concept)-RES</i> * Wij ondersteunen de leidende principes voor de aanpak binnen de RES. * Daarnaast vinden wij verduurzaming van de energievoorziening als hefboom voor kwaliteitsverbetering (ruimtelijk, economisch, ecologisch en sociaal) een belangrijke voorwaarde voor het laten slagen van de RES. Bij de uitwerking van de zes ontwikkelrichtingen moet er aandacht zijn voor effectieve samenwerking vanuit de MRE met samenwerkingsverbanden die nu al bestaan, bij voorbeeld op sub-regionaal niveau of op specifieke beleidsonderdelen.	
		3. <i>Besparing</i> * Wij ondersteunen het idee dat het terugdringen van de lokale en regionale energievraag de eerste stap is en dat besparing daarom prominente aandacht behoeft. Het in beweging krijgen van inwoners, instellingen en bedrijven is een uitdaging. Samenwerking en kennisuitwisseling op regionaal niveau is daarom belangrijk. * Bij de uitwerking van energiebesparing moet er voldoende aandacht zijn voor de haalbaarheid en betaalbaarheid van maatregelen voor de inwoners en bedrijven. * In het huidige Nuenens beleid is reeds aandacht voor energiebesparing in combinatie met het leggen van zonnepanelen op daken. Dit beleid wordt momenteel uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Het energiebesparingsplan dat voor de RES 1.0 wordt uitgewerkt zien wij als een aanvulling hierop.	
		4. <i>Duurzame opwekking</i> * Wij ondersteunen de bijdrage van 2 TWh aan duurzame energieopwekking vanuit onze regio en kunnen ons vinden in de redenering van dit bod. Nuenen wil waar mogelijk een bijdrage leveren aan het duurzaam opwekken van energie. * Wij zijn het er mee eens dat er eerst moet worden gekeken naar het realiseren van no-regret maatregelen lokaal (en in de regio). * Op Nuenens grondgebied worden er in de RES geen zoekgebieden aangewezen voor grootschalige opwekking. Dit betekent niet dat er op Nuenens grondgebied geen mogelijkheden zijn hierover. Wel hebben we reeds besloten terughoudend om te gaan met initiatieven voor grootschalige energieopwekking die een negatieve invloed hebben op de kernkwaliteiten van Nuenen. * Er is in Nuenen nog geen vastgesteld beleid m.b.t. zonne- en windenergie, maar er zijn intussen wel meerdere principeverzoeken ingediend voor het aanleggen van zonnenvelden. Om op gemeentenniveau duidelijkheid te scheppen over de mogelijkheden en wenselijkheid m.b.t. grootschalige energieopwekking wordt er een lokaal afwegingskader zonne- en windenergie opgesteld. * In het geval dat wij op eigen grondgebied grootschalige energieopwekking realiseren, zetten we in op semipermanente, grootschalige zonne- en windprojecten. Deze kunnen na de exploitatieperiode eventueel weer worden ontmanteld, waarna de gronden weer voor andere doeleinden kunnen worden gebruikt. We houden voor het opwekken van duurzame energie daarmee op de lange termijn de mogelijkheden open voor toekomstige technologisch innovaties die landschappelijk minder grote impact hebben.	
		5. <i>Duurzame warmte</i> * Wij onderschrijven het belang van een regionale sturcruur warmte (RSW) voor de exploitatie en verdeling van duurzame warmte. De gemeente start dit jaar met het lokaal opstellen van de transitievisie warmte, die eind 2021 ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden. Vanwege de omvang van deze opgave en de belangrijke rol van inwoners en ondernemers hierin, worden zij betrokken bij het uitwerken van de visie. Nuenen wil in het proces van de transitievisie warmte niet zelf het wiel uitvinden, maar samenwerken en informatie uitwisselen met de andere MRE-gemeenten. * Afspraken uit de RSW worden overgenomen, mits passend binnen de uitkomsten in de gemeentelijke transitievisie warmte.	
		6. <i>Van strategie naar uitvoering</i> * Wij ondersteunen de stappen om van strategie naar uitvoering te gaan en zien graag uitgewerkt hoe de (lokale) omgeving wordt betrokken in de uitwerking van de RES 1.0. * Daarnaast vragen wij om naar de RES 1.0 nader te concretiseren hoe de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar wordt gemaakt. * Afspraken uit de RES worden opgenomen in het gemeentelijk (omgevings)beleid, mits passend in het lokaal beleid.	

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-07-28	Gemeente Asten	1. <i>Samen de energie ambitie realiseren</i> Standpunt gemeenteraad Asten: a. Wij zien de Concept RES MRE als een belangrijke tussenstap in het proces naar de RES MRE 1.0. Alle colleges en gemeenteraden krijgen nu een eerste zicht op hoe sterk wij moeten inzetten op energiebesparing, en in het bijzonder het sterk terugdringen van de warmtevraag van de bestaande gebouwde omgeving. Maar ook hoe groot ons gezamenlijk bod en daarmee collectieve opgave voor grootschalige opwek met zon en wind, is. Voor het onderdeel warmte geeft de RSW een eerste inzicht in de mogelijke vervangende duurzame bronnen waarmee wij de warmtevraag invullen richting 2050, het jaar waarin we uiterlijk aardgasvrij moeten zijn. b. Uit de RES komen projecten voort die meerdere gemeenten raken. Ook hebben we elkaar nodig om in 2050 uiteindelijk klimaatneutraal te zijn. Door samen te werken kunnen we hier op een effectieve en efficiënte wijze invulling aan geven aan onze lokale, subregionale en regionale opgaven. c. Het opstellen van de Concept RES MRE heeft geresulteerd in zeer goede samenwerking in de subregio De Peel op het gebied van de Energietransitie, zowel op bestuurlijke en ambtelijke vlak. d. Wij hebben bewust gekozen om de RES MRE zo veel mogelijk met eigen mensen op te stellen. Zo blijft de opgedane kennis voor het vervolg in de RES 1.0, 2.0 en verder, maar ook voor de verankering in lokaal beleid, zoals de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen en verder lokaal beleid en uitvoering voorhanden. e. Exact op de dag waarop landelijk de eerste beperkende maatregelen in de strijd tegen Corona werden afgekondigd zouden 's avonds de gemeenteraden en inwoners van de MRE in het Evoluon in Eindhoven worden geïnformeerd over het proces dat we hebben gevolgd bij het opstellen van de Concept RES MRE, zoals die nu ter consultatie aan u voorligt. Wij hadden graag gezien dat wij u op een andere wijze en eerder hadden kunnen informeren, dan de Webinars die in juni als vervanging van de fysieke informatie bijeenkomst in maart is gehouden. In het vervolgproces naar RES MRE 1.0 zullen wij u en de inwoners uitgebreid betrekken. 2. <i>Onze aanpak voor de (concept) RES</i> Standpunt gemeenteraad Asten: 2.1 Wij onderschrijven de bovenvormelde aanpak geheel. Wij gaan zorgvuldig om met onze waardevolle landschappen en natuurgebieden. Grote delen van de gemeente Asten zijn landschappelijk en ecologisch, cultuurhistorisch en economisch kwetsbaar door de ligging van de gemeente tussen 2 beekdalen en natura2000gebied de Grootte Peel. De waarden van deze gebieden willen we behouden en versterken. 2.2 Wij zoeken nadrukkelijk de meekoppelkansen met andere ontwikkelingen in het buitengebied, zoals waterberging en bodemverbetering, transitie landelijk gebied en VAB locaties. Het ontwikkelen van zonne- en windparken biedt economische kansen voor de agrarische sector die nu gelijktijdig met meerdere transitie geconfronteerd wordt. De mogelijkheden voor het koppelen van gebiedsopgaven met de energieopgave is voor Asten de basis voor het uitwerken van de zoekgebieden voor zonne- en windenergie richting RES 1.0. 3. <i>Besparing</i> Standpunt gemeenteraad Asten: 3.1 Gemeente Asten vindt het van belang om maximaal in te zetten op energiebesparing, waarbij de nadruk op het verkleinen van de warmtevraag in de bestaande gebouwde omgeving ligt en in de kassen. Daar ligt namelijk onze grootste uitdaging en opgave. Zoals in het rapport Concept RES MRE gaan we in de verdere uitwerking van de RES MRE 1.0 per doelgroep in gesprek met vertegenwoordigers van die doelgroep over welke besparing technisch maar vooral ook financieel mogelijk en maatschappelijk haalbaar is. Instrumenten die het Rijk mogelijk zal moeten maken, zoals gebouwgebonden financiering zijn noodzakelijk om inwoners en bedrijven echt in de uitvoeringsstand te krijgen. 3.2 Wij vragen bij het opstellen van het regionaal energiebesparingsplan aandacht voor de uitvoerbaarheid en de betaalbaarheid. Wij verzoeken een zo concreet mogelijk plan op te stellen met handreikingen, instrumenten of gereedschappen waarmee we na vaststelling van RES 1.0 zo snel mogelijk lokaal aan de slag te kunnen. Wij vragen aandacht voor de grote verscheidenheid aan woningen en woonsituaties van onze inwoners en de daarbij behorende verscheidenheid aan zorgen over en kansen om te verduurzamen. Het besparingsplan dient aan te sluiten bij deze verscheidenheid aan zorgen en kansen. 3.3 Van bedrijven in de Brainportregio verwachten wij inzet op innovatieve bouw- en installatiemethoden, waardoor het energieneutraal maken van woningen goedkoper en sneller kan. Opleidingsinstututen in onze regio dienen te zorgen voor het opleiden van grote getalen vaklieden (MBO-ers) tot en met ingenieurs die zorg gaan dragen voor het fysiek op grote schaal aanpakken van bestaande woningen en bedrijfspanden. 4. <i>Duurzame opwek</i> Standpunten gemeenteraad Asten: 4.1 Wij onderschrijven als raad van de gemeente Asten het regionale bod van 2,0 TWh voor de tot 2030 in de gehele regio te realiseren zon en windparken. Dit bod is de som van 0,7 TWh van projecten in de pijplijn (vooral zon op grote daken met SDE+ subsidie) 0,2 TWh grootschalig op daken van industrie en (agrarische) bedrijven, 0,5 TWh aan wind en zon in de Kempen en 0,6 TWh aan wind en zon in de rest van de MRE-regio. 4.2 In de planMER worden de milieueffecten van de verschillende zoekgebieden nader gewogen om tot een verdere verfijning van de zoekgebieden in de brede zin te komen. Deze verdere verfijning is van belang voor Asten omdat de zoekgebieden voor grootschalige energie opwek juist zijn voorzien in de omgeving van de kwetsbare gebieden Grootte Peel, de Dennenrijckse bossen en het beekdal bij de Diesdonk. Juist in deze gebieden worden kansen gezien voor het combineren van gebiedsopgaven met opwek van energie. Uit de planMER moet blijken of en hoe dit milieutechnisch verantwoord kan worden gerealiseerd. 4.3 Ook buiten de zoekgebieden die opgenomen worden in de RES kunnen (kleinere) wenselijke initiatieven ontstaan voor grondgebonden zonneparken. Gemeente Asten zal hiervoor beleid voor opstellen dat aanvullend is aan het beleid van de RES. 4.4 Uit de doorrekening van de zoekgebieden voor zonne- en windparken door netbeheerder ENDS is gebleken dat in de MRE-regio het netwerkstation in Hapert (in De Kempen) direct moet worden uitgebreid. Verder moeten 3 netwerkstations al vóór of in 2020 zijn uitgebreid en 8 netstations na 2025 worden uitgebreid en vóór 2030 2 nieuwe netstations (1 in De Kempen en 1 in De Peel) gebouwd worden om ons regionale bod van 2 TWh vóór 2030 aan te kunnen sluiten. Daarbovenop is ook uitbreiding van het hoogspanningsnet van Tennet nodig. Het netstation Helmond-Zuid, waar wij in Asten op aangewezen zijn, behoort tot de netstations die vóór of uiterlijk in 2025 uitgebreid moeten zijn. Om als gemeente Asten ons verantwoordelijkheid te kunnen nemen voor de opwek van duurzame energie geven we dan ook als harde voorwaarde naar het Rijk mee dat nu al volop moet worden ingezet op het uitbreiden van het elektriciteitsnet door Enexis en Tennet. 4.5 De technische ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op terwijl de energietransitie door loopt tot 2050. We verwachten dat nieuwe en betere technieken ontwikkeld worden voor opwek en opslag van elektriciteit. We vragen dan ook in de RES aandacht en ruimte voor andere vormen van opwek dan zonne- en windenergie. 5. <i>Duurzame warmte</i> Standpunt gemeenteraad Asten: 5.1 In potentie hebben we regio breed voldoende duurzame bronnen om in 2050 in volledig aardgasvrije warmtevoorziening voor de gehele regio te voorzien. Als gevolg van de beperkende factoren zoals ruimte, kosten, draagvlak en locatie is de daadwerkelijke toepassing van verschillende potentiele bronnen nog een grote uitdaging om dit in praktische zin daadwerkelijk voor elkaar te krijgen richting 2050. We zien echter op dit moment nog weinig bronnen die regionaal kunnen worden ingezet. De vraag is in hoeverre een RSW aan de orde is. Wel zien wij de noodzaak af te stemmen met onze buurgemeenten waar het gaat om het benutten van bijvoorbeeld geothermie. 5.2 We zullen veel verschillende bronnen, zoals geothermie, zonthermie, groen gas (subregionaal opgewerkt uit lokale vergisting) en collectieve of individuele WKO moeten inzetten om duurzaam in onze warmtevraag te voorzien. 5.3 We zijn terughoudend als het gaat om vaste biomassa (hout) als duurzame warmtebron voor onze gemeente. Vaste biomassa leidt afhankelijk van de gebruikte installatie tot verhoging van de fijnstofconcentratie. In gemeente Asten en meer specifiek in Heusden zijn deze concentraties al te hoog. 5.4 Wij sluiten echter geen enkele duurzame bron of techniek van warmte op voorhand uit. Ook op dit gebied volgen de ontwikkelen elkaar in hoog tempo op waardoor we op dit moment niet kunnen voorzien welke bron of techniek in de toekomst in een specifieke situatie de beste keuze is. 5.5 De inzet van duurzame warmtebronnen leiden afhankelijk van welke bronnen (kunnen) worden ingezet tot een grotere of kleinere toename van de elektriciteitsvraag richting 2030 en 2050. 5.6 De lokale invulling vindt plaats in de Transitievisie Warmte, die voor 31 december 2021 bij het Rijk ingediend moet zijn. De voorbereidingen voor het opstellen van deze visie zijn gestart. In september zullen we de eerste (technische) inzichten voor onze gemeente delen met de raad.	De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze conceptRES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten. Voor de verschillende thema's. In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten daarbij kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. Daarbij blijven we continu alert op aanvullende te maken koppelingen. 3.1/3.2 De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. 3.3 In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Het thema 'Onderwijs en arbeidsmarkt' in relatie tot de energiestrategie wordt meegenomen in het vervolg en er is inmiddels een startnotitie over dit thema opgesteld en besproken met de stuurgroep. 4.1 Het bod van 2 TWh is uitgangspunt voor de verdere concretisering richting RES 1.0. 4.2 In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. 4.4 Dit nemen we mee in het traject richting RES 1.0. Het overleg hierover met Enexis is inmiddels opgestart, zowel ambtelijk als bestuurlijk. 4.5 In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die (in de regio) aanwezig is en in ontwikkeling is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. 5. De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke wisselwerking tussen lokale bronnen en regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld en besproken.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
		6. Van strategie naar uitvoering Standpunt gemeenteraad Asten: 6.1 In de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen is een verplichte Energieparagraaf opgenomen waarin de hoofdlijnen van de RES worden vastgelegd en daarmee geborgd in lokaal omgevingsbeleid. In de uitwerking naar lokaal beleid worden specifiek Astense aspecten opgenomen en kan ook aandacht zijn voor opwek op kleinere schaal zoals kleinschalige zonneparken op VAB's. 6.2 Wij vinden het erg belangrijk om de mogelijkheden om als gemeente in grootschalige financieel te participeren in wind- en zonneparken nader te onderzoeken op weg naar de RES 1.0. 6.3 Behalve ruime mogelijkheden voor financiële participatie vindt gemeente Asten het van belang dat zo veel mogelijk initiatieven voor besparing, grootschalige opwek en duurzame warmte van onderop tot stand komen en 'van en voor de lokale inwoners/economie' zijn. Hierbij is een breed en duurzaam draagvlak niet het doel van participatie maar het gevolg. 6.4 Wij vinden het erg belangrijk voor het vervolg goed te overwegen of en waar regionale en subregionale samenwerking meerwaarde heeft en enkel dan hierop in te zetten. 6.5 Wij vinden het zeer belangrijk om zowel u als onze inwoners maximaal te betrekken bij de stappen die bij de uitwerking naar de RES MRE 1.0 en verdere uitwerking in beleid en uitvoering worden gezet. Daar spannen wij ons maximaal voor in.	6. In de RES beschrijven wij hoe we tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie willen komen van de RES door te streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn. In het proces naar de RES 1.0 passen wij dat verder toe en werken dat verder uit met de gemeenten, subregio's, provincie, waterschappen en stakeholders. Denk aan afstemming over mogelijke invulling van zoekgebieden, koppelingen van warmtevraag en aanbod, mogelijke besparingsaanpakken en manieren om lokaal eigenaarschap mogelijk te maken. We maken gebruik van de lokale kennis en initiatieven op het gebied van de energietransitie, voor alle thema's. We werken samen met vertegenwoordigers van lokale energie coöperaties.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-08-13	Gemeente Cranendonck - samengevat	1. <i>Samen de energie ambitie realiseren.</i> Aandacht wordt gevraagd voor een gedegen proces, de rol van de gemeente en haar inwoners/stakeholders en draagvlak. Het doel van de concept RES moet niet uit het oog verloren raken. Levert alle inzet in de RES wel wat het op moet leveren, namelijk CO2 reductie. En waarom beperkt de RES zich tot zon en windenergie?	De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die (in de regio) aanwezig en in ontwikkeling is. Kosten en CO2 reductie zijn niet in beeld gebracht voor de concept-RES. Dat komt aan bod naarmate concreter wordt welke projecten we kunnen en willen gaan uitvoeren. Wel zetten we vol in op energiebesparing om CO2 te reduceren. En een belangrijk uitgangspunt in de concept-RES MRE is dat de energietransitie straks voor iedereen haalbaar en betaalbaar moet zijn. Dus we gaan zeker de kosten in beeld brengen.
		2. <i>Onze aanpak voor de (concept) RES</i> De meerderheid van de fracties geeft aan het hier mee eens te zijn. Aandacht wordt gevraagd voor de rol van de gemeente, communicatie omtrent de concept RES en definities. Wanneer ben je als regio sterker?	In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten daarbij kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. Daarbij blijven we continu alert op aanvullende te maken koppelingen. De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze concept-RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten voor de verschillende thema's.
		3. <i>Besparing</i> Begin met energiebesparing. Energie die je niet gebruikt hoeft je ook niet op te wekken. <i>Meerdere fracties geven aan dat dit een belangrijk onderdeel is dat niet vergeten mag worden.</i>	Energiebesparing is cruciaal in de energietransitie; de energie die we niet verbruiken hoeven we ook niet op te wekken. Daarom zetten wij als regio maximaal in op besparing.
		4. <i>Duurzame opwek</i> Geen van de fracties geeft aan het niet eens te zijn met een bod van 2 TWh. De opwek moet maatschappelijk en verantwoord in te passen zijn. Eén fractie geeft aan tegen windenergie te zijn. Meerdere fracties zien mogelijkheden in zonne-energie. Ook wordt aandacht gevraagd voor de zonneladder. Met de nota zonneparken en het zonnepark bij Nyrstar is er al een goed begin. De zorg of het elektriciteitsnet de opwek van stroom aankan wordt benoemd. Eén fractie geeft aan dat, doordat de opgave dusdanig groot is, het starten met de hoofdinfrastructuur belangrijk is zodat de regio daar op aan kan sluiten.	Het bod van 2 TWh is uitgangspunt voor de verdere concretisering richting RES 1.0. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar: - maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; - het benutten van de gebieds specifieke meekoppellansen; - waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; - het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, waaronder ook het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden, wordt ook de toepassing van de zonneladder verder uitgewerkt. We nemen als voorwaarde mee naar het Rijk dat nu al volop moet worden ingezet op het uitbreiden van het elektriciteitsnet door Enexis en Tennet.
		5. <i>Duurzame Warmte</i> Eén fractie geeft aan dat "er geen kijken van het gas af mogen tenzij de inwoners dit minstens kostenneutraal en zonder enig verlies van woongenot kunnen doen". Ook wordt er aandacht gevraagd voor minder energie gebruiken. Een andere fractie geeft aan tegen biomassa te zijn. Zelfredzaamheid wordt benoemd. Ook rijst de vraag om een analyse van onze warmteinfrastructuur (gasnet), of deze op een andere manier gebruikt kan worden.	De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke samenwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld. Ook de bestaande infrastructuur wordt in kaart gebracht in het kader van de RES. De mogelijkheden om gebruik te maken van de infrastructuur wordt meegenomen.
		6. <i>Van strategie naar uitvoering</i> Opmerkingen variëren dat fracties zich onvoldoende meegenomen voelen in het proces en niet voor voldoende feiten willen komen te staan tot fracties die veel vertrouwen in het proces hebben. Deze fractie benoemt dit als volgt: Wat we gaan doen in de RES 1.0 moet realistisch, uitvoerbaar én uitgbaar blijven. Er is vertrouwen dat dit ook gaat gebeuren.	Voor de thema's 'besparing', 'grootschalige opwek' en 'warmte' doorlopen wij als regio ons RES-proces op de manier en de snelheid die nodig zijn om zorgvuldig tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
	Gemeente Cranendonck - Fracties (de antwoorden op de vragen zijn verwerkt in de antwoorden op de samengevatte reactie hierboven)	CDA: 1. <i>Samen de energie ambitie realiseren</i> CDA is het eens met het streven naar opwek van duurzame energie en warmte. a. Uitwerken noodzaak RES. Graag meer aandacht voor de reden waarom we een Regionale Energie Strategie moeten ontwikkelen en in het vizier houden. Het maken van een RES is geen doel op zich als het niet bijdraagt aan het 'waarom'. De ongemakkelijke waarheid is dat opwarming van de aarde een reëel probleem is. De realiteit is dat de mens een belangrijke rol speelt in de opwarming van de aarde en dat dat bovendien gevaarlijk is voor jonge generaties. Dit vraagt een doordachte en resolute aanpak en een realistische werkzame oplossing. Is de RES hiervoor een goede oplossing? b. Kosten-batenanalyse. Gaat de RES opleveren waarvoor ze in het leven is geroepen? Een goede kosten-baten analyse maakt duidelijk met welke investeringen/maatregelen je het grootste mogelijke verschil maakt. c. Opdracht te beperkt. Aan elkaar knopen van transitie in gas, warmte en elektriciteit, via bijvoorbeeld waterstof, is ook een belangrijk thema in het Klimaatkoord. Het ontbreken van dit thema in de RES is een fout. Verder is er te weinig aandacht voor het beperken van het energieverbruik. Vastblijven in maar twee belangrijke oplossingsrichtingen (windmolens en zonneparken) lijkt echt te beperkt voor dit grote vraagstuk.	De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die (in de regio) aanwezig en in ontwikkeling is. Kosten en CO2 reductie zijn niet in beeld gebracht voor de concept-RES. Dat komt aan bod naarmate concreter wordt welke projecten we kunnen en willen gaan uitvoeren. Wel zetten we vol in op energiebesparing om CO2 te reduceren. En een belangrijk uitgangspunt in de concept-RES MRE is dat de energietransitie straks voor iedereen haalbaar en betaalbaar moet zijn. Dus we gaan zeker de kosten in beeld brengen.
		2. <i>Onze aanpak voor de (concept) RES</i> CDA is akkoord met de uitgangspunten. Enig voorbehoud: "[...] als regio sterker worden". Wanneer ben je sterker? Ten opzichte van wat?	In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten daarbij kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. Daarbij blijven we continu alert op aanvullende te maken koppelingen.
		3. <i>Besparing</i> Per abuis is op het reactieformaat dat toegestuurd is aan de fracties het onderdeel duurzame opwek tweemaal benoemd ten koste van het onderdeel besparing. Hierdoor heeft CDA geen reactie gegeven op het onderdeel besparing.	
		4. <i>Duurzame opwek</i> Het CDA kan dit ondersteunen. Vooral bij punt 1. 'zoveel mogelijk opties openhouden'. Dat 'zoveel mogelijk' is de crux. Een relatief begrip wat krachtiger wordt als de rijksopgave hierin niet beperkend werkt. Ook hier weer de beperking van zon en wind. Het is goed dat onderzoek wordt gedaan zoals onder 1. beschreven.	Het bod van 2 TWh is uitgangspunt voor de verdere concretisering richting RES 1.0. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar: - maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; - het benutten van de gebieds specifieke meekoppellansen; - waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; - het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
		5. <i>Duurzame warmte</i> CDA mist de factor 'minder energie verbruiken' en een analyse of onze infrastructuur (gasleidingen) op een andere manier gebruikt kan worden. T.a.v. gas zijn er tegenstrijdige berichten. Het CDA weet hier te weinig van om er een vinger op te kunnen leggen. Over het algemeen vinden we dat ook hier een brede scoop nodig is.	De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke wisselwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuren en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en vise die op regionaal niveau worden opgesteld. Ook de bestaande infrastructuur wordt in kaart gebracht in het kader van de RES. De mogelijkheden om gebruik te maken van de infrastructuur wordt meegenomen.
		6. <i>Van strategie naar uitvoering</i> Goed dat afstemming met grensgebieden een belangrijke actie is. Verder verwijst het CDA naar de punten onder 1 (samen de energie ambitie realiseren).	
		Pro6: De concept RES gaat uit van zonne-energie en windenergie opwekken. Pro6 vindt dat we moeten beginnen met energiebesparing in huishouden en industrie. Energie die je niet gebruikt hoeft je ook niet op te wekken. In de Gemeente Cranendonck is in 2019 een nota zonne-parken opgesteld. Dat is een klein begin. We moeten denken aan een groter verband, waarbij we kijken naar de regio en heel Nederland. <i>Landelijke energie-hoofdinfrastructuur</i> We kunnen op lokaal en regionaal niveau oplossingen bedenken voor het opwekken van energie, maar dat is niet voldoende om de doelen uit het Klimaatakkoord te bereiken. Creëer een nieuwe landelijke energie-hoofdinfrastructuur met waterstof en CO2. Maak gebruik van een warmtenet en breid het elektriciteitsnetwerk uit. Vervolgens kunnen de regio's aansluiten op dit netwerk.	Dit is ook uitgangspunt in de Concept-RES Analyses van de infrastructuurnetwerken op landelijk en op provinciaal niveau zijn opgestart. Daarmee wordt afstemming gezocht.
		ELANI: We zien dat in de concept RES ook het grondgebied van Cranendonck is opgenomen als mogelijk gebied voor windenergie. Wij zijn als ELAN absoluut tegenstander van de plaatsing van windmolens in Cranendonck, omdat dit het landschap van Cranendonck en de natuurwaarde van het natuurgebied De Vloeten dusdanig aantast en daarnaast een forse negatieve impact heeft op de leefomgeving van onze inwoners in Soerendonck en Maarheeze. We gaan er daarom ook vanuit, dat ook gezien de grote mogelijkheid tot aanleg van zonneweides in Cranendonck, de lasten gelijk worden verdeeld en er naar andere mogelijkheden wordt gekeken.	Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan.
		Cranendonck Actief! 1. <i>Samen de energieambitie realiseren</i> Bij punt D: Bij zonnepanelen dient te allen tijde eerst de zonneladder te worden gehanteerd, alvorens over te gaan tot het in gebruik nemen van dure, kostbare landbouwgrond en/of natuur. Bij punt E dient er rekening mee gehouden worden dat er geen wijken van het gas af mogen tenzij de inwoners dit minstens kostenneutraal en zonder enig verlies van woongenot kunnen doen.	We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. Een belangrijk uitgangspunt in de concept RES MRE is dat de energietransitie straks voor iedereen haalbaar en betaalbaar moet zijn.
		2. <i>Onze aanpak voor de (concept) RES</i> Cranendonck Actief! is akkoord met de aanpak	
		3. en 4. <i>Duurzame opwek</i> Punt A + E: Bij zonnepanelen dient te allen tijde eerst de zonneladder te worden gehanteerd, alvorens over te gaan tot het in gebruik nemen van dure, kostbare landbouwgrond en/of natuur	We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie.
		5. <i>Duurzame warmte</i> Punt B: Wij zijn tegen het gebruik van biomassa. Dit mag niet gebruikt worden om de doelen te behalen.	Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en vise die op regionaal niveau worden opgesteld.
		6. <i>Van strategie naar uitvoering</i> We worden als raad te weinig betrokken. Het is niet de bedoeling dat we straks voor voldongen feiten staan en niets meer kunnen bepalen wat er in onze gemeente gaat gebeuren. Graag aandacht hiervoor.	De komende periode worden raadsleden intensiever betrokken bij het RES-proces. In de vorm van informele vragenruiltes via webinars en bijeenkomsten, zowel op regionaal niveau als aansluitend bij de lokale ontwikkelingen/discussies over lokaal beleid
		VVD: 1. <i>Samen de energie ambitie realiseren</i> De VVD is van mening dat we eerst moeten kijken waar we bestaande initiatieven kunnen ondersteunen, alvorens gezocht wordt naar nieuwe initiatieven, waar wellicht minder draagvlak voor is. Daarnaast is een belangrijke vraag welke rol de gemeente Cranendonck zich wil geven in de RES. Wil de gemeente de kar gaan trekken voor onze regio, of zijn we van mening dat we al een groot initiatief omarmt hebben in Budel-Dorplein. De huidige stukken die we hebben doorgenomen, zien er voor Cranendonck redelijk uit, maar we kunnen niet ontkennen dat we het bijzonder vinden dat de Kempen een stuk minder inspanning hoeft te leveren (zie de kaart in de conceptstukken). Tot slot zouden we willen aanraden om meedenkers vanuit onze gemeente de ruimte te geven om mee te denken met de ontwikkeling van de RES 1.0.	De opgave is bepaald rekening houdende met bestaande initiatieven. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan.
		2. <i>Onze aanpak voor de (concept) RES</i> Welke bijdrage willen we als gemeente Cranendonck leveren? Hoe gaan we de lasten verdelen in onze regio? Het blijven toetsen en blijven communiceren met betrokkenen en omwonenden vindt VVD belangrijke vereisten.	De opgave is bepaald rekening houdende met bestaande initiatieven. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan. De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven.
		3. <i>Besparing en 4. Duurzame opwek</i> We zouden ons niet zozeer blindstaren op de landelijke doelstelling, maar vooral wat maatschappelijk en verantwoord te bereiken is in onze regio. Natuurlijk moet je pogen om zo dicht mogelijk tegen deze landelijke doelstelling te komen, maar als het onverantwoord is, moet dat ook een antwoord kunnen zijn. Ons bereiken nu berichten van Enexis dat de hoeveelheid aan zonnepanelen in de regio kunnen zorgen voor problemen op het net. Als dat zo is, dan moeten we ons minder focussen op zonne-energie, maar wellicht andere initiatieven zoeken. Of wellicht met Enexis op zoek naar een oplossing. De ontwikkeling staat niet stil, op dit moment kunnen we energie nog niet opslaan en leveren we terug aan het net, wellicht is dat over 10 jaar wel heel anders en zijn we in staat om te 'sparen' voor als we het nodig hebben. Alles gaat er dan weer heel anders uit zien en als we dan als regio bezig zijn om ons blind te staren op die 35 TWh dan gaan we daar de mist in. Kortom, eens; maar het moet wel realistisch, uitvoerbaar en uittegbaar blijven wat we gaan doen in de RES 1.0. We hebben er overigens alle vertrouwen in dat dit ook gaat gebeuren.	De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die (in de regio) aanwezig en in ontwikkeling is. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. We stemmen af met Enexis als het gaat om het onderwerp systeemefficiëntie, zowel ambtelijk als bestuurlijk.
		5. <i>Duurzame Warmte</i> Zie vorige antwoorden. Vooral bij punt 3. We zijn van mening dat we moeten zoeken naar zelfredzaamheid, maar wel rekening houdend met dat de wereld om ons heen niet stil staat en men druk bezig blijft met het verbeteren en doorontwikkeling van de duurzaamheid.	In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die (in de regio) aanwezig en in ontwikkeling is.
		6. <i>Van strategie naar uitvoering</i> We hebben alle vertrouwen dat we de juiste stappen gaan zetten. De informatieavonden, de concept-RES en alle toegezonden informatie geven ons het vertrouwen dat we de juiste kant op gaan. We zijn erg benieuwd naar de vervolgstappen en wachten de RES 1.0 met vertrouwen af. We willen via deze weg ook de complimenten uitspreken aan alle betrokkenen zijn met het concept-RES. Ondanks het Corona-virus hebben we enorm veel informatie ontvangen en zijn we blij met de stappen die gezet zijn. Nogmaals onze dank hiervoor.	

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-08-18	Gemeente Reusel-De Mierden	1. Samen de energie ambitie realiseren Standpunt college: Geen zienswijzen of bedenkingen.	
		2. Onze aanpak voor de (concept) RES Standpunt college: Kritisch bekijken zijn punten a-d geen aanpak. Het is mooi om leidende principes te hebben en ontwikkelingsrichting maar hoe dienen die om keuzes te maken tussen duurzame opwek en een 'vitale agrarische economie'? In fette zijn dat afwegingen die bij elke ruimtelijke verandering een rol spelen. Voor de werkwijze in Reusel-De Mierden hebben deze leidende principes dan ook geen ingrijpende gevolgen.	In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten daarbij kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. Daarbij blijven we continu alert op aanvullende te maken koppelingen.
		3. Besparing Standpunt college: Kritische noot: Iedereen wil besparen maar ook hier is het vaag. Wat betekent maximaal besparen? Hoe ziet een energiebesparingsplan eruit? Zienswijze: Voorgestelde aanpassing: toevoegen van "het toepassen van innovaties en het monitoren van ontwikkelingen en toepassingsmogelijkheden van innovaties (c.q. het benoemen van beschikbare technieken -bv waterstof)."	De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die (in de regio) aanwezig is in ontwikkeling is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES.
		4. Duurzame opwek Standpunt college: Dit is uitgebreid afgestemd en De Kempen heeft hier zijn input in geleverd. Voor Reusel-De Mierden is dit niet spannend met de ontwikkelingen voor windenergie. We lopen hierin binnen MRE voorop. Hier mogen we trots op zijn. Het is positief dat er een planMER wordt uitgevoerd.	
		5. Duurzame warmte Standpunt college: Hier is eigenlijk nog geen uitkomst beschreven. De reden hiervoor is dat de organisatie van de RES werkgroep warmte moeizaam is verlopen. Het college kan als standpunt innemen dat dit te beperkt is om te oordelen of dat dit verder uitwerking nodig heeft. De RES zou moeten gaan over de RSW en de ontsluiting van regionale warmtebronnen en afstemming tussen vraag en aanbod van gemeenten. Het moeten laten zien welke keuzes gemaakt worden en waarom. Dit doet het nog niet	De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke samenwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en vise die op regionaal niveau worden opgesteld. Ook de bestaande infrastructuur wordt in kaart gebracht in het kader van de RES. De mogelijkheden om gebruik te maken van de infrastructuur wordt meegenomen.
		6. Van strategie naar uitvoering Standpunt college: We missen hier is de financiële implicaties van de RES en de vraag hoe en wie er wanneer voor gaat betalen. Ook is de vraag wie wat uit gaat voeren nog niet duidelijk. Dit kan meegegeven worden als reactie. Geen bedenkingen of zienswijzen.	Om tot een succesvolle ontwikkeling en realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie. In dat kader maken we een start met de financiële doorvertaling van de RES.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie:zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-08-19	Gemeente Bergeijk	1. <i>Samen de energie ambitie realiseren</i> Standpunten / aanvullingen Gemeenteraad Bergeijk: - Bestaande (gas)leidingnetwerk onder de grond niet zomaar verwijderen aangezien dit in de toekomst mogelijk ook nog bruikbaar is voor andere duurzame toepassingen/alternatieven zoals bijvoorbeeld waterstof en/of groen gas; - Volgens de gehele gemeenteraad zou punt 2 specifiekler moeten worden beschreven in de RES 1.0. Voor een gedeelte van de gemeenteraad is op termijn van het aardgas afgaan prima, maar niet wanneer dan vervolgens bijvoorbeeld biomassa een vervanger van het aardgas is; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad is het onvoldoende duidelijk op welke manier inwoners betrokken worden bij de RES. Hoe kunnen inwoners gestimuleerd worden om stappen te zetten? 2. <i>Onze aanpak voor de [concept]-RES</i> Standpunten / aanvullingen Gemeenteraad Bergeijk: - Punt C: bij het afwegingskader ook expliciet de toetsing omtrent flora en faunabeheer meenemen wanneer dit nog niet gebeurd is; - Punt B: belangrijk om te borgen welke mogelijkheden verschillende gemeenten hebben qua duurzame opwek (stedelijk gebied heeft wellicht minder mogelijkheden dan buiten-stedelijk gebied), zodat ook getoetst kan worden of de mogelijkheden daadwerkelijk beperkt zijn bijvoorbeeld; - Punt B: de gemeentelijke toekomstige keuzes voor verschillende vormen van duurzame opwek (bijvoorbeeld enkel zonne-energie) zouden moeten worden verantwoord binnen de RES 1.0; - Belangrijk om inwoners met bijvoorbeeld minder beschikking tot financiële middelen ook de ruimte te bieden om aan te kunnen haken bij de energietransitie; - Een gedeelte van de gemeenteraad acht het in deze fase van de RES nog niet van belang om bezig te zijn met 'verdeelsleutels' of contouren om afspraken te maken tussen verschillende gemeenten over de opwek van duurzame energie. Een gedeelte van de gemeenteraad vindt het voeren van dergelijke gesprekken wel zinvol; - Een hoog ambitieniveau van gemeenten omtrent de energietransitie kan niet op een later moment in de RES gebruikt worden om aan te geven dat gemeenten eventuele doelen niet bereikt hebben (en vice versa in geval van minder ambitieuze gemeenten); - In de RES zou een regeling moeten worden opgenomen dat gemeenten met minder mogelijkheden en ook het Rijk de gemeenten die de ruimtelijke lasten dragen (bijv. voor wat betreft grootschalige opwek) financieel, dan wel op een andere manier, dienen te compenseren; - Ambitie niveau is hoog maar we moeten ook opletten dat we niet te ver vooruit lopen ten opzichte van andere gemeenten/gebieden in Nederland; - Punt B: voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat iedere regio en gemeenten in deze fase allereerst eigen ambitie bepalen welke opgenomen wordt in de RES; een controlemechanisme is hierbij vooral nog niet nodig. Als een bepaalde gemeente bijvoorbeeld meer ambitie heeft dan de rest, dan is dat prima; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat gemeenten die minder realiseren geen compensatie dienen te verrichten ten aanzien van andere gemeenten. Enkel als blijkt dat de doelen niet haalbaar zijn, dan kan dit een afweging worden; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat wanneer blijkt dat het opwekken van duurzame energie redelijkerwijs niet mogelijk is voor een bepaalde gemeente dat er dan gekken moet worden naar een alternatief. Het moet voor een gemeente niet mogelijk zijn om bijvoorbeeld met financiële middelen een gedeelte af te kunnen kopen. Men moet beargumenteerd afwijken van een verdeelsleutel; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad is het erg belangrijk om nu al op gemeentenniveau de gesprekken te voeren omtrent de opwek van duurzame energie. Dan kan er achteraf geen teleurstelling ontstaan. Een goede verdeelsleutel moet nu al bepaald worden. 3. <i>Besparing</i> Standpunten / aanvullingen Gemeenteraad Bergeijk: - Voorstel om verplichting van besparingen in beleid, bestemmingsplannen en aanbestedingen op te nemen (vrijwilligheid is onvoldoende). Anders dan stimuleren en aanjagen door de overheid zou besparing een 'verplichting' worden. De betrokken partijen weten dan op voorhand waar ze aan toe zijn; - Apart dat kleinschalige opwek binnen de RES onder besparing valt en niet onder de noemer van duurzame opwek; - Afweging maken of energiebesparing niet afgetrokken zou moeten worden van de totale opgave van 35 TWh aan duurzame opwek; - In de RES 1.0 moet concreter duidelijk worden wat de precieze besparingspotentie voor de MRE is (in TWh bijvoorbeeld). Over welke opgave hebben we het? Op dit moment is dat niet inzichtelijk/duidelijk; - Duidelijke boodschap richting het Rijk dat het van belang is om ook de energiebesparingshoeveelheid vanuit de verschillende RES'en mee te nemen in de modellen om te bepalen wat we landelijk moeten besparen en daarbij aan de andere kant dus ook wat we landelijk moeten opwekken; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat er te weinig concrete actiepunten worden benoemd om te besparen op het verbruik van energie; dit geldt zowel voor de publieke sector als mede het bedrijfsleven voor zowel aardgas- als elektriciteitsverbruik; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat ze graag meer stimulerende maatregelen willen zien om woningen te verduurzamen (zowel koop- als huurwoningen). Definieer bijvoorbeeld ook het aantal woningen dat jaarlijks verduurzaamd wordt en bepaal het huidige energielabel (industriële streefwaarde na aanpassing). 4. <i>Duurzame opwek</i> Standpunten / aanvullingen Gemeenteraad Bergeijk: - Punt D: zorg wordt uitgesproken over de netwerkcapaciteit en afhankelijkheid van de netwerkinfrastructuur (Enexis/TenneT). Daarnaast ook de keuzes die gemaakt worden door Enexis en TenneT om bepaalde projecten aan te sluiten op het net. Wie bepaald welk project voorrang krijgt?; - Er is veel aandacht voor participatie onder bijvoorbeeld inwoners en stakeholders, maar uiteindelijk zijn het wel de netwerkbeheerders die beslissen welk project aangesloten zal worden. Dit komt niet met elkaar overeen; - Belangrijk om de planMER procedure richting de RES 1.0 ook af te stemmen met de Kemengemeenten en te bekijken wat er voor de Kempen nog nodig is qua aanvullend onderzoek, zodat uitgesloten kan worden dat er iets gemist wordt; - PlanMER onderzoek dient ook rekening te houden met grensoverschrijdende gevolgen voor wat betreft gemeenten. Het kan niet zo zijn dat in de ene gemeente een gebied op basis van planMER afvalt en in de andere gemeente niet over de grens eenzelfde gebied wel als kansrijk aangeduid wordt. Het onderzoek zou breed- en grensoverschrijdend ingestoken moeten worden; - Het gebied in Valkenswaard, aangrenzend aan Bergeijk Zuid-Oost, wordt in de concept-RES aangeduid als zoekgebied voor grootschalige opwek terwijl in het planMER van de Kemengemeenten is gebieden dat dit geen kansrijk gebied is. Extra aandacht aan dit gebied besteden tijdens het planMER onderzoek; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat het gebied Bergeijk Zuid-Oost een meer dan gemiddelde natuurwaarde heeft. Het gebied 'Koolliek' in Valkenswaard niet enkel aanduiden als 'geen kansrijk gebied', maar aanduiden als een gebied waar grootschalige opwek van energie met behulp van windmolens ongewenst is; de schade aan de kwetsbare natuurgebieden in de gemeente Bergeijk kan groot zijn. Daarbij is 'Koperbleik' voor vogels een risicogebied kijkende naar de locatie langs Natura 2000 en op basis van de Nationale Windmolens-risico kaart; - Door een gedeelte van de gemeenteraad wordt bewist dat het gebied Bergeijk Zuid-Oost niet kansrijk is voor grootschalige opwek op basis van planMER; - Er zou meer aandacht moeten zijn voor de netwerkbeheerder; hoe zorgen we voor een neutrale houding van de netwerkbeheerder? Niet enkel kijkende naar momenteel onvoldoende capaciteit in een bepaald gebied; - Er de concept-RES ontbreken cijfers over de investeringen in de netwerkinfrastructuur ten aanzien van uitbreiding en verzwaring. Het moet helder zijn welk gedeelte hiervan voor rekening van inwoners komt;	Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld. Ook de bestaande infrastructuur wordt in kaart gebracht in het kader van de RES. De mogelijkheden om gebruik te maken van de infrastructuur wordt meegenomen. De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep (w.o. inwoners). Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. Het uitgangspunt voor de Concept-RES is dat we vanuit regionaal perspectief bekijken waar in de regio nieuwe opwekking van duurzame energie het beste kan landen, gegeven een goede landschappelijke inpassing en mogelijke koppelingen met andere opgaven. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen over locatiekeuzes. Ook de potentie van het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden wordt verder onderzocht. Er is geen sprake van een van tevoren vastgestelde verdeling van een opgave. Het elektriciteitsverbruik in de regio is alleen gebruikt om te kijken of het bod een naar verhouding reëel aandeel van de landelijke doelstelling van 35 TWh betreft. Om tot een succesvolle ontwikkeling en realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie.
		Het is een bewuste keuze geweest om geen getal op te nemen als ambitie voor besparing in de concept-RES, maar om af te spreken om besparing maximaal te stimuleren. Het besparingspercentage is per individuele woning of bedrijf namelijk verschillend en is achteraf niet te meten in relatie tot de genomen maatregelen. Voorop staat het gesprek met belanghebbenden om ze te stimuleren om consequent stappen te zetten naar een steeds duurzamer bedrijf, woning of kantoorpand. De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. In de meeste gevallen is er geen wettelijke basis om mensen tot besparingsacties te verplichten. In landelijke afspraken wordt rekening gehouden met een vast percentage aan energiebesparing tot 2030. Op basis hiervan is een opgave van 35 TWh voor opwekking van duurzame energie op land bepaald. Gezien de energiebesparing die afgelopen 10 jaar is bereikt, kan het ingeboekte percentage als zeer ambitieus worden gezien. Op landelijk niveau is ook afgesproken dat kleinschalige opwek tot op zekere hoogte wordt gekend tot besparing. Wanneer er vis de weg meer wordt opgevoeld dan een vooraf gestelde autonome groei, dan kan de kleinschalige opwek worden gekend tot duurzame opwek.	
		Nemen we mee in de vervolgbewerking. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. De resultaten van het PlanMER onderzoek voor de Kempen worden verrijkt met de resultaten uit dit nieuwe PlanMER onderzoek en andersom. De netbeheerder doet verder onderzoek naar de haalbaarheid van netuitbreiding in de zoekgebieden. Enexis geeft aan dat er problemen worden voorzien m.b.t. aanvragen van offertes waarmee capaciteit wordt geclaimd op het net, waardoor ook kleinere projecten in de knel komen. Dit gaat om grote aantallen in heel Nederland. Enexis is in gesprek op Rijksniveau om te bespreken wat de mogelijkheden zijn voor prioritering voor projecten. In de regio maken we ambtelijk een eerder gestarte inventarisatie van aanvragen van netcapaciteit af, zodat we met Enexis kunnen bekijken wat de knelpunten zijn voor een door ons gewenste programmering en hoe we zouden kunnen sturen naar deze programmering. In de Stuurgroep RES wordt met Enexis op bestuurlijk niveau gesproken over de situatie en hoe we samen zouden kunnen sturen op prioritering van projecten.	
		- Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat ze graag concrete doelstellingen willen zien om het percentage daken met zonnepanelen de komende jaren fors te doen stijgen (voor zowel koop- als huurwoningen en gericht op eigen verbruik). Ook voor publieke- en bedrijfsgebouwen doelstellingen formuleren voor het installeren van zonnepanelen. Daarnaast zou er specifiek gekken moeten worden naar overkapte bedrijfsparkeergelegenheden uitgerust met zonnepanelen op een staalconstructie; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat windparken op zee maximaal ontwikkeld zouden moeten worden. Meer aandacht voor wind op zee in plaats voor wind op land. Indien het toch nodig blijkt om wind op land te ontwikkelen, dan niet in de buurt van Natura 2000 (zoals bijvoorbeeld 'de Maai' tussen Bergeijk en Valkenswaard) en bij voorkeur een maximum van 3 windturbines in een bepaald gebied; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat een heldere definitie van 'draagvlak van de omgeving' vastgesteld moet worden. Het moet helder zijn wanneer er geen windturbines geplaatst worden vanwege een gebrek aan draagvlak; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat er onderzoek verricht moet worden naar kleinere windturbines bij sportparken, bedrijventerreinen en woningsteden in het buitengebied; - Voor een gedeelte van de gemeenteraad geldt dat vóór de plaatsing van windturbines er eerst contractueel vastgelegd moet worden hoe- en wie de windturbines afbreukt, verwijdert en afvoert wanneer deze niet meer rendabel blijken; - Er moet gezorgd worden voor een eenduidige rapportage over de voortgang van de realisatie van alle doelstellingen. Zowel qua investeringen, besparingen en actueel verbruik; - Een gedeelte van de gemeenteraad pleit voor onderzoek naar de mogelijkheden om geluidsschermen te voorzien van zonnepanelen.	Wordt meegenomen in de uitwerking van de besparingsaanpakken en het 'no-regret' zoekgebied. Het uitgangspunt voor de Concept-RES is de opdracht vanuit het Rijk om te kijken waar in de regio opwekking van duurzame energie zou kunnen passen. Vanuit regionaal perspectief bekijken we waar in de regio nieuwe opwekking van duurzame energie het beste kan landen, gegeven een goede landschappelijke inpassing en mogelijke koppelingen met andere opgaven. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen over locatiekeuzes. Ook de potentie van het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden wordt verder onderzocht. Het vaststellen van draagvlak en de uitwerking van concrete projecten komt nadrukkelijker aan bod op lokaal niveau, waar straks concrete keuzes worden gemaakt met de PlanMER als ondersteunend regionaal perspectief.
		Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie	
		Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.	
		Wordt meegenomen in het vervolg.	
		Belangrijk om te bekijken en te toetsen hoe gemeenten in de RES 1.0 de afweging maken tussen de inzet van bijvoorbeeld zonne- of windenergie in hun strategie voor duurzame opwek.	

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
21-08-2020	Gemeente Deurne	<i>Conclusie hoofdstuk 1 - samen de energie ambitie realiseren</i> Snelheid en stappen zetten staat voorop. Wel kan er enige mate van flexibiliteit geboden worden voor goede duurzame oplossingen ten aanzien van de deadline van 2030.	Er wordt in de RES onderscheid gemaakt wat haalbaar is vóór 2030 en wat erna.
		<i>Conclusie hoofdstuk 2 - Onze aanpak voor de (concept) RES</i> Geen aanvullingen.	
		<i>Conclusie hoofdstuk 3 - Besparing</i> • De mogelijkheden van isoleren extra benadrukken. • Op een positieve wijze inwoners en het bedrijfsleven stimuleren om stappen te zetten. In beginsel vrijwillige bijdrage middels beloningen. • De overheid dient het goede voorbeeld te geven.	Wordt meegenomen in de verdere uitwerking.
		<i>Conclusie hoofdstuk 4 - Duurzame opwek</i> Geen aanvullingen.	
		<i>Conclusie hoofdstuk 5 - Duurzame warmte</i> Geen aanvullingen.	
		<i>Conclusie hoofdstuk 6 - Van strategie naar uitvoering</i> • Belangrijk is om naar nieuwe vormen van energie te kijken. Kijk naar nieuwe technologische ontwikkelingen en focus daarmee niet alleen op wind- en zonne-energie. De VVD wil daarbij benadrukken dat hiervoor ook naar kernenergie gekeken moet worden. • Aandacht voor de grondpolitiek per gemeente en de inrichting van de organisatie hiervoor. • De PvdA benadrukt dat mensen zonder eigen woning ook mee moeten kunnen profiteren van de wind- en zonnenergie.	In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIRE) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen. Welke procedures of wettelijke instrumenten overheden zullen toepassen in relatie tot verwerving van gronden is afhankelijk van het lokale proces en lokaal beleid. We bieden vanuit de RES wel inzicht in de mogelijkheden. Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie.
		<i>Conclusie proces en governance</i> • Een brede betrokkenheid van inwoners, stakeholders en andere belanghebbenden is zeer wenselijk. • Zorg ervoor dat iedereen ervan mee profiteert, zodat er voor zoveel mogelijk draagvlak gezorgd kan worden.	In de Concept-RES beschrijven wij hoe we tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie willen komen van de RES door te streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn. In het proces naar de RES 1.0 passen wij dat verder toe en werken dat verder uit met stakeholders. Denk aan afstemming over mogelijke invulling van zoekgebieden, koppelingen van warmtevraag en aanbod, mogelijke besparingsaanpakken en manieren om lokaal eigenaarschap mogelijk te maken. Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
27-08-2020	Gemeente Helmond	1. <i>Samen de energie ambitie realiseren.</i> * Wij zien de Concept RES MRE als een belangrijke tussenstap in het proces naar de RES MRE 1.0. Alle colleges en gemeenteraden krijgen nu een eerste zicht op hoe sterk wij moeten inzetten op energiebesparing, en in het bijzonder het sterk terugdringen van de warmtevraag van de bestaande gebouwde omgeving. Maar ook hoe groot ons gezamenlijk bod en daarmee collectieve opgave voor grootschalige opwek met zon en wind, is. Voor het onderdeel warmte geeft de RSW een eerste inzicht in de mogelijke vervangende duurzame bronnen waarmee wij de warmtevraag invullen richting 2050, het jaar waarin we uiterlijk aardgasvrij moeten zijn. * Uit de RES komen projecten voort die meerdere gemeenten raken. Ook hebben we elkaar nodig om in 2050 uiteindelijk klimaatneutraal te zijn. Door samen te werken kunnen we hier op een effectieve en efficiënte wijze invulling geven aan onze lokale, subregionale en regionale opgaven. * Het opstellen van de Concept RES MRE heeft geresulteerd in zeer goede samenwerking in de subregio De Peel op het gebied van de Energietransitie, zowel op bestuurlijke en ambtelijke vlak. * Wij hebben bewust gekozen om de RES MRE zo veel mogelijk met eigen mensen op te stellen. Zo blijft de opgedane kennis voor het vervolg in de RES 1.0, 2.0 en verder, maar ook voor de verankering in lokaal beleid, zoals de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen en verder lokaal beleid en uitvoering voorhanden. Wel dient er aandacht te zijn voor de in te brengen fit per gemeente en subregio. * Exact op de dag waarop landelijk de eerste beperkende maatregelen in de strijd tegen Corona werden afgekondigd zouden 's avonds de gemeenteraden en inwoners van de MRE in het Evoluon in Eindhoven worden geïnformeerd over het proces dat we hebben gevolgd bij het opstellen van de Concept RES MRE, zoals die nu ter consultatie aan u voorligt. Wij hadden graag gezien dat wij u op een andere wijze en eerder hadden kunnen informeren, dan de Webinars die in juni als vervanging van de fysieke informatie bijeenkomst in maart is gehouden. In het vervolgproces naar RES MRE 1.0 zullen wij u en de inwoners uitgebreid betrekken. Ook moeten we het totale proces inzake participatie bezien vanuit de ontwikkelingen rondom corona waarin we ons op dit moment bevinden. * Wij verzoeken MRE en betrokken gemeentes zowel gemeenteraden als bewoners sterker te betrekken bij de ontwikkeling van RES 1.0. Zeker omdat in deze fase de basis gelegd moet worden voor een traject op lange termijn. Waarbij draagvlak en betaalbaarheid van groot belang is. 2. <i>Onze aanpak voor de (concept) RES</i> * Wij onderschrijven de bovenvormelde aanpak geheel. Wij gaan zorgvuldig om met onze waardevolle landschappen en natuurgebieden. Deze afwegingen hebben we ook gebruikt voor de kaders binnen onze visie zonnevelden d.d. 2020. * Wij zoeken nadrukkelijk de meekoppelkansen met andere ontwikkelingen in het buitengebied, zoals waterberging, Transitie landelijk gebied en VAB locaties. Het ontwikkelen van zonne- en windparken biedt economische kansen voor de agrarische sector die nu gelijktijdig met meerdere transities geconfronteerd wordt. En het opstellen van de omgevingsvisie is tevens een kans. * Wij verzoeken een duidelijkere positie te geven aan de innovatie binnen het traject en de kansen die er op dat gebied binnen de regio zijn. Hieraan gekoppeld dan echter ook enige terughoudendheid ten aanzien van de massale inzet van huidige technieken en afschaling van bestaande voorzieningen. 3. <i>Besparing</i> * Wij zetten maximaal in op energiebesparing, waarbij de nadruk op het verkleinen van de warmtevraag in de bestaande gebouwde omgeving ligt. Daar ligt namelijk onze grootste uitdaging en opgave. Zoals in het rapport Concept RES MRE gaan we in de verdere uitwerking van de RES MRE 1.0 per doelgroep in gesprek met vertegenwoordigers van die doelgroep over welke besparing technisch maar vooral ook financieel mogelijk en maatschappelijk haalbaar zijn. We hebben hierin als Helmond natuurlijk al stappen gezet met onze samenwerking op het gebied van het convenant aardgasvrij, het Energiehuis en alle lichten op groen. Voor het vervolg zou afstemming inzake ambities binnen de MRE regio aan de orde moeten zijn in het kader van besparing om de term maximaal verder vorm te geven. Wij beseffen ons dat de opgave besparing en warmte voor onze gemeente omvangrijker is dan voor andere gemeentes binnen onze regio. Hier staat tegenover dat voor die gemeentes de opgave van opwek weer meer uitdagingen biedt. * Van bedrijven in de Brainportregio verwachten wij inzet op innovatieve bouw- en installatiemethoden, waardoor het energieneutraal maken van woningen goedkoper en sneller kan. Opleidingsinstellingen in onze regio dienen te zorgen voor het opleiden van grote getalen vaklieden tot en met ingenieurs die zorg gaan dragen voor het fysiek op grote schaal aanpakken van bestaande woningen en bedrijfspanden. * Het vast stellen van een gezamenlijke ambitie voor de (sub)regio zou onderzocht moeten worden. Zodat zowel nieuwe ontwikkelingen volgens de doelstelling gerealiseerd worden en transitieplannen hierop eveneens aansluiten. Middels gezamenlijkheid kan shoppen door ontwikkelaars, en bedrijven voorkomen worden. 4. <i>Duurzame opwek</i> * Wij onderschrijven als college het regionale bod van 2,0 TWh voor de tot 2030 in de gehele regio te realiseren zon en windparken. Dit bod is de som van 0,7 TWh van projecten in de pijplijn (vooral zon op grote daken met SDE+ subsidie) 0,2 TWh grootschalig op daken van industrie en (agrarische) bedrijven, 0,5 TWh aan wind en zon in de Kempen en 0,6 TWh aan wind en zon in de rest van de MRE-regio. Wel vragen wij aandacht voor de koppeling van het traject binnen de MRE-regio als geheel en de Kempen, waar het traject inzake grootschalige opwek al enige tijd loopt. Zorg voor gelijkwaardige kaders en afwegingen is noodzakelijk. * In de planMER worden de milieueffecten van de verschillende zoekgebieden nader gewogen om tot een verdere verfijning van de zoekgebieden in de brede zin te komen. Dit heeft vooral impact op de mogelijkheden in (nieuwe) natuur en in beekdalen. * Uit de doorrekening van de zoekgebieden voor zonne- en windparken door netbeheerder ENXIS is gebleken dat in de MRE-regio verschillende netwerkstation aandachtsvragen. Er moeten in de gehele regio 3 netwerkstations al vóór of in 2020 zijn uitgebreid en 8 netstations na 2025 worden uitgebreid en vóór 2030 2 nieuwe netstations (1 in De Kempen en 1 in De Peel) gebouwd worden om ons regionale bod van 2 TWh vóór 2030 aan te kunnen sluiten. Daarbovenop is ook uitbreiding van het hoogspanningsnet van Tennet nodig. Wij geven dan ook als harde voorwaarde naar het Rijk mee dat nu al volop moet worden ingezet op het uitbreiden van het elektriciteitsnet door Enxix en Tennet. * Het netstation Helmond-Zuid, behoort tot de netstations die vóór of uiterlijk in 2025 uitgebreid moeten zijn. Waarbij we niet alleen afhankelijk zijn van dit staton voor de uitrol van de RES in onze peelfregio maar tevens van dit station afhankelijk zijn voor onze eigen verdere invulling van bijvoorbeeld de visie zonnevelden. College stelt dan ook direct de vraag deze uitbreiding in te zetten. Die concrete vraag is noodzakelijk voordat ENEIXIS en TenneT investeringsbeslissingen mogen nemen. * De zoekgebieden die nu op de kaart staan in de concept-RES zijn alle 'globale' zoekgebieden waar op het moment van het onderzoek technisch en wettelijk zonnevelden of windturbineparken mogelijk zijn. Wettelijk betekent dit, dat zon in te passen is en er ten minste 3 windturbines bij elkaar in het gebied passen. In het zoekgebied op de grens van de gemeente Helmond en Asten passen in totaal ten minste drie windturbines. Enkel en alleen op basis van de locatie Helmond kunnen geen windmolens geplaatst worden en omgekeerd. De meeste potentie van dit gebied ligt in de gemeente Asten. Op basis van deze kans is door Asten verzocht deze locatie toch op te nemen bij de onderzoeksgebieden voor de RES. Aangezien we gekozen hebben voor een zorgvuldig proces, waarbij we niet bij voorbaat gebieden uitsluiten, maar op basis van geleegen onderzoek naar de 'beste' locaties zoeken. * Ook richting RES 1.0 zetten we dit voort door een milieueffectenonderzoek uit te voeren. Na het milieueffectenonderzoek hebben we een nadere (ruimtelijke) onderbouwing voor de zoekgebieden en komen 'voorkeursalternatieven' in beeld. Het kan zijn dat dit zoekgebied met die onderbouwing kansrijk blijkt of juist niet kansrijk. We willen in elk geval aan dit onderzoek deelnemen. Daarmee is afstemming tussen planMER en indienen RES 1.0 van cruciaal belang. Wellicht weegt in dit geval inhoud zwaarder, dan landelijk opgelegde termijnen. Gezien het feit dat we pilotregio inzake MER zijn, zou hierover een gesprek moeten worden opgestart. * Niet alleen moeten bewoners meegenomen worden ten aanzien van de locaties waar kansen liggen, maar er moet (beter) uitgelegd worden waarom sommige locaties juist niet geschikt zijn. Zodat ook de witte vlekken uitlegbaar zijn en er draagvlak ontstaat voor de zoekgebieden vanuit dat perspectief. 5. <i>Duurzame warmte</i> * In potentie hebben we regio breed voldoende duurzame bronnen om in 2050 in volledig aardgasvrije warmtevoorziening voor de gehele regio te voorzien. Als gevolg van de beperkende factoren zoals ruimte, kosten, draagvlak en locatie is de daadwerkelijke toepassing van verschillende potentiele bronnen nog een grote uitdaging om dit in praktische zin daadwerkelijk voor elkaar te krijgen richting 2050. We zien echter op dit moment nog weinig bronnen die boven regionaal kunnen worden ingezet. Vraag is in hoeverre een RSW aan de orde is. * We zullen veel verschillende bronnen, zoals groen gas (subregionaal opgewerkt uit lokale vergisting) geothermie, zonthermie en collectieve of individuele WKO moeten inzetten om duurzaam in onze warmtevraag te voorzien. De inzet van duurzame warmtebronnen leidt afhankelijk van welke bronnen (kunnen) worden ingezet tot een grotere of kleinere toename van de elektriciteitsvraag richting 2030 en 2050. * De lokale invulling vindt plaats in de Transitievisie Warmte, die voor 31 december 2021 bij het Rijk ingediend moet zijn. Onze transitievisie is al vergoederd en ligt eveneens bij u voor. Wij lopen hierin voor op de regio en deze geeft dan ook al verdere invulling. * Houdestookte biomassa zou wat ons betreft voor deze regio geen optie zijn. * Ten aanzien van groengas en waterstof dient aangegeven te worden in hoeverre deze hoeveelheden een bijdrage zouden kunnen leveren en aan welke doelgroep (waterstof ladder). Onduidelijkheid hierover zorgt voor afwachtende houding ten aanzien van ontwikkelingen. 6. <i>Van strategie naar uitvoering</i> * In de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen is een verplichte Energieparagraaf opgenomen waarin de hoofdlijnen van de RES worden vastgelegd en daarmee geborgd in lokaal omgevingsbeleid. * Wij vinden het erg belangrijk de mogelijkheden om als gemeente in (grootschalige) financieel te participeren in wind- en zonneparken nader te onderzoeken op weg naar de RES 1.0. * Wij achten het erg belangrijk voor het vervolg goed te overwegen of en waar regionale samenwerking meerwaarde heeft en enkel dan hierop in te zetten * Wij vinden het zeer belangrijk om zowel u als onze inwoners maximaal te betrekken bij de stappen die bij de uitwerking naar de RES MRE 1.0 en verdere uitwerking in beleid en uitvoering worden gezet. Daar spannen wij ons maximaal voor in.	In het vervolgproces is er aandacht voor het betrekken van gemeenteraden en inwoners. Onder andere via het proces van de PlanMER, maar ook via informele vragenuren, die digitaal goed zijn te organiseren. Het actief betrekken van inwoners kan deels via regionale bijeenkomsten plaatsvinden, maar zal in belangrijke mate ook lokaal moeten worden georganiseerd, waarbij het regionale verhaal ondersteunend is aan de lokale uitwerking. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Wordt overwogen in de verdere uitwerking. Wordt meegenomen in de verdere uitwerking. Wordt meegenomen in de verdere uitwerking. Wordt meegenomen in de verdere uitwerking.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
24-08-2020	Gemeente Veldhoven	Biomassa De gemeenteraad is zeer kritisch over het inzetten van biomassa in de energietransitie en wil voorkomen dat binnen- en buitenland bossen gekapt worden om in Nederland in biomassa centrales verbrand te worden. Het gaat hierbij specifiek om biomassa centrales die bedoeld zijn voor het verbranden van biomassa. Voor biomassa installaties die bedoeld zijn om groen gas uit biologisch materiaal te winnen door bijvoorbeeld vergisting is meer draagvlak.	Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld. Als er voor de toepassing van biomassa in binnen- en buitenland bossen gekapt moeten worden, dan wordt dat meegenomen in deze analyse.
		Bomen/bossen De gemeenteraad mist in de concept Regionale Energiestrategie plannen om grootchalig bomen / bossen aan te planten om CO2 vast te leggen. Naast het vastleggen van CO2 hebben bomen een belangrijke functie als het gaat om het vasthouden van water, het bieden van schaduw en het bevorderen van de biodiversiteit en de gezondheid en het welzijn van mensen. Het aanplanten van bossen kan prima samengaan met de opgave om grootchalig duurzame energie op te wekken.	Mogelijke koppelingen in het gebied tussen energie-opwekking en natuur worden onderzocht.
		Aandacht voor communicatie Communicatie met inwoners dient een belangrijke plek te krijgen in het proces richting de Regionale Energiestrategie 1.0. Naast reguliere voorlichting gericht op het informeren van inwoners dienen inwoners ook uitgenodigd te worden om input te leveren voor de Regionale Energiestrategie. Daarnaast is er behoefte aan een campagne om het bewustwordingsproces over de noodzaak en de voordelen van het zelf nemen van verduurzamingsmaatregelen te bevorderen.	Wordt meegenomen in het vervolg.
		Duurzame energiebronnen naast wind en zon De gemeenteraad ziet graag dat er naast zon- en windenergie ook aandacht is voor andere duurzame energiebronnen. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan het genereren van groen gas (CNG/LNG) en het benutten van geothermie. Daarnaast wordt aangegeven dat kernenergie mogelijk niet in de regio maar zeker landelijk in de zoektocht naar een duurzame energievoorziening meegenomen moet worden.	Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie. Alternatieven zoals groen gas (CNG/LNG) en het benutten van geothermie worden onderzocht in het kader van de toepassing van duurzame warmtebronnen. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
		Waterstof De gemeenteraad vraagt aandacht voor de rol van groen waterstof als energiedrager en opslagmedium. Hierbij wordt verwezen naar een onderzoek dat TNO onlangs in opdracht van 30 bedrijven heeft uitgevoerd. In dit onderzoek is gekeken naar de mogelijkheden om op de Noordzee (het overschot aan) windenergie te gebruiken om waterstof te produceren. Daarnaast wordt er in dit onderzoek gekeken naar de mogelijkheden om CO2 op te slaan in lege gasvelden onder de Noordzee. Waterstof kan een belangrijke rol gaan spelen in het verwarmen van een deel van onze huizen. Dat betekent dat het gasleidingnetwerk in sommige wijken behouden moet blijven. Dit is relevant voor de Regionale Energiestrategie.	Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie.
		Zon- en windenergie De gemeenteraad geeft aan dat bij de 'no regret' maatregelen ook de mogelijkheden van zonnepanelen en/of zonnecollectoren aan gevels meegenomen moet worden. Daarnaast vraagt de gemeenteraad zich af waarom er in de concept Regionale Energiestrategie alleen grote (2 en 5,6 MW) windturbines onderzocht zijn terwijl er ook kleinere windmolens bestaan die een minder grote impact op de omgeving hebben. Ten aanzien van zonnepanelen vraagt de gemeenteraad aandacht voor de onlangs door de provincie aangenomen motie waarin zonnepanelen alleen nog onder strikte voorwaarde mogelijk zijn. Tenslotte wordt er nog gewezen op de optie om aggregaten in te zetten om zonne-energie op te slaan.	In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn, zoals wellicht voor zonnepanelen op gevels. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden wordt de toepassing van de zonneladder verder uitgewerkt. Wij kijken bij nader onderzoek naar de invulling van de zoekgebieden naar nu beschikbare technieken voor de opwek van duurzame energie. Dat betreft ook kleinere windmolens. Tot slot wordt er breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio.
		Warmtetransitie De gemeenteraad pleit er voor om het gasleidingnetwerk in bestaande wijken te laten liggen zolang er geen alternatieve warmtebron beschikbaar is. Het netwerk kan dan in de toekomst mogelijk gebruikt worden voor de distributie van groen gas. Eventueel zouden nieuwbouwwijken ook van een gasnet voor groen gas voorzien kunnen worden.	Ook de bestaande infrastructuur wordt in kaart gebracht in het kader van de RES. De mogelijkheden om gebruik te maken van de infrastructuur wordt meegenomen. Alternatieven zoals groen gas (CNG/LNG) en het benutten van geothermie worden onderzocht in het kader van de toepassing van duurzame warmtebronnen. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
		Overige Naast de, in de Regionale Energiestrategie opgenomen, plannen voor de klimaatvriendelijke gebouwde omgeving en elektriciteit heeft de gemeenteraad behoefte aan meer aandacht op regionaal niveau voor duurzame mobiliteit (o.a. auto's op waterstof) en de overgang naar een circulaire economie (o.a. bouw van houten huizen). En tenslotte vraagt de gemeenteraad om in de oplegnotitie ook aandacht te besteden aan een aantal onderwerpen die een bovenregionale aanpak behoeven. Hierbij gaat het in het bijzonder over het verhogen van de prijs van de CO2-emissierechten en de productie en het gebruik van waterstof.	Zie het antwoord bij zon- en windenergie. Daarnaast geven wij in de RES aan het Rijk mee welke randvoorwaarden buiten de regio dienen te zijn ingevuld om bij te dragen aan de regionale strategie.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienwijze-kanttekening	Antwoord
2020-08-27	Gemeente Eersel	Fractie <u>Eersel Samen Anders</u> (W&B = wensen en bedenkenen) <i>2 TWh Bijdrage</i> "We verwachten dat we in totaal 2 TWh kunnen bijdragen aan grootschalige duurzame energie-initiatieven in 2030." Is te lezen in de Concept RES MRE. Er is verder geen concrete uitwerking te lezen. W&B: Hoe is deze 2 TWh onderbouwd, dit nader omschrijven en opnemen. Er staat beschreven dat er 0,7 TWh in de 'pijplijn' zit van de 2 TWh opgave. W&B: Beschrijf ook waar deze projecten (welke gemeente) liggen en wat zij omvatten. <i>Opgave, Naar Rata Verdelen over de MRE gemeenten</i> De vraag naar grootschalige opwekking Wind / Zon-op-Veld en No-Regret (2 TWh) wordt op dit moment niet naar rato verdeeld over de gemeenten! Dit werd zo ook bevestigd tijdens webinar RES MRE d.d. 3 juni. W&B: Verdeel duurzame opwekking naar rato. Concreet houdt dit in 35 TWh op Land (Klimaatkoord) / 30 RES Regio's = 1,17 TWh per RES Regio. 1,17 TWh RES MRE / 21 MRE gemeenten = 0,055 TWh per gemeente. Dit maakt tevens concrete doelstellingen per gemeente. Hiermee wordt de opgave per gemeente hanteerbaar en niet alles komt bij enkele gemeenten op 'zijn bordje'. (Zie als voorbeeld ook de Concept RES N-O Brabant. In deze RES wordt per gemeente in kaart gebracht wat zij dienen te bij te dragen aan de opgave en wat zij al gerealiseerd hebben.) W&B: Worden de 0,7 TWh welke in de 'pijplijn' zitten ook gereduceerd van de naar-rato-verdeelde energieopgave voor deze gemeenten? M.a.w. als een gemeente al projecten heeft gerealiseerd dan kunnen deze TWh in mindering worden gebracht van de naar-rato-verdeelde vraagstelling. (zie ook Concept RES N-O Brabant) <i>Grootheden, getallen en bronvermeldingen</i> W&B: Creëer een helder overzicht tussen energie grootheden. TWh / PJ / MWh afstemmen. (ter info: De conceptRES N-O Brabant heeft een duidelijke uiteenzetting tussen de grootheden. Daar zouden we kunnen 'afkijken'.) W&B: Wordt de autonome groei van onze energievraag meegenomen, zoals meer gebruik elektrische auto's, airco, overige apparatuur? Wat betekent dit in de energievraag in de komende jaren? (ter info: De conceptRES N-O Brabant heeft een paragraaf opgenomen specifiek gericht op de autonome groei van onze energievraag, deze is hiermee gekwantificeerd en verwerkt) Figuur 4.1 laat de aantallen windturbines en zonnepanelen zien voor opwek 1 TWh. De RES MRE beschrijft ook dat er maximaal wordt ingezet om dakoppervlak (>500m2) ook te gebruiken voor grootschalige opwekking (pg 28, no-regret). W&B: Neem in deze figuur ook een illustratie op van de benodigde aantal m2 dakoppervlak voor 1 TWh. W&B: Pg 34, 4.3 Wat is al gerealiseerd of gepland? Waar is de bronvermelding van de m.b.t. de gerealiseerd en geplande TWh? Over welke gemeenten zijn deze waarden verdeeld? Graag opnemen. W&B: Pg 21, 3. Besparing. In de inleiding wordt het totale energieverbruik van de regio beschreven. Waar is de bronvermelding te vinden van het onderzoek naar dit energieverbruik? Graag opnemen. W&B: Pg 4L, 5.1 Warmtevraag en potentie van duurzame warmtebronnen. Waar is de bronvermelding van de m.b.t. de gerealiseerd en geplande TWh? Graag opnemen.	Het uitgangspunt voor de ConceptRES is dat we vanuit regionaal perspectief bekijken waar in de regio nieuwe opwekking van duurzame energie het beste kan landen, gegeven een goede landschappelijke inpassing en mogelijke koppelingen met andere opgaven. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen over locatkeuzes. Ook de potentie van het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden wordt verder onderzocht. Er is geen sprake van een van tevoren vastgestelde verdeling van een opgave. Het elektriciteitsverbruik in de regio is alleen gebruikt om te kijken of het bod een naar verhouding reëel aandeel van de landelijke doelstelling van 35 TWh betreft. In vervolgorapportages zal zoveel mogelijk een bronvermelding worden gegeven en zal in duidelijke en eenduidige eenheden voor energie-opwekking worden gerapporteerd.
		<i>Besparing</i> W&B: Toevoegen dat er nadrukkelijk afspraken komen over energiereductie binnen deze regio. Naar rato verdelen over de 21 MRE gemeenten. Participatie Er staat beschreven "Een energietransitie voor iedereen betekent ook dat we iedereen de kans willen bieden om te profiteren van de wind- en zonne-energie die we in onze regio opwekken." Concreet voorstellen hiervoor zijn er niet te lezen. W&B: Neem meer en concreet uitgewerkte voorstellen op in RES MRE om deze kansen te creëren. (De concept RES Hart van Brabant heeft m.b.t. participatie een sterk sociaal model uitgeschreven. Waarin heel duidelijk naar voren komt wie welke rol op zich neemt. In dit HvB participatie model wordt ook nadrukkelijk aandacht besteed aan een verbindende partij in de vorm van een energiecoöperatie.) W&B: Ten behoeve van participatie en maatschappelijk draagvlak graag opnemen dat de RES MRE voornemens is om expertise te gebruiken van lokale ervaringspartijen zoals installateurs, energiecoöperaties, omgevingspartijen (dorpgraden, buurten). W&B: Beschrijf expliciet hoe inwoners / bedrijven / omgevingspartijen geïnformeerd over dit proces en hoe zij in de komende perioden worden betrokken. Tijdens de webinar RES MRE d.d. 4 juni gaven veel participanten aan dat de webinar hun eerste moment was om te participeren. Zij gaven ook aan graag verder betrokken worden. <i>Kaarten (figuur 4.8 en 4.9)</i> W&B: Zorg voor hoge resolutie beeldmateriaal. W&B: Neem in de kaart op de A67 (tenminste gedeelte Kempen gemeente Eersel) met een blauwe acering 'Energie langs infrastructuur'. Dit voorstel ligt voor in de gemeente Eersel. W&B: Er staat meer 'groene sterren' op de kaart. Beschrijf deze projecten ook nader. Dit zijn mooie voorbeelden. Plaats de sterren op de juiste plaats. (die in de gemeente Eersel lijkt niet te kloppen) <i>Overige punten</i> W&B: Beschrijf expliciet hoe er aandacht wordt besteed aan de nieuwste methoden/manieren hernieuwbare energieopwekking, met geen of zo weinig mogelijk belasting voor mens en omgeving. W&B: Beschrijf expliciet hoe er aandacht wordt besteed aan het gebruik van moderne opslagmogelijkheden voor duurzame energie. Enkel het opwekken van duurzame energie biedt niet de volledige oplossing. Deze energie dient ook opgeslagen te kunnen worden. W&B: De RES-MRE bestaat naast 21 gemeenten ook uit de provincie en twee waterschappen. Geef aan wat hun bijdrage is in de evenredige opgave.	Er is in de fase van de concept-RES geen generieke doelstelling voor het onderdeel besparing opgenomen. De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie. In het vervolg werken we dat concreter uit. We gaan in gesprek met stakeholders over de gezamenlijke ambities in het kader van de energietransitie en op welke wijze we willen gaan samenwerken in het kader van de RES. In de Concept-RES beschrijven wij hoe we tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie willen komen van de RES door te streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn. In het proces naar de RES 1.0 passen wij dat verder toe en werken dat verder uit met stakeholders. Denk aan afstemming over mogelijke invulling van zoekgebieden, koppelingen van warmtevraag en aanbod, mogelijke besparingsaanpakken en manieren om lokaal eigenaarschap mogelijk te maken. Kaartmateriaal wordt aangepast voor vervolgorapportages. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES.
		<i>Fractie VVD:</i> <i>Algemeen</i> Voorliggend concept-RES document is de basis voor een enorme transitie waar alle gemeenten, waterschappen en provincie moeten bijdragen om te komen tot energie- en klimaatneutraliteit. Allereerst opgemerkt: in verhouding tot andere concept-RES documenten, laat de concept-RES van de MRE veel 'ruimte'. Het gevaar dreigt voor vrije interpretatie en gebrek aan binding tot daadwerkelijke doelstellingen die binnen de regio ingebacht dient te worden. Daarnaast betekent dit ook dat er voor (gemeente)raden geen sturing en controle op concrete cijfers mogelijk is. De VVD-fractie stelt voor SMART of transparante getallen op te stellen. <i>Opgave</i> Gezien de landelijke opgave om 35 TWh grootschalige energieopwekking te realiseren voor 2030, zou het goed zijn als de energieregio MRE in passende verhouding bijdraagt en als er vervolgens binnen energieregio ook gelijkmatig verantwoordelijkheid wordt genomen. Het onlang vastgestelde MRE Streefbeeld Landelijk. Gebied spreekt van evenredige opgave voor de 21 MRE gemeenten. Wat de verdeeldeutel daarvoor zou moet zijn, moet dan nog bevestigd worden. In reactie op beantwoording door de RES op vragen: "Uitgangspunt is dat we kijken waar in de regio het meest logisch is om grootschalige duurzame energie-opwekking te realiseren. De draagkracht van het landschap en de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven is hierbij leidend." hier wordt ons inzien wordt hier een ander beeld geschetst. De VVD-fractie stelt voor om vanuit Eersel duidelijkheid te scheppen. Wij stellen voor de bijdrage vanuit Eersel voor grootschalige opwekking op een evenredige opgave vast te stellen (0,055 TWh te behalen voor 2030). <i>Realisatie</i> Om de treden van de zonnelladder te volgen, betekent deze opgave dat de oplossing primair dient te worden gevonden op bestaande bebouwing en dat buitengebied niet zonder goede verdere redenen als zoekgebied kan worden aangewezen. Ambiteuze ambities ondersteunen wij op de volgende manier. Alles boven een evenredige bijdrage, dient gerealiseerd te worden met 'no-regret', dus waar van een win-win situatie voor iedereen sprake is. Er zou een prominente aandacht moeten zijn voor energiereductie, het serieus bereiken van opwekking door zon-op-dak en alternatieve ('vriendelijke') manieren van energie-opwekking. Een eerste heel concrete invulling kan zijn dat de MRE er mede alles op alles op zet om een energie/geluids-wal voorzien van zonnepanelen te realiseren langs de A67. Dit gebied dient dan ook zo concreet te worden aangeduid in de concept-RES. <i>Draagvlak</i> Naast het getalsmatig opwekken van energie, is het draagvlak bij uitvoering van belang. Hoewel invulling binnen de gemeente kan plaatsvinden, dient in algemene zin de aandacht voor participatie in het proces en in de gevolgen van uitwerking alle aandacht te krijgen. De rol van burgerparticipatie en de lokale energie coöperaties dient een plaats te krijgen.	Het uitgangspunt voor de ConceptRES is dat we vanuit regionaal perspectief bekijken waar in de regio nieuwe opwekking van duurzame energie het beste kan landen, gegeven een goede landschappelijke inpassing en mogelijke koppelingen met andere opgaven. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen over locatkeuzes. Ook de potentie van het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden wordt verder onderzocht. Er is geen sprake van een van tevoren vastgestelde verdeling van een opgave. Er wordt maximaal ingezet op besparing en de zonnelladder wordt toegepast. Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie. In het vervolg werken we dat concreter uit.
		<i>Fractie Kernbeleid:</i> In grote lijnen klopt met concept RES <i>Besparen</i> Naast opwekken is besparen een belangrijke en een eerste stap. Er wordt weinig tot niet gestuurd op de besparing die de mensen zelf kunnen realiseren. Wel wordt gewezen op de voorbeeldfunctie van de gemeenten. En om de uitvoering van de RES succesvol te laten verlopen zijn aanvullende instrumenten, regels en middelen van het Rijk en de provincie noodzakelijk om de projecten en afspraken uit deze RES tot stand te kunnen brengen. Het is jammer dat er wel een opsomming is gegeven van de tekortkomingen maar dat er nog geen resultaatverwachtingen zijn. <i>Leidende principes</i> Een van de leidende principes en afwegingsladder is verwoord als: "Focus op maximaal behouden van ruimtelijke kwaliteit". Echter de ruimtelijke kwaliteit lijkt te worden logelaten als er sprake is van meervoudig ruimtegebruik of meelooppansen zich aandienen. Wij vinden het jammer dat het begrip ruimtelijke kwaliteit niet beter wordt beschreven. In de begripelijst wordt wordt gesproken over "De kwaliteit van een plek of gebied die bepaald wordt door een goed samenspel van herkomstwaarde, belevingswaarde, gebruikswaarde en toekomstwaarde". Maar niet duidelijk wordt gemaakt wie daar over een beslissing neemt?	De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. Via de PlanMER wordt meer duiding gegeven aan wat wij kunnen zien als positieve en negatieve effecten van de invulling van de zoekgebieden. Gemeenteraden zullen uiteindelijk keuzes maken over opwekking van duurzame energie op hun eigen grondgebied.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-08-31	Gemeente Laarbeek	<i>Samen de ambitie realiseren</i> Laarbeek ondersteunt het uitgangspunt om met de andere gemeenten en binnen de subregio samen te werken en af te stemmen.	
		<i>Onze aanpak voor de (concept-)RES</i> Laarbeek onderschrijft de leidende principes en de toetsingscriteria die het afwegingskader vormen. We spreken onze zorg uit dat dit afwegingskader voor elke gemeente gehanteerd moet blijven zodat voor elke gemeenten dezelfde regels en verwachtingen gelden, die niet moeten worden gepasseerd door politieke belangen. In de concept-RES is niet beschreven hoe we omgaan met het bestaan of ontbreken van draagvlak bij het ontwikkelen van een mogelijk zoekgebied. Het is bijvoorbeeld onduidelijk wat een gebrek aan draagvlak betekent voor de verplichting voor gemeenten voor invulling van de zoekgebieden. In het bestuursakkoord van de provincie wordt dit echter zwaar aangezet. Laarbeek verwacht een uitwerking van hoe wordt omgegaan met draagvlak, maatschappelijke participatie en weerstand in de RES 1.0.	Iedere gemeente gaat over ontwikkelingen op haar eigen grondgebied. Via de RES worden vooral nog geen verplichtingen opgelegd.
		<i>Besparing</i> Laarbeek onderschrijft de aanpak waarbij verschillende doelgroepen maatwerk wordt aangeboden. Wel benadrukken we daarbij het vrijwillige karakter van medewerking van onze inwoners, bedrijven en organisaties. We ondersteunen daarom van harte de oproep aan het Rijk om door middel van subsidies en andere activiteiten (zoals gebouwgebonden financiering) besparing rendabel en aantrekkelijker te maken voor inwoners.	
		<i>Grootschalige opwek</i> De no-regret maatregelen bestaan voor Laarbeek vooral uit het plaatsen van zonnepanelen op bedrijfsdaken. Hoewel wij dit een goed idee vinden, zien we enkele praktische bezwaren. Zo heeft de gemeente niet de mogelijkheid (of de intentie) om dit soort investeringen af te dwingen, en zullen veel bedrijfsdaken qua constructie ongeschikt zijn. We verwachten daarom dat de bijdrage van deze maatregelen, in Laarbeek maar ook in de hele regio, beperkt zal zijn. Het Laarbeekse beleid rondom grootschalige opwek sluit goed aan op de uitgangspunten van de MRE. We zien twee zoekgebieden binnen onze gemeente, waarvan één zoekgebied ach leent voor de mogelijke ontwikkeling van een windpark. Wij zullen deze mogelijkheid samen met onze inwoners verder onderzoeken. Laarbeek spreekt de wens uit dat gemeenten die hun zoekgebieden al voor 2025 moeten invullen, daarbij ondersteund worden door de MRE en/of door gemeenten met een kleinere opgave voor grootschalige opwek. Laarbeek zet knelpunten ontstaan bij enkele Enesis-stations, en uit haar zorgen over de haalbaarheid van de benodigde uitbreidingen van netcapaciteit in de komende jaren. We vragen dan ook om aandacht voor de ontwikkeling van infrastructuur om grootschalige opwek te faciliteren. Laarbeek is kritisch over het gebruik van biomassa. Houtgestookte biomassa op een grotere schaal dan voor een huishouden vinden wij onwenselijk. Het gebruik van biomassa mag wat ons betreft de natuur niet schaden. In een prioritering van energiebronnen zetten wij biomassa onderaan. Liever kijken wij bijvoorbeeld naar waterstof en andere innovaties. Hier zien wij zeker voor onze brainport-regio een kans. Wat betreft zonne-energie vinden we het belangrijk dat zoveel mogelijk eerst de daken worden volgelegd met zonnepanelen. Op dit moment is het bijvoorbeeld onmogelijk om op het dak van de burenpanelen te leggen, en wordt de postcoderoosregeling verstoerd. Er kan worden gelobbyd voor landelijk beleid dat zon op andermans daken mogelijk en belastingtechnisch aantrekkelijk maakt, om bijvoorbeeld wijkprojecten te stimuleren. Ook zouden er landelijk andere financiële stimulerende maatregelen voor zon op dak moeten komen, bijvoorbeeld om te stimuleren dat men meer opwekt dan het eigen gebruik.	Deze constructieve input wordt meegenomen in de verdere uitwerkingen van de verschillende thema's.
		<i>Duurzame warmte</i> Uiterlijk in december 2021 moet in elke gemeente een lokale Transitieve Warmte (TVW) worden vastgesteld. Gezien de duur van een zorgvuldig proces binnen Laarbeek is er weinig tijd voor regionale of sub-regionale afstemming; de concept-RES in juli 2021 komt daarvoor te laat. Daarnaast condudeert de Regionale Structuur Warmte dat er weinig warmtebronnen zijn die gemeentegrenzen overschrijden. Laarbeek pakt de taak van de TVW dan ook vooral lokaal op. We maken daarbij graag gebruik van de kennis die via de MRE beschikbaar wordt over de technische, economische en maatschappelijke potentie van warmtebronnen. Laarbeek plaatst vraagtekens bij de haalbaarheid van het volledig aardgasvrij zijn in 2050, als gevolg van beperkende factoren zoals ruimte, kosten, draagvlak, locatie en efficiëntie en betrouwbaarheid van de verschillende warmtebronnen. Op regionaal niveau zou onderzoek gedaan kunnen worden naar de mogelijkheden van mestvergisting.	Deze constructieve input wordt meegenomen in de verdere uitwerkingen van de verschillende thema's.
		<i>Van strategie naar uitvoering</i> Het 'streven naar maximale lokale participatie en het maximaal lokaal benutten van opbrengsten' is een uitgangspunt dat in Laarbeek van harte wordt onderschreven. In de concrete invulling van de uitgangspunten is de samenwerking binnen subregio De Peel het afgelopen jaar van grote meerwaarde gebleken. Laarbeek zet dan ook in op verdere samenwerking in De Peel waarbij de mogelijkheden en meerwaarde van beleidsharmonisatie wordt onderzocht. Laarbeek is geïnteresseerd in de mogelijkheden en voor- en nadelen van het opzetten van een (sub-)regionaal energiebedrijf en participeert in het onderzoeken van deze optie. Ten slotte suggereert Laarbeek dat aan het landelijke programma RES verzocht kan worden om snelle aanpassing van de wetgeving, daar waar deze knelt met regionale en lokale ambities en plannen. Een eerder aangehaald voorbeeld zijn belastingmaatregelen voor zon op dak. De energietransitie kan op lokaal niveau alleen vorm krijgen als deze door landelijke wetgeving wordt gefaciliteerd.	Deze constructieve input wordt meegenomen in de verdere uitwerkingen van de verschillende thema's.
2020-09-01	Gemeente Gemert-Bakel	<i>Hoofdstuk 1: Samen de energie ambitie realiseren</i> Gemert-Bakel ondersteunt het uitgangspunt om met de andere gemeenten en binnen de subregio samen te werken en inwoners, maatschappelijke partners en bedrijfsleven goed te betrekken. Om een goed vervolg te kunnen geven aan de samenwerking en behoud van opgedane kennis, moet voldoende fte per gemeente en subregio beschikbaar zijn.	De werkgroepen monitoren de voortgang en vragen om extra ondersteuning vanuit gemeenten indien zij daar aanleiding voor zien.
		<i>Hoofdstuk 2: Onze aanpak voor de (concept-)RES</i> Gemert-Bakel onderschrijft de aanpak voor de concept-RES met de leidende principes en het afwegingskader. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. De verdeling van de opgave moet per gemeente in beeld worden gebracht en als inspanningsverplichting worden verankerd.	Wordt meegenomen in de verdere uitwerking.
		<i>Hoofdstuk 3: Besparing</i> Gemert-Bakel onderschrijft het belang van maximale energiebesparing, waarbij de nadruk ligt op het verkleinen van de warmtevraag in bebouwde omgeving. We roepen mede het Rijk en provincie op om instrumenten aan te reiken zoals subsidies en gebouwgebonden financiering om inwoners en bedrijven te stimuleren besparingsmaatregelen te nemen.	Wordt meegenomen in de verdere uitwerking.
		<i>Hoofdstuk 4: Grootschalige opwek</i> Gemert-Bakel onderschrijft het regionale bod van 2 TWh. De doorgerekende zoekgebieden hebben nog geen bestuurlijk of maatschappelijk draagvlak. De planMER procedure brengt de gevolgen voor milieu in beeld. Daarnaast verwachten we een gedegen participatietraject wat inzicht geeft in het draagvlak. Het bestuurlijk traject zal daarna uitwijzen wat de hoogte van het bod kan worden en wat daarbij de bijdrage van Gemert-Bakel kan zijn. Als de regio van gemeente Gemert-Bakel bij de vaststelling van de RES 1.0 een hogere bijdrage verwacht dan het eigen energieverbruik, dan worden er voorwaarden gesteld. Alleen met een verrekening, in welke vorm dan ook, is een extra taak ten behoeve van de regio bespreekbaar. Binnen Gemert-Bakel is een gebrek aan aansluitmogelijkheden voor de beoogde grootschalige opwek vanuit de zoekgebieden. Er zijn nu wel aansluitmogelijkheden voor de kleinere zonnenvelden die we mogelijk willen maken met onze lokale afwegingskaders, ook buiten de geschetste zoekgebieden. We pleiten ervoor dat het netwerk voldoende capaciteit biedt om deze eerste slag te maken. Eventuele investeringen hiervoor moeten voorrang krijgen. Datzelfde geldt voor de andere gemeenten, met name voor stedelijk gebied zoals Helmond, zodat ook zij maximaal kunnen bijdragen aan de duurzame opwek. Wij vragen aandacht voor de koppeling van het traject binnen de MRE-regio als geheel en de Kempen, waar het traject inzake grootschalige opwek al enige tijd loopt. Gelijkwaardige kaders en afwegingen zijn noodzakelijk voor de hele regio. We kunnen de RES 1.0 pas vaststellen als alle informatie uit de planMER en participatietraject gereed is. Wij onderschrijven het vol inzetten op de no-regret maatregelen, zoals zonnepanelen op daken. Wij roepen Rijk en provincie op om instrumenten aan te reiken dit maximaal te stimuleren, bijvoorbeeld door subsidie voor onrendabele grote daken.	Wordt meegenomen in de verdere uitwerking.
		<i>Hoofdstuk 5: Duurzame warmte</i> Uit de Regionale Structuur Warmte blijken (nog) geen regionale bronnen beschikbaar voor Gemert-Bakel. Wij zullen de transitieve warmte dan ook vooral lokaal oppakken, waarbij we wel de regionale ontwikkelingen volgen.	Wordt meegenomen in de verdere uitwerking.
		<i>Hoofdstuk 6: Van strategie naar uitvoering</i> Wij staan volledig achter de ambitie van maximaal lokaal benutten van de opbrengsten. Wij willen daarbij samen met andere gemeenten de kansen en bedreigingen onderzoeken om als gemeente of subregio financieel te participeren in wind- en zonneparken. Wij blijven met de Peelgemeenten in gesprek om te kijken waar wij als sub-regio gezamenlijk in willen optrekken om mogelijk eenduidig Peel beleid op te stellen.	Wordt meegenomen in de verdere uitwerking.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-08-26	Gemeente Valkenswaard	<i>Hoofdstuk 1 - Sonen de energie ambitie realiseren</i> De gemeenteraad realiseert zich dat elke gemeente een bijdrage moeten leveren aan de energietransitie, zo ook de gemeente Valkenswaard. Belangrijk uitgangspunt is dat op regionale schaal gezocht wordt naar de "beste locatie". Dit is een afweging tussen mogelijkheden en belangen vanuit een wederzijdse solidariteit. In het proces richting RES 1.0 dienen de inwoners actief betrokken te worden om op deze manier draagvlak te creëren of weerstand te voorkomen/ verminderen. Acceptatie door de gemeenschap is van wezenlijk belang. Zoek naar draagvlak.	Wordt meegenomen in de verdere uitwerking. Kanttekening: Het actief betrekken van inwoners kan deels via regionale bijeenkomsten plaatsvinden, maar zal in belangrijke mate lokaal moeten worden georganiseerd, waarbij het regionale verhaal ondersteunend is aan de lokale uitwerking.
		<i>Hoofdstuk 2 - Onze aanpak voor de (concept) RES</i> Naast zon- en windenergie is het van belang om oog te blijven houden voor nieuwe technieken die een bijdrage kunnen leveren in de transitie naar een volledig schone energievoorziening. Waterstof en de opslag van energie kunnen hierin een belangrijke rol gaan vervullen. De gemeente Valkenswaard beschikt over waardevolle landschappen en natuurgebieden. Bij ontwikkelingen dient te alle tijde de balans gezocht te worden tussen landelijke opgave en lokale belangen en moet zorgvuldig getoetst worden aan vastgestelde afwegingskaders. Maatschappelijk draagvlak is hierbij van essentieel belang, zodoende dienen inwoners, ondernemers en maatschappelijk organisaties actief geïnformeerd en betrokken te worden. Als regio kunnen we ons profileren als voorloper in de energietransitie. Mogelijk kan de gemeente Valkenswaard hier een rol in spelen als locatie voor pilots of in een andere vorm.	In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. Het PlanMER proces is een vastomlijnd proces met vaste formele gelegenheden voor inspraak. In de Concept-RES beschrijven wij hoe we tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie willen komen van de RES door te streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn. In het proces naar de RES 1.0 passen wij dat verder toe en werken dat verder uit met stakeholders. Denk aan afstemming over mogelijke invulling van zoekgebieden, koppelingen van warmtevraag en aanbod, mogelijke besparingsaanpakken en manieren om lokaal eigenaarschap mogelijk te maken.
		<i>Hoofdstuk 3 - Besparing</i> Het besparen van energie is een belangrijke eerste stap. Inwoners, instellingen en bedrijven dienen hiervoor in beweging te komen. Gemeenten hebben een belangrijke voorbeeldrol met het verduurzamen van het eigen vastgoed.	
		<i>Hoofdstuk 4- Duurzame opwek</i> Iedere gemeente zal een bijdrage moeten leveren aan de energietransitie, zo ook de gemeente Valkenswaard. Hierbij moet oog zijn voor de waardevolle landschappen en natuurgebieden in de gemeente. Daarnaast dient er rekening gehouden te worden met de ambities en plannen die de gemeente heeft m.b.t. recreatie in het buitengebied. Tevens dient de impact op de leefomgeving zorgvuldig in kaart gebracht te worden. Vijf zoekgebieden die opgenomen zijn in de concept RES liggen in Valkenswaard. Dit is confronterend. De raad wil deze zoekgebieden echter niet op voorhand afwijzen. Dit neemt niet weg dat er op voorhand zeker twijfels zijn bij een of meerdere zoekgebieden. De gemeente Valkenswaard beschikt over waardevolle natuur (Natura-2000) en cultuurhistorische gebieden wat invloed heeft op de mogelijkheden voor grootschalige opwek. Naast zon- en windenergie zijn er in de nabije toekomst mogelijk andere technieken die ingezet kunnen worden voor het realiseren van een schone energievoorziening met een kleinere ruimtelijk en sociale impact. Denk hierbij aan waterstof en de opslag van energie. De keuzes die nu gemaakt worden mogen deze ontwikkelingen niet in de weg staan. De raad vindt de concept RES nu wel heel eenzijdig gericht op zon, wind en biomassa (waarbij biomassa als een niet gewenste ontwikkeling gezien wordt). Nadrukkelijk wordt verzocht om naast bestaande technieken nadrukkelijk naar de nieuwe(re) technieken te kijken, bijvoorbeeld waterstof. De MRE regio is een slimme regio. Gebruik de slimheid. De ruimtelijke impact moet te allen tijde goed, volgens vastgestelde afwegingskaders, worden getoetst. De Plan-MER procedure moet uitwijzen welke zoekgebieden geschikt kunnen zijn voor grootschalige opwek. Tevens dient er bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak te zijn, dit is bij de totstandkoming van de concept RES nog niet gedaan. Belangrijk is om de regio m.b.t. het realiseren van grootschalige opwek lokaal en regionaal te behouden. We willen niet in een situatie te komen dat het Rijk deze regio overneemt. Daarnaast dient het uitgangspunt te zijn dat de lusten en lasten eerlijk verdeeld worden. Om deze reden dient o.a. de financiële participatie in energieprojecten geborgd te worden. Tot slot wordt verzocht om bij elk voorstel/project nadrukkelijk te kijken naar ten minste deze twee parameters: • de kostenefficiëntcy: kosten afgezet tegen opgewekte hoeveelheid energie • CO2 uitstoot. Tot hoeveel CO2reductie leidt een project.	Om te komen tot zoekgebieden voor grootschalige opwek wordt nadrukkelijk rekening gehouden met ruimtelijke kwaliteit en de landschapstypen in onze regio. We voeren een planMER uit om alle relevante effecten in kaart te brengen. De zorgvuldigheid in termen van kwaliteit en draagvlak staat daarbij voorop. Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie.
		<i>Hoofdstuk 5 - Duurzame warmte</i> De potentie aan duurzame bronnen is groot, maar de vraag is hoeveel van deze potentie daadwerkelijk ingezet kan worden. Dit vraagt een goede voorlichting richting inwoners en bedrijfsleven zodat zij goede keuzes kunnen maken in de route maar een aardgasvrije samenleving.	De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke wisselwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. Voorlichting richting inwoners past bij de lokale gesprekken voor de lokale transitievisie Warmte en Warmteplannen. het regionale perspectief kan hier als ondersteuning dienen.
		<i>Hoofdstuk 6 - Van strategie naar uitvoering</i> Om te zorgen dat de lusten en lasten eerlijk verdeeld worden is het belangrijk dat er afspraken gemaakt worden over de sociale en financiële participatie. Uitgangspunt hierbij is maximale lokale participatie en het maximaal lokaal benutten van de opbrengsten. In het proces richting RES 1.0 dienen de inwoners actief betrokken te worden om op deze manier draagvlak te creëren of weerstand te voorkomen/ verminderen. Acceptatie door de gemeenschap is van wezenlijk belang. De 21 MRE gemeenten bevinden zich in een regio waar veel innovatie plaatsvindt. Hoe kunnen we deze innovatie nog beter en slimmer benutten in de transitie naar een schone energievoorziening? En hoe leggen we hierbij de link met de lokale voorlopers? En hoe kunnen we ons, als regio of als individuele gemeente, positioneren als proeftuin voor de energietransitie? De raad maakt zich zorgen over de zogenaamde "energie cowboys". Het is zaak dat de regio zich stevig weet tegen de energie cowboys. De inspanningen en de regionale overheden moeten echt ten goede komen van de inwoners en niet leiden tot onevenredige verrijking van bedrijven of individuen.	In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie.
		Motie Regionale Energiestrategie In de raadsvergadering van 25 juni 2020 is een motie RES ingediend. Deze motie (met vier beslispunten) is deels aanvaard. Aanvaard zijn de volgende twee beslispunten: • Om in samenspraak met de collega's te zoeken naar de mogelijkheid om waterstofproductie in de nabijheid mogelijk te maken. • Zich ook in te zetten voor andere, nog te ontwikkelen energiebronnen, die zonder belasting van het milieu en/of omgeving inzetbaar zijn c.q. toegepast kunnen worden.	Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie. In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienwijze-kanttekening	Antwoord
2020-09-09	Gemeente Geldrop-Mierlo	<i>Hoofdstuk 1 - Samen de energie ambitie realiseren</i> Wij vinden het belangrijk dat inwoners, maatschappelijke partners en bedrijfsleven nauw betrokken worden bij dit proces. Wij zijn dus positief over deze aanpak. Wel vinden wij het belangrijk dat op korte termijn concreter gemaakt wordt hoe deze partijen betrokken worden en hoe hun inbreng meegenomen wordt. Wat ons betreft kunnen we hier nu al mee aan de slag. Participatie zal voor een deel regionaal georganiseerd moeten worden, maar wij vinden het ook belangrijk om lokale inwoners te betrekken. Om draagvlak te creëren is het belangrijk dat inwoners binnen hun eigen gemeente in dit proces kunnen participeren. Wij vragen u dan ook om hierbij gemeenten te ondersteunen met bijvoorbeeld communicatiemiddelen en uw proces zo in te richten dat de lokale inbreng ook meegenomen wordt bij het verder uitwerken van de RES 1.0. Wij zijn op dit moment bezig met ons omgevingsbeleid, onze transitievisie Warmte, onze duurzaamheidsnota en onze beleidsvisie zon en wind. De RES zal in al deze stukken een plaats krijgen. Wij zijn het er dan ook mee eens dat zoekgebieden veranderd worden in het omgevingsbeleid van alle betrokken overheden. Afstemming moet echter niet alleen voor zoekgebieden plaatsvinden. Ook de besparings- en de warmteopgave zullen een plaats moeten krijgen in lokaal omgevingsbeleid. Het is wenselijk dat afstemming op al deze onderwerpen tussen overheden plaatsvindt en dat dit vanuit de RES opgepakt wordt. Verder vinden wij het belangrijk dat op korte termijn, maar in ieder geval voor vaststelling van de RES 1.0, uitgewerkt wordt hoe de uitvoering van de RES geborgd wordt. Belangrijk is dat wij na vaststelling van de RES 1.0 meteen de eerste stappen kunnen zetten in de uitvoering van de gemaakte plannen. Samenwerken met onze regio-gemeenten kan hier zeker aan bijdragen. Wij staan er dan ook open voor om te verkennen op welke onderwerpen samenwerking mogelijk is. <i>Hoofdstuk 2 - Onze aanpak voor de (concept) RES</i> Wij staan achter de leidende principes, het kader en de vier ontwikkelrichtingen. Wel zien wij bredere mogelijkheden om aansluiting te zoeken bij andere opgaven. Nu wordt alleen gekeken naar opgaven die direct te koppelen zijn aan de energietransitie, maar het is wenselijk ook maatschappelijke opgaven die geen directe link hebben mee te nemen. Wij zijn positief over de ambitie om de RES als hefboom voor kwaliteitsverbetering in te zetten. In het vervolgtraject moet dit echter wel concreter gemaakt worden. Een verdere uitwerking van wat de ontwikkelrichtingen inhouden en hoe wij hiermee tot kwaliteitsverbetering gaan komen is gewenst. Ook zien wij graag uitgewerkt hoe afstemming tussen de verschillende opgaven en taakvelden regionaal geborgd gaat worden. Verder wordt genoemd dat de visie voor 2050 bepaald wat er nu moet gebeuren (back-casting). In de concept-RES wordt deze visie voor 2050 echter niet genoemd. Wij kunnen ons erin vinden dat de focus vooral nog op 2030 ligt, maar wel moet geborgd worden dat op termijn (bijvoorbeeld vanaf 2027) gestart wordt met het opstellen van beleid voor na 2050. Daarnaast is het zinvol langere termijn ambities regionaal te bespreken. <i>Hoofdstuk 3 - Besparing</i> Wij zijn blij dat besparing als belangrijk onderdeel van de RES wordt gezien. In het stuk zelf mag dit wat ons betreft nog meer onderstreept worden. Wij staan volledig achter het standpunt dat wij door sterk in te zetten op besparing onze opgave voor duurzame opwek zo veel mogelijk moeten zien te beperken. Wij zijn positief over een energiebesparingsplan. Wij staan achter het uitgangspunt dat de aanpakken in dit plan technisch mogelijk, financieel haalbaar en maatschappelijk acceptabel moeten zijn. Daarom vinden wij dat ook de kosten van maatregelen in beeld gebracht moeten worden. De energietransitie moet eerlijk en rechtvaardig zijn, dus besparing moet ook mogelijk worden gemaakt voor inwoners met beperkte middelen. Wel moet verder uitgewerkt worden hoe de resultaten van dat plan gemonitord worden. Want hoe bepalen we of we op koers liggen om het doel van optimale of maximale besparing te behalen? Wij verzoeken u een concretere doelstelling op te nemen, daar waar mogelijk deze doelen in offers uit te drukken en de besparingsambities SMART te maken. Zo stelt het Platform Duurzaam voor om op te nemen dat in 2050 de gehele gebouwde omgeving zelf in haar energie voorziet. Verder moet ook de uitvoering van het energiebesparingsplan geborgd wordt. Afstemming over wat lokaal en wat regionaal opgepakt wordt, is hier onderdeel van. Ruimte voor lokale inbreng is gewenst, maar daar waar door samenwerking efficiënte behaald kan worden, moet dit zeker benut worden. Onze pilot op bedrijventerrein de Spaarpot is hier een goed voorbeeld van. Onze aanpak is afgestemd op de lokale situatie, maar door de samenwerking met VNO-NCW worden kennis en aanpakken regionaal gedeeld. Ook zien wij het belang van een nauwe samenwerking met de betrokken doelgroepen en andere stakeholders. Besparing is juist een opgave waar wij als gemeente minder invloed op hebben, omdat besparing alleen gebeurt als inwoners, instellingen en bedrijven hier zelf voor kiezen. Besparing is immers in veel gevallen geen verplichting. Aandacht moet daarom besteed worden aan hoe wij inwoners, instellingen en bedrijven in dit proces meemenen, zeker gezien de recente berichtgeving over terugverdientijden. Om stappen te zetten moeten we de energietransitie aantrekkelijk maken voor hen en moeten we ze in dit proces faciliteren. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan collectieve aanpakken. Daarbij moet er voor gewaakt worden dat praktische belemmeringen de noodzakelijke transitie niet in de weg staan. Wij verzoeken u dit ook mee te nemen in de aanpakken in het energiebesparingsplan. Natuurlijk moeten wij als gemeente wel het goede voorbeeld geven. Hoe wij deze rol verder oppakken werken wij uit in onze duurzaamheidsnota. Echter wat ons betreft zou het sterk zijn als wij hier als regio een concrete ambitie in uitpakken. Daarnaast zijn wij positief over het maximaal bevorderen van kleinschalige opwek. Hiervoor is een regionale aanpak wenselijk. <i>Hoofdstuk 4 - Duurzame opwek</i> Wij zijn positief over het zoekgebied dat in onze gemeente aan de A67 is opgenomen (tussen Geldrop en Mierlo). Dit is het gebied waar het college zelf ook mogelijkheden ziet voor grootschalige opwek. Over het zuidwestelijke puntje van onze gemeente ligt ook een zoekgebied. Wij zijn benieuwd welke mogelijkheden voor duurzame opwek hier gezien worden. In onze eigen inventarisatie komt dit gebied niet direct naar voren als een gebied waar veel mogelijkheden zijn voor duurzame opwek. Wij vragen u daarom duidelijker inzicht te geven in hoe zoekgebieden tot stand gekomen zijn en hoe u duurzame opwek in deze gebieden voor u ziet. Verder zien wij eventueel mogelijkheden voor duurzame opwek op Gulbergen. Dit zal echter pas verder onderzocht kunnen worden als er meer duidelijkheid is over de toekomst en ontwikkelrichting van dit gebied. Dit betekent dat dit gebied niet in de RES 1.0 opgenomen kan worden, maar eventueel pas terugkomt in een latere actualisatie. Wij staan achter de aanpak om, via onder andere een planMER, bij alle zoekgebieden de effecten van duurzame opwek op deze gebieden in kaart te brengen. Hierbij vinden we het belangrijk dat er aandacht is voor natuur en landschappelijke inpassing. Wij vragen u daarom ook zorgvuldig te kijken naar de kritiek die Brabantse Milieufederatie (BMF) en ons lokale Platform Duurzaam op dit punt geleverd heeft. Er moet onderzocht worden of de ladders die zij voorstellen en plaats in de RES kunnen krijgen. Toch kan onze opgave ook juist een positief effect hebben op natuur door opbrengsten van duurzame opwek in natuur te investeren. Als wij de effecten van duurzame opwek per zoekgebied in beeld hebben kunnen we bewust kiezen om voor 2080 juist die gebieden te ontwikkelen waar de negatieve effecten van duurzame opwek het meest beperkt zijn. Hierover zullen we wel regionaal het gesprek moeten voeren. Want hoe moeten de lussen en lasten van grootschalige opwek eerlijk over de gemeenten verdeeld? Solidariteit is hierbij belangrijk. Wij zien graag snel een plan van aanpak met planning voor de verdere uitwerking van de zoekgebieden. Hierin moet ook beschreven worden wat de rol van de gemeente is en wat de rol van de regio is. Dit is nodig om onze lokale plannen af te stemmen op de RES. Wij zien verder ook een kans om een aanpak voor het stimuleren van no-regret maatregelen regionaal op te pakken. Zonder deze aanpak is niet goed te onderbouwen waarom wij regionaal zoekgebieden in het buitengebied aanwijzen, zonder dat wij investeren in de eerste twee treden van de zonneladder. Een versnelling van zon op dak is dus nodig. Deze is echter ingewikkeld omdat je te maken hebt met veel verschillende belangen en er (nog) geen wetgeving is die zon dat verplicht maakt. Een complex probleem dus waarbij regionale samenwerking meerwaarde kan bieden. Ook stellen wij voor te onderzoeken of het rijk in deze opgave kan ondersteunen. <i>Hoofdstuk 5 - Duurzame warmte</i> Wij zijn positief over een regionale aanpak en zien de noodzaak voor het maken van regionale afspraken over gemeentegrensoverstijgende opgaven en warmtebronnen. Hierbij is het wel belangrijk dat concreet gemaakt wordt wat de rol van de gemeente is en wat de rol van de regio is. Een verdere uitwerking van hoe afstemming plaatsvindt is gewenst. Ook zien wij de noodzaak van een goede afstemming met Enexis. Daarbij moet niet alleen gekeken worden naar wat duurzame opwek voor het netwerk betekent, maar ook naar wat nodig is om de extra elektravraag als gevolg van de warmtetransitie aan te kunnen als wij in 2050 aardgasloos zijn. Ook moet gekeken worden naar het effect van klimaatverandering (minder koude winters en warmere zomers) op onze warmte (en koude) vraag. Wij zullen Enexis dus zeker betrekken bij onze Transitievisie Warmte (TVW) en ook bij onze opgave voor grootschalige opwek. Ook lijkt het ons goed om te verkennen of wij als regio een standpunt in kunnen en willen nemen met betrekking tot biomassa als duurzame warmtebron. Daarnaast zullen de verschillende opgaven op elkaar afgestemd moeten worden. Wij vragen ons bijvoorbeeld af in hoeverre bij warmte gerekend wordt met de maximale besparing die in hoofdstuk 3 geschetst wordt. Een besparing van 24% van warmte klinkt niet maximaal. Ook vragen wij ons af en zo ja hoe rekening wordt gehouden met zonthermie bij de keuze voor locaties voor duurzame opwek. <i>Hoofdstuk 6 - Van strategie naar uitvoering</i> Wij zijn positief over de te nemen stappen, maar willen wel snel meer duidelijkheid over wat deze stappen betekenen. Een plan van aanpak met planning is gewenst. Er moet uitgewerkt worden wat de verschillende stappen inhouden en wat zij gaan opleveren. Daarbij vragen wij in deze planning nadrukkelijk aandacht voor het betrekken van de raad. Raadsleden moet gedurende het traject mogelijkheden geboden worden om input te geven op de RES 1.0. Om deze voor juli 2020 vast te kunnen stellen moeten zij immers achter deze strategie staan. Aangegeven wordt dat afspraken gemaakt moeten worden over de verankering van onze leidende principes in beleid, over sociale en financiële participatie, over de uitvoering van het energiebesparingsplan en over de monitoring van de resultaten die we boeken. Wij staan hier achter maar willen benadrukken dat deze afspraken ook concreet moeten worden. Hiervoor is op korte termijn een uitgewerkt voorstel nodig dat subregionaal en in de stuurgroep besproken kan worden. Ook is het nodig hier te bespreken hoe wij na de RES 1.0 borgen dat de gemaakte plannen ook uitgevoerd worden. Wij zijn positief over de inzet op een grote mate van participatie, maar hebben behoefte aan de concrete invulling hiervan en ondersteuning hierbij. Zeker in de huidige tijd, waar vaak alternatieven gezocht moeten worden voor de gebruikelijke vormen van participatie. Maximale lokale participatie en maximaal lokaal benutten van de opbrengsten is een mooi streven, maar een verdere uitwerking van wat maximaal inhoudt is nodig om dit streven in regels te borgen en vervolgens te kunnen monitoren of dit streven ook bereikt wordt. Zo voorkomen we dat situaties kunnen ontstaan waar participatie onvoldoende wordt meegenomen. Wij pleiten ervoor dat participatie hier in de brede zin van het woord gezien wordt. Want bij participatie gaat het niet alleen om 'eigendom' in juridische zin, maar ook om zeggenschap en gelijkwaardigheid. Zeker ook omdat financiële participatie niet voor alle omwonenden wenselijk of mogelijk zal zijn. Dit vraagt er ook om dat nagedacht wordt over hoe lokale partijen en energiecoöperaties ondersteund kunnen worden in dit proces. Verder vinden wij dat nadrukkelijker ingezet moet worden op innovatie. Als Brainportregio moeten we innovatie stimuleren en nu al kansen benutten om innovatieve ideeën in de praktijk toe te passen. Hierbij moet ook zeker gedacht worden aan innovatie op het gebied van opslag en transport van energie. Als wij meer energie duurzaam gaan opwekken zal het ook steeds belangrijker worden dat wij energie kunnen opslaan om schommelingen in opwek op te kunnen vangen. Wij vragen u in de RES 1.0 meer aandacht aan dit onderwerp te schenken. Over het algemeen geldt dat snelle concretisering nodig is om lokaal verder te kunnen met het integreren van de RES in lokaal beleid en op deze manier lokaal de uitvoering van de RES te borgen. Dit betekent ook dat in onze gemeente opnieuw gekeken moeten worden naar onze ambitie om in 2040 energie-neutraal te worden. De mogelijkheden voor duurzame opwek binnen onze gemeentegrenzen die in de RES geschetst worden zijn onvoldoende om deze ambitie waar te maken. Wij zullen dit nader onderzoeken in onze duurzaamheidsnota.	De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze concept-RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten. Voor de verschillende thema's. Een agenda met bijeenkomsten is terug te vinden op nieuwe website www.energieregion.nl. Er worden tools beschikbaar gesteld voor de lokale bijeenkomsten. Het is een belangrijk aandachtspunt dat ook besparing en warmte een plek moeten krijgen in de lokale omgevingsplannen. Om de gemeenten hiermee te helpen wordt dit nujaar een serie masterclasses georganiseerd voor de RO-ambtenaren in de regio over de koppeling RES-Omgevingswet. Uitvoering is inderdaad een belangrijk aandachtspunt: hoe gaan we dit organiseren? Op welk schaalniveau? Het Team MRE gaat nader op de uitvoering, maar we zullen wel de verkenning hierover faciliteren, zoals ook het MRE Werkprogramma voor 2021 wordt opgenomen. Er is inderdaad voor gekozen om de analyse vanuit de technische potentie te starten. In de komende periode gaan wij aan de hand van een PlanMER-procedure zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen, zoals nieuwe economische dragers, klimaatadaptatie, natuurontwikkeling en impact op de netinfrastructuur. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. Goede inbreng om de langere termijn (na 2030) niet uit het oog te verliezen: hier zullen we in het proces richting RES 1.0 handen en voeten aan gaan geven. Er is in de fase van de concept-RES geen generieke doelstelling voor het onderdeel besparing opgenomen. De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. Monitoring en uitvoering zijn belangrijke aandachtspunten. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten. Voor de verschillende thema's. We werken samen met o.a. VNO/NCW, Brainport Development, terreinbeheerders, kennisinstellingen, woningcorporaties en lokale energiecoöperaties. We zetten als eerste in op no-regret maatregelen en we geven randvoorwaarden aan richting Rijk en provincie die nodig zijn om dat mogelijk te maken. Ook innovatieve oplossingen worden meegenomen. Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan. We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar: - maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; - het benutten van de gebieds specifieke meekoppelingen; - waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; - het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten. De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke wisselwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld en besproken. De netcapaciteit is inderdaad een essentieel aspect, zowel bij grootschalige opwek als bij warmte. Enexis is goed aangehaakt in ons proces, zowel op bestuurlijk als op bestuurlijk niveau. Het thema biomassa is door meerdere partijen ingebracht; dit heeft onze aandacht. Er is een procesplan opgesteld en besproken met de stuurgroep RES met het tijdsplan naar RES 1.0. Dit wordt periodiek geactualiseerd. De komende periode worden raadsleden intensiever betrokken bij het RES-proces. In de vorm van webinars, vragenrondes en inloopbijeenkomsten, zowel op regionaal niveau als aansluitend bij de lokale ontwikkelingen/discussies over lokaal beleid. Wij onderschrijven uw oproep om afspraken te maken over de verankering van de leidende principes in het gemeentelijke beleid. De komende periode zullen de werkgroepen tot een concretiseringslag komen. In de praktijk werken we toe naar minimaal 50% lokaal eigendom, waarbij we het Klimaatakkoord volgen. Bij lokaal eigendom hoort ook dat de inwoners en bedrijven in de MRE-regio het eigen vermogen van het lokale aanbod bij elkaar kunnen brengen en er de mogelijkheid is voor iedereen om mee te kunnen doen (kleine participaties). Dit zijn zaken die wij in de komende periode gaan onderzoeken en bespreken. Ook kijken we hoe gemeenten kunnen participeren in het lokale eigendom en hoe zij haar inwoners daarmee kunnen helpen in de energie- en/of warmtetransitie. In het kader van de RES willen we het belang van kennis en technologie in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TLU/e (Diffr en ERES) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Het thema 'Onderwijs en arbeidsmarkt' in relatie tot de energiestrategie wordt meegenomen in het vervolg en er is inmiddels een startnotitie over dit thema opgesteld en besproken met de stuurgroep.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
09-09-2020	Gemeente Someren	De volgende berichten, die ná de behandeling in de raadsvergadering zijn binnengekomen, geven aanleiding tot enkele aanscherpingen op onze eerdere reactie richting onze gemeenteraad: *het e-mailbericht van ENEXIS, van 8 juli 2020, over transportschaarste in Zuid Nederland, gericht aan alle gemeenten in de MRE-regio; *het lokale ambtelijk overleg met ENEXIS over de impact, van slechts 1 zonnepark met een aansluitcapaciteit t/m 6 kVA in de Lungendonk, op het 10 kV-net op het grondgebied van Gemeente Someren, vanaf het netstation Helmond-Zuid tot de noordzijde van de kern Lierop; * een landelijke persbericht van netbeheerder Liander, van 11 augustus 2020, naar aanleiding van de verhouding tussen zon- en wind in de RES-sen overall. Zoals bij u bekend loopt Gemeente Someren in de MRE-regio voorop ten aanzien van de ontwikkeling en realisatie van zonneparken. Nadat in 2019/2020 voor 50 ha zonneparken van de eerste tranche zijn vergunningen verleent, heeft onze gemeen-teraad op 2 juli 2020 de (tweede) 'Evaluatie beleid zonneparken en windmolens 2020' vastgesteld. Op 28 juli 2020 is op basis van de evaluatie de tender zonneparken voor de tweede tranche van 50 MW in de markt gezet. Wij lopen hiermee als één van de eerste gemeenten in de MRE-regio tegen de praktische gevolgen van de afgekondigde transportschaarste aan. Wij wijzen u er in dit kader nadrukkelijk op, om de punten 4.11 t/m 4.16 (aanvul-lende standpunten van het college van B&W van Someren) mee te nemen in de verdere uitwerking naar RES MRE 1.0 in de reactie naar NPRES (het Rijk).	Het vraagstuk van de beperkingen in de netcapaciteit staat inderdaad hoog op de agenda. Er worden bestuurlijke gesprekken gevoerd om deze kwestie ook landelijk goed onder de aandacht te brengen, omdat dit ook aanpassingen in de wetgeving vergt. Enexis is overigens goed aangehaakt in ons proces, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau.
		<i>Hoofdstuk 1: Samen de energie ambitie realiseren</i> 1.1. Wij zien de Concept RES MRE als een belangrijke tussenstap in het proces naar de RES MRE 1.0. Alle colleges en gemeenteraden krijgen nu een eerste zicht op hoe sterk wij moeten inzetten op energiebesparing, en in het bijzonder het sterk terugdringen van de warmtevraag van de bestaande gebouwde omgeving. Maar ook hoe groot ons gezamenlijk bod en daarmee collectieve opgave voor grootschalige opwek met zon en wind, is. Voor het onderdeel warmte geeft de RSW een eerste inzicht in de mogelijke vervangende duurzame bronnen waarmee wij de warmtevraag invullen richting 2050, het jaar waarin we uiterlijk aardgasvrij moeten zijn. 1.2. Uit de RES komen projecten voort die meerdere gemeenten raken. Ook hebben we elkaar nodig om in 2050 uiteindelijk klimaatneutraal te zijn. Door samen te werken kunnen we hier op een effectieve en efficiënte wijze invulling aan geven aan onze lokale, subregionale en regionale opgaven. 1.3. Het opstellen van de Concept RES MRE heeft geresulteerd in zeer goede samenwerking in de subregio De Peel op het gebied van de Energie transitie, zowel op bestuurlijke en ambtelijke vlak. 1.4. Wij hebben bewust gekozen om de RES MRE zo veel mogelijk met eigen mensen op te stellen. Zo blijft de opgedane kennis voor het vervolg in de RES 1.0, 2.0 en verder, maar ook voor de verankering in lokaal beleid, zoals de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen en verder lokaal beleid en uitvoering voorhanden. 1.5. Exact op de dag waarop landelijk de eerste beperkende maatregelen in de strijd tegen Corona werden afgekondigd zouden 's avonds de gemeenteraden en inwoners van de MRE in het Evoluon in Eindhoven worden geïnformeerd over het proces dat we hebben gevolgd bij het opstellen van de Concept RES MRE, zoals die nu ter consultatie aan u voorligt. Wij hadden graag gezien dat wij u op een andere wijze en eerder hadden kunnen informeren, dan de Webinars die in juni als vervanging van die fysieke informatie bijeenkomst in maart is gehouden. In het vervolgproces naar RES MRE 1.0 zullen wij u en de inwoners uitgebreid betrekken.	Wij onderschrijven uw punten.
		<i>Hoofdstuk 2 - Onze aanpak voor de (concept) RES</i> 2.1. Wij onderschrijven de bovengemelde aanpak geheel. Wij gaan zorgvuldig om met onze waardevolle landschappen en natuurgebieden. Het grote zoekgebied voor zonneparken ligt daarom in de jonge heideontginngen in het zuidwesten van onze gemeente. Dit is zowel het grootste gebied als het gebied met de grootste draagkracht van het landschap alle landchapstypen, waar volgens ons gemeentelijke 'Beleid zonneparken in het buitengebied 2017' zonneparken gerealiseerd kunnen worden. 2.2. Wij zoeken nadrukkelijk de meekoppelkansen met andere ontwikkelingen in het buitengebied, zoals waterberging, Transitie landelijk gebied en VAB locaties. Het ontwikkelen van zonne- en windparken biedt economische kansen voor de agrarische sector, die nu gelijktijdig met meerdere transities geconfronteerd wordt. Raadsnotie: R1.1 Burgerparticipatie optimaal te benutten bij de verdere uitwerking naar de RES MRE 1.0 en verder en de uitvoering die daar aansluitend uitvoert/vloekt	Wij onderschrijven uw punten. De komende periode worden raadsleden intensiever betrokken bij het RES-proces. In de vorm van webinars, vragenruUTES en inloopbijeenkomsten, zowel op regionaal niveau als aansluitend bij de lokale ontwikkelingen/discussies over lokaal beleid.
		<i>Hoofdstuk 3 - Besparing</i> 3.1. Wij zetten maximaal in op energiebesparing, waarbij de nadruk op het verklei-nen van de warmtevraag in de bestaande gebouwde omgeving ligt. Daar ligt namelijk onze grootste uitdaging en opgave. Zoals in het rapport Concept RES MRE gaan we in de verdere uitwerking van de RES MRE 1.0 per doelgroep in gesprek met vertegenwoordigers van die doelgroep over welke besparing technisch maar vooral ook financieel mogelijk en maatschappelijk haalbaar zijn. Instrumenten die het Rijk mogelijk zal moeten maken, zoals gebouwgebonden financiering zijn noodzakelijk om inwoners en bedrijven echt in de uitvoerings-stand te krijgen. 3.2. Van bedrijven in de Brainportregio verwachten wij inzet op innovatieve bouw- en installatiemethoden, waardoor het energieneutraal maken van woningen goedkoper en sneller kan. Opleidingsinstbuten in onze regio dienen te zorgen voor het opleiden van grote getalen vaklieden (MBO-ers) tot en met ingenieurs die zorg gaan dragen voor het fysiek op grote schaal aanpakken van bestaande woningen en bedrijfspanden.	3.1. De energiebesparingsaanpakken worden de komende periode uitgewerkt, afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep: wonen, bedrijven en gemeentelijke/maatschappelijk vastgoed. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. De uitvoering moet op lokaal niveau plaatsvinden. 3.2. In het kader van de RES willen we inderdaad gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en ERES) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Het thema 'Onderwijs en arbeidsmarkt' in relatie tot de energiestrategie wordt meegenomen in het vervolg en er is inmiddels een startnotitie over dit thema opgesteld en besproken met de stuurgroep.
		<i>Hoofdstuk 4 - Duurzame opwek</i> 4.1. Wij onderschrijven als college van de gemeente Someren het regionale bod van 2,0 TWh voor de tot 2030 in de gehele regio te realiseren zon en wind-parken. Dit bod is de som van 0,7 TWh van projecten in de pijplijn (vooral zon op grote daken met SDE+ subsidie) 0,2 TWh grootschalig op daken van industrie en (agrarische) bedrijven, 0,5 TWh aan wind en zon in de Kempen en 0,6 TWh aan wind en zon in de rest van de MRE-regio. 4.2. De landschappen en intensiteit waarin grootschalige zonneparken in de gemeente Someren in de Concept RES MRE zijn opgenomen zijn geheel in lijn met het beleid 'Beleid zonneparken in het buitengebied 2017' dat u in december 2017 heeft vastgesteld. 4.3. De zoekgebieden voor wind zijn de bij u bekende locaties Diepenhoek en bij de A67, ten westen van Lierop. 4.4. In de tweede evaluatie van het lokale beleid voor zonneparken, dat in juli 2020 ter vaststelling aan u wordt aangeboden, sluit goed aan op de Concept RES MRE. Omdat de uiteindelijke opgaven van de gemeente Someren om in 2050 energieneutraal te zijn vele malen groter is bieden we binnen het lokale beleid meer mogelijkheden (zoals VAB-locaties). 4.5. In de planMER worden de milieueffecten van de verschillende zoekgebieden nader gewogen om tot een verdere verfijning van de zoekgebieden in de brede zin te komen. Dit heeft vooral impact op de mogelijkheden in (nieuwe) natuur en in beekdalen. 4.6. Uit de doorrekening van de zoekgebieden voor zonne- en windparken door netbeheerder ENXIS is gebleken dat in de MRE-regio het netwerkstation in Hapert (in De Kempen) direct moet worden uitgebreid. Verder moeten 3 netwerkstations al vóór of in 2020 zijn uitgebreid en 8 netstations na 2025 worden uitgebreid en vóór 2030 2 nieuwe netstations (1 in De Kempen en 1 in De Peel) gebouwd worden om ons regionale bod van 2 TWh vóór 2030 aan te kunnen sluiten. Daarbovenop is ook uitbreiding van het hoogspanningsnet van Tennet nodig. Wij geven dan ook als harde voorwaarde naar het Rijk mee dat nu al volop moet worden ingezet op het uitbreiden van het elektriciteitsnet door Enexis en Tennet. 4.7. De netstations Maarheeze en Helmond-Zuid, waar wij in Someren op aange-wezen zijn, behoren tot de netstations die vóór of uiterlijk in 2025 uitgebreid moeten zijn. Het is in ons voordeel dat u in juni 2020 de tweede evaluatie van het beleid voor zonneparken vaststelt. Daarmee lopen voorop de omliggende gemeenten, waardoor de noodzaak van uitbreiding in de vorm van concrete projecten vroeg op tafel komt. Die concrete vraag is noodzakelijk voortdurend ENXIS en Tennet investeringsbeslissingen mogen nemen.	Het vraagstuk van de beperkingen in de netcapaciteit staat inderdaad hoog op de agenda. Er worden bestuurlijke gesprekken gevoerd om deze kwestie ook landelijk goed onder de aandacht te brengen, omdat dit ook aanpassingen in de wetgeving vergt. Enexis is overigens goed aangehaakt in ons proces, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
		AANVULLENDE REACTIE VAN HET COLLEGE VAN B&W N.A.V. DE BERICHTEN OVER DE TRANSPORTSCHAARSTE IN HET NETWERK VAN ENEXIS EN TENNET 4.11 De impact op het lokale 10 kV-net tussen netstation Helmond-Zuid en hart kern Someren (door ENEXIS op 6 juli 2020 in een ambtelijk overleg gepresenteerd, naar aanleiding van 1 opdracht voor het aansluiten van een zonnepark t/m 6 kVA in de Lungenfont) geven aanleiding om binnen de verdere uitwerking van grootschalige opwek richting RES MRE 1.0 (en zo nodig verder) veel meer nadruk te leggen op de netimpact van de verfijning van zoekgebieden naar ontwikkelgebieden (met behulp van de planMER). Spreiding van zonneparken, zoals onze gemeenteraad dit nu voorstaat, heeft zonder aanvullende maatregelen in het elektriciteitsnet, zoals bijv. 10 kV-hubs zo'n impact op zowel de kosten van het netwerk als de diverse als landschap-pelijke inrichting van de gemeente dat dit niet wenselijk is. 4.12 Het bericht van ENEXIS (8-7-2020) over de transportschaarste in de netwerken van zowel ENEXIS en TENNET zetten enerzijds aan tot het explicieter bij de uitwerking naar RES MRE 1.0 te kijken naar grote gecombineerde wind- en zonneparken, zo dit mogelijk bij bestaande uit te breiden netstations en nieuwe netstations, als het nog meer bij het Rijk bepleiten van het op zeer korte termijn mogelijk maken van de absoluut noodzakelijke uitbreidingen van de netwerken van ENEXIS en TENNET, uitbreiding van en nieuwbouw van netstations. Die tijdige uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk en wetgeving die daarvoor nodig is een harde voorwaarde om het bod van 2,0 TWh vóór 2030 gestand te kunnen doen. 4.13 Gelet op de projecten van grootschalige opwek (vooral zon) die in de pijplijn staan, heeft de transportschaarste direct een grote impact op de tweede tranche zonneparken van 50 MW in Someren (vastgesteld op 2 juli 2020). Dit baart ons zorgen in het kader van de veel grotere opgaven die we met zijn allen in de MRE-regio hebben richting 2030. 4.14 Gelet op het landelijke bericht van Lander over de extra maatschappelijke kosten, die rechtstreeks verband houden met de verhouding tussen van zon en wind (80/20) als gemene deler van de RES-sen overall, moeten wij in de MRE-regio, bij de uitwerking richting RES MRE 1.0, nadrukkelijk sturen in de richting van een 50/50 verhouding van zon en wind. Waarschijnlijk is die verhouding per netstation wenselijk, dan wel noodzakelijk, om de maatschappelijke kosten in de hand te houden. De impact van de financiële draagkracht voor onze inwoners zal daarmee een veel grotere impact hebben op de noodzaak van realisatie van windparken in de gehele MRE-regio en de lokale keuze tussen zon- en wind, dan gemeenteraden tot nu toe hebben kunnen bevroeden. 4.15 Laten we in de MRE-regio, gelet op het betugelen van de maatschappelijke kosten van het aansluiten van zonneparken op het elektriciteitsnet, voor zolang dat niet wettelijk is geregeld, afspreken dat we in het lokale beleid opnemen dat zonneparken een aansluiting met een capaciteit (in MVA) krijgen van maximaal 75 % van het opgestelde piekvermogen van de opgestelde zonnepanelen (MWp). Daarnaast dagen wij allen inschrijvers bij tenders uit door op een nog lagere aansluitwaarde in te schrijven, door bij voorbeeld het toepassen van 24-uurs netbalancering met zogenaamde 'buurbatterijen'. 4.16 Laten we als Brainportregio, in gebieden waar veel ontwikkellocaties voor windparken liggen en op subregionaal niveau veel windturbines mogelijk zijn (zoals in De Kempen) het elektriciteitsnet voor het ontsluiten van die duurzame productie zo inrichten, dat we subregionaal voldoende schaalgrote creëren, om nu nog innovatieve technieken, voor effectief benutten van overproductie op piekmomenten, technisch en economisch kunnen benutten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de opslag van overproductie in waterstof. <i>Hoofdstuk 5: Duurzame warmte</i> 5.1 In potentie hebben we gebiedsbreed ruim genoeg voldoende duurzame bronnen om in 2050 in volledig aardgasvrije warmtevoorziening voor de gehele regio te voorzien. Als gevolg van de beperkende factoren zoals ruimte, kosten, draagvlak en locatie is de daadwerkelijke toepassing van verschillende potentële bronnen nog een grote uitdaging om dit in praktische zin daadwerkelijk voor elkaar te krijgen richting 2050. 5.2 We zullen veel verschillende bronnen, zoals groen gas (subregionaal opgewerkt uit lokale vergisting) geothermie, zonthermie en collectieve of individuele WKO moeten inzetten om duurzaam in onze warmtevraag te voorzien. De inzet van duurzame warmtebronnen leiden afhankelijk van welke bronnen (kunnen) worden ingezet tot een grotere of kleinere toename van de elektriciteitsvraag richting 2030 en 2050. 5.3 De lokale invulling vindt plaats in de Transitievisie Warmte, die voor 31 december 2021 bij het Rijk ingediend moet zijn. Hierin hebben we een eerste stap gezet om duidelijk te krijgen welke nieuwere wijken met lage temperatuur vooruit kunnen en welke vooral oudere wijken ook na isolatiemaatregelen toch een midden- tot hoge temperatuur nodig hebben. Binnenkort zullen de eerste inzichten met u delen, zodat u keuzes kunt maken welke mogelijke bronnen per wijk we nader gaan onderzoeken. <i>Hoofdstuk 6: Van strategie naar uitvoering</i> 6.1 In de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen is een verplichte Energieparagraaf opgenomen waarin de hoofdlijnen van de RES worden vastgelegd en daarmee geborgd in lokaal omgevingsbeleid. 6.2 De tweede evaluatie van ons lokale beleid voor zonneparken is bewust naar juni/juli 2020 doorgeschoven voor behandeling in de gemeenteraad. Op die wijze konden wij waarborgen dat lokaal beleid niet strijdig is met zoekgebieden in de Concept RES MRE. Het lokale beleid geeft veel meer landshapstypen en daarnaast ook mogelijkheden voor kleinschaligere zonneparken op VAB-locaties aan. Dat is goed, aangezien de lokale opgave om in 2050 energieneutraal te zijn vele malen groter is dan hetgeen we met de Concept RES MRE tot 2030 gaan invullen. 6.3 Met de tweede evaluatie van ons lokale beleid voor zonneparken zetten we nu weer een stap om het tijdig voor 2025 kunnen afgeven van vergunningen voor zonneparken. Het in de markt zetten van een nieuwe tranche na een volgende evaluatie is wel noodzakelijk om voldoende grote stappen te zetten richting 2030 en 2050. Met het opstellen van lokaal beleid en de twee evaluaties hebben als eerste gemeenten voldaan aan de opdracht van het vertalen van de Concept RES MRE naar lokaal beleid. Dit heeft een grote exposure op de andere gemeenten. 6.4 Wij vinden het erg belangrijk om de mogelijkheden om als gemeente financieel te participeren in wind- en zonneparken nader te onderzoeken op weg naar de RES 1.0. 6.5 Wij vinden het zeer belangrijk om zowel u als onze inwoners maximaal te betrekken bij de stappen die bij de uitwerking naar de RES MRE 1.0 en verdere uitwerking in beleid en uitvoering worden gezet. Daar spannen wij ons maximaal voor in. Raadsmaats: R6.1 Zorg voor een gelijkwaardige last voor het platteland en het stedelijk gebied. Het platteland hoeft niet de dupe te worden van de opgave van het stedelijk MRE gebied door onevenredig veel windturbines en zonnenvelden toe te laten, zonder dat dit gecompenseerd wordt. R6.2 Binnen de MRE te bespreken wat de compensatiemaatregelen zijn voor gemeentes die een gedeeltelijke opgave voor het stedelijk gebied invullen. R6.3 Laat Gemeentes zelf de eigen opgave in MW's invullen met lokaal beleid. De eigen opgave aangevuld met een deel van het stedelijk gebied in MW's kan ook met eigen beleidsmatige keuzes worden behaald.	Zie het antwoord hierboven. Wij onderschrijven uw punten. Wij onderschrijven uw punten. Naar aanleiding van uw raadsnotitie: We zetten als eerste in op no-regret maatregelen en we geven randvoorwaarden aan richting Rijk en provincie die nodig zijn om dat mogelijk te maken. Ook innovatieve oplossingen worden meegenomen. Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan. We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door exploitatie streven naar: - maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; - het benutten van de gebiedsspecifieke meekoppellansen; - waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; - het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal - lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
18-09-2020	Gemeente Eindhoven	1. <i>Samen de energie ambitie realiseren.</i> Het college onderschrijft het belang dat de regio gezamenlijk werkt aan de energietransitie. Veel structuren en netwerken overstijgen tenlotte de gemeentegrenzen en samenwerking biedt kansen voor draagvlak, betaalbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. Ook de afstemming met de subregio Stedelijk Gebied Eindhoven vindt het college belangrijk. In Eindhoven zijn steeds meer partijen betrokken bij de energietransitie. We werken intensief samen met energiecoöperaties, we doen pilots met buurten om aardgasvrij te worden en we trekken in het Duurzaamheidspact samen op met strategische partners. Het college ziet hun betrokkenheid (zoals genoemd onder 1c) als een belangrijke voorwaarde voor draagvlak. Waar maatschappelijke partners en bedrijven nu al zijn betrokken, zal er in het vervolgtraject naar de RES 1.0 ook meer ruimte komen voor inwonerparticipatie. Met de Warmtevisie2020 zijn we al op weg naar een Transitievisie Warmte met pilots in een viertal wijken verkennen we de betekenis om van het aardgas af te gaan. De fracties in de raad zijn positief over de regionale samenwerking in energieambities en hopen dat deze blijft in de uitvoering. Watbronnen van duurzame energie betreft is Eindhoven afhankelijk van de regio, erkend wordt dat een constructieve houding in de regio nodig is. De strategie wordt door een aantal fracties nog weinig concreet bevonden. Er wordt aandacht gevraagd voor haalbaarheid en draagbaarheid en gevraagd om een financiële doorvertaling in de definitieve RES. 2. <i>Onze aanpak voor de (concept) RES</i> Het college staat achter de aanpak, de uitgangspunten en het afwegingskader zoals die in de Concept RES zijn beschreven. Dit afwegingskader maakt een integrale benadering van de energietransitie mogelijk en maakt de energietransitie onderdeel van de bredere ruimtelijk-economische ontwikkeling van onze regio. De raad acht draagvlak belangrijk, met name onder jongeren zoals JongRES. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor de vraag hoe minder kapitaalkrachten kunnen profiteren. 3. <i>Besparing</i> Energie die we besparen, hoeft ook niet opgewekt te worden. Het college onderschrijft dan ook het belang van energiebesparing. Daaronder valt ook kleinschalige energieopwekking als onderdeel van de energietransitie. Het in 2020 vast te stellen Klimaatplan 2021-2025 beoogt het college te koppelen aan een maatschappelijke Klimaatbeweging en Klimaatdeals met belangrijke spelers. De voorgenoemde maatregelen worden afgemeten aan hun Impact, Indusiviteit en Innovatievaarde. Uitgangspunt is dat de energietransitie betaalbaar is voor iedereen. Tegelijkertijd levert de transitie economische kansen voor de bedrijven in de regio. Met het programma Slim Verduurzamen Vastgoed geeft de gemeente als overheid het goede voorbeeld en ontstaat een vliegwiél dat ook anderen aanzet tot duurzame samenwerking. De raad ziet veel potentie voor besparing, maar ziet de uitwerking in de RES tegemoet. Gewezen wordt op de kans om aan te sluiten bij het lokale bedrijfsleven en de kennisinstuties van Brainport. 4. <i>Duurzame opwek</i> Het college onderschrijft het belang van maximaal behoud van ruimtelijke kwaliteit en de no-regret maatregelen die aanduiden bij de zonneladder: bij voorkeur op (grootschalige) daken, dan in pauze landschappen en pas als laatste in groene gebieden. De regio heeft in drie stappen veiligheidsmarges ingebouwd in het bod van 2TWh: 1. Intensiteit categorieën: Als eerste wordt er rekening gehouden met de intensiteit van de zoekgebieden die verschilt per categorie. Zo wordt maar een klein percentage van de totale oppervlakte van een categorie meegerekend als opwekmogelijkheden; 2. Haalbaarheid voor 2030: Vervolgens wordt er rekening gehouden met de haalbaarheid van de zoekgebieden voor 2030. Daardoor wordt een klein deel van potentie van stap 1 meegenomen als potentie voor het bod; 3. Bod regio: Het bod van onze regio van 2TWh is significant lager dan de potentie die uit stap 2 komt. Daarmee is er op verschillende manieren rekening gehouden met de opwekpotentie in de regio en heeft het college vertrouwen in het bod van 2TWh. Kanttekening: lokale visie is meer gedetailleerd De beleidsvisie Zonneparken en windmolens die tegelijk, met de Concept RES besproken is met de raad en postief door de raad is ontvangen, maakt duidelijk dat de zoekgebieden zoals weergegeven in de RES nog aan belangrijke criteria getoetst moeten worden. Zo omvat het zoekgebied aan de zuidkant bij de A2/A67 de bebouwing van de High Tech Campus (veiligheid), het cultuurlandschap van het Dommeldal (erfgoedwaarde) en het recreatieve landschap van de Gennepier Parken (gebruikswaarde). Wel ziet het college kansen in de directe omgeving van de snelweg. Wat betreft de zonneparken is er steun voor het (tijdens dezelfde vergadering behandelde) raadsvoorstel van het college om prioriteit te geven aan zonnepanelen op daken en - indien nodig - aanvullend langs infrastructuur. De raad ziet graag dat de potentie voor opwekking van wind- en zonne-energie rond bijvoorbeeld de A67 opgepakt wordt met de aangrenzende gemeenten, Provincie en Rijkswaterstaat. 5. <i>Duurzame warmte</i> Het college vindt het belangrijk dat ook voor de warmteopgave gemeentegrens overstijgende kansen worden onderzocht en overwogen. Er zijn in Eindhoven nu nog weinig alternatieven voor aardgas: beperkte mogelijkheden voor biomassa-verbranding, geen hoge-temperatuurwarmte uit de industrie of afvalverbranding (nog) geen geothermie. Tegelijk maakt de Warmtevisie2020 al duidelijk dat er in een straal rondom het centrum kansrijke gebieden zijn voor warmtenetten. Om verzwaren van het elektriciteitsnet voorkomen, met de bijkomende maatschappelijke investeringen en druk op de openbare ruimte, is het belangrijk alle potentiele warmtebronnen mee te nemen. De verdere ontwikkeling van de RSW zal input leveren voor het proces van Warmtevisie tot Transitievisie Warmte. Daarover zal regelmatig tussentijds afgestemd worden. Kanttekening: samenhang RSW - TWV De Regionale Structuur Warmte (RSW, bijlage 9) biedt een goede eerste inventarisatie van de huidige situatie en theoretische potentie in de regio. Het proces richting RES 1.0 zal meer inzicht bieden in de werkelijke kansen op regionale schaal. De parallelle ontwikkeling van de RSW en de Eindhovense Transitievisie Warmte biedt kans voor kennisuitwisseling en versterking van draagvlak. Toch blijft de Transitievisie Warmte leidend voor onze gemeente, omdat hierin lokale kennis en koppelmogelijkheden meegenomen worden en we ons eigen proces met onze stakeholders en inwoners hebben. Kanttekening: biomassa In de (concept)RSW is aangegeven dat er bij de 21 gemeenten niet eenduidig wordt gedacht over de toepassing van biomassa. In de Warmtevisie 2020 staat biomassa omschreven als een transitiebrandstof, nodig om op korte termijn te voldoen aan de warmtebehoefte. Uitgangspunt is geen nieuwe biomassa-centrales, tenzij er vanuit de energievoorziening een aantoonbaar zwaarwegend belang is. Voor een warmtetransitie met impact is het cruciaal dat biomassa op een verstandige en duurzame manier wordt toegepast. Er wordt aandacht gevraagd in de raad voor de landelijke studie HyWay 27, waarin onderzocht wordt of het nationale gasnetthergebruikt kan worden voor waterstof. Er is steun vanuit de raad voor onze ingezette lijn, waarin biomassa wordt gezien als transitiebrandstof en uitbreiding van of bouw van nieuwe biomassa-centrales als onwenselijk wordt gezien. 6. <i>Van strategie naar uitvoering</i> Het college onderschrijft het belang van zowel regionaal als lokaal draagvlak voor de energietransitie. In lijn met de principes van de Warmtevisie2020 (Impact, Iedereen doet mee, en Innovatie) hecht het college belang aan participatie en lokaal eigenaarschap. Tot slot onderschrijft het college het belang van afstemming met het Rijk, de Provincie en de andere regio's. De raad plaatst twijfels bij de ruimte om haar rol te vervullen in het proces bij het vaststellen van de RES 1.0. Er wordt een plan van aanpak verwacht vanuit de procesleiding hoe het democratische besluitvormingsproces naar de definitieve RES wordt doorlopen waarin de positie van de raden alsmede de participatie van de inwoners is geborgd.	Richting RES 1.0 zal inderdaad gewerkt worden aan een verdere concretisering. We streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie. De komende periode richting RES 1.0 wordt dit verder uitgewerkt. Ook jongeren betrekken we actiever bij de energiestrategie. Zo zijn we op regionaal niveau in gesprek met Jong RES over hun betrokkenheid bij de energietransitie. We hebben als regio de ambitie om te streven naar maximale lokale participatie en het maximaal lokaal benutten van de opbrengsten. In de praktijk werken we toe naar minimaal 50% lokaal eigendom, waarbij we het Klimaatakkoord volgen. Bij lokaal eigendom hoort ook dat de inwoners en bedrijven in de MRE-regio het eigen vermogen van het lokale aandeel bij elkaar (kunnen) brengen en er de mogelijkheid is voor iedereen om mee te kunnen doen (kleine participaties). Dit zijn zaken die wij in de komende periode gaan onderzoeken en bespreken. Ook kijken we hoe gemeenten kunnen participeren in het lokale eigendom en hoe zij haar inwoners daarmee kunnen helpen in de energie- en/of warmtetransitie. In het kader van de RES willen we inderdaad gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Het thema 'Onderwijs en arbeidsmarkt' in relatie tot de energiestrategie wordt meegenomen in het vervolg en er is inmiddels een startnotitie over dit thema opgesteld en besproken met de stuurgroep. Vervolgonderzoek en goed overleg met betrokkenen moet uitwijzen welke locaties het meest geschikt zijn. Hiervoor doorlopen we een planMER-traject. De aandachtspunten die vanuit de raad worden meegegeven nemen we mee in de verdere uitwerking van de Regionale Structuur Warmte. Regionale activiteiten zijn in een tijdlijn gezet. Deze wordt afgestemd met gemeenten. Ook als het gaat om wanneer inwoners en raadsleden in het regionale proces worden betrokken en wanneer er informatie vrijkomt voor het lokale gesprek met de omgeving en het lokale besluitvormingsproces. Een gemeente kan daarbinnen haar eigen lokale afstemming en besluitvorming vormgeven. De komende periode worden raadsleden intensiever betrokken bij het RES-proces. In de vorm van informele vragenuren via webinars en bijeenkomsten, zowel op regionaal niveau als aansluitend bij de lokale ontwikkelingen/discussies over lokaal beleid.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie:zienswijze-kanttekening	Antwoord
27-08-2020	Gemeente Heeze-Leende	De algemene conclusie is dat de uitwerking van de concept-RES nog niet concreet genoeg is. Enerzijds is helder verwoord voor welke opgaven we met elkaar staan. Anderzijds zijn de ideeën voor het opkappen van deze opgave nog weinig concreet uitgewerkt, zowel ten aanzien van de inhoud als hoe zo'n strategie uiteindelijk tot uitvoering gaat komen. Het bod van 2 TWh is een redelijk ambitieus bod richting het Rijk met de opmerking dat het bod te wettig concreet is, behalve dat 0,7 TWh in de pijlpijn zit. Daarnaast dient het echte doel niet uit het oog te worden verloren. Het getal van 2 TWh dient vooral te worden gebruikt om de omvang van de opgave te markeren en als stok achter de deur om te laten zien dat er echt beweging nodig is. Het echte doel is reductie van CO2 uitstoot zodanig dat de klimaatverandering en de gevolgen beperkt blijven. Het hanteren van getallen is goed, maar de regio moet vooral werk maken van anders denken, kansen creëren, gedrag aanpassen, investeren in nieuwe technologieën, etc. Binnen het bestaande op zoek gaan naar 2 TWh leidt niet tot de echte verandering die nodig is.	Het bod van 2 TWh is uitgangspunt voor de verdere concreetisering richting RES 1.0. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen en uitwerkingen. In het Samenwerkingsakkoord MRE is de volgende ambitie opgenomen: "De regio wil koploper zijn in de energietransitie, met als einddoel om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn. Als tussenstap zullen we uiterlijk in 2030 49% minder CO2 uitstoten dan in 1990." Met de RES geven we deels invulling aan deze ambitie. We zullen het verband tussen beide benoemen in de RES 1.0.
		1. <i>Samen de energie ambitie realiseren</i> 1.Het college besamt dat de concept-RES een schets is van de eerste contouren van een regionale strategie voor besparing, grootschalige opwek van duurzame energie en warmte. De inhoud van de concept-RES zit nu op een hoog abstractieniveau en vanuit de concept-RES valt de opgave voor de gemeente Heeze-Leende niet af te leiden. De RES 1.0 beschrijft uitgebreider de doelstelling. Vanuit de RES 1.0 is op te maken wat de opgave gaat zijn voor de gemeente Heeze-Leende. 2.Om de plannen m.b.t. grootschalige opwek vóór 2030 te realiseren dienen er voor 2025 de benodigde vergunningen voor wind- en zonprojecten te zijn verleend. De tijd dringt. Het vaststellen van zoekgebieden dient bij voorkeur te gebeuren op basis van een advies vanuit een planMERtraject in RES 1.0. Het college twijfelt of het mogelijk is om een compleet planMERtraject te doorlopen tot aan vaststelling RES 1.0. Draagvlak van stakeholders is een belangrijk aspect in dit proces. Draagvlak maakt de kans groter dat de benodigde vergunningen tijdig zijn verleend. Een aantal zoekgebieden ligt binnen de gemeente Heeze-Leende. Voornamelijk binnen natuur. Natuur is belangrijk voor de gemeente Heeze-Leende. Het college stelt dat het voor de gemeente Heeze-Leende zeer moeilijk gaat worden om zoekgebieden vast te laten stellen waarvoor voldoende draagvlak is, maar spant zich hier wel voor in en stelt voor om ook andere opties (soorten opwekkingen en locaties, bijvoorbeeld langs bestaande infrastructuur) te bekijken en mee te nemen in RES 1.0. Ook voor de periode tot aan 2030. 3.In de titel van dit hoofdstuk staat 'Samen de energieambitie realiseren'. Eerder heeft de MRE-regio ook een ambitie op het vlak van energie uitgesproken, namelijk om de eerste energieneutrale regio van Nederland te worden. Het opstellen en uitvoeren van de RES helpt om deze ambitie te realiseren. In de concept-RES staat geen koppeling met deze opgave. 4.In de tekst van de concept RES, maar ook tijdens overleggen wordt gezegd dat de RES of de opgave van de MRE is. Dit is niet correct. De MRE is de partij die is aangezocht om de kaart te trekken; de RES is van de 21 gemeenten, 2 waterschappen, de provincie Noord-Brabant en netbeheerder Enexis. Voor een passend gevoel van eigenaarschap is het wenselijk om dit helder voor ogen te hebben en te houden. 5.In het verlengde van voorgaand punt ligt de constatering dat de opgave sterk naar overheden wordt getrokken. De overheden hebben zondermeer een belangrijke rol binnen de opgave, maar dit is zo'n grote opgave dat het alleen kan slagen als inwoners en bedrijven zich niet zo goed verantwoordelijk voelen, hun gedrag aanpassen en - waar zij kunnen - gaan investeren in energiebesparing, duurzaam opwekken en een andere warmtevoorziening. De RES spreekt over betrekken van stakeholders, maar de concept RES geeft het beeld dat er nog te weinig op echte participatie is ingestoken. De oproep is om specifiek aandacht te geven aan welke ruimte overheden kunnen creëren voor veelbelovende initiatieven van (groepen) inwoners en bedrijven. 6.Een voorstel over het verdeelingsvraagstuk over de verschillende subregio's/gemeenten. Door de keuze die is gemaakt om grootschalige opwek te gaan plannen waar het in de regio het beste kan/het meest logisch is (zie Q&A webinar 3 juni) kunnen er grote verschillen ontstaan tussen gemeenten in de regio. Voor het draagvlak bij gemeenten is dit een belangrijk onderwerp.	2. Om tot keuzes te komen voor de opwek van duurzame elektriciteit, met aandacht voor de ruimtelijke opgaven en inpassbaarheid, staat zorgvuldigheid voorop. Daarom wordt een PlanMER-procedure gevolgd. De PlanMER kent een formele procedure voor onderzoek en participatie. Hiermee ontstaat inderdaad spanning met de planning van het Rijk voor de RES 1.0. De termijn voor de indiening van zienswijzen voor de pPlanMER eindigt volgens planning half april 2021 en ook het oordeel van de Commissie MER over de in onze regio doorlopen procedure volgt rond die tijd. Dat is ook het moment dat de RES 1.0 aan gemeenteraden moet worden aangeboden. We spannen ons maximaal in om de planning te halen. Gemeenteraden worden in december 2020 al geïnformeerd over de inhoud van de PlanMER, zodat de periode erna optimaal door gemeenten kan worden benut om zich voor te bereiden op bespreking in de gemeenteraden in april 2021. Zodra we verder zijn in het proces en er meer van de inhoud van de PlanMER bekend is, bepalen we wat we precies kunnen en willen aanleveren bij het Rijk. 3. In het Samenwerkingsakkoord MRE is de volgende ambitie opgenomen: "De regio wil koploper zijn in de energietransitie, met als einddoel om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn. Als tussenstap zullen we uiterlijk in 2030 49% minder CO2 uitstoten dan in 1990." Met de RES geven we invulling aan deze ambitie. We zullen deze koppeling in de RES 1.0 opnemen. 4. Met de MRE wordt hier bedoeld de 21 samenwerkende gemeenten (niet de ondersteuningsorganisatie). Maar de opgave is inderdaad niet alleen van de 21 gemeenten, maar ook van provincie en de 2 waterschappen, dit moeten we blijven benadrukken. 5. De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze concept RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten. Voor de verschillende thema's. 6. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan. Op bestuurlijk niveau gaan de gemeenten hierover met elkaar in overleg.
		2. <i>Onze aanpak voor de (concept)-RES</i> 1.Het college onderschrijft de gekozen aanpak en de gestelde doelstellingen. 2.Het college is van mening dat het streven naar kwaliteitsverbetering (koppeling met andere opgaven) zeer wenselijk is en verwacht dat in de RES 1.0 een verdere uitwerking komt te staan. De uitwerking moet inzicht geven welke (realistische) koppelingen er mogelijk zijn op regionaal niveau. 3.De concept RES haalt aan dat de MRE de slimste regio is van de wereld. De concept-RES geeft aan dat er gebruikt moet worden gemaakt van alle kennis en innovatie die plaats vindt in de regio. De concept-RES beschrijft nog geen strategie om dit te realiseren. Het college pleit ervoor om in de RES 1.0 een apart hoofdstuk aan innovatie te wijden waarin staat hoe de beschikbare kennis en innovatie kan helpen om de doelstelling van de RES-regio MRE te behalen. Het college merkt op dat de concept RES traditioneel is ingestoken qua technieken voor opwekking door wind en zon in de periode tot en met 2030. De bestaande technieken leveren weerstand op bij stakeholders. Het inzetten van nieuwe innovatie technieken en innovatief denken bij inpassing in het landschap kan deze weerstand wegnemen. Het is gewenst dat in de RES 1.0 nadrukkelijker de Brainportregio naar voren komt en dat er concrete koppelingen en innovaties worden genoemd. Het college is voorstander om ook gebieden aan te wijzen waar het mogelijk is om innovatieve technieken en ideeën kunnen worden uitgetest.	In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Diffr en EIREs) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES. Het thema 'Onderwijs en arbeidsmarkt' in relatie tot de energiestrategie wordt meegenomen in het vervolg en er is inmiddels een startnotitie over dit thema opgesteld en besproken met de stuurgroep. Het thema innovatie zal exploït een plek krijgen in de RES 1.0.
		3. <i>Besparing</i> 1.Het college onderschrijft het belang van besparing binnen de energietransitie. Besparen is stap 1 in de energietransitie. Kort gezegd alles wat wordt bespaard, hoeft niet te worden opgewekt. 2.Wat het energiebesparingsplan betreft worden vooral de opgaven beschreven en nog niet echt de aanpak van die opgaven. De goede intentie is er, maar feitelijk is er nog niet sprake van een 'concept'. Duidt concreet aan welke relevante innovaties, ervaringen en inzichten er nu zijn. Dit geldt ook de thema's grootschalige opwek en warmte. Zet in op het ontwikkelen van effectieve technologie. De bestaande technologieën leveren maar beperkt rendement en zijn ongewenst. 3.Daarnaast is het belangrijk is om ook te focussen op de doelgroep waar de meeste besparing is te realiseren op een snelle manier. 4.De agrarische ondernemers staan onder druk om hun sector te verduurzamen op verschillende gebieden (waaronder uitstoot van stikstof). Om deze reden adviseert het college de stuurgroep RES om de besparingsopgave voor de landbouw indien mogelijk, via andere lopende processen mee te nemen, zoals het proefs transitie landelijk gebied of transitie veehouderijen (koppelingen). 5.Het college steunt de aanpak om te komen tot energiebesparingsplannen in samenwerking met doelgroepen en stakeholders. Het college vraagt aandacht voor de vraag 'Hoe krijgen wij stakeholders (inwoners, bedrijven, verenigingen, instellingen etc.) zover dat zij aan de slag gaan met besparing? Deze vraag is niet makkelijk te beantwoorden en verschilt per stakeholder en doelgroep.	De besparingsaanpakken worden de komende periode uitgewerkt, afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebied. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep: wonen, bedrijven en gemeentelijke/maatschappelijk vastgoed. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. De uitvoering moet op lokaal niveau plaatsvinden. Landbouw is niet als aparte doelgroep gedefinieerd vanuit de werkgroep Besparing. Wel vindt overleg plaats met ZLTO om slimme koppelingen te leggen. Ook worden verbandingen gelegd vanuit het MRE-thema Transitie landelijk gebied, specifiek op het deelthema 'Versterken economische structuur'
		4. <i>Duurzame opwek</i> 1.Het college betreft de gekozen aanpak om te komen tot zoekgebieden door o.a. de technische potentie te bepalen door de wettelijke beperkingen in beeld te brengen. De opgave van de energietransitie is een nieuw soort en complexe opgave. Dit vraagt om een andere aanpak, namelijk een aanpak kijkend vanuit een ruimtelijk oogpunt. Hierdoor was het mogelijk geweest om te kijken waar ontwikkelingen met betrekking tot de energietransitie wenselijk zijn. Vervolgens had de stap kunnen worden gezet om te kijken wat er nodig is om de wettelijke beperkingen op te heffen om zo tot realisatie te kunnen komen. Daarbij wel in rekening houdend met het landschap (ruimtelijk aspect) zoals is gedaan in de concept-RES. De huidige regelgeving is opgesteld in een periode dat er geen sprake was van klimaatverandering en dus ook niet van een benodigde energietransitie. De energietransitie is hard nodig om te zorgen dat de biodiversiteit in stand blijft. 2.Realisatie van grootschalige opwek langs bestaande infrastructuur heeft de voorkeur, maar niet allemaal in en om Heeze-Leende. Met de twee mega windmolens bij Maarheezee en de Hightech Campus en de ideeën voor maatregelen rondom Heeze-Leende, lijkt het de intentie om een relatief groot deel van de te beloven 2 TWh in en om Heeze-Leende op te wekken en zeker niet alleen langs infrastructuur. 3.Het college wil graag zien in RES 1.0 wat het bod concreet betekent per gemeente en meer specifiek voor de gemeente Heeze - Leende en de in onze gemeente aangewezen zoekgebieden. In het bepalen van de bouwstenen zijn al keuzes gemaakt die bepaald mogelijkheden uitsluiten of juist tot een beeld van potentie leiden. Deze keuzes vallen binnen het ontwerpend onderzoek en komen minder expliciet naar voren in de concept-RES zelf. 4.Het college, zoals eerder aangegeven, twijfelt of de uitkomst van de planMER tijdig beschikbaar is voor het nemen van een besluit over de RES 1.0. Het standpunt van het college is dat zonder advies op basis van een planMER het voor gemeente Heeze-Leende, vanwege de hoeveelheid aanwezige natuur binnen de gemeente Heeze-Leende, niet mogelijk is om definitieve zoekgebieden aan te wijzen. Dit betekent dat de kans groot is dat het niet mogelijk is om vergunningen te verlenen voor 2025 binnen de gemeente Heeze-Leende voor grootschalige opwekking van duurzame energie. De aanbeveling is om te kijken of dit proces kan worden versneld zonder het proces geweld aan te doen. Een mogelijkheid hierbij is om het onderzoek te beperken tot de zoekgebieden die op korte termijn (gericht op 2030) kansrijk zijn en waarbij binnen dezelfde termijn ook aansluitmogelijkheden zijn op de infrastructuur van Enexis. 5.Het college is voorstander om grootschalige opwekking van duurzame energie door wind en zon langs bestaande infrastructuur te organiseren met dien verstande dat bestaande natuur langs infrastructuur wordt gerespecteerd. Hierbij dient te worden bepaald wat de kwaliteit van de natuur is langs bestaande infrastructuur. De bestaande infrastructuur heeft een impact op de aanliggende natuur bijvoorbeeld vanwege het continue aanwezige geluid bij snelwegen. Het is mogelijk dat een natuurgebied langs bestaande infrastructuur groen oogt, maar niks bijdraagt aan het behoud van de biodiversiteit doordat bijvoorbeeld door het geluid er geen vogels broeden. Het college is voorstander om de kwaliteit van bestaande natuur te verbeteren door langs bestaande infrastructuur grootschalige opwekking toe te staan en op andere locaties de natuur te versterken door ontwikkeling van nieuwe natuur. Eventueel in combinatie met opwek. Het college is van mening dat bestaande natuur door de aanwezigheid van projecten voor grootschalige opwek van duurzame energie langs bestaande infrastructuur wordt beschermd tegen bijvoorbeeld verbreding van de infrastructuur. Met het verplaatsen van projecten is veel geld gemoed.	1. Er is inderdaad voor gekozen om de analyse vanuit de technische potentie te starten. In de komende periode gaan wij aan de hand van een PlanMER-procedure zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen, zoals nieuwe economische dragers, klimaatadaptatie, natuurontwikkeling en impact op de netinfrastructuur. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. 2/3. Er zijn nog geen keuzes gemaakt. Zoals aangegeven volgen wij een zorgvuldige procedure om te bepalen welke zoekgebieden de voorkeur hebben. 4. Zie de reactie onder bovenstaand punt. 5. Uw voorkeur voor grootschalige opwek langs infrastructuur zal worden ingebracht.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie:zienswijze-kanttekening	Antwoord
		6.De RES-regio MRE wil 2 TWh gaan opwekken. De 2 TWh is gebaseerd op wat er inmiddels is gerealiseerd en wat in de pijplijn zit. Als het gaat om realisatie op korte termijn wordt al snel gekken naar regio de Kempen. Hier loopt een traject om grootschalige opwekking te realiseren. Bij navraag blijkt dat de Kempen van 0,5 tot ongeveer 1,5 TWh kan gaan realiseren. Het college pleit ervoor om te onderzoeken of er andere (innovatieve) mogelijkheden van opwekking zijn die bij kunnen dragen aan het behalen van de doelstelling van 2,0 TWh om de kans te vergroten dat de doelstelling van 2 TWh wordt gehaald. 7.Het college wil graag zien in de RES 1.0 de verwachting dat eraan grootschalige opwek mogelijk is bij zon op dak (> 15kWp) in de regio en specifiek per gemeente (lees de gemeente Heeze-Leende). 8.Het college wil graag zien in de RES 1.0 dat daadwerkelijk en concreet rekening is gehouden met de extra elektriciteitsvraag die te verwachten is de komende jaren (bovenop de huidige vraag). Dit als gevolg van het gebruik van elektriciteit voor het opwekken van warmte (o.a. warmtepompen) en het gebruik van elektrische auto's. 9.De doorrekening van Enxis laat zien dat de realisatie van de opwekking op korte termijn, tot 2030, wordt 'beperkt' door de huidige capaciteit van het netwerk. Binnen de gemeente Heeze-Leende liggen een aantal zoekgebieden voor realisatie van grootschalige opwekking in het landschapsthema 'Energie voor natuur'. Het college verwacht dat de ontwikkeling van deze zoekgebieden op korte termijn niet realistisch is gezien de aanwezig capaciteit op het netwerk van Enxis.' 10.Het college adviseert de Stuurgroep RES om ook Tennet te gaan benaderen om te overleggen welke mogelijkheden Tennet kan bieden om de energietransitie binnen de RES-regio MRE te realiseren.	6. Innovatie krijgt volop aandacht (zie hierboven). Echter hebben wij de opdracht gekregen vanuit het Rijk om een bod te doen op basis van bewezen technieken, waardoor we in ieder geval moeten inzetten op zon en wind. 7. Het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden wordt verder uitgewerkt. 8. Er is in de landelijke doelstelling van 35TWh rekening gehouden met een stijging in de energievraag. In de concept-RES is het elektriciteitsverbruik in de regio gebruikt als toets of het bod een naar verhouding reëel aandeel van de landelijke doelstelling van 35 TWh betreft. Indien in een verdere uitwerking ambities worden gekoppeld aan energieverbruik, dan zal rekening worden gehouden met een stijging in dit verbruik. Bij de verdere uitwerking van de thema's warmte en besparing wordt rekening gehouden met de invloed van besparingsmaatregelen op de warmtevraag en de invloed van warmte-oplossingen op de vraag naar elektriciteit. 9/10. Het probleem van de beperkte netcapaciteit heeft alle aandacht. Bestuurlijk worden op regionaal, provinciaal en landelijk niveau hierover gesprekken gevoerd. Dit vergt ook aanpassingen in de wetgeving.
		5. <i>Duurzame Warmte</i> Met betrekking tot de concept-RSW heeft het college de volgende opmerkingen: 1.Het maatschappelijk draagvlak voor bio-energie is laag en de verbranding van biomassa is controversieel. Het college is voorstander om niet regionaal de afweging te maken maar lokaal. Uit het onlangs vastgestelde coalitieakkoord van Provincie Noord-Brabant blijkt dat de Provincie Noord-Brabant ook geen voorstander is van de inzet van biomassa voor de opwekking van energie. 2.Het college heeft grote bezwaren met het punt dat de verdeling van groengas landelijk moet worden gedaan. Momenteel stelt het ministerie van EZK een Routekaart Groengas op waarin de verdeling wordt gemaakt, mogelijk op basis van oppervlakte en aantal inwoners in een regio. Het toewijzen welke regio en welke gemeente groengas mag gebruiken als warmtebron, is volgens gemeente Heeze-Leende geen (uitsluitend) landelijke bevoegdheid. De gemeente waar het biogas /groengas wordt geproduceerd zou hierin een grote stem moeten hebben en een recht om dit gas voor haar gebouwde omgeving te mogen gebruiken. De belangrijkste reden voor dit standpunt is om draagvlak te krijgen bij haar inwoners voor de energietransitie. Een verbrandingsinstallatie en zelfs een biovergistingsinstallatie geeft zoals eerder gezegd controverse en de nodige overlast in een gemeente. Daar dient een juiste compensatie tegenover te staan en geeft het recht om deze warmtebron op logische plekken in de eigen gemeente in te zetten, gezien ook de grote capaciteit van deze installaties. 3.Er is een online document (http://rhk.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=98782fc28d2a4b08bc0f5d9a3db) (let op, 6* tabblad gaat over de MRE)) opgesteld vanuit de RES MRE over de inzet van biomassa. Dit document is inhoudelijk van hoge kwaliteit en geeft inzicht in de verschillende termen die worden gebruikt bij het spreken over biomassa. Ook geeft dit stuk een betrouwbare weergave van de toepassing en de toekomst van biomassa in de MRE, naast de zeer interessante aanbevelingen. Het college stelt dat dit online MRE-document als vervanger moet dienen van onderdeel D van bijlage 3 van de concept-RSW. De concept-RSW haalt in het onderdeel over biomassa de verschillende begrippen door elkaar en het kaartmateriaal in de RSW maakt de onduidelijkheid zelfs groter. 4.Het college heeft geconstateerd dat de concept-RSW zeker nog niet volledig is en sterker mag. Het college adviseert de RES werkgroep Warmte om naar de volgende punten aandachtig te kijken: - de SWOT-analyses van de verschillende warmtebronnen zijn niet allemaal even sterk en zeker nog niet compleet. Ook zijn de SWOT-analyses door wijzigingen (bijv. bij SWOT-analyse aquathermie en bij restwarmte) minder sterk geworden. De zwakten en bedreigingen zijn onnodig uit de tekst gehaald, bijvoorbeeld om bepaalde bronnen maatschappelijker geaccepteerd te maken. Dit maakt het stuk meer van politieke aard, dan de oorspronkelijke inventariserende functie van de RSW. Ook zijn de SWOT-analyses van houtkachels en hybrideketels zeer onvolledig. - De opslagmethode WKO (warmte-koudeopslag) wordt meermalen beschreven als een warmtebron, wat een dermate grote fout is dat de toepasbaarheid van de RSW als bron voor de lokale TVW's sterk vermindert wordt. Het begrip WKO behelst slechts de opslag van warmte of koude, zodat het over de seizoenen heen kan worden gebruikt. Ook haalt de beschrijving van WKO (op een andere plek in de RSW) ondiepe geothermie en lage temperatuur aardwarmte door elkaar. Op weer een andere plek in de RSW wordt WKO gezien als synoniem met een bodemwarmtepomp. Echter, soms is de WKO aangesloten op een bodemwarmtepomp, soms op een andere warmtebron. Ook staat onder onderdeel G 'beknopte SWOT-analyse warmtekete!'. Dit is wel heel vreemd, want de term warmtekete! is niet in gebruik. Waarschijnlijk wordt een bodemwarmtepomp bedoeld. Echter, de RSW zal op het onderwerp al electric eveneens onderscheid moeten maken tussen een bodemwarmtepomp en een luchtwarmtepomp en deze verschillende technieken elk in een eigen SWOT-analyse moeten behandelen. Want er zit toch echt een groot verschil tussen. - Ook is in de figuur 13 van de RSW het nabijheidscriterium van thermische zonevelden tot de kernen die de warmte gaan gebruiken niet afdoende meegenomen, waardoor een vertekend beeld ontstaat op de mogelijke opbrengst. Dit nadeel is daarnaast niet afdoende opgenomen in de SWOT-analyse van zonthermievelden, terwijl het een belangrijke beperkende factor is.	Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. Daarbij wordt aangegeven of deze een lokaal c.q. boven lokaal/regionaal karakter/potentie hebben. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en vise die op regionaal niveau worden opgesteld. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in de verdere uitwerking van de SWOT-analyse. Daarbij wordt aangegeven of deze een lokaal c.q. boven lokaal/regionaal karakter/potentie hebben. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en vise die op regionaal niveau worden opgesteld. De feedback wordt door de werkgroep warmte betrokken in deze verdere analyse.
		6. <i>Van strategie naar uitvoering</i> Het college hecht veel waarde aan de borging in gemeentelijk beleid. De energietransitie is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie. Het college gaat in gesprek met de gemeenteraad via het traject van de Omgevingsvisie. Meer evenwicht laten zien in de verschillende onderdelen van de RES bij de verdere uitwerking richting RES 1.0. Dit t.o.v. de huidige (begrijpelijke) focus op grootschalige opwek via zon en wind. Hierbij dient te worden gedacht met name aan de onderwerpen energiebesparing, burgerparticipatie, betaalbaarheid en haalbaarheid voor burgers en ondernemers. Voor het college is het belangrijk dat de energietransitie voor de inwoners van Heeze-Leende betaalbaar blijft. Het betaalbaar blijven is één van de redenen waarom eerder is aangegeven dat binnen de gemeente geproduceerd biogas beschikbaar moet zijn voor de inwoners van Heeze-Leende. Biogas biedt de mogelijkheid (als tussenstap) om op relatieve eenvoudige en goedkope manier de bestaande woningen binnen de gemeente van het aardgas af te koppelen zonder dat de inwoners grote kosten moeten maken om de woningen te elektrificeren. Isoleren van woningen blijft noodzakelijk om de vraag naar biogas zo klein mogelijk te houden waardoor er meer biogas voor de rest van de regio beschikbaar komt. Voor de 2-jaarlijkse herijking van de RES is het wenselijk dat hierop geantwoord is bij het vaststellen van de definitieve RES. Wat zijn aandachtspunten die tot herijking kunnen leiden en hoe wordt hier de juiste aandacht voor georganiseerd	Wordt meegenomen in het vervoltraject
		<i>Reacties raadsfractie</i> Bovenstaande reactie van het college is mede opgesteld aan de hand van diverse reacties afkomstig van raadsfracties. De reacties zijn bijgevoegd. Hier volgt een overzicht van de belangrijkste punten uit de ingediende reacties: - De definitieve RES, vooral de bijdrage van gemeente Heeze-Leende, dient via participatie tot stand komen; - De gemeenteraad adviseert het college om de gemeenteraad steeds in positie te houden, zeker naarmate de contouren van de definitieve RES zich steeds concreter gaan aftekenen; - Uitgangspunt is en blijft dat de benodigde energietransitie voor iedereen betaalbaar blijft; - Voor de gemeente Heeze-Leende geldt dat de aanpak rekening houdt met het behoud van de van de ruimtelijke kwaliteit; - Als het gaat om grootschalige opwek door zon volg de zonneladder zoals deze is opgenomen in het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid; - Het realiseren van zonneparken op landbouwgronden past niet binnen het heersende landschappelijk karakter binnen de gemeente Heeze-Leende; - De beschreven wens tot een goede landschappelijke inpassing van windturbines zal nooit te realiseren zijn. Om deze reden moet vol worden ingezet op het ontwikkelen van betere technologieën; - Blijf zoeken naar alternatieve energiebronnen zoals groen gas en aardwarmte; - Zorg voor een concrete invulling van het energiebesparingsplan; - Voor wat betreft het vaststellen van de RES bestaan er zorgen over voldoende gemeentelijke betrokkenheid en vraagt de raad om een doorkijk te geven naar het vast te stellen gemeentelijk beleid. Wij verzoeken u om deze reacties naast onze reactie mee te nemen in de nog op te stellen oplegnotitie / samenvatting.	- De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze concept-RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten. Voor de verschillende thema's. - De komende periode worden raadsleden intensiever betrokken bij het RES-proces. In de vorm van webinars, vragenuren en inloopbijeenkomsten, zowel op regionaal niveau als aansluitend bij de lokale ontwikkelingen/discussies over lokaal beleid. - Dit onderschrijven wij, zie ook punt hierboven. - Dit onderschrijven wij. 5/6) We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar: -maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; -het benutten van de gebiedsdeifieke meekoppellansen; -waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; -het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, waaronder ook het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden, wordt ook de toepassing van de zonneladder verder uitgewerkt. - Wij nemen als voorwaarde mee naar het Rijk, dat nu al volop moet worden ingezet op het uitbreiden van het elektriciteitsnet door Enxis en Tennet. 7/9) Innovatie krijgt volop aandacht (zie ook hierboven). Echter hebben wij de opdracht gekregen vanuit het Rijk om een bod te doen op basis van bewezen technieken, waardoor we in ieder geval moeten inzetten op zon en wind. 9) De energiebesparingsplannen worden de komende periode verder uitgewerkt, samen met de betreffende doelgroepen (zie ook antwoord hierboven).

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
2020-09-08	Gemeente Son en Breugel	De concept reactie is opgebouwd uit 6 procesmatige en inhoudelijke thema's. De thema's zijn gebaseerd op de hoofdstukken uit de hoofdlijnennotitie van de concept RES en starten met een samenvatting (kader). Per thema is er ambtelijk een voorzet gemaakt voor de wensen en bedenkingen van de gemeenteraad richting het college. De voorzet is bedoeld om het makkelijk te maken om met een avsluudende reactie vanuit de raad te komen Curiaf is de ambtelijke onderbouwing voor de gesuggereerde tekst. 1. Samen de energie ambitie realiseren 1.1 De reactie is gericht aan het college met het verzoek hier rekening mee te houden bij de vaststelling van de concept RES. 1.2 Het college de reactie van de gemeenteraad mee neemt in de regio richting de RES 1.0. 1.3 Het college de reactie van de gemeenteraad mee neemt in het Duurzaamheidsbeleid 1.4 Dat lokale belanghebbenden moeten worden betrokken, maar belangrijker is dat geïnteresseerde belanghebbenden oog hebben voor het lokale en regionale belang. Toelichting: de gemeenteraad is nog onvoldoende betrokken in het proces, maar krijgt uiteindelijk de RES 1.0 ter vaststelling voorgelegd in het tweede kwartaal van 2021. Het college stelt de concept RES vast. De reactie van de gemeenteraad geeft een indicatie wat zij belangrijk vinden in het proces richting de RES 1.0. De reactie gaat verder dan enkel de regionale samenwerking. Het geeft ook richting het college aan wat belangrijk is om te realiseren binnen de eigen gemeente. 2. Onze aanpak voor de concept RES 2.1 Voor het succes van de energietransitie moeten de opbrengsten lokaal worden geïnvesteerd. 2.2 De betaalbaarheid van de energietransitie blijft een aandachtspunt. 2.3 De RES moet pilots ontwikkelen voor inwoners met een smalle beurs. Zodat we gezamenlijk voorkomen dat zij die het goed hebben er straks op vooruit gaan en inwoners die het nu al minder hebben straks slechter af zijn (Matthewseffect). Toelichting: de leidende principes zijn ten opzichte van de startnotitie verder uitgewerkt. Er is meer aandacht gekomen voor de ruimtelijke kwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en de betaalbaarheid van de opgave. De werkgroep financiële participatie is gestart om te onderzoeken hoe de opbrengsten van de energietransitie lokaal kunnen worden ingezet, om onder andere de betaalbaarheid te borgen. Waarbij het belangrijk is om oog te houden op de groep met onvoldoende middelen om de energietransitie zelfstandig te financieren. 3. Besparing 3.1 Het is belangrijk voor het draagvlak dat de besparing ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. 3.2 Er moet een heldere afweging komen tussen activiteiten die regionaal en lokaal geborgd worden. 3.3 De besparingsopgave moet voor inwoners en bedrijven betaalbaar en financieelbaar zijn. 3.4 Het college moet, onder andere samen met de OVE, een continue aanpak voor Ekkersrijt ontwikkelen, waarbij oog is voor de benodigde besparing, het realiseren van zon op grootschalig dak en ruimte is voor innovatie. 3.5 Er in de bovengenoemde aanpak moet worden onderzocht op welke manier er strengere duurzaamheidseisen kunnen gelden bij nieuwbouw. Toelichting: de MRE geeft terecht aan dat besparing de basis is van de regionale opgave. De huidige aanpak is gebaseerd op het ontwikkelen van draagvlak bij (regionale) belanghebbenden. In de RES 1.0 moet er een besparingsaanpak komen per doelgroep. Tegelijkertijd zijn er al regionale projecten opgezet met wisselend succes (Groene Zone, Energieleket). Er moet geleerd worden van deze processen. Uiteindelijk moet de regionale strategie straks (gedeeltelijk) geborgd worden in het lokale beleid. Binnen de werkgroep besparing is er een subgroep die zich bezig is met het organiseren van bedrijventerreinsoanpakken. Op lokaal niveau is de intentie uitgesproken om te komen tot een masterplan Ekkersrijt. Duurzaamheid zal onderdeel zijn van het masterplan. Tegelijkertijd zal er via de transitievisie warmte een apart traject gestart worden voor de warmteopgave op Ekkersrijt. 4. Duurzame opwek 4.1 De zonneladder is de basis van de systematiek van de RES, maar dit betekent niet dat de volgende trede pas wordt ingezet als de voorgaande trede ten volste is benut. 4.2 De opgave zo groot is dat het bestaande dak oppervlakte (ruimschoots) onvoldoende is. 4.3 Grootschalige opwek van elektriciteit op land alleen mogelijk is als: - Er een integrale afweging is gemaakt van alle belangen. - Lokale opgaven gekoppeld worden aan de energieopgave. - De ruimtelijke kwaliteit gewaarborgd blijft. - De opbrengsten lokaal terugdoelen in de samenleving. - Er een gedegen proces wordt doorlopen met de belanghebbenden in onze gemeente. 4.4 Er een integrale visie komt op de toekomst van Sonniuswijk (binnen de omgevingsvisie). 4.5 Lokaal deze unieke kans voor bedrijven in het buitengebied benut wordt, om een bijdrage te laten leveren aan het transitie van het landelijk gebied. Waardoor de negatieve uitstoot (stikstof, ammoniak, CO₂, driftnest) kan worden omgezet naar een positieve impact. 4.6 Er zo veel mogelijk gebruik gemaakt wordt van de potentie van de inpassing langs bestaande infrastructuur. In het geval van Son langs de A50 en het Wilhelminakanaal. 4.7 Het college vragen om actief grondbeleid te onderzoeken voor energieopwekking. Toelichting: in het duurzaamheidsbeleid van 2012 en 2016 heeft de gemeenteraad de ambitie uitgesproken om in 2030 een klimaatneutrale gemeenschap te zijn. De opgave van de RES is ingrijpend, maar gaat veel minder ver dan de lokale ambitie. Het bod van de MRE aan de Rijksoverheid is 2 TWh. 0,9 TWh van deze 2 TWh bestaat uit naregret maatregelen (daken, infrastructuur, pauze-landschappen, etc.) of al bestaande projecten. De rest van het bod (1,1 TWh) moet komen vanuit grootschalige opwekking van elektriciteit op land (zon of wind). Het totale elektriciteitsgebruik in de regio is 5,55 TWh en de totale energievraag (exclusief mobiliteit) is 14,25 TWh (zie bijlage D248e S van de concept RES). De RES gaat dus maar over 36% van het totale elektriciteitsgebruik en 14% van de totale energievraag in de regio (exclusief mobiliteit). De ambitie van de gemeenteraad van Son en Breugel gaat dus veel verder (100% van de totale energievraag duurzaam inclusief mobiliteit in 2030). Het bod is in lijn met de ambitie van het klimaatakkoord (70% van de elektriciteitsverbruik in Nederland is in 2030 duurzaam opwekt en 38% van de duurzame elektriciteitsopwekking moet komen uit de opgave van de RES). De zoekgebieden voor de overige opwekking van grootschalige elektriciteit zijn nog indicatief. Binnen Son en Breugel is Sonniuswijk is aangewezen als een zoekgebied op basis van de potentie. De Sonniuswijk is bied kansen door onder andere het aantal agrariërs dat gaat stoppen en de ligging onder de aanlegroute van Eindhoven Airport. Er is nu al een verandering gaande in het gebied. Op ambtelijk niveau wordt er nu gewerkt aan een integrale visie op Sonniuswijk (waar mogelijk, binnen de omgevingswet). De RES is een bouwsteen voor de integrale visie, maar er spelen ook andere belangen zoals de natuurontwikkeling, agrarische belangen, cultureel erfgoed en woningbouwprogrammering. De verandering biedt ook de kans voor het buitengebied om een substantiële positieve bijdrage te leveren op het gebied van energie. Uiteindelijk blijft de gemeenteraad aan zet met het vaststellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. We pleiten voor energiecorridors, langs het kanaal, de A50, A2, A58, A67. Langs deze wegen op de zogenaamde restgronden is veel mogelijk. Dan hoeven we beperkt gebruik te maken van vruchtbare landbouwgrond en natuurgebied. Een bundeling van kleinere maatregelen kan ook een grote energiebijdrage betekenen. Voor grote windturbines is meer grond nodig en de gemeente zou hier een actief grondbeleid in moeten voeren. Onderzoek toont aan dat windenergie echt rendabel wordt als er minimaal drie windturbines bij elkaar staan, als één wingebied. Met zonnepanelen alleen redden we het niet.	De komende periode worden raadsleden intensiever betrokken bij het RES-proces. In de vorm van webinars, vragenruïtes en inloopbijeenkomsten, zowel op regionaal niveau als aansluitend bij de lokale ontwikkelingen/discussies over lokaal beleid. We hebben als regio de ambitie om te streven naar maximale lokale participatie en het maximaal lokaal benutten van de opbrengsten. In de praktijk werken we toe naar minimaal 50% lokaal eigendom, waarbij we het Klimaatakkoord volgen. Bij lokaal eigendom hoort ook dat de inwoners en bedrijven in de MRE-regio het eigen vermogen van het lokale aandeel bij elkaar (kunnen) brengen en er de mogelijkheid is voor iedereen om mee te kunnen doen (kleine participaties). Dit zijn zaken die wij in de komende periode gaan onderzoeken en bespreken. Ook kijken we hoe gemeenten kunnen participeren in het lokale eigendom en hoe zij haar inwoners daarmee kunnen helpen in de energie- en/of warmtetransitie. De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep: wonen, bedrijven en gemeentelijke/maatschappelijk vastgoed. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. De uitvoering moet op lokaal niveau plaatsvinden. Wat betreft de punten die worden genoemd die betrekking hebben op de regionale aanpak kan het volgende worden aangevuld: In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar: - maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; - het benutten van de gebiedspecifieke meekoppelkansen; - waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; - het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, waaronder ook het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden, wordt ook de toepassing van de zonneladder verder uitgewerkt. We nemen als voorwaarde mee naar het Rijk dat nu al volop moet worden ingezet op het uitbreiden van het elektriciteitsnet door Enexis en Tennet.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - overheden

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord
		5. Duurzame warmte 5.1 Het lokale proces van de Transitievisie warmte wordt afgewacht. 5.2 Lokale belanghebbenden moeten een belangrijke rol krijgen in het proces van de Transitievisie warmte. Toelichting: de regionale warmtestructuur is vrij technisch van aard. In praktijk zijn er nauwelijks tot geen regionale bronnen en infrastructuur. De lokale vertaling vindt plaats in de Transitievisie warmte. De transitievisie warmte bestaat uit 3 delen: - Een technische analyse van de beschikbare bronnen en de warmtevraag van gebouwen. - Een financiële vertaling van de technische mogelijkheden. - Een participatietraject over de gewenste strategie naar een oplossing. Alle gemeenteraden moeten deze uiterlijk in 2021 vaststellen. Dit proces is formeel nog niet gestart in Son en Breugel, maar er zijn al wel voorbereidingen gaande. De ambitie is om in Q3 2020 de startnotitie te laten vaststellen door het college en ter kennisname te sturen naar de gemeenteraad. De lokale stakeholders krijgen een rol in het proces van de transitievisie warmte.	Wordt meegenomen in het vervolg
		6. Van strategie naar uitvoering 6.1 Er intensiever samengewerkt moet worden met lokale energie coöperaties, woningbouwcorporaties en andere partners van de gemeente(n). 6.2 Inwoners de kans moeten krijgen om zich uit te spreken over de Regionale Energie Strategie in aanloop van de RES 1.0. We roepen het college op om dit te organiseren. 6.3 Gebruik te maken van bestaande organisatiestructuren, zoals het SGE, zodat er voorkomen wordt dat er verschillende samenwerkingsverbanden ontstaan met aangrenzende opdrachten. Toelichting: gedurende het afgelopen jaar heeft het externe proces steeds meer vorm gekregen. Zo zijn er bijvoorbeeld afspraken gekomen over de samenwerking met de lokale energie coöperaties, is er nu een inventarisatie gaande bij de woningbouwstichtingen. Het proces dient echter nog versneld en verbeterd te worden. Uiteindelijk zijn de partners nodig om de ambitie van de RES te laten slagen. Door het af lasten van de bijeenkomst in verband met coronacrisis op 11 maart 2020 zijn inwoners nog beperkt betrokken in het proces. De webinar op 4 juni 2020 was de eerste (digitale) informatiebijeenkomst over de RES voor inwoners. Voor het draagvlak is het aan te raden om inwoners de mogelijkheid te geven te reageren. Ondanks dat er ook andere lokale processen lopen waar straks een deel van de opgave moet landen (b.v. de omgevingswet). Op veel thema's wordt er al actief samengewerkt binnen de MRE en het SGE. De energietransitie kan een thema zijn binnen deze bestaande samenwerkingsverbanden, als er al sprake is van een bestaande opgave. Ter illustratie: de verduurzaming van bedrijventerreinen kan beter opgepikt worden door het SGE economie, die al verantwoordelijk zijn voor het sub-regionale bedrijventerreinenbeleid. Hierdoor wordt de inzet van ambtelijke capaciteit beperkt, de bestaande kennis benut en worden de lasten voor externe stakeholders beperkt (die niet met verschillende instanties in gesprek moeten, maar met een centraal punt.).	De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze concept-RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten. Voor de verschillende thema's.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - regionaal georganiseerde partijen

Datum	Afzender	reactie: zienswijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
2020-07-07	St. Woonbedrijf SWS namens de 13 MRE corporaties	Tussen de 21 MRE gemeenten ervaren wij grote verschillen als het gaat om kennis en ervaring met betrekking tot de energietransitie. Dat geldt natuurlijk ook voor de 13 woningcorporaties. Daarom hebben wij binnen onze speerpunten extra aandacht voor kennisuitwisseling en samenwerking. Wij pleiten voor 'open sources', wat de ene partij bedenkt hoeft de andere niet meer te doen. Dat vergt een open houding en de bereidwilligheid tot delen. Wij roepen de gemeenten op tot een goede samenwerking (onderling en ook met marktpartijen) waarbij het gemeenschappelijk belang voor ogen staat. De lokale overheid stelt een transitievisie waarmee op. Wij doen graag mee en nodigen u uit ons te betrekken. Uiteindelijk is dat de beste garantie dat wij in de uitvoering ook ons aandeel kunnen leveren. Beperken van de energievraag Gestaag werken wij naar een CO2 neutrale voorraad in 2050. Wij werken planmatig en op 'natuurlijke momenten' verduurzamen wij onze bestaande woningvoorraad. Onze nieuwbouw voldoet aan NOM of BENG-eisen. Deze ambitie 'concurrert' met de andere opgaven op de resultaatgebieden 'beschikbaarheid' en 'betaalbaarheid'. De mate waarin wij onze duurzaamheidsambitie kunnen realiseren hangt dus sterk af van de ambitie op die twee andere resultaatgebieden. Wij pleiten daarom voor een integrale benadering van de opgave. De door u voorgestelde versnelling herkennen wij als wenselijk, de mate waarin wij daar onze bijdrage kunnen leveren is afhankelijk van de invulling van een aantal randvoorwaarden waarover we graag met u het gesprek aan gaan. Belangrijk aspect in het beperken van de energievraag is het vertonen van ander gedrag. Wij zetten er op in om bij onze huurders bewustzijn te creëren dat zij de sleutel in handen hebben om daadwerkelijk minder energie te verbruiken door ander gedrag te vertonen. Wij pleiten voor een actieve rol van huurders in de verdere uitrol van de RES. Enkele van ons ontwikkelen producten die ook interessant zijn voor particuliere woningeigenaren. Wij pleiten voor aanpak van stimuleringsmaatregelen van de overheid zodat deze eigenaren ook daadwerkelijk de verduurzamingsstap zetten. Op lokaal niveau zijn initiatieven genomen om het verduurzamingsmoment te benutten om de inclusieve samenleving nader in te vullen. Wij zien graag dat de overheid deze verbreding ondersteunt en mede vormgeeft, bijvoorbeeld op het terrein van arbeidsparticipatie, vergroening, sociale netwerken Energieopwekking Op grote schaal hebben wij de afgelopen jaren zonnepanelen aangeboden aan onze huurders. Wij continueren dit, als verantwoorde no-regret maatregel. Innovatie vinden wij ook een taak van de overheid. Zeker als het gaat om duurzame warmtebronnen. Om duurzame warmtebronnen echt goed ontwikkeld en uitgerold te krijgen is een gemeentegrens overschrijdende aanpak nodig met een verregaande bereidheid tot transparantie en samenwerking met de netbeheerder en aanbieders van warmtenetten. We willen de keuzemogelijkheden goed inzichtelijk hebben en vandaaruit de juiste besluiten nemen, voor nu en in de toekomst. Tot slot De 13 woningcorporaties zijn zich er zeer bewust van dat de realisatie van de energietransitie een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid is. Deze verantwoordelijkheid kunnen wij alleen nemen in samenwerking met bewoners, gemeenten en marktpartijen. In dit licht moet u onze reactie zien.	U geeft de volgende punten mee die wij omarmen en meenemen in het vervolgproces naar de RES 1.0: • Kennisuitwisseling en samenwerking is van groot belang. U pleit voor 'open sources'; wat de ene partij bedenkt hoeft de andere niet meer te doen. • U pleit voor een integrale benadering van de opgave. Hierbij is het van belang om zowel naar de duurzaamheidsambitie als naar de resultaatgebieden 'beschikbaarheid' en 'betaalbaarheid' te kijken. • U pleit voor een actieve rol van huurders in de verdere uitrol van de RES door onder meer het creëren van bewustzijn en bevorderen van gedragsverandering om daadwerkelijk minder energie te gaan verbruiken. • Lokale woningcorporaties ontwikkelen producten die ook interessant zijn voor particuliere woningeigenaren; hierbij zou kunnen worden aangehaakt. • Innovatie vindt u een taak van de overheid. Graag gaan we met u in gesprek hoe we deze punten 'handen en voeten' kunnen gaan geven in het vervolgproces naar de RES 1.0. Om te bespreken hoe we de samenwerking met u als vertegenwoordiger van de woningcorporaties, maar ook met de andere stakeholders, zoals natuur- en milieuorganisaties, jongerenorganisaties, vertegenwoordigers van het MKB en kennisinstellingen, kunnen verstevigen, organiseren wij dit najaar een bijeenkomst met (maatschappelijke) organisaties, die voor zichzelf een rol zien in de Energietransitie. We bespreken dan gezamenlijk – op basis van leders intrinsieke 'drive' – wat de beste manier is om met elkaar af te stemmen en hoe we RES kunnen gebruiken om vaart te maken. Hiervoor heeft u reeds een uitnodiging ontvangen.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - regionaal georganiseerde partijen

Datum	Afzender	reactie-zienwijze-kanttekening
2020-07-16	BMF, Natuurmonumenten en Brabants Landschap	Als natuur- en milieuorganisaties maken wij ons zorgen over de CO2-uitstoot en daarmee gepaard gaande klimaatverandering en zijn wij voorstander van een versnelde energietransitie van fossiele naar hernieuwbare energie. Dit zien wij als een maatschappelijke opgave met impact op natuur en landschap, waarbij natuur- en milieubelangen dan ook volwaardig moeten worden meegenomen. We zijn als natuur- en milieuorganisaties voornamelijk bij het RES proces in MRE betrokken door deelname aan diverse werkateliers. Daarnaast hebben we samen met Staatsbosbeheer nog een verdiepende sessie gehad over natuur en landschap. Als we de procesparticipatie van uw RES vergelijken met de andere drie in Brabant, dan moeten we helaas constateren dat we als natuur- en milieuorganisaties niet vertegenwoordigd zijn in de stuurgroep (zoals bij Hart van Brabant) of bestuurlijke klankbordgroepen (zoals in West-Brabant en Noordoost Brabant). Verder zien we ook weinig in deze RES terug van de "14 aanbevelingen voor een succesvolle RES" die de BMF heeft gedaan in haar Manifest, waarnaar u wel verwijst op pagina 1.0. Ook lijkt de visie van de gezamenlijke Brabantse natuur- en milieuorganisaties "De energiegagave en het Brabantse landschap" niet benut. Dat blijkt met name uit de kaart met zoekgebieden voor wind en zon, waarop gebieden staan die in onze ogen juist gewenst/waard zouden moeten blijven van windturbines vanwege ligging in het Natuurnetwerk Brabant en/of vanwege de ongestoorde horizon van grote natuurgebieden, een kwaliteit van formaat in een regio waar verstede/dijkend op zoveel plekken al de horizon bepaalt.
		Daarom, nu de Concept RES gereed is en openbaar gemaakt is, maken we graag van de gelegenheid gebruik om aandachtspunten en suggesties mee te geven voor verdere invulling naar de RES 1.0. Daarbij doen we direct het aanbod om intensiever bij de RES 1.0 betrokken te worden. We bouwen de navolgende reactie op aan de hand van de onderdelen uit de Handreiding afwegingskader (NP-RES): - Kwantiteit Elektriciteit en Kwantiteit Warmte: het resultaat hiervan is de totale energie-opgave waar de regio op inzet. - Zorgvuldig ruimtegebruik: dit gaat over de mate waarin bij de keuzes rekening wordt gehouden met gebied specifieke kenmerken en ruimtelijke principes (denk aan land-schap, meenvoudig ruimtegebruik, combineren van opgaven). - Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak: dit gaat over de betrokkenheid van overheden, burgers en maatschappelijke organisaties bij de totstandkoming van de RES en de koppeling met andere transities. - Energiesysteemefficiëntie: dit gaat met name over energie-infrastructuur en boven-regionale afstemming. Kwantiteit Elektriciteit en Kwantiteit Warmte - De regio stelt een 'bood' voor elektriciteitsopwekking vast van 2 TWh. Dat is wat ons betreft een goed ambitieniveau voor deze regio. - Voor de warmtetransitie is geen ambitie voor 2030 opgenomen. In het Klimaatakkoord wordt landelijk gestreefd naar het verduurzamen van 1,5 miljoen woningen. Voor de RES regio MRE zou dat neerkomen op zo'n 86.000 woningen in 2030 (op basis van dezelfde verdeelsleutel als de 35 TWh (2/35ste deel)). Met uitzondering van energie- besparing (zie volgende punt) zien we hiervan nog geen concrete uitwerking in uw Concept RES. Ter inspiratie verwijzen wij graag naar het project Thuisbaas van Urgenda (https://www.thuisbaas.nl/), waarbij woningen voor circa 30.000 euro worden verduurd samen met een integrale systeemaanpak die bewoners ontzorgt en lokale/regionale voor veel energiegebruik zorgt. - Besparing krijgt in de RES expliciete aandacht en dat is wat ons betreft terecht, want voor elke lokaal besparing hoeft minimaal drie lokaal minder energie opgewekt te worden. U stelt geen ambitieniveau vast voor 2030, maar gaat voor "maximale besparing". Dat oogt ambigueus, maar in de praktijk zullen beperkte tijd, capaciteit en financiële middelen grenzen stellen aan wat maximaal haalbaar is. We roepen u op om een duidelijk doel te bepalen, bijvoorbeeld 50% energiebesparing in 2030 voor elektriciteit en warmte. Dan weet iedereen waarop activiteiten gericht moeten zijn. Overigens gaat u in hoofdstuk 5 over duurzame warmte uit van een besparing van 24% in 2050. Dat is wat ons betreft geen 'maximale inzet'. - Er is nog geen verdeling gemaakt in de verschillende energiebronnen, zoals zon-op-dak, zon op verharde oppervlakten, zon op land, windenergie, en andere energievormen. Dat maakt het lastig om een gedegen beoordeling te geven van deze Concept RES. We roepen u op om hierover snel duidelijkheid te geven. Daarbij stellen wij voor om energiegebruik en -opwekking nadrukkelijk bij elkaar te plaatsen in en rond stedelijke gebieden. Een sterke ambitie voor zon op dak (zoals RES Noordoost Brabant met 40% van de grote daken), alsook op parkeerplaatsen en parkeergarages, hoort daarbij. Voor een Brainport regio verwachten wij een sterkere inzet op innovaties, zoals zon op gevels. - We missen expliciet aandacht voor zon op kleine daken. Deze worden nu in deze Concept RES meegerekend als besparing, maar boven de (autonome landelijke ontwikkeling van) 7 TWh telt dit wel mee in de extra opgave voor grootschalige opwekking 1. Bij de RES MRE gaat dit bijvoorbeeld over de extra 33% elektriciteitsbehoefte door elektrificatie bij de warmtetransitie.
		Zorgvuldig ruimtegebruik - Als natuur- en milieuorganisaties maken we ons grote zorgen over de afwegingen die zijn gemaakt om te komen tot de zoekgebieden voor grootschalige opwekking in het buitengebied. U lijkt groter/deels de volgende redenering te volgen: waar zijn gebieds-opgaven, en kan energieopwekking een bijdrage leveren aan deze opgave? Daarbij kijkt u ons inziens vooral naar de financiële en economische bijdrage die energieopwekking kan bieden, en veel minder of niet naar de ecologische en landschappelijke bijdragen. Het resultaat is dat u gebiedsopgaven voor natuurontwikkeling automatisch aanwijst als zoekgebied voor grootschalige zon en wind. Dat is onjuist en ongewenst. - Zo zijn wij nu zelf grote zoekgebieden voor wind/zon in figuur 4.9 die een forse overlap vertonen met bestaande natuurgebieden binnen het Natuurnetwerk Brabant, zoals de Groote Helde, Dommeldal bij Knopoppunt, de Hogt en bij Borkel, het noordelijke deel van de Strabrechtse Helde, de Herbartusbossen, Somerense Helde, De Scheeken in Het Groene Woud, de Stippelberg en nog een aantal andere natuurgebieden. Wij maken hiertegen ernstig bezwaar. Wij verzoeken u dringend om alle gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant, alomte schrapen uit de kaart met zoekgebieden. Het Natuurnetwerk Brabant leent zich in onze ogen het minst van alle gebieden voor wind en zon. Aangezien, op een beperkte uitzondering na, wind en zon in het NNB ook in de provinciale Interim Omgevingsverordening (IOV) is uitgesloten, is de kaart met zoekgebieden in de RES ook strijdig met de IOV. - In het kader van natuurontwikkeling zien wij wel kansen om de opbrengsten van wind- en zonne-energie in te zetten om nieuw bos te realiseren, maar dat betekent niet automatisch dat de windturbines en zonnepanelen ook fysiek gelegen moeten zijn in deze nieuwe natuur. Wat betreft zogenaamde windbossen, waar windturbines wel in natuur zijn geplaatst, denken wij vooral aan de grootschalige jonge ontginningen, met name in de Peelregio. Daar kunnen door een goed landschapsontwerp met de opbrengst van windturbines substantiële nieuwe bossen gerealiseerd worden buiten het Natuurnetwerk Brabant. De grotere bosgebieden in de Peelregio kunnen op deze wijze structureel met elkaar verbonden worden. Verder lijkt u een optimistische aanname te doen omtrent de financiële revenuen van windparken en zonnepanelen om (ruimtelijke) gebiedsopgaven te kunnen financieren. Met de teruglopende SDE++ subsidies en de benodigde rendementen die investeerders, en ook investerende burgers, verwachten, is dit maar zeer de vraag. Temeer, omdat een groot deel van de zoekgebieden gelagen is op plekken waar geen of onvoldoende net-capaciteit beschikbaar is. De investeringen voor aansluitingen doen de business case voor wind- en zonprojecten geen goed. Kortom, we roepen u op om de sterke koppeling tussen energieopwekking en financiering van gebiedsopgaven los te laten en vooral in te zetten op de koppeling tussen energiegebruik en -opwekking. - Overigens is er weinig draagvlak voor windturbines in bossen. Zo is 87% van de inwoners tegen wind boven bos, blijkt uit uw eigen filmpjeeling in bijlage 4. - De zonnemad die u hanteert, is zeer grofmazig met slechts drie treden. Hierbij zijn geen uitsluitingsgebieden gedefinieerd, zoals natuurgebieden. Wat ons betreft biedt dit onvoldoende leiders voor uw eigen leidende afwegingsprincipe 'focus op maximaal behouden van ruimtelijke kwaliteit'. We raden u aan om de Constructieve Zonnemad van de Natuur- en Milieufederaties te hanteren.

Antwoord Stuurgroep MRE
Graag sturen wij u hierbij een reactie op uw brief. In ons proces is, zoals eerder bij u aangegeven, voldoende ruimte om uw punten te betrekken. De eerste fase tot aan onze concept-RES heeft met name in het teken gestaan van analyse en we hebben nog geen keuzes gemaakt voor bijvoorbeeld de aanwezigheid van concrete zoeklocaties voor grootschalige zon- en windenergie. De komende maanden doorlopen wij een planMER-traject, dat de ruimte geeft om zorgvuldig naar de zoekgebieden te kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Hierbij nemen we uiteraard de aandachtspunten mee, die u in uw brief benoemt, waarbij wij u betrekken als stakeholder. We gaan de afstemming en samenwerking met de verschillende stakeholders in het vervolgproces intensiveren. Dit najaar gaan wij graag met hen in overleg om hier invulling aan te geven. Hiervoor heeft u reeds een uitnodiging ontvangen.
In het vervolg van deze brief gaan we in op de door u specifiek benoemde punten. Hierbij hebben we dezelfde opbouw aangehouden als in uw brief.
Kwantiteit elektriciteit en kwantiteit warmte • Bij mist een verdere uitwerking waarmee wij de warmtetransitie in de gebouwde omgeving handen en voeten wil geven. In het proces naar de concept-RES heeft de nadruk gelegen op de analyse. De (concept) Regionale Warmtestructuur, als onderdeel van de RES, geeft inzicht in de regionale warmtevraag, de potentie van de beschikbare warmtebronnen, de huidige warmte-infrastructuur en de mogelijkheden voor samenwerking tussen gemeenten in het realiseren van duurzame warmte. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke samenwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. De uitwerking (bijvoorbeeld de verduurzaming van 86.000 woningen voor 2030, waar u in uw brief op doelt) vindt plaats op lokaal niveau, waarbij de gemeenten en hun partners op basis van hun Transitievisie Warmte (die uiterlijk eind 2021 gereed moeten zijn) de uitvoeringsplannen concreetiseren met daarin de door u bedoelde acties (op buurt, wijk, of warmtekeuzelevel).
• Bij roept op om een concreet doel te bepalen voor het onderdeel Besparing. Het is een bewuste keuze geweest om geen getal op te nemen als ambitie voor besparing in de concept-RES. Het besparingspercentage is per individuele woning of bedrijf namelijk verschillend en is achteraf niet te meten in relatie tot de genomen maatregelen. Voorop staat het gesprek met belanghebbenden om ze te stimuleren om consequent stappen te zetten naar een steeds duurzamer bedrijf, woning of kantoorpand. In de meeste gevallen is er geen wettelijke basis om mensen tot besparingsacties te verplichten. Dit betekent dat wij door stimulering mensen moeten bewegen te gaan besparen. Hierbij hebben we te maken met een grote verscheidenheid aan doelgroepen met allemaal andere drijfveren en belemmeringen. Om een realistisch beeld te kunnen vormen van de te verwachten inzet van onze stakeholders op het gebied van besparing wordt momenteel het gesprek met hen gevoerd. We willen samen met stakeholders als gemeenten, woningcoöperaties en lokale energiecoöperaties constructieve invloed uitoefenen op de doelgroep (woningbezitters of huurders, bedrijven) om hen te bewegen over te gaan tot energiebesparende acties. Het vroegtijdig noemen van een besparingsopgave kan invloed hebben op deze gesprekken. Aan de ene kant kan dit ambitie remmen want waarom investeren in een grotere besparing dan op papier staat. Maar het kan ook ontmoedigend werken door een getal te noemen dat voor een stakeholder totaal niet realistisch is; waarom aan iets beginnen wat toch nooit haalbaar is. Daarnaast is het besparingspotentieel ook sterk afhankelijk van het type gebouw. Dit vraagt om een gebouwgebonden aanpak. Daarom is ervoor gekozen om geen generieke doelstelling voor het onderdeel besparing op te nemen in de (concept) RES, maar om de besparingsaanpak af te stemmen op zowel de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben.
• Bij roept op om snel duidelijkheid te geven over de verdeling in de verschillende energiebronnen, zoals zon-op-dak, zon op verharde oppervlakten, zon op land, windenergie en andere energievormen. Hierbij stelt u voor om energiegebruik en -opwekking nadrukkelijk bij elkaar te plaatsen in en rond stedelijke gebieden. Daarnaast verwacht u voor een Brainportregio een sterkere inzet op innovaties, zoals zon op gevels. Zoals hierboven aangegeven gaan we richting de RES 1.0 - met de planMER - stappen zetten om te komen tot verdere keuzes in en concretisering van de zoekgebieden. Op basis daarvan zal ook duidelijker worden hoe de verdeling in de verschillende energiebronnen en hun locaties eruit kan zien. - De inzet op innovatie in de RES wordt verder uitgewerkt. Samen met Brainport Development worden momenteel verschillende acties in het uitgewerkt die kansrijk zijn. Deze krijgen ook een plek in de RES 1.0. • Bij geeft aan dat u expliciet aandacht mist voor zon op kleine daken. Dit heeft echter wel onze aandacht. Er is voor gekozen om dit thema onder het onderdeel Besparing een plek te geven in de energiebesparingsplannen per doelgroep. We streven daarin twee complementaire doelen na: energie besparen én CO2 reduceren.
Zorgvuldig ruimtegebruik • Bij geeft aan u zorgen te maken over de afwegingen die zijn gemaakt om te komen tot de zoekgebieden voor grootschalige opwekking in het buitengebied. U geeft aan dat wij uw inziens vooral naar de financiële en economische bijdrage kijken die energieopwekking kan bieden, en veel minder of niet naar de ecologische en landschappelijke bijdragen. Zo is onze concept-RES echter niet bedoeld. De draagkracht van het landschap, de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven zijn juist leidend geweest voor onze analyse en zijn voor het vervolg ook leidend. Met de gemeenten en externe stakeholders hebben we stap voor stap de volgende vragen doorlopen: 1. Wat past binnen ons landschap? 2. Waar zijn kansen voor koppeling met andere opgaven? 3. Wat is er mogelijk binnen wetgeving? • Bij mist is de impact op het elektriciteitsnetwerk? Waarbij we een onderscheid kunnen maken tussen de mogelijkheden in aansluiting vóór en na 2030. - Op basis van de analyses zijn alle mogelijke zoekgebieden in beeld gebracht. In de volgende fase gaan we voor al deze gebieden een planMER uitvoeren. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht, waaronder ecologie en landschap. En beoordelen we tevens ook de mogelijke koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. • Bij verzoekt ons dringend om alle gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant (NNB) alomte schrapen uit de kaart met zoekgebieden. De zoekgebieden op de kaart in de concept-RES zijn van globale aard. Via vervolgonderzoek worden zoekgebieden steeds scherper afgebakend. In beginsel wordt daarbij voor de toepassing van zonne- en windenergie de verordening ruimte van de provincie Noord-Brabant gevolgd. Daarin is de bouw van windturbines in natuur uitgesloten, afgezien van hele specifieke Provinciale uitzonderingen binnen het NNB.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - regionaal georganiseerde partijen

Datum	Afzender	reactie-zienwijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
		Voor windenergie hanteert u geen enkel ladderprincipe. Uit de filtspelling (bijlage 4) blijkt dat mensen liever wind langs infrastructuur zien, dan in een weiland of een bos. Om de ruimtelijke kwaliteit 'maximaal te behouden' stellen wij voor dat u een windladder opneemt: 1) nabij bedrijventerreinen, gebieden bestemd voor stedelijke ontwikkeling, langs infrastructuurle werken, 2) grootschalige klei- en kongronden, grootschalige jonge heideontginning, Peelontginningen, vrijkomende agrarische bebouwing, 3) nieuwe bossen (niet zijnde NNB), 4) in beginsel ongeschikt: kleinschalige landschappen, beekdalen, Maasutervwaarden, NNB, weidevogelgebieden. U ziet dat we niet principieel tegen windbossen zijn, maar wel als deze worden aangelegd zonder duidelijke ecologische of landschappelijke inbedding. Wij lezen dat de focus van de RES gericht is op 'het maximaal behouden van de ruimtelijke kwaliteit'. Daarbij wordt echter in de RES zon en wind alleen benaderd als kans om ruimtelijke opgaven te koppelen. Maar niet altijd is wind/zon te realiseren met behoud van ruimtelijke kwaliteit. De ruimtelijke kwaliteit kan juist ook ernstig worden aangetast door bijvoorbeeld windturbines. Daarom pleiten wij ervoor (zie ook onze visie "Energie-opgave en het Brabantse Landschap") om, naast het Natuurnetwerk Brabant, ook ongestoorde horizons van grotere natuurgebieden, de zogenaamde ongerepte natuurpanoramas, te vrijwaren van windturbines. Voor de Metropoolregio Eindhoven zijn de ongerepte natuurpanoramas: het gebied ten zuiden van de A67 (tussen Veldhoven en Urop) tot aan de Belgische/Limburgse grens, de Peel natuurgebieden met omgeving, Dommeldal/Het Groene Woud, de zone van natuurgebieden vanaf de Oirschotse Heide in zuidwestelijke richting tot en met De Utrecht/Belgische grens, Cartierheide en ruime omgeving. Deze ongerepte natuurpanoramas dienen gewijwaard te worden van windturbines. - De Concept RES kiest niet expliciet voor concentratie van windturbines. Wij roepen u op om daar wel expliciet voor te kiezen, om een 'confetti' van windturbines in het landschap te voorkomen. De keuze voor het combineren van windlocaties met grootschalige zonnenvelden vinden wij in beginsel positief, mits dit zorgvuldig is ingepast in de natuur en het landschap ter plaatse. - Bij geothermie en funderingspalen voor windturbines vragen wij expliciet aandacht voor de geologische structuren en breuken in de ondergrond.	•Warder geeft u ons de volgende punten mee: •Bij ziet kansen om de opbrengsten van wind- en zonne-energie in te zetten om nieuw bos te realiseren, maar u geeft aan dat dit niet automatisch betekent dat de windturbines en zonnenvelden ook fysiek gelagen moeten zijn in deze nieuwe natuur. U roept op om de koppeling tussen energieopwekking en financiering van gebiedsopgaven los te laten en vooral in te zetten op de koppeling tussen energieverbruik en -opwekking. •Bij geeft aan dat de zonneladder die wij hanteren zeer grofmazig is en u raadt ons aan om de "Constructieve Zonneladder" van de Natuur- en Milieufederaties te hanteren. •Bij stelt voor om een 'windladder' op te nemen: 1. Nabij bedrijventerreinen, gebieden bestemd voor stedelijke ontwikkeling, langs infrastructuurle werken; 2. Grootschalige klei- en kongronden, grootschalige jonge heideontginning, Peelontginningen, vrijkomende agrarische bebouwing; 3. Nieuwe bossen (niet zijnde NNB); 4. In beginsel ongeschikt: kleinschalige landschappen, beekdalen, Maasutervwaarden, NNB, weidevogelgebieden. •Bij wordt voor gepleit om de ongestoorde horizon van grotere natuurgebieden, de zogenaamde 'ongerepte natuurpanoramas', te vrijwaren van windturbines. •Bij oproepen wordt om expliciet te kiezen voor concentratie van windturbines. •Bij geothermie en funderingspalen voor windturbines vraagt u expliciet aandacht voor de geologische structuren en breuken in de ondergrond. In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. De door u genoemde aspecten worden deels in de PlanMER betrokken en deels betrekken wij deze in het afwegingsproces wat wij na de planMER doorlopen.
		Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak: - We zijn in beginsel positief over het opnemen van 'lokaal eigenaarschap van energie-projecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie'. Maar ook hier, net als bij 'maximale energiebesparing' zullen praktische beperkingen de grenzen van het mogelijke bepalen. In plaats van het maximaal haalbare te laten afhangen van praktische zaken, zien we liever een concrete minimum doelstelling opgenomen, zoals het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom. Daarbij gaat het niet alleen om 'eigendom' in juridische zin, maar ook om zeggenschap en gelijkwaardigheid. Om gelijkwaardigheid en zeggenschap mogelijk te maken vragen we extra aandacht voor het ondersteunen en versterken van lokale partijen en energiecoöperaties op regionale schaal. Denk daarbij niet alleen aan financiële ondersteuning (bijvoorbeeld met een Ontwikkelfonds), maar ook aan het ondersteunen van kennis, kunde en professionalisering van de burgerbeweging. - We zijn positief over het doorlopen van een plan m.u.r., procedure. Dit draagt bij aan verbetering van de kwaliteit van besluitvorming, een snellere uitvoering van energie- projecten en borging van participatie. - Over de wijze waarop u invulling geeft aan procesparticipatie bij de RES hebben wij in onze inleiding reeds enige woorden gewijd. We bepleiten dat de milieu- en natuur- belangen nadrukkelijk betrokken moeten worden in de uitwerking naar de RES 1.0. In bijlage 3 'Aanpak communicatie en participatie' worden de natuur- en milieuorganisaties niet eens genoemd als relevante doelgroep. We hopen dat u deze omisatie snel herstelt. Wij zijn in ieder geval graag bereid om, samen met onze lokale aangesloten groepen, constructief mee te werken. - We roepen u op om ook jongeren een stem te geven, bijvoorbeeld door de Jong RES vertegenwoordiger een plek te geven in de Stuurgroep, zodat jongeren structureel betrokken worden bij de RES 1.0.	Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak •Bij is gevraagd om een concrete minimum doelstelling op te nemen voor lokaal eigenaarschap van energieprojecten. Echter wordt hier door de 21 gemeenten verschillend naar gekeken. We hebben er daarom voor gekozen om geen minimum getal op te nemen. We hebben als regio de ambitie om te streven naar maximale lokale participatie en het maximaal lokaal benutten van de opbrengsten. In de praktijk volgen we het Klimaatakkoord en werken we toe naar minimaal 50% lokaal eigendom. Bij lokaal eigendom hoort ook dat de inwoners en bedrijven in de MRE-regio het eigen vermogen van het lokale aandeel bij elkaar (kunnen) brengen en er de mogelijkheid is voor iedereen om mee te kunnen doen (kleine participaties). Dit zijn zaken die wij in de komende periode gaan onderzoeken en bespreken. Ook kijken we hoe gemeenten kunnen participeren in het lokale eigendom en hoe zij haar inwoners daarmee kunnen helpen in de energie- en/of warmtetransitie. Extra aandacht wordt gevraagd voor het ondersteunen en versterken van lokale partijen en energiecoöperaties op lokale schaal. Inmiddels nemen twee vertegenwoordigers van de lokale energiecoöperaties deel aan de regionale RES-werkgroep Participatie en Eigendom. Hier wordt ook besproken op welke manier lokale initiatieven verder ondersteund kunnen worden. •Bij pleit voor het nadrukkelijker betrekken van de natuur- en milieuorganisaties in de uitwerking naar RES 1.0. Tot nu toe hebben we vooral individueel contact gehad met de verschillende stakeholders, en via inhoudelijke werkateliers. Vanaf nu komen we in een fase dat we – waar we tot nu toe nog vooral bezig waren met analyses – naar meer concrete uitwerking van de RES gaan. Om te bespreken hoe we de samenwerking met de natuur- en milieuorganisaties, maar ook met de andere stakeholders, kunnen verstevigen, organiseren wij dit najaar een bijeenkomst. We bespreken dan gezamenlijk – op basis van ieders intrinsieke 'drive' – wat de beste manier is om met elkaar af te stemmen en hoe we RES kunnen gebruiken om vaart te maken in de energietransitie. De BPF is reeds uitgenodigd voor dit overleg. Ook de regiovertegenwoordiger van Jong RES wordt hiervoor uitgenodigd.
		Energiesysteemefficiëntie - In de paragraaf over de impact op het elektriciteitsnetwerk is te zien dat de meeste middenspannings- (MS) en hoogspanningsstations (HS) gelagen zijn ten noorden van de A67. Ten zuiden van de A67 is er alleen het station Maarheeze. Wel zien we dat bijna de helft van de zoekgebieden gelagen is ten zuiden van de A67. Dat betekent een enorme opgave voor de aanleg van nieuwe infrastructuur en bijbehorend ruimtebeslag voor de nieuwe MS en HS stations, in een gebied met veel natuur en ruimtelijke kwaliteit. We vragen u om hier een kritische en weloverwogen afweging te maken inzake maatschappelijke kosten en baten. Het lijkt ons, zowel economisch als land-schappelijk gezien, beter om vraag en aanbod dichter bij elkaar te situeren. - Bij nieuwe traacs voor energie-infrastructuur vragen wij extra aandacht voor verstoring en aantasting van natuurgebieden. We zijn tegen aanleg van energie-infrastructuur in het Natuurnetwerk Brabant.	Energiesysteemefficiëntie •Bij gezien de impact op het elektriciteitsnetwerk adviseert u om vraag en aanbod dichter bij elkaar te situeren. Wij gaan komende periode zorgvuldig naar de zoekgebieden kijken en houden daarbij rekening met doorrekeningen van Enexis met betrekking tot de impact op het elektriciteitsstelsel. De keuzes waar we straks voor staan analyseren en toetsen we op de vier hoofdcriteria die als handreiking vanuit het Nationaal Programma RES (NP RES) aan de regio's zijn meegegeven, kwantiteit, systeemefficiëntie, ruimtegebruik en maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak. •Bij nieuwe traacs voor energie-infrastructuur vraagt u extra aandacht voor verstoring en aantasting van natuurgebieden. U bent tegen aanleg van energie-infrastructuur in het Natuurnetwerk Brabant. Ook ten aanzien van de uitbreiding van de energie-infrastructuur volgen we het zorgvuldige proces van analyse en afweging en beoordelen we waar dit het beste gerealiseerd kan worden. In de verdere doorontwikkeling van zoekgebieden naar ontwikkelgebieden voor duurzame grootschalige opwek (o.a. met de planMER) wegen we ook de maatschappelijke kosten van zowel de netinfrastructuur als de civiele en landschappelijke inrichting mee. Netbeheerders onderzoeken inmiddels nieuwe opzetten van de netinfrastructuur voor het aansluiten van een gezonde mix van zonne- en windsdaken met bijvoorbeeld grote 10 of 20 kV-hubs daar centraal tussen. Deze innovaties hebben we nodig om de maatschappelijke kosten te beperken. In dat geheel maken we met elkaar een zorgvuldige overweging waar die net-infrastructuur komt te liggen. Daarin wegen we de belangen van verstoring en aantasting in natuurgebieden mee.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - regionaal georganiseerde partijen

Datum	Afzender	reactie-zienwijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
2020-08-17	Brabantse Participatie-warmte	Met dit schrijven vragen Buurkracht, EnergieSamen, HIER, LSA Bewoners en de Brabantse Milieufederatie (samen de 'Brabantse Participatiecoalitie-warmte') u om bewoners actiever te betrekken bij de concretisering van de warmtetransitieplannen in uw Regionale Energie Strategie (RES). Wij bieden u hierbij onze expertise en ondersteuning aan bij de begeleiding van burgerinitiatieven gericht op de warmtetransitie. Waar de energietransitie steeds meer vorm begint te krijgen in de RES-en, is juist de warmtetransitie relatief nieuw, complex en onophoudelijk in beweging. Waar, hoe en wie gaat een lokaal warmtenet of collectieve voorziening realiseren en beheren? We begrijpen dat het lastig is om in de concept-RES al uitvoeringsplannen op wijkniveau te noemen. Ook snappen we dat het een gigantische uitdaging en bovendien heel spannend is om nu al bewoners te betrekken bij de warmtetransitie. Laat staan om in de RES al invulling te geven aan burgerparticipatie en lokaal eigenaarschap. Vooral nu er nog nauwelijks concrete aardgasvrij-plannen liggen en de oplossing voor een eerlijk en betaalbaar warmtesysteem nog niet is gevonden. In het Bestuursakkoord 2020-2023 (p.5) pleit het college van Gedeputeerde Staten dat "draagvlak voor transitie en het tempo hiervan een belangrijke toetssteen wordt voor beleid". Deze opvatting delen wij volkomen. Helaas constateren wij dat het toetsen van de RES op (het creëren van) draagvlak in de warmtetransitie op dit moment nog onvoldoende gebeurt. Het valt ons op dat de warmteparagraaf in de concept RES vooral gericht is op de inventarisatie van warmtebronnen waarmee de opgave gerealiseerd kan worden. Het startpunt van een wijk aanpak is dan de aan- of afwezigheid van een warmtebron. De Participatiecoalitie maakt zich zorgen over deze bronbenadering, omdat het onzes inziens moeilijk kan zijn om op deze manier draagvlak en lokaal eigendom te creëren. Bovendien wordt de kracht van bewonersinitiatieven hiermee niet benut. Als Participatiecoalitie denken wij graag mee over de warmteopgave vanuit het belang van de burger en zoeken we naast bronnen ook en vooral naar enthousiaste burgerinitiatieven die eventueel met onze ondersteuning zelf aan de slag gaan. Juist nu de warmtetransitie nog niet in kunnen en knikken is, pleiten wij ervoor om burgerparticipatie in de RES en de Transitievisie Warmte te concretiseren. Wacht niet tot 2021. Er zijn genoeg praktijkvoorbeelden die laten zien dat succesvolle burgerparticipatie en lokaal eigendom bij aardgasvrij projecten mogelijk is. Zowel vanuit lokale initiatieven (zie onze landelijke website voor diverse voorbeelden) als vanuit commerciële partijen, zoals het project Thuisbaas (link). Of de gemeente zelf in een wijk aan de slag gaat of dat bewoners het initiatief nemen, onzes inziens is het essentieel om bewoners nu al mee te nemen, want zonder hen lukt het niet. In de bijlage van deze brief leest u wat de Participatiecoalitie partijen al doen in Noord-Brabant en waarmee we uw regio kunnen ondersteunen. Dankzij de Participatiecoalitie zijn er op dit moment al zes samenwerkingen in Noord-Brabant waarbij bewonersinitiatieven samen met de gemeente aan de slag gaan met een wijkplan. De warmtetransitie start met participatie. De warmtetransitie is niet alleen een technische transitie, het is vooral een sociale transitie. Betrek inwoners vroegtijdig bij de planvorming op het thema warmte naar de RES 1.0 en maak gebruik van onze ervaring en expertise met betrekking tot het begeleiden van warmte-initiatieven. Graag bespreken we samen hoe we de warmtetransitie tot een succes kunnen maken.	We onderschrijven uw conclusie dat de warmtetransitie een relatief nieuw thema is dat nog volop in beweging is. In het proces naar concept-RES heeft de nadruk gelegen op de analyse. De (concept) Regionale Warmtestructuur, als onderdeel van de RES, geeft inzicht in de regionale warmtevraag, de potentie van de beschikbare warmtebronnen, de huidige warmte-infrastructuur en de mogelijkheden voor samenwerking tussen gemeenten in het realiseren van duurzame warmte. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke samenwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. De uitwerking vindt plaats op lokaal niveau, waarbij de gemeenten en hun partners op basis van hun Transitievisies Warmte (die uiterlijk eind 2021 gereed moeten zijn) de uitvoeringsplannen concretiseren met daarin de door u bedoelde acties (op buurt, wijk, of warmtekavelniveau). Vanaf nu komen we in een fase van meer concrete uitwerking van de RES. Om te bespreken hoe we de samenwerking met u als vertegenwoordigers van de Brabantse participatiecoalitie, maar ook met andere stakeholders, kunnen verstevigen, organiseren wij dit najaar een bijeenkomst met (maatschappelijke) organisaties, die voor zichzelf een rol zien in de Energietransitie. We bespreken dan gezamenlijk – op basis van ieder's intrinsieke 'drive' – wat de beste manier is om met elkaar af te stemmen en hoe we RES kunnen gebruiken om vaart te maken. De BMF is reeds uitgenodigd voor dit overleg, mede als vertegenwoordiger van de Brabantse participatiecoalitie.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - regionaal georganiseerde partijen

Datum	Afzender	reactie-zienwijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
24-08-2020	Lokale Energiecoöperaties MRE	1. Vol inzetten op energiebesparing • Alle LEC's in de MRE regio onderschrijven het uitgangspunt dat energiebesparing cruciaal is in de energietransitie. Veel snelle winst kan gehaald worden door versneld in te zetten op isolerende maatregelen, met name van oudere woningen. • Als LEC's ervaren wij dat inwoners en bedrijven actief investeren in energiebesparende maatregelen als zij voldoende kennis hebben van de mogelijkheden en als zij hiertoe voldoende gemotiveerd zijn. Naast financiële overwegingen spelen hierbij het gevoel van urgentie, sociale aspecten, de wil om zich over het onvermijdelijke 'gedoe' van de maatregelen heen te zetten en het onderling vertrouwen van betrokken partijen een rol. • In de afgelopen jaren zijn in de regio een aantal initiatieven ontstaan om aan deze aspecten te werken, zowel op gemeentelijk als regionaal niveau: er zijn fysieke en digitale energielabels, huisaanvertoningen, energiescans, wijksbijeenkomsten en collectieve initiatieven als de Groene Zone. De aanpak is tot op heden als opportunistisch en situationeel te karakteriseren en biedt nog onvoldoende zicht op een aanpak die op langere termijn succesvol is. Deze initiatieven verschillen per gemeente, zijn vaak tijdelijk en versterken elkaar niet altijd. Het beschreven energiebesparingsplan zien wij als te conceptueel. In deze fase van de RES om tot een daadwerkelijke volgende stap te komen. De LEC's willen graag op korte termijn met u in overleg om wel tot een concreet plan van aanpak te komen die zowel lokaal als regionaal een sluitend geheel vormt. • De opzet van een sterke uitvoeringsorganisatie is hiervoor in onze ogen onmiskenbaar noodzakelijk. De uitvoering moet zo dicht mogelijk bij de inwoners en bedrijven staan en dus gedecentraliseerd van aard zijn. De RES geeft nog onvoldoende zicht op de opzet van een dergelijke uitvoeringsorganisatie, LEC's kunnen hier een belangrijke rol in spelen. Vanuit de RES zouden middelen beschikbaar moeten komen zodat LEC's zich in deze rol kunnen versterken en waar nodig professionaliseren. • Het aanpassen van woningen en andere gebouwen vraagt veel specialistische kennis, met name ook van nieuwe technologieën. Als LEC's merken wij in de dagelijkse praktijk dat de beschikbaarheid van vakmensen een bottleneck is in de uitvoering. Er zijn te weinig vakmensen met de juiste kennis beschikbaar; versnelde opleiding van vakmensen moet een prioriteit worden. • Het in de concept RES genoemde uitgangspunt dat de financiering voornamelijk uit grootschalige opwekkingsprojecten moet komen is te beperkt om een doorbraak te realiseren op korte termijn. De marges in deze projecten zijn al flinterdun, rendement komt pas op termijn en opbrengsten zijn in de eerste fases vooral nodig om draagvlak te creëren voor de projecten en goede landschappelijke inpassing. Energiebesparing moet zichzelf terugverdienen; de overheid moet bereid zijn dit initieel te ondersteunen; anders komt dit niet op gang. • Kleinschalige opwek wordt in de concept RES gezien als onderdeel van besparing. Als LEC's in de regio hebben wij veel ervaring met het helpen van inwoners en kleinere bedrijven bij het realiseren van opwek op eigen dak en collectieve PV installaties op bedrijfsdaken en gemeentelijk vastgoed. Door de groei van deze kleinere installaties ontstaan ook hier in toenemende mate problemen met het netwerk: vele kleintjes in één wijk maken immers ook een grote. Gevolg is dat op zonnige dagen de opgewekte elektriciteit soms niet volledig terug te voeden is in het netwerk, waardoor opbrengsten 'verdampen'. Wij pleiten voor inzicht in deze congestie middels actieve monitoring alsmede versnelde inzet op alternatieve oplossingen als 'focal smart networks', opslag en onderlinge levering. 2. Grootschalige duurzame opwek • De LEC's onderschrijven de doelstelling van 2 TWh Lokale opwek in 2030. Hoewel wij op het standpunt staan dat deze opwek primair plaats moet vinden op daken, realiseren wij ons tegelijkertijd dat dit onontkoombaar impact heeft op de inrichting van onze leefomgeving. Bovendien vraagt dit grote financiële investeringen van miljarden euro's in opwek en netwerk. • De concept RES geeft geen enkel inzicht in de haalbaarheid en het realiteitgehalte van deze doelstelling. Dit betreft bijvoorbeeld de zogenaamde 'No-regret' maatregelen en het overzicht van beschikbare grote daken. In de afgelopen jaren zijn al veel van deze locaties onderzocht op haalbaarheid. Dit betekent onder andere dat de Business case sluitend moet zijn, aansluiting op het netwerk mogelijk moet zijn, de daken qua draagkracht en onderhoud geschikt moeten zijn en er geen beperkingen in de omgeving zijn. De LEC's dringen aan op een snelle inventarisatie van de haalbaarheid van alle genoemde no-regret mogelijkheden en willen zich daar graag mede voor inzetten. Dit leidt niet alleen tot een realistisch inzicht in de mogelijke bijdrage van deze locaties aan de RES-doelstellingen, maar ook tot het bepalen of er aanvullend beleid noodzakelijk is. Het is voor de LEC's onverteerbaar dat er nog steeds grote panden opgeleverd of gerenoveerd worden zonder dat er PV-installaties op het dak geplaatst zijn en dat de ontwikkeling van voor de hand liggende locaties nog altijd jarenlange doorlooptijden heeft. Het ontbreken van een zorgvuldige en prioritaire benadering van dit vraagstuk kan tot gevolg hebben dat grote ontwikkelingen op natuur en landbouwlocaties sneller gaan dan de invulling van no-regret maatregelen. Dit kan en mag niet het geval zijn. • In de concept RES verwijst u voor oplossingen voor voorgaande problematiek naar het Rijk (blz 51). Wij zijn van mening dat gemeenten, ook op basis van al bestaande wetgeving, hier een sturende rol in kunnen nemen. • De concept RES biedt nog onvoldoende hulpmiddelen om te komen tot een zorgvuldige afweging van locaties voor grootschalige opwek in de regio. De opgenomen zonneladder is hiervoor veel te eenvoudig en te plausibel. De opgave van 2 TWh vraagt onontkoombaar om ontwikkeling van grootschalige opwek in buitengebied; er is een sterker afwegingskader nodig omdat juist daar natuurwaarden en afwegingen over inzet van landbouwgrond bepalend zijn. Nu wordt dit kader volledig overgelaten aan gemeentelijk beleid; gezien de versnipperde gemeentelijk structuur in de MRE regio leidt dit onherroepelijk tot sub-optimalisatie en opportunisme. • In figuur 4.9 ontbreekt Zonnepark Welschap; terwyl juist dit zonnepark een goed voorbeeld is van participatieve ontwikkeling met groot draagvlak. Deze ommissie voedt het vermoeden dat de RES al een gebaseerd is op SDE vergunde projecten, terwijl ook andere financieringsoplossingen toepasbaar zijn. • Draagvlak van inwoners en bedrijven is doorslaggevend voor het slagen van projecten op het gebied van grootschalige opwek (zie onder 4.). Gemeenten moeten hierin een grote rol spelen door vanaf de start van een initiatief lokale participatie als voorwaarde te stellen. Participatie leidt tot zeggenschap, eigendom en behoud van rendementen in de regio. De RES kan dit niet afdwingen; dit beeld moet eenduidig veranderd worden in de visies van de regio's gemeenten. De concept RES biedt hiervoor nog onvoldoende handvatten. Een eenduidig standpunt over 50% lokaal eigendom biedt LEC's een sterke positie in de samenwerking en onderhandeling met private partijen en ontwikkelaars. De LEC's zijn graag bereid om op dit onderwerp in de volgende fase hun expertise in te brengen. • De energiecoöperaties in de regio die al geïnvesteerd hebben in lokale collectieve opwek hebben recent de 'federatie van Energiecoöperaties in Zuidoost-Brabant' opgericht. Doel van de federatie is het bundelen van beschikbare kennis en financiën in de regio om zo effectief invulling te geven aan het streven naar 50% lokaal eigendom. Door een lokale coöperatie met de juiste kennis in een zo vroeg mogelijk stadium te betrekken bij grootschalige initiatieven, wordt de kans op participatie en lokaal eigendom sterk vergroot. De federatie biedt haar ondersteuning aan bij de uitwerking van de concept RES op dit gebied en het realiseren van lokaal eigendom. 3. Duurzame warmte • Alle LEC's onderschrijven het uitgangspunt dat een oplossing voor het vraagstuk rond warmte een onmiskenbaar onderdeel is van de energietransitie. Oplossingen voor (collectieve) opslag en hergebruik van warmte zien de LEC's als belangrijke sleutel. • De uitwerking van dit vraagstuk in de RES is ambitieus, maar tegelijkertijd ook nog dermate conceptueel en theoretisch dat het realiteitgehalte onmogelijk in te schatten is. De concept RES biedt onvoldoende basis voor vervolgstappen. Een meer concrete uitwerking in de RES 1.0 is absoluut noodzakelijk. De LEC's denken namens de inwoners graag mee om tot deze meer realistische en concrete benadering te komen.	Graag sturen wij u hierbij een reactie op uw brief. In ons proces is, zoals eerder bij u aangegeven, voldoende ruimte om uw punten te betrekken. De eerste fase tot aan onze concept-RES heeft met name in het teken gestaan van analyse, en we hebben nog geen keuzes gemaakt voor bijvoorbeeld de aanwijzing van concrete zoeklocaties voor grootschalige zonn- en windenergie. De komende maanden doorlopen wij een planMER-traject, dat de ruimte geeft om zorgvuldig naar de zoekgebieden te kijken die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Ook de onderdelen warmte, besparing en eigendom worden verder uitgewerkt. Hierbij nemen we uiteraard de aandachtspunten, die u in uw brief benoemt mee. We willen de afstemming en samenwerking met u en de andere stakeholders in dit vervolgproces intensiveren. U neemt inmiddels met twee vertegenwoordigers deel aan de RES-werkgroep 'Participatie en eigendom'. Daarnaast organiseren wij op 7 oktober een overleg met u en vertegenwoordigers van de andere georganiseerde stakeholders om te bespreken hoe we de samenwerking in deze vervolgfase kunnen vormgeven. Hierop kunnen wij terug in de afsluiting van deze brief. In het vervolg van deze brief gaan we in op de specifiek benoemde punten. Hierbij hebben we dezelfde opbouw aangehouden als in uw brief. 1. Vol inzetten op energiebesparing We onderschrijven uw constatering dat de aanpak op het gebied van energiebesparing tot nu toe vooral situationeel is: de initiatieven verschillen per gemeente, zijn vaak tijdelijk en versterken elkaar niet altijd. Vanuit de werkgroep Besparing heeft dit alle aandacht: we willen komen tot een overzicht van kansrijke aanpakken in een energiebesparingsplan per doelgroep (wonen, bedrijven en gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed), zodat gemeenten hiermee aan de slag kunnen en er ook meer afstemming tussen de gemeenten plaatsvindt. We constateren echter ook dat er geen 'one size-fits-all' oplossingen bestaan. In deze energiebesparingsplannen wordt daarom per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) mogelijk is en welke het beste aansluit bij het DNA van de gemeente, wijk of buurt en dus het grootste effect heeft. Momenteel voeren we hiertoe het gesprek met de verschillende stakeholders, waaronder ook vertegenwoordigers van de LEC's. Met de RES zetten we in op het daadwerkelijk in beweging krijgen van inwoners, instellingen, bedrijven en gemeenten om maximaal op energieverbruik te besparen en CO2-uitstoot te verminderen. We brengen de gemeenten die daarin kunnen en willen samenwerken bij elkaar. U pleit voor een sterke uitvoeringsorganisatie, waarbij de uitvoering zo dicht mogelijk bij de inwoners en bedrijven staat en dus gedecentraliseerd van aard is. U geeft aan dat de LEC's hier een belangrijke rol in kunnen spelen. Het gesprek over een uitvoeringsorganisatie heeft op ambtelijk en bestuurlijk vlak in de regio nog niet plaatsgevonden. Graag gaan wij het gesprek met u aan hoe u dit ziet, zodat wij dit mee kunnen nemen als input. Ook onderschrijven wij uw aandachtspunt over de versnelde opleiding tot vakmensen. Onze regionale RES-organisatie is geen primaire speler op het gebied van arbeidsmarktbeleid – daar hebben andere partijen als de arbeidsmarktregio's en BrainPort in principe een prominenter rol en zijn zij daartoe beter gebuigbaar. We hebben met hen al wel de afspraak gemaakt om de komende periode, samen met de relevante partners in de regio waaronder bedrijvenleven en werkwijsinstellingen, een aanpak en rolverdeling hiertoe uit te werken. Verder onderschrijven we uw pleidooi voor inzicht in de (toekomstige) congestie op het netwerk door middel van actieve monitoring, en daarnaast versnelde inzet op alternatieve oplossingen als 'focal smart networks', opslag en onderlinge levering. We werken hierin nauw samen met Enexis, om te komen tot oplossingen voor het probleem van de congestie op het netwerk. Daarnaast werken we samen met onder andere BrainPort Development om innovaties in de regio (zoals op het gebied van opslag) te koppelen aan gebiedsontwikkelingen bij gemeenten. 2. Grootschalige duurzame opwek U dringt aan op een snelle inventarisatie van de haalbaarheid van alle genoemde no-regret mogelijkheden, zoals het benutten van grote daken voor zonne-energie. U geeft aan dat gemeenten, ook op basis van al bestaande wetgeving, hier een sturende rol in kunnen nemen. Graag gaan we met u in gesprek over uw aanbod om met ons mee te denken over hoe wij zo veel mogelijk grote daken kunnen benutten voor zonne-energie. U geeft aan dat de concept-RES nog onvoldoende hulpmiddelen biedt om te komen tot een zorgvuldige afweging van locaties voor grootschalige opwek in de regio. U pleit voor een sterker regionaal afwegingskader voor inpassing van grootschalige zonn- en wind in het buitengebied. Ook hierbij maken we graag gebruik van uw aanbod om mee te denken. Uw opmerking met betrekking tot het ontbreken van Zonnepark Welschap in figuur 4.9 is juist. Er is getracht om in de concept-RES een, voor zover als mogelijk, compleet beeld te presenteren. Echter hebben we te maken met een nog onvolledige informatievoorziening en tegelijkertijd is figuur 4.9 niet bedoeld als 'definitieve kaart'. Daaraan toevoegende is het zeker niet de bedoeling om enkel SDE-vergunde projecten op te nemen. Voor de RES 1.0 worden eventuele ontbrekende gegevens (handmatig) aangevuld, zodat de informatie steeds completer wordt naarmate de RES vordert. U pleit ervoor dat gemeenten vanaf de start van initiatieven lokale participatie als voorwaarde stellen. De concept-RES geeft hiervoor nog onvoldoende handvatten. U wijst erop dat een eenduidig standpunt in de RES over 50% lokaal eigendom de LEC's een sterkere positie kan geven in de samenwerking en onderhandeling en met private partijen en ontwikkelaars. De doelstelling van 'streven naar maximale participatie' is minder concreet dan de doelstelling in het Klimaatakkoord (streven naar 50% lokaal eigendom). Echter wordt hier door de 12 gemeenten verschillend naar gekeken. We hebben er daarom voor gekozen om geen minimum getal op te nemen. We hebben als regio de ambitie om te streven naar maximale lokale participatie en het maximaal lokaal benutten van de opbrengsten. In de praktijk volgen we het Klimaatakkoord en werken we toe naar minimaal 50% lokaal eigendom. Bij lokaal eigendom hoort ook dat de inwoners en bedrijven in de MRE-regio het eigen vermogen van het lokale aandeel bij elkaar (kunnen) brengen en er de mogelijkheid is voor iedereen om mee te kunnen doen (kleine participatie). Dit zijn zaken die wij in de komende periode gaan onderzoeken en bespreken. Ook kijken we hoe gemeenten kunnen participeren in het lokale eigendom en hoe zij haar inwoners daarmee kunnen helpen in de energie- en/of van warmtetransitie. Dit onderwerp wordt in de RES-werkgroep Participatie en Eigendom verder uitgewerkt. Inmiddels nemen twee vertegenwoordigers van de lokale energiecoöperaties deel aan deze werkgroep, waarbij dankbaar gebruik wordt gemaakt van hun kennis en expertise. Binnen de werkgroep wordt onder andere gewerkt aan een gezamenlijk model, gericht op het borgen van lokaal eigendom en het zo veel en zo lokaal mogelijk terug laten vloeien van de opbrengsten. Dit gebeurt met inbreng van vertegenwoordigers vanuit gemeenten én energiecoöperaties, mede op basis van diverse concrete initiatieven. Op basis van het model kunnen gemeenten in de MRE-regio de juiste randvoorwaarden scheppen in hun lokale beleid. We verkennen daarbij ook hoe energiecoöperaties - met ondersteuning van de 'Federatie van Energiecoöperaties in Zuidoost-Brabant' (FEZOB) - in staat kunnen worden gesteld om als voldoende partner te acteren bij de ontwikkeling en realisatie van projecten. 3. Duurzame warmte U geeft aan dat de uitwerking van het warmtevraagstuk in de concept-RES nog te conceptueel en theoretisch is en onvoldoende basis biedt voor vervolgstappen. De uitwerking van het warmtevraagstuk vindt in onze regio met name plaats op lokaal niveau. Er zijn nu immers geen grote regionale warmtebronnen en er is nog geen regionale warmte infrastructuur (met uitzondering van de bestaande Enexis infrastructuur). In de fase van de concept-RES is daarom gekozen voor een inventariserende aanpak die voor elke gemeente bruikbaar kan zijn bij het opstellen van de lokale warmtevisies (waarbij sommige gemeenten al verder zijn dan andere). Op basis van de bevindingen kunnen de regio's gemeenten beslissen om op onderdelen van de uitwerking van lokale warmtevisies samen te gaan werken. Op weg naar RES 1.0 (en verder) wordt bepaald op welke terreinen en hoe de gemeenten in de regio willen samenwerken op het thema warmte. Dit wordt uitgewerkt in de Regionale Structuur Warmte. Wij waarderen uw aanbod om mee te denken bij de verdere uitwerking van de Regionale Structuur Warmte en maken daar graag gebruik van.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - regionaal georganiseerde partijen

Datum	Afzender	reactie-afenswijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
		4. Draagvlak en participatie - De energietransitie heeft grote impact op de toekomst van onze regio. Succesvolle invoering vraagt niet alleen ander gedrag van inwoners, bedrijven en bestuurders, maar ook grote investeringen in de inrichting van ons landschap. Draagvlak verkrijgen voor deze transitie is kritisch. Hierin spelen lokaal eigendom en zeggenschap, alsmede het behouden van financieel rendement in de regio een rol. Betrokkenheid van inwoners in het proces en bij keuzes is een primaire voorwaarde om dit te realiseren. - Hoewel de intenties van de stuurgroep op dit gebied goed verwoord zijn in de concept RES, moeten wij in de praktijk constateren dat inwoners en bedrijven tot op heden onvoldoende betrokken zijn geweest in het RES proces. In de werkateliers werd de toon niet name gezet door vertegenwoordigers van de overheid. Inpraakbijeenkomsten zijn om diverse redenen geannuleerd, wat resteerde was slecht georganiseerd en gaf onvoldoende mogelijkheid om standpunten in te brengen. Inwoners en bedrijven, toch de primaire doelgroepen van de RES, zijn zeer beperkt vertegenwoordigd in de werkgroepen en er is geen rechte lijn naar de stuurgroep. Dit leidt er toe dat de regio MRE zich tot op heden schaart onder de RES regio's in het land met de laagste participatie vanuit inwoners en bedrijven; terwijl juist de Brainport regio zich leent voor bovengemiddelde participatie. - Veel LEC's voelen zich tot op heden onvoldoende gehoord en betrokken in het RES proces. Een nauwere betrokkenheid in de vervolgfasen is absoluut noodzakelijk. Graag gaan wij met u in gesprek hoe LEC's een effectiever bijdrage kunnen leveren die op termijn leidt tot groter draagvlak in de regio. - In 6.4 stelt u dat de eerste stap na de concept RES het verwerken van reacties van raden en rijk is. Wij nemen aan dat u hier ook reacties van overige belanghebbenden als de LEC's mee bedoelt. • Het klimaatakkoord bepaalt dat er bij alle zon en windprojecten op land 'gestreefd wordt naar 50% lokaal eigendom'. Dit streven is in de concept RES vertaald naar 'het streven naar maximale participatie' in de regio. Deze laatste doelstelling is echter minder concreet (wordt 70% bedoeld, of 80%, of is 20% ook goed als meer onverhoopt niet lukt?) en is onmogelijk te meten en op bij te sturen. Wij zien in de concept RES geen enkele onderbouwing om af te wijken van de doelstellingen in het Klimaatakkoord en pleiten daarom voor een meer eenduidige concrete formulering. • Implementatie van de RES vraagt grote investeringen en heeft grote financiële gevolgen die impact hebben op ieders portemonnee. Wij missen in de concept RES de aandacht voor het eerlijk verdelen van de lusten en lasten. De energietransitie is in het belang van alle inwoners; iedereen moet meedoen en de lasten mogen niet eenzijdig terecht komen bij de minder draagkrachtige inwoners. Als LEC's maken we ons hier hard voor.	4. Draagvlak en participatie In uw reactie concludeert u dat inwoners en bedrijven tot nu toe onvoldoende betrokken zijn geweest in het RES-proces. U geeft aan dat veel LEC's zich tot op heden onvoldoende gehoord en betrokken voelen in het proces. Tot nu toe hebben we individueel contact gehad met de verschillende stakeholders, en via inhoudelijke werkateliers. Vanaf nu komen we in een fase dat we – waar we tot nu toe nog vooral bezig waren met analyses – naar meer concrete uitwerking komen van de RES. Daarbij hoort ook een intensivering van de samenwerking met de verschillende stakeholders. In de bijeenkomst met stakeholders van 7 oktober kunnen we bespreken hoe we de samenwerking met de LEC's, maar ook met de andere stakeholders, kunnen verstevigen. Specifiek benoemt u de zinsnede in paragraaf 6.4 dat de eerste stap na de concept-RES het verwerken van reacties van raden en rijk is. Terecht merkt u op dat wij hier ook reacties van overige belanghebbenden als de LEC's mee bedoelen. Op uw punt over het opnemen van een minimum doelstelling voor lokaal eigenaarschap van energieprojecten gaan we in onder het kopje 'Grootschalige opwek'. In uw reactie geeft u verder aan dat u in de concept-RES de aandacht mist voor het eerlijk verdelen van de lusten en lasten. In de concept-RES is één van de leidende principes het streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - zorgvuldige participatie op lokaal en regionaal niveau bij de totstandkoming van de RES. Dit kunnen we via een heldere communicatie en doelgroepenbenadering continu versterken; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie; - samenwerking tussen de diverse stakeholders en overheden en het gezamenlijk ontwikkelen van (ruimtelijke) scenario's. Een energietransitie voor iedereen betekent ook dat we iedereen de kans willen bieden om te profiteren van de wind- en zonne-energie die we in onze regio opwekken. Zoals eerder aangegeven wordt dit thema opgepakt binnen de RES-werkgroep Participatie en Eigendom, waar ook twee vertegenwoordigers van de lokale energiecoöperaties aan deelnemen. Ter afsluiting nodig ik u nogmaals voor de bijeenkomst op 7 oktober, waarin we gaan bespreken hoe we de samenwerking met de LEC's, maar ook met de andere betrokken belangengroepen bij het RES-proces, kunnen verstevigen. We willen dan gezamenlijk bespreken – op basis van ieders intrinsieke 'drive' – wat de beste manier is om met elkaar af te stemmen en hoe we de RES kunnen gebruiken om vaart te maken in de energietransitie. Voor deze bijeenkomst heeft u reeds een uitnodiging ontvangen.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - regionaal georganiseerde partijen

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
13-09-2020	ZLTO	<i>Het proces</i> Wij hebben aan het begin van dit jaar aangegeven dat wij van mening zijn dat het belang van een goede landbouwstructuur in onze ogen onvoldoende meegenomen wordt in de concept RES. Op dit moment zien wij dat gebieden worden ingetekend waar vanuit het oogpunt van de overheid en netwerkbeschikbaarheid, zonneparken en windturbines inpasbaar zouden zijn. De agrarische sector is een belangrijke drager van een vitaal buitengebied en heeft ook de komende jaren een belangrijke rol als het gaat om het invullen van maatschappelijke opgaven. Een groot deel van de opgave is geprojecteerd in onze woon- en werkomgeving, de gevolgen voor de agrarische structuur maar ook voor de vitaliteit van het buitengebied, zijn daarmee groot. Destijds is ons toegezegd dat we in gesprek zouden gaan om te kijken hoe de belangen van de landbouw beter ingepast kunnen worden in de RES. Dat is tot op heden niet gebeurd. Wij gaan ervan uit dat u deze handschoen nog op pakt zodat richting de RES 1.0 behoud en versterking van een goede landbouwstructuur ook een van de leidende principes is bij het invullen van de energieopgave richting toekomst.	In ons proces is voldoende ruimte om uw punten te betrekken. De eerste fase tot aan onze concept-RES heeft met name in het teken gestaan van (brede) analyse, in werkateliers en in aanvullende gesprekken heeft u de gelegenheid gehad om input te leveren. In deze fase is nog geen keuze gemaakt voor bijvoorbeeld de aanwijzing van concrete zoeklocaties voor grootschalige zon- en windenergie, maar zijn alle mogelijke zoekgebieden in beeld gebracht. De komende maanden doorlopen wij een planMER-traject, dat ruimte geeft om zorgvuldig naar deze zoekgebieden te kijken. U vindt dat op dit moment onvoldoende wordt gekeken naar de ruimte en gronden die de sector de komende jaren nodig heeft om voldoende veilig én duurzaam voedsel te kunnen blijven produceren. U geeft aan dat het behoud van een goede landbouwstructuur voor de toekomst van de agrarische sector in de regio van groot belang is. U pleit ervoor dat bij de inpassing van energieopwekking de impact op de landbouwstructuur getoetst en meegewogen wordt. U geeft aan veel waarde te hechten aan het leidende principe 'zorgvuldig ruimtegebruik', waarbij de zonneladder het uitgangspunt is.
		<i>Goede landbouwstructuur</i> MRE ziet de RES als hefboom voor versterking van de regio, waaronder een versterking van de agrarische economie. Wij constateren dat binnen de RES voor een groot deel ingezet wordt op zon op land en dat een groot deel van deze zoekgebieden nu geprojecteerd zijn in de grootschalige jonge ontginningen. Dit zijn juist ook de gebieden, waar veel agrarische ondernemers hun bedrijf hebben. Daarnaast constateren we dat door diverse projectontwikkelaars al grondecontracten op agrarische gronden in de genoemde zoekgebieden maar ook daar buiten worden vastgelegd. In het veld geeft dit veel reacties en vragen. De realisatie van grootschalige energieprojecten kan hiermee een enorme en ook meerjarig negatieve impact geven op de toekomst van de agrarische sector. Op dit moment wordt onvoldoende gekeken naar de ruimte en gronden die we als sector de komende jaren nodig hebben om voldoende veilig én duurzaam voedsel te kunnen blijven produceren. Daarnaast levert de agrarische sector ook een belangrijke bijdrage aan de omgeving en andere maatschappelijke doelstellingen op gebied van onder andere biodiversiteit, natuur, waterconservering, bodem, zorg, landschap en werkgelegenheid. Zonder goede landbouwstructuur verdwijnt de agrarische sector uit het buitengebied, en staan daarmee ook andere maatschappelijke doelen onder druk. Behoud van een goede landbouwstructuur is voor de toekomst van de agrarische sector in de regio van groot belang. De maatschappij vraagt van grondgebonden bedrijven om te extensiveren en een bijdrage te leveren aan maatschappelijke doelen. Melkveehouders die hun koelen weiden, hebben grote bereikbare huiskavels nodig. En voor de akkerbouw betekent een goede landbouwstructuur dat zij kunnen beschikken over goede grond van voldoende omvang en hiermee tevens ook veel onnodige transport beperken. Ook de intensieve veehouderij maakt onderdeel uit van de kringloop. Met een goede landbouwstructuur houden agrarische bedrijven toekomstperspectief, krijgen opvolgers mogelijkheden en kunnen grondgebonden bedrijven een rol blijven spelen in het beheer van ons buitengebied. Een goede landbouwstructuur is een randvoorwaarde voor een sterke agrarische en lokale economie en een vitaal buitengebied.	Zoals in de concept-RES is beschreven onderschrijven we dit: we bewaken de ruimtelijke kwaliteit door te streven naar: • maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; • het benutten van de gebieds specifieke meekoppelkansen; • waar dit op redelijke wijze kan energievrage en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; • het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. Verder onderschrijven we uw conclusie dat we alle kansen moeten benutten voor invulling van de energieopgave, met de zonneladder als basis. Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, waaronder ook het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden, wordt ook de toepassing van de zonneladder verder uitgewerkt. Uitgaande van de leidende principes zien wij vier ontwikkelrichtingen om tot die kwaliteitsverbetering. In onze regio te komen. Een van de vier ontwikkelingsrichtingen is 'een vitale agrarische economie'. We willen op een slimme manier werken aan de verduurzaming van de landbouw en een gezonde agrarische economie en landbouwstructuur. U geeft aan dat we de agrariërs kunnen helpen om op het eigen erf aan de slag te gaan om (deels) zelfvoorzienend te zijn. Dit kan door het bieden van middelen en mogelijkheden met energie(besparings)projecten aan de slag te gaan, kleine windmolens te realiseren op het erf, zon op dak te realiseren en energie op te kunnen slaan. U geeft aan dat voor de realisatie van kleine windmolens er ruimte nodig is in de gemeentelijk wet- en regelgeving. Graag gaan we hierover met u in gesprek.
		<i>Toetsingskader</i> We pleiten er dan ook voor dat de RES plannen maar ook de individuele energieprojecten getoetst worden op een verslechtering dan wel verbetering van de landbouwstructuur in een regio. Men zou in oog moeten nemen dat kwalitatief goede landbouwgronden, maar ook aanengesloten en goed bereikbare kavels zoveel mogelijk beschikbaar blijven voor de landbouw. Vanuit de agrarische sector hechten we enorm veel waarde aan het leidende principe Zorgvuldig ruimtegebruik. Primair zou daarom eerst gekeken moeten worden naar oplossingen met meervoudig ruimtegebruik zoals zon-op-dak en windturbines. De zonneladder is voor ons het uitgangspunt. Goede landbouwgrond zou pas in de allerlaatste plaats ingezet moeten worden voor duurzame energie. De toekomstige ondernemer heeft immers ruimte en grond nodig om invulling te geven aan landbouwkundige opgaven zoals kringlooplandbouw, grondgebondenheid, biodiversiteit en CO2 vastlegging. Om die reden pleitten we ervoor dat bij de inpassing van energieopwekking de impact op de landbouwstructuur getoetst en meegewogen wordt. Indien nodig kan kavelruil ingezet worden om initiatieven op de juiste plek te krijgen, in aansluiting op de dynamiek en andere opgaves in de regio.	Ook praten wij graag met u verder over uw inbreng gericht op de alternatiefbepaling in het planMER en over de wijze waarop we 'een vitale agrarische economie' kunnen toetsen in het MER. In oktober vindt een eerste sessie plaats in de vorm van een bouwstenenatelier, waarvoor de ZLTO is uitgenodigd. Vanaf 5 oktober ligt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het planMER voor vier weken ter inzage. De NRD biedt inzicht in wat in het MER onderzocht wordt en op welke manier dit gebeurt. We bieden een ieder hiermee de mogelijkheid om hier kennis van te nemen en desgewenst een zienswijze in te dienen. Alle zienswijzen worden voorzien van een reactie door middel van een Nota van beantwoording. Daarin staat bovendien hoe de zienswijzen worden meegenomen in het uit te werken MER.
		<i>Boeren hebben oplossingen</i> Wat ons betreft zou de energieopgave ingevuld moeten worden door een goede energiemix. Één of twee oplossingen zijn er niet. Benut alle kansen door bijvoorbeeld zon op dak, grote maar ook kleine windmolens op de juiste plek, vergisting en kleinschalige zonnenvelden. Daar waar kansen liggen voor windturbines of kleinschalige zonnenvelden, doen we dat graag in samenspraak met de omgeving, waaronder burgers en energiecoöperaties. De zonneladder is daarbij voor ons de basis. De agrarische sector heeft de afgelopen jaren al veel geïnvesteerd in duurzame energie. Boeren hebben oplossingen. Agrarische bedrijven kunnen een belangrijke rol spelen om het elektriciteitsnet te ontlasten, door zoveel mogelijk zelfvoorzienend te zijn als het gaat om energieopwekking en verbruik. Bijvoorbeeld door combinaties van zon op dak, energieopslag, slim energiemangement, meer elektrificatie en kleine windmolens. U kunt ons daarbij helpen door het bieden van middelen en mogelijkheden om met energie(besparings)projecten aan de slag te gaan, kleine windmolens te realiseren op het erf, zon op dak te realiseren en energie op te kunnen slaan. Teneinde de inschattning voor kleinschalige opwek zouden we graag naast zonnestroom systemen <15kWp ook de kleine windmolen willen opnemen zodat agrarische bedrijven maar ook bijv. bedrijventerreinen een extra mogelijkheid hebben om duurzame stroom op te wekken. Nadrukkelijk niet bedoeld om de invulling van de RES-opgave te vergroten, maar wel om meer oplossingen te benoemen die haalbaar zijn en perspectief bieden voor individuele ondernemers. Een belangrijke randvoorwaarde voor deze vorm van energieopwekking is wel ruimte in gemeentelijk wet- en regelgeving zodat kleine windmolens met een tiphoogte >20 meter zijn toegestaan. We hopen dat bovenstaande punten en met name de zorgpunten rondom het behoud van de landbouwstructuur worden meegenomen bij de uitwerking richting de RES 1.0. Wij gaan hier zoals eerder aangegeven graag met u over in gesprek. De RES biedt kansen voor de agrarische sector als aanvullend verdienmodel en het creëren van nieuwe verbindingen tussen boeren, bedrijven en burgers. In de uitvoering van de RES de komende 10 jaar blijven we dan ook graag betrokken.	Tot slot nodig ik u uit voor een bijeenkomst op 7 oktober met meerdere maatschappelijke partners betrokken bij het RES-proces. Hierin gaan we bespreken hoe we de samenwerking met de ZLTO, maar ook met de andere betrokken belangengroepen bij het RES-proces, kunnen verstevigen. We bespreken dan gezamenlijk – op basis van ieders intrinsieke 'drive' – wat de beste manier is om met elkaar af te stemmen en hoe we de RES kunnen gebruiken om vaart te maken in de energietransitie. Voor deze bijeenkomst heeft u reeds een uitnodiging ontvangen.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - lokale partijen

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
2020-06-06	Inwoner Laarbeek	Naast meerdere belemmeringen, restricties en onmogelijkheden om windenergie op te gaan wekken in het gebied ten Noord-Westen van Laarbeek, o.a. ivm het gebruik van vliegvelden, radars, strijdigheden bestemmingsplannen enz wijs ik u ook nog specifiek op het volgende. Ik woon in Mariahout (mijn adres is gelegen in het bovengenoemde zoekgebied voor windenergie) met o.a. de bestemmingsplanfuncties 'Kampeerboerderij' en 'Paardenhouderij'. Deze bestemmingsfuncties verenigen zich niet met een windmolen of windmolenpark. Derhalve verzoek ik u hiervan goede nota te nemen en er voor te zorgen dat voor de exploitatie van bovenstaande geen onverenigbare zaken via de RES gaan optreden. Dit kan door het genoemde zoekgebied voor windenergie dusdanig aan te passen dat mijn woning, percelen en directe omgeving, niet onder dit zoekgebied voor windenergie komen te vallen. Vanzelfsprekend verzoek ik u ook ervoor te zorgen dat mijn woongenot niet via de RES wordt aangetast.	Gezamenlijk antwoord MRE + gemeente Laarbeek: We hebben verschillende stappen doorlopen op basis waarvan we criteria geformuleerd hebben om mogelijke zoekgebieden in beeld te krijgen. De criteria in onze regionale energiestrategie zijn ook voor de hele Metropoolregio Eindhoven gelijk. Ook het vervolgproces doorlopen we zorgvuldig en we hanteren hiervoor eenduidige criteria voor de regio. We kunnen in de RES daarom geen afwijkende keuze maken voor één van de zoekgebieden en nemen het zoekgebied, zoals weergegeven in de concept-RES mee in het vervolgproces. De gemeente Laarbeek onderschrijft de principes waarmee de zoekgebieden in de RES zijn geschetst en vindt het belangrijk dat de zoekgebieden op een uniforme manier tot stand komen in de hele regio. Zowel de regio als de gemeente hebben daarom niet het voornemen om het zoekgebied waarin u woont te veranderen. Wel laat de RES ruimte aan gemeenten om de zoekgebieden te ontwikkelen met oog voor de precieze lokale situatie, zoals de aanwezigheid van woningen of bedrijven. Mocht er in dit zoekgebied in Laarbeek een windpark worden ontwikkeld, dan zullen we dan ook met u en uw buurtbewoners hierover in gesprek gaan. Een stap die de gemeente hierin heeft gezet is het vestigen van voorkeursrecht, waartegen u bezwaar heeft gemaakt. Omdat deze procedure nog loopt, gaan we hier in deze brief niet verder op in en verwijzen wij u naar de bezwaarprocedure.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - lokale partijen

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
2020-06-18	Inwoonster Laarbeek	1. Verzoek t.o.v. de Concept-RES MRE in het algemeen a. het bod van de res-opgave tot het grootschalig opwekken van duurzame energie in de MRE te heroverwegen en te verminderen tot 1,2 TWh. Dit voldoet namelijk aan de bijdrage die het rijk gegeven normen van doelmatigheid, efficiëntie, rentabiliteit en financiële haalbaarheid van de MRE mag verwachten om samen met de andere 29 regio's op landelijk niveau te komen tot 35 TWh grootschalig opgewekte duurzame energie. b. De bijdrag van reeds gerealiseerde dan wel in de pijplijn zittende grootschalige duurzame energieprojecten niet voor slechts 50% mee te rekenen bij het bod van de RES, maar te kiezen voor een realere bijdrage (bijvoorbeeld 90%) om zo onnodige en ernstige aantasting van het landschap en het aldaar plaatsvindende ruimtegebruik in de MRE te voorkomen en ook de overlast en schade zoveel mogelijk te beperken. c. Vast te stellen dat de koppelmansen tussen duurzame opwekking van energie en agrarisch gebruik minder groot zijn dan de Concept-RES doet voorkomen. In werkelijkheid zijn zoekgebieden aangewezen die de beste landbouwgrond behelzen, die zeer gewild en zeer geschikt is voor agrarische activiteiten. De veronderstelling dat boeren (althans in het gebied van 'Gele vlek 24') behoefte zouden hebben aan een landbouwtransitie en sprake zou zijn van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) en vrijkomende agrarische percelen (VAP) berust niet op de realiteit. d. Meer gebruik te maken van de innovatiekracht van de regio om zo via innovatie en energie experimenten een goede bijdrage te leveren aan het bod van de RES-opgave. e. Te heroverwegen dat het jonge ontginningslandschap het meest geschikt is om een 'grootschalige intensieve infrastructuur' voor de opwekking van duurzame windenergie en zonne-energie te realiseren. En bovendien te erkennen dat ook het jonge ontginningslandschap een uniek landschap is met unieke landschappelijke waarden. Het is een landschap met weidse uitzichten en behekt een unieke combinatie van landbouw en natuur. Ook vindt hier veel recreatie plaats en bevinden zich er meerdere recreatieve ondernemingen. Dit alles wordt ernstig bedreigd door met name de realisering van een grootschalige intensieve infrastructuur t.b.v. de optekening van duurzame energie door met name windparken. f. Meer nadruk te leggen op een significante(re) bijdrage van 'Energie op daken en stedelijke gebieden'(no-regret) nastreven om zo ernstige schade aan de landschappen en het aldaar plaatsvindende ruimtegebruik van de MRE te voorkomen en te beperken. g. Ook zou veel meer gedaan moeten worden via kleinschalige opwek om zo onnodige realstie van grootschalige opwek van duurzame energie te voorkomen met groet gevolgen voor het landschap. Meer ambitie en innovatiekracht tonen. h. veel meer werkt te maken van het daadwerkelijk beparen van energie in de MRE. 2. Verzoek t.o.v. zoekgebied 'Gele vlek 24'het zoekgebied te herzien door het t.o.v. de duurzame opwekking van windenergie hetzij in zijn geheel te laten vervallen, hetzij o.b.v. de bestaande restricties, belemmeringen, feiten, omstandigheden en belangen (o.a. toegekende functies in het bestemmingsplan w.o. wonen, kampeerboerderij, paardenhouderij) die op de aan mij toebehorende percelen alsmede de direct omgeving rond mijn percelen rusten, dusdagnig aan te passen dat deze percelen en omgeving buiten het zoekgebied 'Gele vlek 24' komen te liggen.	Gezamenlijk antwoord MRE + gemeente Laarbeek: 1. Ten aanzien van uw verzoeken gericht op de concept-RES van de Metropoolregio Eindhoven in het algemeen: a. De vraag vanuit het Rijk is niet om de opgave 35TWh evenredig te verdelen, maar te onderzoeken hoeveel de regio kan en wil bijdragen. Een evenredige verdeling van de opgave is niet mogelijk gezien de diversiteit van de regio's, van dichtbevolkte stedelijke gebieden tot landelijke gebieden. Voor de Metropoolregio Eindhoven is de draagkracht van het landschap, de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven leidend voor het bod. Op basis daarvan verwachten we dat we 2 TWh kunnen bijdragen aan grootschalige energie-initiatieven in 2030. b. De keuze om in de berekening uit te gaan van 50% is gebaseerd op praktijkervaring in heel Nederland en heeft als doel een inschatting geven van waar we nu staan in de realisatie van ons bod. Indien 100% van de projecten in de pijplijn gerealiseerd worden, dan mogen deze projecten ook volledig meegerekend worden in ons bod. We onderzoeken bovendien hoe we de belemmeringen in de realisatie van pijplijnprojecten kunnen wegnemen en het realisatiepercentage zo hoog mogelijk kunnen krijgen. c. We verwijzen voor dit onderdeel naar de reactie van de gemeente Laarbeek. d. Een van de leidende principes voor de RES-MRE is optimaal gebruik maken van de innovatiekracht van de regio. De Metropoolregio Eindhoven blijft als Brainport investeren zodat zij zich verder kan ontwikkelen als leidende innovatieve technologieregio in Nederland en daarbuiten. Voor onze bijdrage aan de landelijke opgave in 2030 in het kader van de RES zijn we echter nu nog afhankelijk van bewezen technologieën, zoals zonne- en windenergie. e. We doorlopen een zorgvuldig proces om antwoord te krijgen op de vraag: hoe kan het landschap op een gedragen manier geladen worden met de energieopwekking van de toekomst? De zoekgebieden in de concept-RES voor windturbines en zonnevelden zijn tot stand gekomen door enerzijds de potentie te bepalen op basis van de wet- en regelgeving en technische haalbaarheid en anderzijds op basis van een ruimtelijke analyse. Deze ruimtelijke analyse is gebaseerd op een regiobrede inventarisatie en eenduidige omschrijving van de landstapstypes. Op basis daarvan is de landschappelijk draagkracht van de verschillende landstapstypes in kaart gebracht. We zijn tot deze resultaten gekomen na een zorgvuldig proces en samen met diverse stakeholders. f. We streven naar maximale realisatie van grootschalige zonnedaken en zullen hier in het vervolgproces ook de nadruk op leggen. Het uitgangspunt van de regio is ten slotte om een zorgvuldige afweging te maken voor windturbineparken en zonneparken. Denk hierbij ook aan maximaal gebruik maken van de zonneladder en te zoeken naar de no regret-maatregelen. Uiteindelijk zal echter altijd een combinatie van grootschalige zonnedaken, windturbineparken en zonnevelden nodig zijn. g. Ook op kleinschalig zon op dak zetten we maximaal in. Echter, in het Klimaatakkoord worden kleinschalig zon op dak installaties met een vermogen van 15 kWp en minder niet meegeteld voor het 35 TWh doel. Met de autonome groei van kleinschalig zon op dak tot ongeveer 7 TWh, is bovendien al rekening gehouden in de CO2-doelstellingen. Dat neemt niet weg dat we ook maximaal inzetten op realisatie van kleinschalige zonnedaken. h. De besparing aan CO₂-uitstoot die die we met onze strategie realiseren mag niet in de plaats worden gesteld van CO2 besparing door duurzame opwek of gebruik van duurzame warmte. In de landelijke doelstellingen voor hernieuwbare, grootschalige elektriciteit op land (tenminste 35 TWh) en duurzame warmte, is al gerekend met een besparingsdoelstelling. Dit betekent dat de besparing die gerealiseerd wordt in het kader van de RES geen invloed heeft op de hoeveelheid op te wekken duurzame elektriciteit of warmte in ons bod richting het Rijk. 2. Ten aanzien van uw verzoek gericht op het zoekgebied: We hebben verschillende stappen doorlopen op basis waarvan we criteria geformuleerd hebben om mogelijke zoekgebieden in beeld te krijgen. De criteria in onze regionale energiestrategie zijn ook voor de hele Metropoolregio Eindhoven gelijk. Ook het vervolgproces doorlopen we zorgvuldig en we hanteren hiervoor eenduidige criteria voor de regio. We kunnen in de RES daarom geen afwijkende keuze maken voor één van de zoekgebieden en nemen het zoekgebied, zoals weergegeven in de concept-RES mee in het vervolgproces. De gemeente Laarbeek onderschrijft de principes waarmee de zoekgebieden in de RES zijn geschetst en vindt het belangrijk dat de zoekgebieden op een uniforme manier tot stand komen in de hele regio. Zowel de regio als de gemeente hebben daarom niet het voornemen om het zoekgebied waarin u woont te veranderen. Wel laat de RES ruimte aan gemeenten om de zoekgebieden te ontwikkelen met oog voor de precieze lokale situatie, zoals de aanwezigheid van woningen of bedrijven. Mocht er in dit zoekgebied in Laarbeek een windpark worden ontwikkeld, dan zullen we dan ook met u en uw buurtbewoners hierover in gesprek gaan. Een stap die de gemeente hierin heeft gezet is het vestigen van voorkeursrecht, waartegen u bezwaar heeft gemaakt. Omdat deze procedure nog loopt, gaan we hier in deze brief niet verder op in en verwijzen wij u naar de bezwaarprocedure.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - lokale partijen

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
2020-07-21	Inwoners (5) uit Heeze-Leende	De concept RES biedt aan burgers geen concreet en helder inzicht over de gevolgen in onze gemeente, de impact op onze leefomgeving, agrarische bedrijvigheid en gebieden, natuurlijke waarden en landschap en in welke mate de aantrekkelijkheid van onze gemeente voor bijvoorbeeld toeristen vermindert. Het is onduidelijk hoe de belangen van inwoners worden geborgd en welke overheidsinstantie uiteindelijk beslist. De documenten dragen daardoor niet bij aan draagvlak en participatie	<i>Wat is de onderbouwing / motivatie voor de keuze van de zoekgebieden in de regio?</i> Met de gemeenten en externe stakeholders hebben we de volgende stappen doorlopen:
		<i>Opwekcapaciteit, ruimte- en grondbeslag</i> Het doel is in 2030 2,0 TWh (TeraWattuur) duurzaam op te wekken, maar een onderbouwing daarvoor ontbreekt. Daarvoor zou in 2030 een extra opwekcapaciteit van 1,3 TWh nodig zijn, er van uitgaande dat 0,7 TWh al duurzaam wordt opgewekt. Een globale analyse of de daarvoor benodigde opweksystemen ruimtelijk inpasbaar zijn, ontbreekt. Eveneens ontbreekt een doorkijk ná 2030 betreffende inpasbaarheid van opweksystemen met een aanzienlijk grotere opwekcapaciteit van bijvoorbeeld 5,55 TWh of meer en het ruimte- en grondbeslag. De Concept RES West Brabant biedt bijvoorbeeld wel zo'n doorkijk. De beoogde capaciteit voor opwek met zon of met wind of een combinatie van beide blijft onbesproken, terwijl dat voor de ruimtelijke inpassing, natuur- en landschapswaarden en leefbaarheid heel belangrijke aspecten zijn. Het totale oppervlak van de 'zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking' (zie sheet 26 van de 'presentatie voor gemeenteraadsleden en wethouders'), bedraagt naar schatting 225 km2 ofwel 15% van het regio oppervlak van 1.458 km2.	1. Landschapsanalyse; wat past binnen ons landschap? 2. Verbindingskansen; waar zijn kansen voor koppeling met andere opgaven? 3. Technische en wettelijke analyse; wat is er mogelijk binnen wetgeving? 4. Doorrekening netinfrastructuur; wat is de impact op het elektriciteitsnetwerk? Op basis van deze analyses zijn de kaarten in de concept-RES gemaakt. In deze kaarten zijn nadrukkelijk nog geen keuzes gemaakt, maar is een 'long list' van zoekgebieden weergegeven. In de volgende fase richting RES 1.0 willen we namelijk een zo volledig mogelijk milieueffectenonderzoek (planMER) uitvoeren. Hiermee willen we op zorgvuldige wijze tot de zoekgebieden voor de RES 1.0 komen. <i>Aan welke opwekcapaciteit met wind en/of zon wordt gedacht in de geselecteerde zoekgebieden in Heeze-Leende voor 2030?</i> We hebben nog geen keuze gemaakt voor de toepassing van windturbines en/of zonnepanelen in de zoekgebieden. Het milieueffectenonderzoek moet ons nog meer informatie geven over de werkelijke potentie van beide vormen in deze gebieden. Ook geeft het planMER inzicht in welke gebieden kunnen bijdragen aan ons bod van 2 TWh in 2030 en welke gebieden wel kansrijk zijn maar pas na 2030 mogelijk zijn, bijvoorbeeld vanwege netcapaciteit.
		<i>Energievoorziening: stabiliteit en behoefte</i> Een betrouwbare en stabiele energievoorziening is van cruciaal belang, maar zon en/of wind zijn er niet altijd. Als er in 2030 een opwekcapaciteit van 2 TWh (0,7 + 1,3 TWh) opgesteld staat, kan deze opwekcapaciteit op enig moment door gebrek aan wind en zon geheel of gedeeltelijk wegvallen; en niet alleen in onze regio. Bovendien zijn er grote verschillen in opwekcapaciteit met wind en zon in zomer en winter. Voor een stabiele energievoorziening zijn dus snel opschakelbare back-up systemen in 2030 noodzakelijk. Er zijn ook periodes met een overmatig aanbod van zon- en/of windenergie. Het teveel aan opgewekte energie zou opgeslagen moeten worden, zodat deze energie niet verloren gaat en later benut kan worden. Beide aspecten worden niet belicht, maar doorgeschoven naar de periode 2030 - 2050.	<i>Aan welke opwekcapaciteit met wind en/of zon wordt gedacht in de geselecteerde zoekgebieden in Heeze-Leende voor de periode 2030 – 2050?</i> Zie ons antwoord hierboven. <i>Wordt daarbij gedacht aan de energie behoefte voor Heeze-Leende alleen of zijn deze zoekgebieden bestemd voor een fors en onevenredig aandeel van de gehele regio behoefte?</i> We hebben bij voorbaat geen verdeling afgesproken over de gemeenten. Een evenredige verdeling van de opgave is bovendien niet mogelijk gezien de diversiteit van de subregio's, van dichtbevolkte stedelijk gebieden tot buiten-stedelijke gebieden. Uitgangspunt is dat we kijken waar in de regio het meest logisch is om grootschalige duurzame energie-opwekking te realiseren. De draagkracht van het landschap en de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven is hierbij leidend. Uiteraard is ook draagvlak een belangrijke randvoorwaarde voor de uiteindelijke zoekgebieden. <i>Wordt er rekening gehouden met mogelijke extra groei van het energieverbruik door minder besparing en toename door elektrificatie van mobiliteit; m.a.w. omvat het plan qua energiebehoefte ook een pessimistisch scenario?</i> Voor de opgave van de 35 TWh grootschalige opwek op land heeft de Rijksoverheid al rekening gehouden met de veranderingen in het elektriciteitsgebruik in Nederland. Op basis van het energieverbruik in onze regio ten opzichte van andere regio's kunnen we concluderen dat het bod van 2 TWh naar verhouding een reëel aandeel betreft van de landelijke doelstelling van 35 TWh.
		<i>Besparing</i> De beoogde besparing van 24% in 2050 lijkt ambitieus en buitengewoon optimistisch en een onderbouwing daarvoor ontbreekt. Als de Brainport regio gericht blijft op groei (economisch en bevolking), dan lijkt een besparing in die orde niet erg aannemelijk. Een scenario waarbij rekening wordt gehouden met een aanzienlijk grotere opwekcapaciteit dan de beoogde 5,5 TWh met een aanzienlijk groter ruimtelijk beslag zou niet misstaan in een plan.	<i>Welke inbreng hebben de inwoners van Heeze-Leende? Hoe kunnen inwoners financieel deelnemen en hoe wordt inspraak geregeld?</i> In de concept-RES is één van de leidende principes het streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: • de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; • zorgvuldige participatie op lokaal en regionaal niveau bij de totstandkoming van de RES. Dit kunnen we via een heldere communicatie en doelgroepenbenadering continu versterken; • te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; • lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie; • samenwerking tussen de diverse stakeholders en overheden en het gezamenlijk ontwikkelen van (ruimtelijke) scenario's. Een energietransitie voor iedereen betekent ook dat we iedereen de kans willen bieden om te profiteren van de wind- en zonne-energie die we in onze regio opwekken. Dit thema wordt in de komende periode opgepakt en verder uitgewerkt.
		<i>Heeze-Leende</i> De geselecteerde 'zoekgebieden voor grootschalige opwekking' liggen vooral in de gemeenten Heeze-Leende, Someren, Deurne en Gemert-Bakel. Dat lijkt een zeer onevenwichtige regionale spreiding. Wij missen enige afweging, argumentatie en onderbouwing. Het totale oppervlak van de 'zoekgebieden voor grootschalige opwekking' in Heeze-Leende bedraagt ruim 40 km2, ofwel 40% van het gemeentelijk grondoppervlak van 105 km2 (zie bijlage: zoekgebieden Heeze-Leende). De oppervlakte van de zoekgebieden in Heeze-Leende bedraagt ongeveer 18% van totaal 225 km2 van alle geselecteerde 'zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking' in de regio. Dat zou er toe kunnen leiden dat 18% van de opwekcapaciteit voor de regio met wind en zon geïnstalleerd wordt op 40% het gemeentelijke grondgebied van Heeze-Leende.	Vanaf 5 oktober ligt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de planMER voor vier weken ter inzage. De NRD biedt inzicht in wat in het MER onderzocht wordt en op welk manier dit gebeurt. We bieden een ieder hiermee de mogelijkheid om hier kennis van te nemen en desgewenst een zienswijze in te dienen. Alle zienswijzen worden voorzien van een reactie door middel van een Nota van beantwoording. Daarin staat bovendien hoe de zienswijzen worden meegenomen in het uit te werken MER.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - lokale partijen

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
		Er rijzen dus tal van vragen: - o Wat is de onderbouwing / motivatie voor de keuze van zoekgebieden in de regio? - o Aan welke opwekcapaciteit met wind en/of zon wordt gedacht in de geselecteerde zoekgebieden in Heeze-Leende voor 2030? - o Aan welke opwekcapaciteit met wind en/of zon wordt gedacht in de geselecteerde zoekgebieden in Heeze-Leende voor de periode 2030 - 2050? - o Wordt daarbij gedacht aan de energie behoefte voor Heeze-Leende alleen of zijn deze zoekgebieden bestemd voor een fors en onevenredig aandeel van de gehele regio behoefte? - o Wordt er rekening gehouden met mogelijke extra groei van het energieverbruik door minder besparing en toename door elektrificatie van mobiliteit; m.a.w. omvat het plan qua energiebehoefte ook een pessimistisch scenario? - o Welke inbreng hebben de inwoners van Heeze-Leende? Hoe kunnen inwoners financieel deelnemen en hoe wordt inspraak geregeld?	<i>Welke procedures of wettelijke instrumenten (voorkeursrechten) zullen overheden toepassen voor de verwerving van de benodigde gronden die in particulier of bedrijfsmatig bezit zijn?</i> Dat is afhankelijk van het lokale proces en lokaal beleid. We bieden vanuit de RES wel inzicht in de mogelijkheden, maar hoe de gemeente dit oppakt en borgt is aan hen. <i>Sluiten de gekozen zoekgebieden aan bij het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid?</i> Heeze Leende kent geen ruimtelijk beleid met zoekgebieden voor wind- en/of zonne-energie. Beleid in relatie tot het faciliteren van de opwekking van energie uit wind en zon is nog in ontwikkeling. <i>Wie beslist er uiteindelijk over de te plaatsen opwekcapaciteit en de verdeling in wind- en zonenergie?</i> We hebben in de concept-RES het leidende principe: 'een gezamenlijke opgave en iedereen draagt bij'. Voor de RES Metropoolregio Eindhoven zijn de regiogemeenten, de provincie en de waterschappen nadrukkelijk aan zet. Vanwege de grote maatschappelijke investeringen en de impact op inwoners en leefomgeving nemen de 21 gemeenten, de provincie en de waterschappen de regie in de realisatie van de energietransitie en is de netbeheerder hierbij een belangrijke adviseur en sparring-partner. De opgaven zijn regionaal geformuleerd en worden door de 21 gemeenten gezamenlijk opgepakt, verdeeld en ingevuld. Voor de RES Metropoolregio Eindhoven komen de 21 gemeenten tot onderlinge afspraken. De 21 gemeenteraden, de twee algemeen besturen van waterschappen en Provinciale Staten nemen een besluit over de RES.

Reacties concept-RES Metropoolregio Eindhoven - lokale partijen

Datum	Afzender	reactie-zienswijze-kanttekening	Antwoord Stuurgroep MRE
2020-06-09	St. Milieu-werkgroep Kempenland en St. Groen Kempenland	Stichting Milieu-werkgroep Kempenland en Stichting Groen Kempenland zetten zich in voor een gezonde leefomgeving en een bloeiende natuur. Wij ondersteunen de energietransitie. Energie die opgewekt wordt ten koste van belangrijke en kwetsbare natuur is echter niet duurzaam. <i>Windpark Beekloop en /of Koalblek</i> Eerder hebben wij aandacht gevraagd voor de plannen om grootschalige windturbines te plaatsen tussen de gemeenten Bergeijk en Valkenswaard bij de Beekloop & Pastoorsweijers. Wij hebben College en Gemeenteraad van Valkenswaard opgeroepen om op deze locatie geen windturbines toe te staan vanwege belangrijke en kwetsbare natuur. Naast de oproep vanuit onze beide organisaties, mede gebaseerd op de “Windmolenrisicokaart” van de Vogelbescherming hebben ook Volgelwerkgroep de Kempen, Natuurmonumenten, Brabantse Milieufederatie en het Brabants Landschap aangegeven dat deze locatie ongeschikt is voor windturbines. Een duidelijker signaal kan niet worden gegeven, wij zijn dan ook geschokt dat ditzelfde gebied vervolgens in de concept RES is opgenomen als zoekgebied “Energie voor versterking agrarische economie”. Deze “versterking” zou dan echter ten koste gaan van belangrijke en kwetsbare natuur met bijzondere soortenrijkdom rondom de Beekloop en de Pastoorsweijers. Ook landschappelijk is het een prachtig gebied dat toeristen en dagjesmensen weten te waarderen, dat blijkt wel uit de vele mini- en boerencampings aan Bergeijkse zijde van de Beekloop. <i>Oproep</i> Wij vragen de Colleges en Gemeenteraden van Valkenswaard en Bergeijk pal te staan voor dit bijzondere en kwetsbare gebied en de natuur & het landschap rond Beekloop en Pastoorsweijers te beschermen en daarom ook niet akkoord te gaan met dit concept.	Wij hebben inhoudelijke afstemming gehad met de gemeenten Valkenswaard en Bergeijk. Er is door de gemeente Valkenswaard een reactie aan u verzonden. In aanvulling daarop vindt u hieronder de reactie vanuit de Stuurgroep RES van de Metropoolregio Eindhoven. Energie die opgewekt wordt mag natuurlijk niet ten koste gaan van belangrijke en kwetsbare natuur. We doorlopen daarom een zorgvuldig proces om onderbouwde keuzes te kunnen maken voor concrete locaties. We hebben verschillende stappen doorlopen op basis waarvan we criteria geformuleerd hebben om mogelijke zoekgebieden in beeld te krijgen. De criteria in onze regionale energiestrategie zijn voor de hele Metropoolregio Eindhoven gelijk. In de concept RES staat een "longlist" van globale zoekgebieden weergegeven. We hebben drie stappen doorlopen om tot deze zoekgebieden te komen, te weten: [1] Landschapsanalyse, [2] Kansen door verbinding met andere opgaven en [3] Technische en wettelijke mogelijkheden. Voor meer informatie over de stappen die we hebben doorlopen verwijs ik u graag naar de lijst met meest gestelde vragen op de MRE-website-energietransitie onder het kopje "Vervolgproces Besluitvorming Concept-RES en RES 1.0 - Meer weten?" Ook het vervolgproces doorlopen we zorgvuldig en we hanteren hiervoor eenduidige criteria voor de regio. We kunnen in de RES daarom geen afwijkende keuze maken voor één van de zoekgebieden en nemen het zoekgebied, zoals weergegeven in de concept-RES mee in het vervolgproces. Het zoekgebied waar u naar verwijst, is uit dit proces als mogelijk gebied voor zonnevelden en/of windturbineparken naar voren gekomen. Dat betekent dat deze gebieden verder onderzocht worden richting RES 1.0. De gebieden worden echter pas op de aspecten, waar u in uw brief en zienswijze naar verwijst, getoetst in de volgende fase (van concept-RES tot RES 1.0). We gaan namelijk een milieueffectenonderzoek uitvoeren. De uitkomsten van het milieueffectenonderzoek moeten de regio helpen in het maken van onderbouwde keuzes voor specifieke zoekgebieden. Dat betekent dat zoekgebieden of delen van zoekgebieden in deze fase alsnog kunnen afvallen op basis van bijvoorbeeld de argumenten waar u naar verwijst in uw zienswijze. In het proces van de planMER heeft u uiteraard gelegenheid om uw inbreng te leveren en eventueel zienswijzen in te dienen.

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie

Concept-RES Metropoolregio Eindhoven

Reacties gemeenten

Hoofdpijnen concept-RES

1. Samen de energie ambitie realiseren
2. Onze aanpak
3. Besparing
4. Duurzame opwek
5. Duurzame warmte
6. Van strategie via beleid naar uitvoering

1. Samen de ambitie realiseren

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
- De gemeenten onderschrijven het belang dat de regio gezamenlijk werkt aan de energietransitie. Een brede en nauwe betrokkenheid van inwoners, stakeholders en andere belanghebbenden is nodig voor voldoende draagvlak in de samenleving om zo samen de energieambitie te realiseren. We moeten ervoor zorgen dat iedereen hiervan mee profiteert. - Inwoners de kans moeten krijgen om zich uit te spreken over de RESS in aanloop van de RES 1.0.	- De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze concept-RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten voor de verschillende thema's. - Regionale activiteiten zijn in een tijdlijn gezet. Deze wordt afgestemd met gemeenten. Ook als het gaat om wanneer inwoners en raadsleden in het regionale proces worden betrokken en wanneer er informatie vrijkomt voor het lokale gesprek met de omgeving en het lokale besluitvormingsproces. Een gemeente kan daarbinnen haar eigen lokale afstemming en besluitvorming vormgeven. - De komende periode worden raadsleden intensiever betrokken bij het RES-proces. In de vorm van informele vragenuurtjes via webinars en bijeenkomsten, zowel op regionaal niveau als aansluitend bij de lokale ontwikkelingen/discussies over lokaal beleid.
- Een aantal gemeenten roept op om de gemeenteraden en bewoners sterker te betrekken bij de ontwikkeling van de RES 1.0. Zeker omdat in deze fase de basis gelegd moet worden voor een traject op lange termijn waarbij draagvlak en betaalbaarheid van groot belang is. Gevraagd wordt om op korte termijn concreet te maken hoe deze partijen betrokken worden en hoe hun inbreng meegenomen wordt. - Werk intensie(f)ver samen met lokale energie coöperaties, woningbouwcorporaties en andere partners.	
Participatie zal voor een deel regionaal georganiseerd moeten worden, maar het is ook belangrijk om lokaal inwoners te betrekken. Om draagvlak te creëren is het belangrijk dat inwoners binnen hun eigen gemeente in dit proces kunnen participeren en dat de lokale inbreng ook meegenomen wordt bij het verder uitwerken van de RES 1.0.	
Werk uit hoe wordt omgegaan met draagvlak, maatschappelijke participatie en weerstand in de RES 1.0.	
- Er wordt een plan van aanpak verwacht vanuit de procesleiding hoe het democratische besluitvormingsproces naar de definitieve RES wordt doorlopen waarin de positie van de raden alsmede de participatie van de inwoners is geborgd. - De raad voelt zich nog onvoldoende betrokken bij het RES-proces.	

1. Samen de ambitie realiseren

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
▪ Voor het succes van de energietransitie moeten de opbrengsten lokaal worden geïnvesteerd. De betaalbaarheid van de energietransitie blijft een aandachtspunt. ▪ De RES moet pilots ontwikkelen voor inwoners met een smalle beurs.	▪ Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie. ▪ Dit werken we verder uit, waarbij we afstemmen wat we op regionaal niveau kunnen en willen organiseren met elkaar en wat op lokaal niveau.
▪ Het betrekken van jongeren verdient aandacht bij de totstandkoming van de RES op zowel lokaal, regionaal als landelijk niveau.	▪ Ook jongeren betrekken we actiever bij de energiestrategie. Zo gaan we op regionaal niveau in gesprek met Jong RES over hun betrokkenheid bij de energietransitie.
▪ Werk in het kader van de RES vooral ook bottom-up, in aansluiting op lokale initiatieven. De energietransitie moet in de uitvoering niet aanvoelen als 'opgelegd' maar als een 'initiatief van ons allen'. Werk samen met initiatiefnemers.	▪ We maken gebruik van de lokale kennis en initiatieven op het gebied van de energietransitie, voor alle thema's. We werken samen met vertegenwoordigers van lokale energie coöperaties, o.a. binnen de werkgroep Participatie & Eigendom.

2. Onze aanpak

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
Gemeenten onderschrijven de leidende principes en de aanpak voor de RES. De vraag is wel om dit in het vervolgtraject richting RES 1.0 concre(e)t(er) te maken. Daarnaast de vraag of er sprake is/kan zijn van prioriteit.	In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten daarbij kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. Daarbij blijven we continu alert op aanvullende te maken koppelingen.
Niet alleen kijken naar de opgaven die direct te koppelen zijn aan de energietransitie, maar het is wenselijk om ook maatschappelijke opgaven die geen directe link hebben met de energietransitie mee te nemen.	
De afstemming tussen de verschillende opgaven en taakvelden regionaal borgen. Breng prioritering aan in verschillende onderdelen.	
Innovatie in de RES een duidelijkere positie geven en concreet maken van de kansen die er op dat gebied binnen de regio zijn. Creëer als innovatieve regio proeftuinen voor nieuwe technieken voor duurzame opwek. Belangrijk is om naar nieuwe vormen van energie te kijken. Kijk naar nieuwe technologische ontwikkelingen en focus daarmee niet alleen op wind- en zonne-energie.	In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIRES) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES.
- Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan. Zorg voor een gelijkwaardige last voor het platteland en het stedelijk gebied. Binnen de MRE bespreken wat de compensatiemaatregelen zijn voor gemeentes die relatief meer bijdragen aan de opgave. - Gelijkwaardige kaders en afwegingen zijn noodzakelijk voor de hele regio.	Dit past binnen de uitgangspunten en leidende principes zoals ze in de Concept-RES zijn geformuleerd. Bij de concrete uitwerking tekent zich een verdeling van inspanningen af, waarmee het gesprek kan worden gevoerd over deze verdeling.
- Betrek het grootschalig aanplanten van bomen om CO2 vast te leggen. - Niet alleen kijken naar 'waar kan wat' maar juist ook 'wat hebben we nodig'.	Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.

3. Besparing

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
- Gemeenten onderschrijven in hun reacties het belang van besparing op energieverbruik en CO2. Het is een belangrijk onderdeel van de RES. Het regionale energiebesparingsplan moet met prioriteit worden opgepakt. - Zet in op een zo groot mogelijke besparing.	Dit is het uitgangspunt voor de aanpak van besparing in het kader van de RES. Daarbij is aangegeven dat de overheden het goede voorbeeld geven.
We geven als gemeenten/overheden het goede voorbeeld.	
- Concretiseer de doelstelling/ambitie voor besparing. Zorg dat het niet vrijblijvend wordt. Geef aan welke rol van gemeenten verwacht wordt in de besparingsdoelstelling. Werk uit hoe de resultaten van dat plan gemonitord worden. - Het is belangrijk voor het draagvlak dat de besparing ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd.	- Er is in de fase van de concept-RES geen generieke doelstelling voor het onderdeel besparing opgenomen. De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. - De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders.
- Borg de uitvoering van het energiebesparingsplan. Afstemming over wat lokaal en wat regionaal opgepakt wordt, is hier onderdeel van. - Er in de bovengenoemde aanpak moet worden onderzocht op welke manier er strengere duurzaamheidseisen kunnen gelden bij nieuwbouw.	
Zet in op een regionale aanpak voor kleinschalige opwek.	Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.
Belangrijk is het verkleinen van de warmtevraag die in de bestaande gebouwde omgeving ligt.	Dit wordt onderschreven. We zetten in de RES volop in op besparing, o.a. door het treffen van isolatiemaatregelen.
De besparingsopgave moet voor inwoners en bedrijven betaalbaar en financierbaar zijn.	Haalbaarheid en betaalbaarheid is een leidend principe in de RES.

4. Duurzame opwek

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
De gemeenten onderschrijven het bod van 2 TWh voor onze regio.	Bij verdere concretisering van de invulling van de zoekgebieden zal steeds concreter worden hoe we dit bod kunnen invullen.
Gemeenten onderschrijven het inzetten op de no-regret maatregelen. Rijk en provincie oproepen om instrumenten aan te reiken om dit maximaal te stimuleren. Neem ook mogelijkheden van zonnepanelen en/of zonnecollectoren aan gevels mee.	We zetten als eerste in op no-regret maatregelen en we geven randvoorwaarden aan richting Rijk en provincie die nodig zijn om dat mogelijk te maken. Ook innovatieve oplossingen worden meegenomen.
Als harde voorwaarde naar het Rijk meenemen dat nu al volop moet worden ingezet op het uitbreiden van het elektriciteitsnet door Enexis en Tennet. Die tijdige uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk en wetgeving die daarvoor nodig is, is een harde voorwaarde om het bod van 2,0 TWh vóór 2030 gestand te kunnen doen.	Dit nemen we mee in het traject richting RES 1.0. Het overleg hierover met Enexis is inmiddels opgestart, zowel ambtelijk als bestuurlijk.
RES 1.0 vaststellen als alle informatie uit de planMER en participatietraject gereed is.	Zodra er meer van de inhoud van de PlanMER bekend is, bepalen we wat we precies kunnen en willen aanleveren bij het Rijk op 1 juli 2021.
Landschapskwaliteiten dienen leidend te zijn bij de aanwijzing en inrichting van grootschalige opweklocaties. Tijdsdruk mag niet ten koste gaan van kwaliteit en draagvlak.	Om te komen tot zoekgebieden voor grootschalige opwek wordt nadrukkelijk rekening gehouden met ruimtelijke kwaliteit en de landschapstypen in onze regio. We voeren een planMER uit om alle relevante effecten in kaart te brengen. De zorgvuldigheid in termen van kwaliteit en draagvlak staat daarbij voorop.
Opwek moet plaatsvinden op de plekken waar het ook daadwerkelijk gaat worden gebruikt t.b.v. efficiëntie en ter voorkoming van onnodig 'verlies'.	Systeem efficiëntie is één van de elementen in het afwegingskader voor de afweging en beoordeling van de zoekgebieden voor grootschalige opwek.
- Zet in op de meest efficiënte invulling van duurzame energieopwekking. Een goede energiemix is belangrijk. - Kijk ook naar alternatieven zoals groen gas (CNG/LNG) en het benutten van geothermie. Door twee gemeenten wordt aangegeven dat kernenergie meegenomen moet worden. Geef aandacht voor de rol van groen waterstof als energiedrager en opslagmedium c.q. de mogelijkheden om zonne-energie op te slaan.	- Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen. - Alternatieven zoals groen gas (CNG/LNG) en het benutten van geothermie worden onderzocht in het kader van de toepassing van duurzame warmtebronnen. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.

4. Duurzame opwek

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
▪ We gaan in op de locaties waar kansen liggen, maar er moet (beter) uitgelegd worden waarom sommige locaties juist niet geschikt zijn. Zodat er draagvlak ontstaat voor de zoekgebieden vanuit dat perspectief. ▪ Advies om gebruik te maken van de uitgebreidere (constructieve) zonneladder (NMF). ▪ Kijk naar kleinere windmolens met een minder grote impact op de omgeving.	▪ In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. ▪ We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar: - maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; - het benutten van de gebiedspecifieke meekoppelkansen; - waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; - het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. ▪ Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, waaronder ook het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden, wordt ook de toepassing van de zonneladder verder uitgewerkt. ▪ Wij kijken bij nader onderzoek naar de invulling van de zoekgebieden naar nu beschikbare technieken voor de opwek van duurzame energie. Dat betreft ook kleinere windmolens.

5. Duurzame warmte

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
De RSW is een goede basis als input voor de lokale Transitie Visies Warmte. Zorg dat de voortgang van de lokale aanpak gezamenlijk op gaat met de ontwikkeling van de RSW, waarover tussentijds wordt afgestemd met de regio.	- De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke wisselwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuur en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. - Inmiddels heeft een eerste webinar plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de 21 gemeenten die betrokken zijn bij de lokale transitievisies warmte.
- Een aantal gemeenten is kritisch over (houtgestookte) biomassa. - Kijk kritisch naar bodemwarmte en effecten op de bodem door geothermie. Uitsluiten van bodembronnen die de aardlagen verstoren.	Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
Op regionaal niveau zou onderzoek gedaan kunnen worden naar de mogelijkheden van mestvergisting (Laarbeek).	Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
Warmte uit wegen moet niet worden vergeten (Oirschot).	Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. Daarbij wordt aangegeven of deze een lokaal c.q. boven lokaal/regionaal karakter/potentie hebben. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
- Enkele gemeenten pleiten er voor om het gasleidingnetwerk in bestaande wijken te laten liggen zolang er geen alternatieve warmtebron beschikbaar is: - Aangekoppeld blijven totdat de schone opwekking van energie toereikend en efficiënt is voor de energiebehoefte. - Het netwerk kan dan in de toekomst mogelijk gebruikt worden voor de distributie van groen gas. Eventueel zouden nieuwbouwwijken ook van een gasnet voor groen gas voorzien kunnen worden.	Ook de bestaande infrastructuur wordt in kaart gebracht in het kader van de RES. De mogelijkheden om gebruik te maken van de infrastructuur wordt meegenomen.

6. Van strategie via beleid naar uitvoering

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
Stem de regionale plannen af met andere regio's. Insteek is geen afwenteling maar een integrale analyse op provinciaal, en beter nog landelijk niveau.	Er vindt regelmatig afstemming plaats met de Brabantse regio's en met de buurregio's. In de RES worden randvoorwaarden meegegeven richting andere overheden.
Ook de besparings- en de warmteopgave zullen een plaats moeten krijgen in lokaal omgevingsbeleid. Het is wenselijk dat afstemming op al deze onderwerpen tussen overheden plaatsvindt en dat dit vanuit de RES opgepakt wordt.	Ook de verankering in beleid van de aanpak voor besparing en warmte wordt meegenomen in de RES. Dit wordt breed afgestemd met de 21 gemeenten, provincie en waterschappen.
- Voor de vaststelling van de RES 1.0 moet uitgewerkt worden hoe de uitvoering van de RES geborgd wordt. Belangrijk is dat wij na vaststelling van de RES 1.0 meteen de eerste stappen zetten in de uitvoering van de gemaakte plannen. - Er moet een heldere afweging komen tussen activiteiten die regionaal en lokaal geborgd worden.	Voor de thema's 'besparing', 'grootschalige opwek' en 'warmte' doorlopen wij als regio ons RES-proces op de manier en de snelheid die nodig zijn om zorgvuldig tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
- Beschrijf hoe stakeholders in de regio mede eigenaar worden gemaakt van de oplossingen, om zo ook de gewenste kansen voor de economie te realiseren en draagvlak te houden voor (met name) ruimtelijke ingrepen. - Gebruik te maken van bestaande organisatiestructuren, zoals het SGE, zodat er voorkomen wordt dat er verschillende samenwerkingsverbanden ontstaan met aangrenzende opdrachten.	- We gaan in gesprek met stakeholders over de gezamenlijke ambities in het kader van de energietransitie en op welke wijze we willen gaan samenwerken in het kader van de RES. - In de Concept-RES beschrijven wij hoe we tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie willen komen van de RES door te streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn. In het proces naar de RES 1.0 passen wij dat verder toe en werken dat verder uit met stakeholders. Denk aan afstemming over mogelijke invulling van zoekgebieden, koppelingen van warmtevraag en aanbod, mogelijke besparingsaanpakken en manieren om lokaal eigenaarschap mogelijk te maken.

6. Van strategie via beleid naar uitvoering

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
▪ Aandacht voor de grondpolitiek per gemeente en de inrichting van de organisatie hiervoor.	▪ We brengen in beeld welke bestaande instrumenten kunnen worden ingezet om tot uitvoering te komen. Daarnaast geven we aan welke aanpassingen of aanvullingen in wet- en regelgeving, beleid en instrumentarium nodig zijn om ambities en plannen tot uitvoering te kunnen brengen.
▪ Instrumenten die het Rijk mogelijk zal moeten maken, zoals gebouwgebonden financiering, zijn noodzakelijk om inwoners en bedrijven echt in de uitvoeringsstand te krijgen. Aandacht besteden aan een aantal onderwerpen die een bovenregionale aanpak behoeven, Hierbij gaat het in het bijzonder over het verhogen van de prijs van de CO₂-emissierechten en de productie en het gebruik van waterstof.	
▪ Snelle aanpassing van de wetgeving, daar waar deze knelt met regionale en lokale ambities en plannen. Vraag met de RES ook om behoud van salderingsregeling voor zonnepanelen.	
▪ Geef in de RES duidelijk aan wat regionaal opgepakt moet worden en wat lokaal geïmplementeerd moet worden. Concreet maken en duidelijke planning/tijdslijn en doelen formuleren.	▪ Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie

Concept-RES Metropoolregio Eindhoven

Waterschappen

Waterschappen

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
Door ruimtelijke opgaven te combineren dragen we gezamenlijk bij aan de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit en het beperken van de maatschappelijke kosten. Koppel klimaatmitigatie aan klimaatadaptatie.	Dit is onderdeel van de aanpak voor de RES. De opgaven voor de energietransitie worden gekoppeld aan andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven in onze regio, waaronder klimaatadaptatie.
Bij de verdere concretisering van de zoekgebieden voor grootschalige opwek aandacht besteden aan een duurzaam watersysteem en klimaatadaptatie, zodat o.a. koppelkansen met waterberging tot uiting komen in de RES 1.0.	
Aandacht voor het behoud van de (gezonde) bodemkwaliteit en daaraan gekoppeld de regionale waterhuishouding, in relatie tot enerzijds de toekenning van terreinen en anderzijds de inrichting van de zonneweiden. Maak regionale afspraken en –kaders voor de ontwikkeling van windparken en zonneweiden.	
Met de verduurzaming van de warmte gaat een sterke toename van het gebruik van de hydrologische ondergrond plaatsvinden in de vorm van open- en gesloten energiesystemen. Dit neemt risico's met zich mee voor het beheer van het schaarse grondwater en bescherming van de grondwaterkwaliteit. Hier regionaal aandacht voor hebben bij de nadere uitwerking in de RSW en de RES 1.0.	Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
Opzet van ontwikkel- en beleidsruimte voor de toepassing van aquathermie.	Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
Oproep om de energie ten dienste van andere opgaven, breder in te steken dan alleen financieel.	De koppeling tussen energie en andere opgaven wordt breder bekeken dan alleen een mogelijke financiële koppeling. Ook in de zoekgebieden, waar wordt bekeken energie ten dienste van andere opgaven in te zetten.

Waterschappen

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
De waterschappen hebben de bijzondere positie van zowel lokale ontwikkelaar als decentrale overheid met een verduurzamingsopgave, die bij de uitwerking van 50% lokaal eigendom dan ook in acht moet worden genomen.	Dit nemen we mee in het vervolgtraject.
In de uitwerking van de RES 1.0 en de fasen daarna, in het bijzonder in de toekomstige gebiedsontwikkelingen, zien wij voor het waterschap een belangrijke rol met het oog op koppelkansen (energie ten dienste van andere opgaven), waterbeheer en aquathermie.	Dit nemen we mee in het vervolgtraject.
Actieve uitwisseling en afstemming tussen de RES'en te organiseren. Alleen dan kunnen de regio's tot een zo optimaal mogelijke invulling van het landschap komen en kan worden voorkomen dat er keuzes worden gemaakt waar we op de langere termijn last van krijgen. Door samen te werken zou op deze onderwerpen niet alleen een efficiëntieslag, maar ook kwaliteitsverbetering behaald kunnen worden.	Er vindt regelmatig afstemming plaats met de provincie, de Brabantse regio's en met de buurregio's. Ook dit onderwerp komt daarbij aan de orde.

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie

Concept-RES Metropoolregio Eindhoven

Provincie Noord-Brabant

Provincie

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
- De ambitie van 2,0 TWh voor wat betreft decentrale elektriciteitsopwekking acht de provincie voldoende ambitieus en proportioneel aan de aard en omvang van de regio, ten opzichte van de landelijke doelstelling van 35 TWh. Daarnaast geeft de provincie aan dat enige overprogrammering wenselijk is. - Verder vinden wij het van belang om gezamenlijk in de regio initiatieven te ontwikkelen om kleinschalig zon op dak te stimuleren. Dit draagt niet alleen bij aan de provinciale doelstelling, maar het zorgt ook voor draagvlak onder inwoners als zij zien dat daken optimaal benut worden.	- Bij verdere concretisering van de invulling van de zoekgebieden zal steeds concreter worden hoe we dit bod kunnen en willen invullen. - Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.
De provincie legt de uitdaging voor om tussen concept-RES en definitieve RES te laten onderzoeken of een grotere energiebesparing tot 2030 mogelijk is.	Er worden met stakeholders energiebesparingsplannen gemaakt. In het traject richting RES 1.0 wordt dit zoveel mogelijk vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
Aanbod om de nieuwe manier van samenwerken met de provincie op te pakken waarbij diep-, rond- en breed kijken uit de Brabantse omgevingsvisie de leidraad is.	Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.
De provincie wijst op het belang van zowel een effectieve verhouding tussen zonne- en windenergie als van zoekgebieden in de nabijheid van de energiehoofdinfrastructuur. Voor de verdere uitwerking richting RES 1.0 bevelen wij u aan om 'zon' en 'wind' zoveel als mogelijk op één locatie te combineren. Door goede combinaties van zon en wind te maken, worden de kosten van de energietransitie aanzienlijk beperkt.	Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen.
De provincie vindt het van belang om de verdere uitwerking van de RES'en zo dicht mogelijk bij de inwoners te beleggen en staan dan ook positief tegenover overdracht van onze bevoegdheden voor windparken. De wet biedt hier ruimte voor mits een gemeente het planproces net zo snel of sneller kan doorlopen als de provincie.	We brengen in beeld welke bestaande instrumenten kunnen worden ingezet om tot uitvoering te komen. Daarnaast geven we aan welke aanpassingen of aanvullingen in wet- en regelgeving, beleid en instrumentarium nodig zijn om ambities en plannen tot uitvoering te kunnen brengen.

Provincie

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
De provincie adviseert om in samenspraak met onder meer de arbeidsmarktregio en de onderwijs- en kennisinstellingen, bij de totstandkoming van de RES 1.0 nadere invulling te geven aan een integraal, breed gedragen en proactief arbeidsmarkt- en scholingsbeleid. Dit is nodig om de energietransitie mogelijk te maken en de werkgelegenheidskansen hiervan te verzilveren.	Dit thema wordt meegenomen in het vervolg en er is inmiddels een startnotitie over dit thema opgesteld en besproken met de stuurgroep.
De verdere uitwerking en uitvoering van de RES als geheel vraagt om een adequate regionale uitvoeringsorganisatie met voldoende menskracht en middelen.	Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
Neem in de RES ook de uitrol van publieke laadinfrastructuur voor personenvervoer mee.	Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie

Concept-RES Metropoolregio Eindhoven

Reacties gemeenten

Hoofdpijnen concept-RES

1. Samen de energie ambitie realiseren
2. Onze aanpak
3. Besparing
4. Duurzame opwek
5. Duurzame warmte
6. Van strategie via beleid naar uitvoering

1. Samen de ambitie realiseren

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
- De gemeenten onderschrijven het belang dat de regio gezamenlijk werkt aan de energietransitie. Een brede en nauwe betrokkenheid van inwoners, stakeholders en andere belanghebbenden is nodig voor voldoende draagvlak in de samenleving om zo samen de energieambitie te realiseren. We moeten ervoor zorgen dat iedereen hiervan mee profiteert. - Inwoners de kans moeten krijgen om zich uit te spreken over de RESS in aanloop van de RES 1.0.	De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze concept-RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten voor de verschillende thema's.
- Een aantal gemeenten roept op om de gemeenteraden en bewoners sterker te betrekken bij de ontwikkeling van de RES 1.0. Zeker omdat in deze fase de basis gelegd moet worden voor een traject op lange termijn waarbij draagvlak en betaalbaarheid van groot belang is. Gevraagd wordt om op korte termijn concreet te maken hoe deze partijen betrokken worden en hoe hun inbreng meegenomen wordt. - Werk intensie(f)(ver) samen met lokale energie coöperaties, woningbouwcorporaties en andere partners.	Regionale activiteiten zijn in een tijdlijn gezet. Deze wordt afgestemd met gemeenten. Ook als het gaat om wanneer inwoners en raadsleden in het regionale proces worden betrokken en wanneer er informatie vrijkomt voor het lokale gesprek met de omgeving en het lokale besluitvormingsproces. Een gemeente kan daarbinnen haar eigen lokale afstemming en besluitvorming vormgeven.
Participatie zal voor een deel regionaal georganiseerd moeten worden, maar het is ook belangrijk om lokaal inwoners te betrekken. Om draagvlak te creëren is het belangrijk dat inwoners binnen hun eigen gemeente in dit proces kunnen participeren en dat de lokale inbreng ook meegenomen wordt bij het verder uitwerken van de RES 1.0.	De komende periode worden raadsleden intensiever betrokken bij het RES-proces. In de vorm van informele vragenuurtjes via webinars en bijeenkomsten, zowel op regionaal niveau als aansluitend bij de lokale ontwikkelingen/discussies over lokaal beleid.
Werk uit hoe wordt omgegaan met draagvlak, maatschappelijke participatie en weerstand in de RES 1.0.	
- Er wordt een plan van aanpak verwacht vanuit de procesleiding hoe het democratische besluitvormingsproces naar de definitieve RES wordt doorlopen waarin de positie van de raden alsmede de participatie van de inwoners is geborgd. - De raad voelt zich nog onvoldoende betrokken bij het RES-proces.	

1. Samen de ambitie realiseren

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
▪ Voor het succes van de energietransitie moeten de opbrengsten lokaal worden geïnvesteerd. De betaalbaarheid van de energietransitie blijft een aandachtspunt. ▪ De RES moet pilots ontwikkelen voor inwoners met een smalle beurs.	▪ Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door: - de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio; - te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is; - lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie. ▪ Dit werken we verder uit, waarbij we afstemmen wat we op regionaal niveau kunnen en willen organiseren met elkaar en wat op lokaal niveau.
▪ Het betrekken van jongeren verdient aandacht bij de totstandkoming van de RES op zowel lokaal, regionaal als landelijk niveau.	▪ Ook jongeren betrekken we actiever bij de energiestrategie. Zo gaan we op regionaal niveau in gesprek met Jong RES over hun betrokkenheid bij de energietransitie.
▪ Werk in het kader van de RES vooral ook bottom-up, in aansluiting op lokale initiatieven. De energietransitie moet in de uitvoering niet aanvoelen als 'opgelegd' maar als een 'initiatief van ons allen'. Werk samen met initiatiefnemers.	▪ We maken gebruik van de lokale kennis en initiatieven op het gebied van de energietransitie, voor alle thema's. We werken samen met vertegenwoordigers van lokale energie coöperaties, o.a. binnen de werkgroep Participatie & Eigendom.

2. Onze aanpak

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
Gemeenten onderschrijven de leidende principes en de aanpak voor de RES. De vraag is wel om dit in het vervolgtraject richting RES 1.0 concre(e)t(er) te maken. Daarnaast de vraag of er sprake is/kan zijn van prioriteit.	In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten daarbij kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. Daarbij blijven we continu alert op aanvullende te maken koppelingen.
Niet alleen kijken naar de opgaven die direct te koppelen zijn aan de energietransitie, maar het is wenselijk om ook maatschappelijke opgaven die geen directe link hebben met de energietransitie mee te nemen.	
De afstemming tussen de verschillende opgaven en taakvelden regionaal borgen. Breng prioritering aan in verschillende onderdelen.	
Innovatie in de RES een duidelijkere positie geven en concreet maken van de kansen die er op dat gebied binnen de regio zijn. Creëer als innovatieve regio proeftuinen voor nieuwe technieken voor duurzame opwek. Belangrijk is om naar nieuwe vormen van energie te kijken. Kijk naar nieuwe technologische ontwikkelingen en focus daarmee niet alleen op wind- en zonne-energie.	In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIRES) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES.
- Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan. Zorg voor een gelijkwaardige last voor het platteland en het stedelijk gebied. Binnen de MRE bespreken wat de compensatiemaatregelen zijn voor gemeentes die relatief meer bijdragen aan de opgave. - Gelijkwaardige kaders en afwegingen zijn noodzakelijk voor de hele regio.	Dit past binnen de uitgangspunten en leidende principes zoals ze in de Concept-RES zijn geformuleerd. Bij de concrete uitwerking tekent zich een verdeling van inspanningen af, waarmee het gesprek kan worden gevoerd over deze verdeling.
- Betrek het grootschalig aanplanten van bomen om CO2 vast te leggen. - Niet alleen kijken naar 'waar kan wat' maar juist ook 'wat hebben we nodig'.	Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.

3. Besparing

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
- Gemeenten onderschrijven in hun reacties het belang van besparing op energieverbruik en CO2. Het is een belangrijk onderdeel van de RES. Het regionale energiebesparingsplan moet met prioriteit worden opgepakt. - Zet in op een zo groot mogelijke besparing.	Dit is het uitgangspunt voor de aanpak van besparing in het kader van de RES. Daarbij is aangegeven dat de overheden het goede voorbeeld geven.
We geven als gemeenten/overheden het goede voorbeeld.	
- Concretiseer de doelstelling/ambitie voor besparing. Zorg dat het niet vrijblijvend wordt. Geef aan welke rol van gemeenten verwacht wordt in de besparingsdoelstelling. Werk uit hoe de resultaten van dat plan gemonitord worden. - Het is belangrijk voor het draagvlak dat de besparing ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd.	- Er is in de fase van de concept-RES geen generieke doelstelling voor het onderdeel besparing opgenomen. De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. - De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders.
- Borg de uitvoering van het energiebesparingsplan. Afstemming over wat lokaal en wat regionaal opgepakt wordt, is hier onderdeel van. - Er in de bovengenoemde aanpak moet worden onderzocht op welke manier er strengere duurzaamheidseisen kunnen gelden bij nieuwbouw.	
Zet in op een regionale aanpak voor kleinschalige opwek.	Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.
Belangrijk is het verkleinen van de warmtevraag die in de bestaande gebouwde omgeving ligt.	Dit wordt onderschreven. We zetten in de RES volop in op besparing, o.a. door het treffen van isolatiemaatregelen.
De besparingsopgave moet voor inwoners en bedrijven betaalbaar en financieerbaar zijn.	Haalbaarheid en betaalbaarheid is een leidend principe in de RES.

4. Duurzame opwek

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
De gemeenten onderschrijven het bod van 2 TWh voor onze regio.	Bij verdere concretisering van de invulling van de zoekgebieden zal steeds concreter worden hoe we dit bod kunnen invullen.
Gemeenten onderschrijven het inzetten op de no-regret maatregelen. Rijk en provincie oproepen om instrumenten aan te reiken om dit maximaal te stimuleren. Neem ook mogelijkheden van zonnepanelen en/of zonnecollectoren aan gevels mee.	We zetten als eerste in op no-regret maatregelen en we geven randvoorwaarden aan richting Rijk en provincie die nodig zijn om dat mogelijk te maken. Ook innovatieve oplossingen worden meegenomen.
Als harde voorwaarde naar het Rijk meenemen dat nu al volop moet worden ingezet op het uitbreiden van het elektriciteitsnet door Enexis en Tennet. Die tijdige uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk en wetgeving die daarvoor nodig is, is een harde voorwaarde om het bod van 2,0 TWh vóór 2030 gestand te kunnen doen.	Dit nemen we mee in het traject richting RES 1.0. Het overleg hierover met Enexis is inmiddels opgestart, zowel ambtelijk als bestuurlijk.
RES 1.0 vaststellen als alle informatie uit de planMER en participatietraject gereed is.	Zodra er meer van de inhoud van de PlanMER bekend is, bepalen we wat we precies kunnen en willen aanleveren bij het Rijk op 1 juli 2021.
Landschapskwaliteiten dienen leidend te zijn bij de aanwijzing en inrichting van grootschalige opweklocaties. Tijdsdruk mag niet ten koste gaan van kwaliteit en draagvlak.	Om te komen tot zoekgebieden voor grootschalige opwek wordt nadrukkelijk rekening gehouden met ruimtelijke kwaliteit en de landschapstypen in onze regio. We voeren een planMER uit om alle relevante effecten in kaart te brengen. De zorgvuldigheid in termen van kwaliteit en draagvlak staat daarbij voorop.
Opwek moet plaatsvinden op de plekken waar het ook daadwerkelijk gaat worden gebruikt t.b.v. efficiëntie en ter voorkoming van onnodig 'verlies'.	Systeem efficiëntie is één van de elementen in het afwegingskader voor de afweging en beoordeling van de zoekgebieden voor grootschalige opwek.
- Zet in op de meest efficiënte invulling van duurzame energieopwekking. Een goede energiemix is belangrijk. - Kijk ook naar alternatieven zoals groen gas (CNG/LNG) en het benutten van geothermie. Door twee gemeenten wordt aangegeven dat kernenergie meegenomen moet worden. Geef aandacht voor de rol van groen waterstof als energiedrager en opslagmedium c.q. de mogelijkheden om zonne-energie op te slaan.	- Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen. - Alternatieven zoals groen gas (CNG/LNG) en het benutten van geothermie worden onderzocht in het kader van de toepassing van duurzame warmtebronnen. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.

4. Duurzame opwek

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
▪ We gaan in op de locaties waar kansen liggen, maar er moet (beter) uitgelegd worden waarom sommige locaties juist niet geschikt zijn. Zodat er draagvlak ontstaat voor de zoekgebieden vanuit dat perspectief. ▪ Advies om gebruik te maken van de uitgebreidere (constructieve) zonneladder (NMF). ▪ Kijk naar kleinere windmolens met een minder grote impact op de omgeving.	▪ In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen. ▪ We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar: - maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik; - het benutten van de gebiedspecifieke meekoppelkansen; - waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden; - het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie. ▪ Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, waaronder ook het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden, wordt ook de toepassing van de zonneladder verder uitgewerkt. ▪ Wij kijken bij nader onderzoek naar de invulling van de zoekgebieden naar nu beschikbare technieken voor de opwek van duurzame energie. Dat betreft ook kleinere windmolens.

5. Duurzame warmte

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
De RSW is een goede basis als input voor de lokale Transitie Visies Warmte. Zorg dat de voortgang van de lokale aanpak gezamenlijk op gaat met de ontwikkeling van de RSW, waarover tussentijds wordt afgestemd met de regio.	- De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke wisselwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuren en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. - Inmiddels heeft een eerste webinar plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de 21 gemeenten die betrokken zijn bij de lokale transitievisies warmte.
- Een aantal gemeenten is kritisch over (houtgestookte) biomassa. - Kijk kritisch naar bodemwarmte en effecten op de bodem door geothermie. Uitsluiten van bodembronnen die de aardlagen verstoren.	Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
Op regionaal niveau zou onderzoek gedaan kunnen worden naar de mogelijkheden van mestvergisting (Laarbeek).	Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
Warmte uit wegen moet niet worden vergeten (Oirschot).	Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. Daarbij wordt aangegeven of deze een lokaal c.q. boven lokaal/regionaal karakter/potentie hebben. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
- Enkele gemeenten pleiten er voor om het gasleidingnetwerk in bestaande wijken te laten liggen zolang er geen alternatieve warmtebron beschikbaar is: - Aangekoppeld blijven totdat de schone opwekking van energie toereikend en efficiënt is voor de energiebehoefte. - Het netwerk kan dan in de toekomst mogelijk gebruikt worden voor de distributie van groen gas. Eventueel zouden nieuwbouwwijken ook van een gasnet voor groen gas voorzien kunnen worden.	Ook de bestaande infrastructuur wordt in kaart gebracht in het kader van de RES. De mogelijkheden om gebruik te maken van de infrastructuur wordt meegenomen.

6. Van strategie via beleid naar uitvoering

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
Stem de regionale plannen af met andere regio's. Insteek is geen afwenteling maar een integrale analyse op provinciaal, en beter nog landelijk niveau.	Er vindt regelmatig afstemming plaats met de Brabantse regio's en met de buurregio's. In de RES worden randvoorwaarden meegegeven richting andere overheden.
Ook de besparings- en de warmteopgave zullen een plaats moeten krijgen in lokaal omgevingsbeleid. Het is wenselijk dat afstemming op al deze onderwerpen tussen overheden plaatsvindt en dat dit vanuit de RES opgepakt wordt.	Ook de verankering in beleid van de aanpak voor besparing en warmte wordt meegenomen in de RES. Dit wordt breed afgestemd met de 21 gemeenten, provincie en waterschappen.
- Voor de vaststelling van de RES 1.0 moet uitgewerkt worden hoe de uitvoering van de RES geborgd wordt. Belangrijk is dat wij na vaststelling van de RES 1.0 meteen de eerste stappen zetten in de uitvoering van de gemaakte plannen. - Er moet een heldere afweging komen tussen activiteiten die regionaal en lokaal geborgd worden.	Voor de thema's 'besparing', 'grootschalige opwek' en 'warmte' doorlopen wij als regio ons RES-proces op de manier en de snelheid die nodig zijn om zorgvuldig tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
- Beschrijf hoe stakeholders in de regio mede eigenaar worden gemaakt van de oplossingen, om zo ook de gewenste kansen voor de economie te realiseren en draagvlak te houden voor (met name) ruimtelijke ingrepen. - Gebruik te maken van bestaande organisatiestructuren, zoals het SGE, zodat er voorkomen wordt dat er verschillende samenwerkingsverbanden ontstaan met aangrenzende opdrachten.	- We gaan in gesprek met stakeholders over de gezamenlijke ambities in het kader van de energietransitie en op welke wijze we willen gaan samenwerken in het kader van de RES. - In de Concept-RES beschrijven wij hoe we tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie willen komen van de RES door te streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn. In het proces naar de RES 1.0 passen wij dat verder toe en werken dat verder uit met stakeholders. Denk aan afstemming over mogelijke invulling van zoekgebieden, koppelingen van warmtevraag en aanbod, mogelijke besparingsaanpakken en manieren om lokaal eigenaarschap mogelijk te maken.

6. Van strategie via beleid naar uitvoering

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
▪ Aandacht voor de grondpolitiek per gemeente en de inrichting van de organisatie hiervoor.	▪ We brengen in beeld welke bestaande instrumenten kunnen worden ingezet om tot uitvoering te komen. Daarnaast geven we aan welke aanpassingen of aanvullingen in wet- en regelgeving, beleid en instrumentarium nodig zijn om ambities en plannen tot uitvoering te kunnen brengen.
▪ Instrumenten die het Rijk mogelijk zal moeten maken, zoals gebouwgebonden financiering, zijn noodzakelijk om inwoners en bedrijven echt in de uitvoeringsstand te krijgen. Aandacht besteden aan een aantal onderwerpen die een bovenregionale aanpak behoeven, Hierbij gaat het in het bijzonder over het verhogen van de prijs van de CO₂-emissierechten en de productie en het gebruik van waterstof.	
▪ Snelle aanpassing van de wetgeving, daar waar deze knelt met regionale en lokale ambities en plannen. Vraag met de RES ook om behoud van salderingsregeling voor zonnepanelen.	
▪ Geef in de RES duidelijk aan wat regionaal opgepakt moet worden en wat lokaal geïmplementeerd moet worden. Concreet maken en duidelijke planning/tijdslijn en doelen formuleren.	▪ Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie

Concept-RES Metropoolregio Eindhoven

Waterschappen

Waterschappen

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
Door ruimtelijke opgaven te combineren dragen we gezamenlijk bij aan de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit en het beperken van de maatschappelijke kosten. Koppel klimaatmitigatie aan klimaatadaptatie.	Dit is onderdeel van de aanpak voor de RES. De opgaven voor de energietransitie worden gekoppeld aan andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven in onze regio, waaronder klimaatadaptatie.
Bij de verdere concretisering van de zoekgebieden voor grootschalige opwek aandacht besteden aan een duurzaam watersysteem en klimaatadaptatie, zodat o.a. koppelkansen met waterberging tot uiting komen in de RES 1.0.	
Aandacht voor het behoud van de (gezonde) bodemkwaliteit en daaraan gekoppeld de regionale waterhuishouding, in relatie tot enerzijds de toekenning van terreinen en anderzijds de inrichting van de zonneweiden. Maak regionale afspraken en –kaders voor de ontwikkeling van windparken en zonneweiden.	
Met de verduurzaming van de warmte gaat een sterke toename van het gebruik van de hydrologische ondergrond plaatsvinden in de vorm van open- en gesloten energiesystemen. Dit neemt risico's met zich mee voor het beheer van het schaarse grondwater en bescherming van de grondwaterkwaliteit. Hier regionaal aandacht voor hebben bij de nadere uitwerking in de RSW en de RES 1.0.	Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
Opzet van ontwikkel- en beleidsruimte voor de toepassing van aquathermie.	Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
Oproep om de energie ten dienste van andere opgaven, breder in te steken dan alleen financieel.	De koppeling tussen energie en andere opgaven wordt breder bekeken dan alleen een mogelijke financiële koppeling. Ook in de zoekgebieden, waar wordt bekeken energie ten dienste van andere opgaven in te zetten.

Waterschappen

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
De waterschappen hebben de bijzondere positie van zowel lokale ontwikkelaar als decentrale overheid met een verduurzamingsopgave, die bij de uitwerking van 50% lokaal eigendom dan ook in acht moet worden genomen.	Dit nemen we mee in het vervolgtraject.
In de uitwerking van de RES 1.0 en de fasen daarna, in het bijzonder in de toekomstige gebiedsontwikkelingen, zien wij voor het waterschap een belangrijke rol met het oog op koppelkansen (energie ten dienste van andere opgaven), waterbeheer en aquathermie.	Dit nemen we mee in het vervolgtraject.
Actieve uitwisseling en afstemming tussen de RES'en te organiseren. Alleen dan kunnen de regio's tot een zo optimaal mogelijke invulling van het landschap komen en kan worden voorkomen dat er keuzes worden gemaakt waar we op de langere termijn last van krijgen. Door samen te werken zou op deze onderwerpen niet alleen een efficiëntieslag, maar ook kwaliteitsverbetering behaald kunnen worden.	Er vindt regelmatig afstemming plaats met de provincie, de Brabantse regio's en met de buurregio's. Ook dit onderwerp komt daarbij aan de orde.

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie

Concept-RES Metropoolregio Eindhoven

Provincie Noord-Brabant

Provincie

Hoofdlijnen reacties	Antwoord
- De ambitie van 2,0 TWh voor wat betreft decentrale elektriciteitsopwekking acht de provincie voldoende ambitieus en proportioneel aan de aard en omvang van de regio, ten opzichte van de landelijke doelstelling van 35 TWh. Daarnaast geeft de provincie aan dat enige overprogrammering wenselijk is. - Verder vinden wij het van belang om gezamenlijk in de regio initiatieven te ontwikkelen om kleinschalig zon op dak te stimuleren. Dit draagt niet alleen bij aan de provinciale doelstelling, maar het zorgt ook voor draagvlak onder inwoners als zij zien dat daken optimaal benut worden.	- Bij verdere concretisering van de invulling van de zoekgebieden zal steeds concreter worden hoe we dit bod kunnen en willen invullen. - Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.
De provincie legt de uitdaging voor om tussen concept-RES en definitieve RES te laten onderzoeken of een grotere energiebesparing tot 2030 mogelijk is.	Er worden met stakeholders energiebesparingsplannen gemaakt. In het traject richting RES 1.0 wordt dit zoveel mogelijk vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
Aanbod om de nieuwe manier van samenwerken met de provincie op te pakken waarbij diep-, rond- en breed kijken uit de Brabantse omgevingsvisie de leidraad is.	Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.
De provincie wijst op het belang van zowel een effectieve verhouding tussen zonne- en windenergie als van zoekgebieden in de nabijheid van de energiehoofdinfrastructuur. Voor de verdere uitwerking richting RES 1.0 bevelen wij u aan om 'zon' en 'wind' zoveel als mogelijk op één locatie te combineren. Door goede combinaties van zon en wind te maken, worden de kosten van de energietransitie aanzienlijk beperkt.	Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen.
De provincie vindt het van belang om de verdere uitwerking van de RES'en zo dicht mogelijk bij de inwoners te beleggen en staan dan ook positief tegenover overdracht van onze bevoegdheden voor windparken. De wet biedt hier ruimte voor mits een gemeente het planproces net zo snel of sneller kan doorlopen als de provincie.	We brengen in beeld welke bestaande instrumenten kunnen worden ingezet om tot uitvoering te komen. Daarnaast geven we aan welke aanpassingen of aanvullingen in wet- en regelgeving, beleid en instrumentarium nodig zijn om ambities en plannen tot uitvoering te kunnen brengen.

Provincie

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
De provincie adviseert om in samenspraak met onder meer de arbeidsmarktregio en de onderwijs- en kennisinstellingen, bij de totstandkoming van de RES 1.0 nadere invulling te geven aan een integraal, breed gedragen en proactief arbeidsmarkt- en scholingsbeleid. Dit is nodig om de energietransitie mogelijk te maken en de werkgelegenheidskansen hiervan te verzilveren.	Dit thema wordt meegenomen in het vervolg en er is inmiddels een startnotitie over dit thema opgesteld en besproken met de stuurgroep.
De verdere uitwerking en uitvoering van de RES als geheel vraagt om een adequate regionale uitvoeringsorganisatie met voldoende menskracht en middelen.	Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
Neem in de RES ook de uitrol van publieke laadinfrastructuur voor personenvervoer mee.	Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.

Regionale Energiestrategieën en besluitvorming

Regionale Energie Strategien en besluitvorming

Nationaal Programma

RES

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Klimaatakkoord	4
3	Rol volksvertegenwoordigers	5
4	Varianten van besluitvorming	7
5	Besluitvorming en de maatregelen tegen het coronavirus	11
6	Informatiekaarten en leermodules	13
	Bijlage 1	14
	Bijlage 2	17
	Bijlage 3	26
	Bijlage 4	29

1 Inleiding

In aanloop naar het moment dat de RES-regio's hun concept-RES gaan inleveren bij het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie is er behoefte aan meer informatie over:

- hoe de politieke besluitvorming van de concept-RES en de RES 1.0 binnen volksvertegenwoordigende organen kan plaatsvinden
- welke wijze van besluitvorming recht doet aan de positie van volksvertegenwoordigers.

Met deze informatieve brochure willen we de positie van de gemeenteraden, de Provinciale Staten en Algemeen Besturen van de waterschappen binnen het RES-proces verduidelijken en inzicht geven in de mogelijke varianten van besluitvorming bij de concept-RES en de RES 1.0. Het is aan de RES-regio's zelf om hun proces in te richten. In deze brochure hebben we een aantal voorbeelden uit de RES-regio's toegevoegd en formats om de onderlinge kennisuitwisseling te vergroten. Deze brochure richt zich op RES-coördinatoren, maar is ook interessant voor griffiers en volksvertegenwoordigers van gemeenten, provincies en waterschappen.

RES

RES is de afkorting voor Regionale Energiestrategie. In de RES staat waar en hoeveel wind- en zonne-energie op land opgewekt kan worden, welke infrastructuur daarvoor nodig is en met welke warmtebronnen wijken en gebouwen verwarmd kunnen worden. Gemeenten, waterschappen, provincies en netbeheerders werken samen met heel veel andere betrokken partijen en inwoners in 30 energieregio's samen aan een RES. Meer informatie op www.npres.nl

2 Klimaatakkoord

In het Klimaatakkoord staat over de besluitvorming van de concept-RES: "Regio's zorgen ervoor dat de concept-RES, ingebracht door de voorzitter van de RES-stuurgroep, minimaal is geaccordeerd door GS, B&W, Waterschapsbestuur en ter kennisgeving is voorgelegd aan raden, staten en algemene vergadering van de waterschappen". In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de RES 1.0 wordt vastgesteld door de gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Besturen van de Waterschappen.

Strikt genomen zou het volgens het Klimaatakkoord dus voldoende zijn om de concept-RES ter kennisgeving voor te leggen aan de volksvertegenwoordigers. Tegelijkertijd is het bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak van belang voor de haalbaarheid van de plannen voor de energietransitie. Het is daarom wenselijk dat volksvertegenwoordigers ook bij de concept-RES een rol en positie krijgen in het besluitvormingsproces.

De meeste regio's hebben al in een startnotitie aangegeven hoe zij (de rol van volksvertegenwoordigers in) het RES-proces borgen, zoals in het Klimaatakkoord aanbevolen: "Het RES-proces wordt vanaf de formele start in de RES-regio met een bestuurlijke startnotitie of een gelijksoortig document vastgelegd. Hierin wordt in ieder geval de doelstelling, planning, organisatie en wijze van democratische en ruimtelijke borging vastgelegd."

Instemming klimaatakkoord

Op 29 november 2019 hebben gemeenten ingestemd met het Klimaatakkoord. Gemeenten (99,7%) hebben aangegeven dat het Klimaatakkoord voor hen voldoende basis biedt om met de energietransitie aan de slag te gaan. Naast gemeenten hebben de provincies op 22 november 2019 en de waterschappen via hun koepelverenigingen op 11 oktober 2019 unaniem ingestemd met het Klimaatakkoord.

3 Rol volksvertegenwoordigers

Eén van de onderdelen van de afwegingskaders van de Regionale Energiestrategie (RES) -naast kwantiteit, systeemefficiëntie en ruimtegebruik- is maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak. Zowel in de concept RES als de RES 1.0 beschrijven de RES-regio's hoe de bestuurders en de volksvertegenwoordigers zijn betrokken en hoe ze staan ten opzichte van de energiestrategie van hun regio.

Bestuurlijke vernieuwing

De 30 energieregio's zijn uniek in hun samenstelling: overheden van verschillende bestuurslagen (gemeenten, provincies en waterschappen) in samenwerking met relevante partijen zoals netbeheerders, rijk, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners. Elke regio richt de samenwerking en het proces om te komen tot een RES op een eigen en bij de regio passende manier in.

Samenstelling en werkwijze maken het proces om te komen tot regionale energiestrategieën bestuurlijk vernieuwend.

Zowel de concept-RES als de RES 1.0 kunnen worden beschouwd als een beleidsdocument. De RES 1.0 krijgt juridische status zodra die verankerd wordt in de instrumenten van de Omgevingswet.

Waarom is het betrekken van volksvertegenwoordigers van belang?

Democratisch mandaat

Allereerst vanwege het democratisch mandaat. De raadsleden, de statenleden en een deel van de AB-leden zijn rechtstreeks door de kiezers gekozen en nemen besluiten namens hun inwoners (ingezetenen voor de waterschappen). Zij vertegenwoordigen alle inwoners en hebben vanuit deze rol de taak om de geluiden en signalen van inwoners te vertalen in de besluiten die zij nemen. Daarnaast zijn zij kadersteller en controleur van het bestuur.

Hoogste bestuursorgaan

De volksvertegenwoordigende organen zijn de hoogste bestuursorganen. Door de invulling van drie primaire rollen – kadersteller, controleur en volksvertegenwoordiger - hebben zij bij de energietransitie een belangrijke rol.

Actieve informatieplicht

Na invoering van het dualisme in 2002 bij gemeenten en in 2003 bij provincies is de actieve informatieplicht van het college van B & W en het college van GS in de richting van respectievelijk gemeenteraden en Provinciale Staten versterkt. Voor het dagelijks bestuur van gemeenten en provincies is het daarom van belang dat zij vroegtijdig in gesprek gaan met hun volksvertegenwoordigers over:

- de manier waarop zij betrokken willen worden bij het proces van besluitvorming;
- hoe en wanneer zij geïnformeerd willen worden;
- hoe de participatie met inwoners vorm kan krijgen.

In tegenstelling tot de provincies en gemeenten hebben waterschappen een monistische bestuursvorm. Daarbij zijn de leden van het dagelijks bestuur ook lid van het algemeen bestuur. Maar ook bij de waterschappen is het van belang dat de AB-leden - net als de gemeenteraadsleden en statenleden - op tijd en volwaardig worden betrokken bij het besluitvormingsproces van de regionale energiestrategieën. De meeste waterschappen zijn onderdeel van meerdere RES-regio's.

Grip op regionale samenwerking

Volksvertegenwoordigers bij verschillende vormen van regionale samenwerking geven aan meer grip te willen hebben op de besluitvorming. Dit speelt breed, bij samenwerking in het sociaal domein, omgevingsdiensten, regionale belastingdienst e.a. Daarom is het goed dat zij bij een transitie-opgave als de Energietransitie vroegtijdig worden betrokken. Dat gaat niet vanzelf, maar is wel nodig. Voor een volksvertegenwoordiger kan het ingewikkeld zijn om afwegingen te maken tussen lokale en regionale belangen, met name als regionale ambities voor de eigen gemeente vergaande gevolgen hebben. Maar regionale samenwerking biedt ook mogelijkheden voor versterking en vernieuwing van de democratie.

1 De meeste regio's hebben dit in een startnotitie geborgd.

Netwerksturing

De RES is ook een kans om de volksvertegenwoordigers op regionaal niveau bij elkaar te brengen en de rolinvulling als kadersteller en controleur opnieuw vorm en inhoud te geven. De energietransitie beperkt zich niet tot één overheid en daarmee niet tot één volksvertegenwoordigend orgaan. Het definiëren van de doelen binnen een RES-regio en het maken van plannen vraagt om intensieve samenwerking met andere overheden en organisaties en vindt plaats via 'netwerkend werken'. Ook de volksvertegenwoordigers gaan zich in dit proces bewegen in meerdere 'netwerken' en brengen hun politieke kleur mee.

Om de volksvertegenwoordigers te betrekken bij de politieke besluitvorming worden in sommige volksvertegenwoordigende organen ook werkgroepen opgericht. Deze werkgroepen hebben vaak als doel om de informatievoorziening over de regionale energiestrategie met elkaar af te stemmen en de wijze van agendering te bespreken.

Praktijkvoorbeeld Zuid-Holland

Provinciale Staten van Zuid-Holland hebben een statenwerkgroep Regionale Energiestrategie (RES) opgericht. Daar doen zij kennis op over het RES-proces en bespreken onderling hoe zij zich tot de 7 RES-regio's verhouden en de concept-RES'en in de provincie willen bespreken. In het najaar gaat deze statenwerkgroep een bijeenkomst organiseren voor alle volksvertegenwoordigers in Zuid-Holland om met elkaar van gedachten te wisselen over de regionale energiestrategieën.

Praktijkvoorbeeld RES West-Overijssel

Raadsleden, statenleden en algemene bestuursleden van waterschappen hebben in regio West-Overijssel een regionale werkgroep opgezet voor de RES. Per gemeente, provincie en waterschap neemt één volksvertegenwoordiger deel, vanuit de rol als rapporteur. Concreet heeft de werkgroep vier taken: 1) het versterken van de informatiepositie van alle volksvertegenwoordigers in de RES regio, 2) het geven van procesadvies over het politieke besluitvormingsproces aan de RES-stuurgroep, 3) het voorbereiden van regionale bijeenkomsten voor volksvertegenwoordigers en 4) het laten aansluiten van vergaderagenda's van de verschillende raden, staten en waterschapsvergadering op elkaar en het RES-proces. Op deze manieren draagt de regionale werkgroep bij aan het versterken van de onderlinge samenwerking in de beeldvormende fase van

politieke besluitvorming. De werkgroep wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris, wat mogelijk is gemaakt door het samenwerkingsprogramma Democratie in Actie. De werkgroep heeft al meerdere offline en online regionale bijeenkomsten georganiseerd. Voor meer informatie zie de artikelen op lokale-democratie.nl.

Voorbeeld van procesadvies: de regionale werkgroep heeft een advies uitgebracht over de wijze waarop wensen en bedenkingen geuit en behandeld kunnen worden. Dit advies is integraal overgenomen door de RES stuurgroep en maakt onderdeel uit van de concept-RES.

Overleggen over procedure besluitvorming

Het is aan te bevelen om binnen de RES-regio met de griffiers van de gemeenteraden, de statengriffier en de bestuursadviseur van het waterschap te overleggen hoe de besluitvorming vorm kan krijgen en hoe volksvertegenwoordigers goed kunnen worden betrokken.

Ieder volksvertegenwoordigend orgaan heeft een gremium waarin de wijze van agendering van onderwerpen wordt besproken, zoals een agendacommissie of presidium. Ook hun betrokkenheid kan het proces van besluitvorming ondersteunen.

Het is aan te raden om op regionaal niveau de volksvertegenwoordigende organen op dezelfde wijze te informeren over de inhoud van de concept-RES en de RES 1.0.

4 Varianten van besluitvorming

Van belang is dat de bestuursorganen van provincie, gemeente en waterschap op een juiste manier betrokken worden bij de politieke besluitvorming over de RES. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen de betrokkenheid in de conceptfase en de besluitvorming rondom de definitieve RES.

De *besluitvormingsfase* gaat over vaststelling van de definitieve RES, de RES 1.0. Die bevoegdheid is toegekend aan provinciale staten (PS), gemeenteraad en Algemeen Bestuur van het waterschap. Eventueel aan de RES verbonden rechtsgevolgen zullen pas ontstaan door de besluitvorming in deze fase. Het is daarom zoals eerder aangegeven, wenselijk dat volksvertegenwoordigers ook bij de concept-RES een rol en positie krijgen in het besluitvormingsproces. Dan kan worden voorkomen dat deze organen bij de besluitvorming over de definitieve RES voor voldongen feiten worden geplaatst, waarbij zij nog louter ja of nee kunnen zeggen.

In de *conceptfase* is de manier waarop bestuursorganen betrokken worden, gebaseerd op de informatieplicht van gedeputeerde staten (GS) aan PS, het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad en het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur² van het waterschap. Er kan voor worden gekozen om in deze fase niet alleen inlichtingen te verstrekken over de totstandkoming van de RES, maar tevens een concept-RES aan PS, de raad en het algemeen bestuur voor te leggen. Op die concept-RES kunnen PS, gemeenteraad en algemeen bestuur hun input leveren. Dat kan op verschillende manieren:

- Variant 1:** door gebruik te maken van een 'wensen en bedenkingen-procedure'
- Variant 2:** door volksvertegenwoordigers te vragen kennis te nemen³ van de concept-RES en hun reactie⁴ kenbaar te maken;
- Variant 3:** concept-RES vaststellen door volksvertegenwoordigende organen.

Variant 1.

De wensen en bedenkingen-procedure

De wensen en bedenkingen-procedure heeft over het algemeen betrekking op de toepassing van een (privaatrechtelijke) bevoegdheid van het 'dagelijks bestuur' van provincie of gemeente (dus GS of het college). Het 'algemeen bestuur' (dus PS of de raad) wordt in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen te uiten voor er een besluit genomen is.

Strikt genomen is er bij de concept-RES geen sprake van toepassing van een van de bevoegdheden van het 'dagelijks bestuur' in de zin van artikel 160 lid 1 sub e/h Gemeentewet en 158 lid 1 sub e/h Provinciewet⁵. De wensen en bedenkingen-procedure is echter wel als beproefde werkwijze toepasbaar bij de concept-RES. Dat geldt overigens ook voor de waterschappen⁶.

Deze procedure heeft twee grote voordelen. Het eerste voordeel is dat door de term "wens en bedenking" direct duidelijk is dat er in deze conceptfase nog geen besluitvorming plaatsvindt door PS, raad of algemeen bestuur. Het is niet meer en niet minder dan input door PS, raad en algemeen bestuur aan GS, college en dagelijks bestuur.

Het tweede voordeel is dat er bij al die organen een vergelijkbare uitkomst in de vorm van een wens/bedenking kan worden verkregen voor het vervolg.

² Die informatieplicht is geregeld in artikel 169 Gemeentewet, artikel 167 Provinciewet en artikel 89 Waterschapswet.

³ Bij voorkeur "kennis nemen van" en niet "vaststellen". Dit voorkomt misvattingen over de status en (mogelijke) rechtsgevolgen van een concept-RES.

⁴ De term "zienswijze" verdient hierbij niet de voorkeur vanwege de juridische betekenis die zienswijze heeft in andere, nu niet relevante, wetgeving.

⁵ Artikel 167 lid 4 Provinciewet en artikel 169 lid 4 Gemeentewet.

⁶ Immers, nu de rechtsgevolgen van de wensen en bedenkingen op een concept-RES slechts het karakter dragen van input voor de definitieve RES.

Er zijn geen voorschriften over de vorm van een wens of bedenking. PS, de raad en het algemeen bestuur worden in de gelegenheid gesteld om hun reactie kenbaar te maken. De wijze waarop is aan henzelf.⁷

Er zijn dus procedurele verschillende vormen en aanpakken mogelijk om tot wensen en bedenkingen te komen. In bijlage 3 zijn drie varianten van de wensen en bedenkingen-procedure nader uitgewerkt. Wensen en bedenkingen kunnen kenbaar worden gemaakt door middel van:

- Amendementen
- Moties
- Verslag

Ongeacht de keuze voor een aanpak is daarbij het gebruik van eenzelfde format mogelijk waarin de uitkomst kan worden 'gegoten'. Zo wordt voorkomen dat de resultaten uit het doorlopen van de conceptfase door de verschillende betrokken lastig te vergelijken zijn. Een format is opgenomen in bijlage 4.

Praktijkvoorbeeld gemeente Etten-Leur

De gemeente Etten-Leur maakt deel uit van de RES-regio West-Brabant. Het college van burgemeester en wethouders van Etten-Leur koos voor de wensen en bedenkingen-procedure. Het college vroeg de gemeenteraad in aanloop naar de concept-RES, in een brief met een contourennotitie, om wensen en bedenkingen te geven aan de hand van een aantal vragen (bijlage 1). Vervolgens zijn de wensen en bedenkingen tijdens het debat samengevat door de voorzitter en vastgelegd en daarna in een brief aan de bestuurlijke trekker van de RES-regio gestuurd. Het verslag van het debat is ook bijgevoegd (bijlage 2). In een vroeg stadium heeft de gemeenteraad input kunnen leveren voor de opstelling van de concept-RES.

Praktijkvoorbeeld RES Rotterdam-Den Haag

De regio Rotterdam-Den Haag bestaat uit 23 gemeenten, 4 waterschappen en de provincie Zuid-Holland. Om de volksvertegenwoordigende organen goed te betrekken, hanteert deze regio de wensen en bedenkingen-procedure. Er bestaan verschillen tussen de gemeenten met betrekking tot de wijze van vergaderen van de bestuursorganen. Door het gebruik van eenzelfde format blijft er sprake van qua vorm vergelijkbare resultaten van de afzonderlijke wensen en bedenkingen-procedures. Tot 1 oktober 2020 kunnen raadsleden, provinciale statenleden en leden van de algemene besturen van de waterschappen hun wensen en bedenkingen meegeven. Deze wensen- en bedenkingen worden meegenomen in de opbouw van de RES 1.0

Het verschil tussen de varianten (amendement/motie/verslag) zit met name in het wel of niet tot uiting willen brengen van het standpunt van de meerderheid. Indien ervoor wordt gekozen om te volstaan met het delen van het vergaderverslag van PS/de raad/het algemeen bestuur, dan kan GS/het college/het dagelijks bestuur bij de besluitvorming met alle opmerkingen daaruit rekening houden. Er ontstaat dan geen onderscheid tussen de opmerkingen van de meerderheid en de minderheid. Althans, dit onderscheid is niet per definitie geëxpliciteerd.

Als ervoor wordt gekozen om wensen en bedenkingen te formuleren in de vorm van moties of amendementen, dan expliciteert PS/de raad/het algemeen bestuur wel degelijk het standpunt van de meerderheid (van dat moment). Uiteraard kunnen er dan ook moties en/of amendementen worden verworpen. Ook die moties kan GS/het college/het dagelijks bestuur evenwel uiteraard wel meenemen in haar beraadslagingen.

⁷ Immers, nu de rechtsgevolgen van de wensen en bedenkingen op een concept-RES slechts het karakter dragen van input voor de definitieve RES.

Variant 2 Volksvertegenwoordigers vragen kennis te nemen van de concept-RES en hun reactie kenbaar te maken

De procedure die geschetst is onder variant 1 is ook mogelijk zonder dat deze gekoppeld is aan de wensen en bedenkingen-procedure. Er kan ook gekozen worden voor een meer traditionele vorm van besluitvorming, waarbij GS/het college/het dagelijks bestuur aan PS/raad/algemeen bestuur voorstelt om kennis te nemen van de concept-RES en de reactie kenbaar te maken.

Er kan dan nog steeds gebruik gemaakt worden van de drie varianten amendementen, moties en toezending van het verslag. Indien gekozen wordt voor deze variant, dan verdient het aanbeveling om in het voorstel nog meer te benadrukken wat de bevoegdheid is van het bestuursorgaan en wat er met de input van PS, raad en algemeen bestuur gebeurt. Een RES is immers een complex product waar vele bestuursorganen, elk met hun eigen bevoegdheid, bij betrokken zijn. Zolang duidelijk is dat er in de conceptfase slechts input gegeven wordt op weg naar een definitieve RES, is dit minder bezwaarlijk. Er moet echter wel voorkomen worden dat bestuursorganen bij vaststelling van de definitieve RES een besluit nemen dat verder reikt dan hun bevoegdheid.

Het besluit is dan om:

- 1: Kennis te nemen van⁸ het voorstel van d.d. van GS, college of dagelijks bestuur
- 2: Geen reactie⁹ kenbaar te maken aan GS, college of dagelijks bestuur.

Vervolgens kunnen amendementen aangenomen worden waardoor besluitpunt 2 gewijzigd wordt in:

2. De volgende reactie kenbaar te maken aan GS, college of dagelijks bestuur:

Amendement 1: [etc.]'

Ook kunnen er moties aangenomen worden die 'GS, college, dagelijks bestuur oproepen om bij de nadere uitwerking van de concept-RES aandacht te vragen voor [etc.]'

Tenslotte is het ook in deze variant mogelijk om het verslag van de vergadering als input aan GS, college of dagelijks bestuur ter beschikking te stellen voor het vervolg van de procedure over de RES.

Besluitpunt 2 wordt dan:

2. De reactie van de gemeenteraad/PS/AB aan GS/college/dagelijks bestuur kenbaar te maken als input voor het opstellen van de RES 1.0 door toezending van het verslag van dit agendapunt.

Het formulier dat is opgenomen als bijlage 4 is, met een kleine aanpassing, dan ook in deze situatie bruikbaar om op uniforme wijze de input bij PS, raden en algemene besturen op te halen.

8 Bij voorkeur "kennis nemen van" en niet "vaststellen". Dit voorkomt misvattingen over de status en (mogelijke) rechtsgevolgen van een concept-RES.

9 De term "zienswijze" verdient hierbij niet de voorkeur vanwege de juridische betekenis die zienswijze heeft in andere, nu niet relevante, wetgeving

Variant 3

Concept-RES vaststellen door de volksvertegenwoordigende organen

Het vaststellen van een concept-RES kan nuttig zijn om expliciet te bevestigen dat het bestuursorgaan de inhoud accepteert en omarmt. Dit kan een nuttige variant zijn, zeker als er sprake is van – op thema's of geheel – verdeeld(e) bestuursorga(n)en(en). Qua rechtsgevolgen is er verder geen verschil met variant 1 en 2 (die zijn er namelijk niet). Het vaststellen van de concept-RES blijft slechts input op weg naar de RES 1.0.

Bij vaststelling van de RES 1.0 beoordelen PS, raden en algemene besturen of hun input voldoende meege-nomen is en besluiten zij al dan niet het stuk ook vast te stellen.

Deze variant kent een aantal aandachtspunten.

Het daadwerkelijk vaststellen van de concept-RES kan de indruk wekken dat het betreffende bestuursorgaan bepaalt welke richting er ingeslagen wordt voor de definitieve RES. Dat is echter te zijner tijd (in beginsel) slechts mogelijk voor zover het de eigen bevoegdheden van het betreffende bestuursorgaan betreft. Bovendien is het zeer onwaarschijnlijk dat de RES inhoudelijk ongewijzigd zal zijn ten opzichte van de concept-RES. Er zijn immers veel bestuursorganen betrokken bij de (concept-)RES, die vanuit hun perspectief eigen wensen en bedenkingen hebben. Bovendien zullen nog niet alle (onderdelen van) de energietransitie uitgekristalliseerd zijn. Daarnaast worden op weg naar de RES 1.0 de gesprekken met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen intensiever. Dat maakt het waarschijnlijk dat de definitieve RES op onderdelen zal afwijken van de concept-RES. Voor het managen van verwachtingen is het nuttig duidelijk te maken dat vaststelling van de concept-RES realistisch bezien niet zorgt voor het fixeren van de uiteindelijke uitkomst. De vraag is dan ook hoe veel het vereiste van vaststelling inhoudelijk gezien werkelijk toevoegt. Wel kan het een belangrijke 'stok achter de deur' zijn voor GS/college/dagelijks bestuur om PS/raad/algemeen bestuur goed te betrekken.

5 Besluitvorming en de maatregelen tegen het coronavirus

Digitale besluitvorming

De maatregelen tegen de verspreiding van het Coronavirus hebben gevolgen voor het functioneren van de lokale democratie. Om digitale besluitvorming mogelijk te maken is de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming aangenomen. Het wetsvoorstel regelt de mogelijkheid van digitale besluitvorming zolang een openbare fysieke vergadering niet of niet goed mogelijk is. Voorwaarde is dat de openbaarheid van vergaderingen behouden blijft via een openbare videoverbinding. Daarvoor moet het systeem dat een orgaan gebruikt bij alle leden beschikbaar zijn en moeten de leden voor de voorzitter, elkaar en het publiek herkenbaar zijn. Via de webpagina > <https://www.lokale-democratie.nl/coronavirus> zijn alle actuele ontwikkelingen op dit gebied te volgen.

Verschillende RES-regio's zijn gestart met het digitaal bespreken van de concept-RES in de afzonderlijke volksvertegenwoordigende organen.

Praktijkvoorbeeld regio Alblasserwaard

Als voorbeeld heeft de regio Alblasserwaard een digitale opiniërende raadsbijeenkomst georganiseerd over de concept-RES. Tijdens deze digitale raadsbijeenkomst werden de verschillende scenario's van de concept-RES toegelicht, de uitkomsten van een digitale inwonersenquête gepresenteerd en kwamen verschillende experts aan het woord. De inwoners en andere geïnteresseerden konden de bijeenkomst volgen via YouTube. Is dit niet een betere link, het ging toch om deze vergadering: <https://www.regionale-energiestrategie.nl/praktijkvoorbeelden/1675025.aspx?t=Professional-uitzenden-vanuit-centrale-studio>

Praktijkvoorbeeld regio Holland-Rijnland

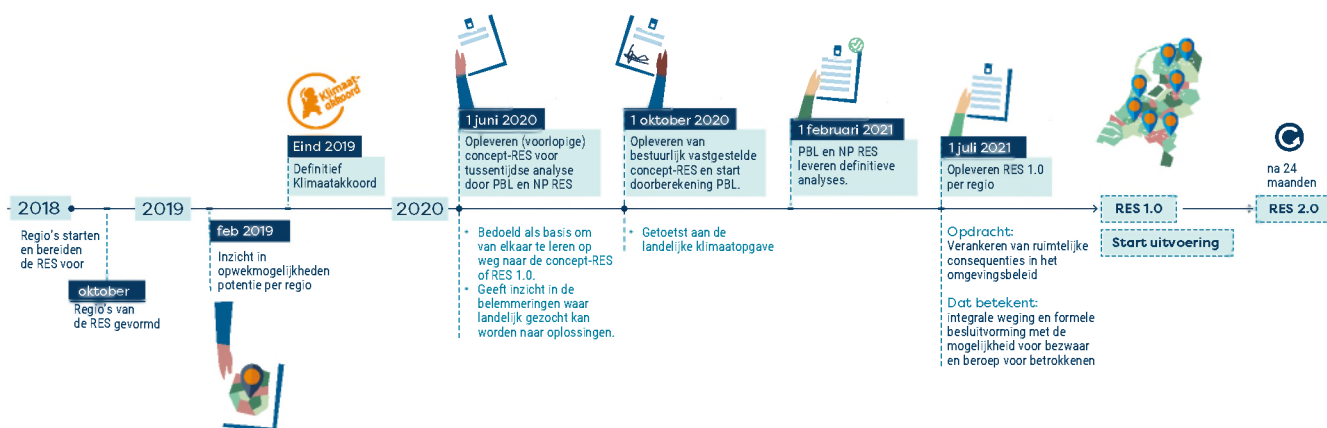
De regio Holland-Rijnland heeft een online informatiesessie Concept-RES Holland Rijnland gehouden voor de volksvertegenwoordiger. Via de chatfunctie zijn de vragen van de volksvertegenwoordigers tijdens de webinar beantwoord. Ook na afloop konden de volksvertegenwoordigers hun vragen stellen en is er een uitgebreide vragen en antwoordenlijst opgesteld.

Verruiming tijdschema opleveren RES

De planning voor het opleveren van de concept-RES is verruimd van 1 juni naar 1 oktober 2020. Dat biedt regio's de mogelijkheid om door te gaan op de eigen koers: eerder inleveren is dus ook prima.

De datum van 1 juni 2020 blijft wel gehandhaafd voor het inleveren van de (voorlopige) concept-RES. Dat maakt het mogelijk om een tussentijdse kwalitatieve analyse te doen naar maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak, ruimtegebruik en systeemefficiëntie. Niet alleen kunnen NP RES en regio's daar onderling van leren en kennis over delen. Het is ook belangrijk om tussentijds te constateren tegen welke belemmeringen regio's aanlopen. Zodat NP RES die kan agenderen en het wegnemen van de belemmeringen kan versnellen.

De planning voor het opleveren van de RES 1.0 is verruimd van 1 maart 2021 naar 1 juli 2021.

6 Informatiekaarten en leermodules

Informatiekaarten

Om raadsleden, statenleden en leden Algemeen Bestuur inzicht te geven in de verschillende rollen die zij hebben bij de regionale energiestrategie zijn er informatiekaarten (infographics) gemaakt. Het is aan te bevelen deze informatiekaarten met hen te delen. Deze informatiekaarten zijn te vinden op

<https://www.regionale-energiestrategie.nl/bibliotheek/participatie+volksvertegenwoordigers/volksvertegenwoordigers+res/default.aspx>

Leermodules

Daarnaast zijn er leermodules ontwikkeld voor volksvertegenwoordigers. Deze online leermodules zijn beschikbaar via de digitale leeromgevingen voor raadsleden, statenleden en AB-leden van de waterschappen.

- leeromgeving.raadsleden.nl
- www.leerplatformstatenleden.nl (ook voor AB-leden)

Aan de raad

Gemeente Etten-Leur
Roosendaalseweg 4
4875 AA Etten-Leur
Postbus 10.100
4870 GA Etten-Leur
T: 14 076
E: info@etten-leur.nl
I: www.etten-leur.nl

Kennmerk :
Contactpersoon : Jac Beekers
Doorkiesnummer : (076) 502 4358
Uw brief van : -
Onderwerp : Contourennotitie RES West-Brabant

Etten-Leur, 28 januari 2020

Beste leden van de raad,

Inleiding

Bijgaand treft u de Contourennotitie RES West-Brabant d.d. 17 januari 2020. Met bijgaande Contourennotitie informeren we u over de voorgenomen inhoud van de RES en de bijdrage van West-Brabant aan de landelijke doelstellingen voor duurzame elektriciteit en warmte uit het Klimaatakkoord en de keuzes die daaraan ten grondslag liggen. Na consultatie van de 16 gemeenteraden wordt dit uitgewerkt tot een concept-RES. Doel is om de concept-RES, na besluitvorming door de 16 gemeenteraden in West-Brabant, in juni 2020 aan het Rijk aan te bieden.

Opzet consultatie

Van de raden wordt een inbreng gevraagd op de hoofdlijnen van de RES West-Brabant. Zoveel mogelijk opmerkingen, meningen en vragen van de gemeenteraden zullen worden verwerkt in de concept-RES. Om daaraan enige sturing te geven worden er vanuit de RES-organisatie twee vragen gesteld waarop een reactie van de gemeenteraden wordt gevraagd.

Keuzes van West-Brabant in de RES

In onderstaande vier tabellen zijn de keuzes in de RES West-Brabant opgenomen, met daaronder het standpunt van het college.

1. Ambitie 2030 en verdeling van de opgaven

Elektriciteit

1. In 2030 willen we in de regio West-Brabant 2,0 TWh duurzame energie grootschalig opwekken met zon en wind en 0,2 TWh met innovatieve technieken.
2. Omdat we uit ervaring weten dat er tijdens het planningsproces nog projecten kunnen afvallen zetten we in op 2,3 TWh aan zon- en windprojecten (overprogrammering).
3. Er is al voor 1,3 TWh aan bestaande projecten en 'harde plannen'. Daarmee is er een extra opgave van 1,0 TWh voor wind en zon ten opzichte van wat er nu staat, naast de 0,2 TWh aan innovatieve projecten.
4. De verdeling hiervan over de gemeenten vindt u in de bijgevoegde tabel en de kaart op pagina 8 van de Contourennotitie.

Voor alle informatie over Gemeente Etten-Leur gaat u naar www.etten-leur.nl of belt ons op nummer 14 076. U bent, op afspraak, welkom bij Gemeente Etten-Leur in het stadhuis. Alleen op woensdag van 9.00 tot 12.00 uur kunt u zonder afspraak terecht.

Warmte

1. De verduurzamingsopgave voor warmte in de gebouwde omgeving is richting 2050 ongeveer 5,5 TWh. Tot 2030 gaat veel aandacht uit naar 'leren in de praktijk' met pilots, om te leren over de voorwaarden voor opschaling.

Toelichting punt 1.4: voor Etten-Leur houdt deze opgave in dat er, naast de reeds aanwezige windmolens en bestaande plannen voor zonnepark ASB en Bollandak, tot 2030 alleen een extra opgave ligt voor het realiseren van 28 GWh (circa 31 ha) aan 'grootschalig zon op dak'.

Standpunt college

Wij stemmen in met de ambitie en verdeling van de opgave voor elektriciteit van de regio.

Wij merken daarbij op dat gemeente Etten-Leur, los van de RES, aan nieuwe initiatieven haar medewerking zal verlenen wanneer een ontwikkeling binnen ons beleid past en niet strijdig is met de leidende principes en het afwegingskader in de RES West-Brabant

II. Leidende principes & Afwegingskader

Leidende principes

1. We willen de energietransitie benutten om de regio te versterken.
2. We hechten aan een energietransitie voor iedereen.
3. We beogen een adaptieve benadering, steeds open voor betere keuzen.
4. We streven een zorgvuldig gebruik van ruimte in de regio na.

Afwegingskader

- a. We toetsen de keuzes die we in het kader van de uitvoering maken op 4 thema's, te weten:
 - Kwantitatieve bijdrage aan de opgave (energieopbrengst).
 - Omgeving (meerwaarde voor de regio, leefbaarheid, ruimte, landschap, milieu).
 - Energiesysteem efficiëntie (inclinpasbaarheid, "cable pooling", kosten, flexibiliteit).
 - Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak (acceptatie, participatie).
- b. We realiseren de energietransitie binnen én buiten: zoveel mogelijk op daken en in de gebouwde omgeving nabij gebruikers, én waar nodig en mogelijk in het buitengebied, mits goed landschappelijk ingepast en zoveel mogelijk met meervoudig ruimtegebruik.

Standpunt college

Wij kunnen ons vinden in de 4 leidende principes en het afwegingskader zoals die in de Contourennotitie zijn benoemd.

III. Duurzame Elektriciteit & Warmte

Elektriciteit

- a. We kiezen voor een balans tussen opwek uit wind en zon die recht doet aan leveringszekerheid, de netwerkkapaciteit, maatschappelijke kosten, natuur en landschap en draagvlak. Een groot deel van de nieuwe opgave wordt gerealiseerd met zon op grote daken (0,5 TWh), een kleiner deel met zonneparken (0,3 TWh) en extra windturbines (0,2 TWh).
- b. Naast de grootschalige opwek rekenen we met een groei van 0,1 naar 0,5 TWh kleinschalige opwek. Dit vraagt van gemeenten om extra inspanning om samen op circa 160.000 woningen zonnepanelen aan te brengen.

Warmte

1. We zetten in op besparing (we hebben een ambitie van 20% in 2050).
2. We faciliteren pilots met nieuwe technieken, infrastructuren en bronnen.
3. We onderzoeken de beschikbaarheid van duurzame warmte verder, voeren een maatschappelijke kosten-baten analyse uit en besluiten in RES 1.0 over regionale warmteoplossingen.
4. In RES 1.0 bieden we inzicht in potentiële lokale warmtebronnen t.b.v. de gemeentelijke Transitievisies Warmte.

Standpunt college

Elektriciteit – Wij zijn het eens met de afwegingen die moeten worden gemaakt om de opwek van elektriciteit uit wind en zon goed in te passen.

Warmte – Wij zijn het eens met een inzet op besparing en kunnen ons vinden in de aanpak van de zoektocht naar warmte-oplossingen.

IV. Van strategie naar uitvoering

1. Gemeenten en provincie werken de RES uit in hun omgevingsbeleid.
2. We betrekken inwoners via proces-, financiële- en/of sociale participatie.
3. Voldoende financiële steun van het Rijk is voorwaarde voor de uitvoering van onze RES.
4. Bij de concept-RES (mei 2020) bieden we een Onderzoeksagenda RES 2020 aan.

Standpunt college

Wij kunnen ons vinden in de stappen die worden gezet om te komen tot realisatie van de ambitie.

Vraag 1: Kunt u zich op hoofdlijnen vinden in de "Keuzes van West-Brabant in de RES" uit de Contourennotitie?

Wij vragen u in te stemmen met de standpunten van het college en daarmee de "Keuzes van West-Brabant in de RES" te onderschrijven.

Vraag 2: Zijn er wijzigingen en/of aanvullingen die u als raad wilt voorstellen?

Op 3 februari 2020 (voorafgaand aan 'de raad debatteert') wordt er een korte toelichting op de Contourennotitie gegeven. Op 17 februari kunt u het debat voeren over de "keuzes van West-Brabant in de RES" en het standpunt van het college hierover, en over wijzigingen en/of aanvullingen op de notitie die u als raad wilt voorstellen. De opgehaalde vragen, opmerkingen en meningen zullen in de vorm van een verslag van deze bijeenkomst worden aangeboden aan de RES-organisatie.

Vervolgstappen

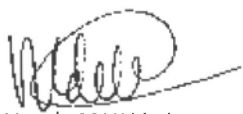
De reacties van de gemeenteraden op de Contourennotitie worden gebundeld in één notitie waarin wordt aangegeven op welke wijze de reacties zijn verwerkt in de concept-RES. De concept-RES wordt begin april aan de raden voorgelegd met de vraag om daarover uiterlijk in mei 2020 een besluit te nemen.

Alle regio's dienen 1 juni 2020 hun RES in bij het Rijk. Het Planbureau voor de Leefomgeving zal vervolgens de RES's beoordelen en uiterlijk 1 oktober een reactie aan de regio's geven. Daarna is het aan de samenwerkende overheden in elk van de 30 regio's om uiterlijk per 1 maart 2021 over hun RES te besluiten.

Om dat te halen wordt gestreefd naar besluitvorming in de stuurgroep RES in november / december 2020. De tijd tussen afronding van de concept-RES en eind 2020 wordt benut om zowel om de reactie van het PBL te verwerken in de RES, als om RES-gerelateerde vraagstukken verder uit te werken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

Dr. Drs. C. Smits
gemeentesecretaris

Mw. dr. M.W.M. de Vries
burgemeester

Bijlage

RES West-Brabant Contourennotitie d.d. 17-01-2020

Aan Waterschap Brabantse Delta
T.a.v. de procesregisseur RES West-Brabant
De heer V. van den Berg
Postbus 5020
4801 DZ BREDA

Gemeente Etten-Leur
Roosendaalseweg 4
4875 AA Etten-Leur
Postbus 10.100
4870 GA Etten-Leur
T: 14 076
E : info@etten-leur.nl
I : www.etten-leur.nl

Kenmerk :
Contactpersoon : Wim Voeten
Doorkiesnummer : 076-5024434
Uw brief van :
Onderwerp : reactie contourennotitie RES West-Brabant

Etten-Leur, 9 maart 2020

Geachte heer Van den Berg,

U stuurde ons toe de Contourennotitie RES West-Brabant d.d. 17 januari 2020 ter consultatie. De Contourennotitie RES West-Brabant bespraken wij tijdens onze raadsvergadering van 17 februari 2020. Op basis van de gevoerde discussie luidt onze conclusie als volgt:

1. De uitgangspunten van de RES worden onderschreven
2. De volgende aandachtspunten worden meegegeven:
 - a. Zet naast opwek van zonne- en windenergie ook in het realiseren van energiebesparing;
 - b. Het is belangrijk dat inwoners participeren;
 - c. Wees er attent op dat zonnepanelen ook weer afgebroken en gerecycled moeten worden;
 - d. Maak in ruimtelijke plannen in de toekomst ruimte voor plannen voor kleinschalige energie-opwek. Dit is een eigen opdracht waarop we ander gemeenten attenderen;
 - e. Benut subsidiemogelijkheden maximaal;
 - f. Geen landbouwgrond gebruiken voor het realiseren van zonnepanelen (zonneparken);
 - g. Eens per jaar bijpraten over de voortgang van de planvorming en de uitvoering;
 - h. Benut koppelkansen;
 - i. De door DuurSaam Etten-Leur gegeven aandachtspunten. Deze gaan aangehecht.

Om u een goed beeld te geven van het verloop van onze discussie treft u bijgaand het gedeelte van het concept verslag van onze vergadering van 17 februari aan dat handelt over de Contourennotitie RES West-Brabant.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van deze brief dan kunt u contact opnemen met Wim Voeten (tel. 076-5024434; email: wim.voeten@etten-leur.nl) of Jac Beekers (tel. 076-5024358; email: jac.beekers@etten-leur.nl).

Openingstijden stadskantoor: zonder en met afspraak van ma t/m vrij van 9.00-12.00 uur en op ma van 17.00-19.00 uur en uitsluitend op afspraak van ma t/m vrij van 12.00-17.00 uur.
U vindt ons ook op twitter (www.twitter.com/gem_ettenleur), facebook (www.facebook.com/gemeente.ettenleur) en youtube (www.youtube.com/gemeenteettenleur).

Wij wensen u succes bij het opstellen van het concept RES West-Brabant.

Met vriendelijke groet,
De gemeenteraad van Etten-Leur,

Dhr. drs. W.C.M. Voeten MBA
Raadsgriffier

Mw. dr. M.W.M. de Vries
Voorzitter

UIT DE CONCEPT NOTULEN VAN DE RAADSVERGADERING VAN 17 FEBRUARI 2020

RAADSVORSTEL INPUT CONCEPT RES WEST-BRABANT

De fractie van het APB onderschrijft de uitgangspunten in de concept RES en ziet verduurzaming als een mogelijkheid om de regio te versterken. De fractie geeft de volgende aandachtspunten mee:

- Besteed nog meer aandacht aan communicatie met de inwoners;
- Maak routeplanners om jaarlijks terug te kunnen koppelen over wat is behaald;
- Besteed meer aandacht aan isoleren bestaande woningen. Dit kan zowel in de RES als daarbuiten worden opgepakt;
- Overleg met inwoners en bedrijven over wat nu al gedaan kan worden.

De fractie van het CDA onderschrijft de uitgangspunten in de concept RES. De fractie geeft de volgende aandachtspunten mee:

- Maak het besparingspotentieel concreet;
- Wentel de verantwoordelijkheid van het stedelijk gebied niet af op het buitengebied;
- Speel in op subsidiemogelijkheden;
- Meer koppelkansen benutten. Meer integraliteit bijvoorbeeld ook met het terugdringen van de stikstofuitstoot;
- Kijk meer naar mogelijkheden voor het realiseren van warmtenetten;
- Kijk ook naar de risico's van zonnepanelen, bijvoorbeeld het ontstaan van brand;
- Voorkom milieuproblemen in de toekomst en bekijk hoe zonnepanelen kunnen worden gerecycled;
- Maak bij nieuwe projecten participatie vanuit omgeving mogelijk;
- Bekijk de mogelijkheden voor een duurzaamheidslening;
- Creëer ook ruimte voor kleinschalige opwek van windenergie.

De fractie heeft grote zorgen om vanuit deze strategie naar concrete uitvoering te gaan bijvoorbeeld door de misrekening van het Planbureau voor de Leefomgeving. Plannen moeten haalbaar en betaalbaar zijn. De tijd van vrijblijvendheid is echter voorbij en we moeten snel aan de slag.

De fractie van leefbaar Etten-Leur stelt dat het college met de in het RES geformuleerde uitgangspunten alles dichttimmert. De fractie geeft de volgende aandachtspunten mee:

- Zonnepanelen zijn een tikkende tijdbom. Wie ruimt straks de zonnepanelen op wanneer deze versleten zijn? Maak een plan van aanpak hoe versleten/afgeschreven zonnepanelen op te ruimen;
- Voor windmolens geldt overigens hetzelfde als voor zonnepanelen;
- Haal Warmte Kracht Koppeling weer uit de mottenballen;
- Laat zonnepanelen op huizen meetellen bij het bepalen van de op te wekken hoeveelheid duurzame energie;
- Stuur een brief aan de provincie dat Etten-Leur een deel van de extra bomen wil planten wanneer de provincie de bomen betaalt;
- Eerst financiële middelen regelen, dan pas naar uitvoering;
- Plaats geen zonnepanelen op landbouwgrond;

De fractie van D66 onderschrijft de uitgangspunten in de concept RES. De fractie geeft de volgende aandachtspunten mee:

- Zet ook in op besparing en isoleren;
- Kijk ook naar de locaties die eigendom zijn van de gemeente voor de aanleg van zonnepanelen;

- Kijk naar de mogelijkheden voor het inzetten van restwarmte en breng de mogelijkheden voor het realiseren van een warmtenet in beeld;
- Kijk naar mogelijkheden voor het realiseren van windmolens op of bij bedrijventerreinen;
- Kijk ook naar de mogelijkheden voor kleinschalige opwek van windenergie;
- Zorg voor goede voorlichting over zonnepanelen (m.b.t. brandgevaar, afvalfase)
- Zonnepanelen zijn al voor 96% te recyclen;
- Sociale participatie is belangrijk om inwoners mee te krijgen in de energietransitie;
- Zorg voor voldoende middelen zodat mensen zelf aan de slag kunnen met de energietransitie.

De fractie van GroenLinks onderschrijft de uitgangspunten in de concept RES niet omdat het ambitieniveau te laag is. De concept RES laat zien wat de ambities zijn. De ambities zoals vastgelegd in het Raadsprogramma gaan echter verder en zijn lang niet allemaal terug te vinden in de RES. Wil het college een nulmeting houden over besparingen op het energieverbruik? Hoe wil college de besparingen gaan realiseren? Samen met huiseigenaren en Alwel de schouders eronder zetten? Met zon op dak komen we er niet. In de eigen routekaart is voor wind ook een rol opgenomen. Waarom is deze rol dan niet in de RES opgenomen? De fractie pleit voor het kijken naar nieuwe zoekgebieden voor wind, het opzetten van windenergieprojecten en te zorgen dat deze molens van ons allemaal worden (dorpsmolens).
Kijk ook naar de mogelijkheden van oppervlaktewater voor de winning van duurzame warmte.

De fractie van de PvdA geeft aan dat het college onder het gemiddelde wil presenteren. De voorzitter van DuurSaam Etten-Leur wees ons terecht op hetgeen is afgesproken in het Raadsprogramma. Hiervan zien we nauwelijks iets terug in de concept RES. De fractie pleit ervoor om binnen de gemeente op initiatief van de gemeente een project van enige omvang op te zetten waarin inwoners en bedrijven kunnen participeren. In Raadsprogramma is namelijk opgenomen dat alle nieuw te bouwen woningen vanaf 2020 energieneutraal zijn maar in de praktijk is dit niet zo. De fractie steunt alle suggesties zoals aangedragen door DuurSaam Etten-Leur tijdens de raad luistert.

Vervolgens brengt de heer Wierema mede namens de fracties van GroenLinks en D66 de volgende motie in:

Onderwerp: duurzame energie opwekken op nieuwe en huidige bedrijfspanden

De Raad,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat:

- De gemeente Etten-Leur een aantrekkelijke vestigingsplaats is voor bedrijven;
- Duurzame energie opwekken een opdracht is voor ons allemaal;
- Er voor Etten-Leur een opgave ligt om voor 2030 28 GWh te realiseren met 'grootschalig zon op daken', wat overeenkomt met ca 31 ha dakoppervlak;
- Bedrijven veelal grote daken hebben die vaak ongebruikt blijven voor het opwekken van duurzame energie;
- Het opwekken van duurzame energie door bedrijven ook bedrijfseconomisch voor deze bedrijven aantrekkelijk is;
- Bij de constructie van nieuwe daken er wellicht geen rekening wordt gehouden met het dragen van extra gewicht van zonnepanelen;

- Het de gemeente Etten-Leur juridisch vrij staat om in de verkoopvoorwaarden van grond, als voorwaarde op te nemen dat de kopende partij zijn dak voorziet van zonnepanelen of anderszins om op een duurzame wijze energie op te wekken.

verzoekt het college:

- Om in regionaal verband af te stemmen dat overal in de regio bij het vestigen van nieuwe bedrijven, in de verkoopvoorwaarden voor grondverkoop wordt opgenomen dat deze bedrijven hun dak gebruiken om op een duurzame wijze energie op te wekken;
- In Etten-Leur daar nu reeds toe over te gaan;
- Zich in te spannen om de reeds gevestigde bedrijven aan te zetten om hun daken ook te voorzien van zonnepanelen of anderszins om duurzame energie op te wekken;

en gaat over tot de orde van de dag

De fractie van de VVD onderschrijft de uitgangspunten in de concept RES. De fractie geeft de volgende aandachtspunten mee:

- Gebruik geen landbouwgrond voor de opwek van energie;
- De opmerkingen van DuurSaam Etten-Leur worden ondersteund;

De fractie vraagt hoe ver we staan met het opstellen van de Transitievisie warmte? Moeten de inwoners rekening houden met veel kosten? Ziet de wethouder mogelijkheden voor het planten van bomen? De fractie wil één maal per jaar bijgepraat worden over deze transitie.

De fractie van Ons Etten-Leur onderschrijft de uitgangspunten in de concept RES. De fractie geeft aan zich aan te sluiten bij de eerdere gegeven adviezen. Wel heeft de fractie zorgen over de participatie van 50% en het risico op energie-armoede

Wethouder Van Aert geeft aan dat na de vaststelling van de RES ook een uitvoeringsplan wordt opgesteld waarvan communicatie een belangrijk onderdeel is. Naar aanleiding van de vraag om te werken met routeplanners geeft hij aan dat het college in 2022 terugkomt met een overzicht waarop is aangegeven wat is gerealiseerd en wat we nog moeten doen. Er wordt een startnotitie warmtetransitie gemaakt om onder meer inzichtelijk te maken of een warmtenet mogelijk is. Ten aanzien van het benutten van daken door bedrijven voor het plaatsen van zonnepanelen merkt hij op dat er al veel gebeurt. Bij het toezicht door de OMWB wordt ook al gekeken naar de energiebesparingsplicht door bedrijven die meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas per jaar gebruiken. Ook kijken we naar het plaatsen van zonnepanelen bij nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen zoals bijvoorbeeld het nieuwe zwembad en Nieuwe Nobelaer. Landbouwgrond is voor de agrariërs. Daarom niet actief met zoeken naar mogelijkheden voor zonnevelden op landbouwgrond. Initiatieven van agrariërs zelf hebben niet de voorkeur maar zullen per initiatief op zijn waarde worden beoordeeld.

De uitvoering van de RES moet geleidelijk plaatsvinden om het transporteren van de opgewerkte energie door het netwerk aan te kunnen. Bij een versnelde uitvoering van de RES hebben we een netwerkprobleem. Ten aanzien van energie neutraal bouwen merkt hij op dat vanaf 1 juli 2019 al de plicht geldt dat nieuwbouw gasloos moet zijn. Vanaf 2021 moet sprake zijn van Bijna Energie Neutraal Gebouwen (BENG).

Gemeenten hebben verschillende ambities, maar dat heeft ook te maken met maatschappelijke kosten en baten: het netwerk is nu niet overal geschikt voor grootschalige opwek. Infrastructuur voor na 2030 moet nog worden bepaald.

Naar aanleiding van de motie merkt hij op dat het aannemen van de motie consequenties heeft voor de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat. Daarom ontraadt hij de motie.

Tweede termijn D66:

- Stelt voor ook het manifest van BMF in acht te nemen;
- Kijk ook naar reststroken voor zon-pv;
- Stichting Passief Bouwen kan Etten-Leur verder helpen met energieneutraal (ver)bouwen.

De voorzitter brengt de motie in stemming. De motie wordt verworpen met 5 stemmen voor (de fracties van D66 GL en PvdA) en 21 stemmen tegen (de aanwezige leden van de fracties van APB, CDA, Ons Etten-Leur, VVD en Leefbaar Etten-Leur).

De voorzitter inventariseert of de fracties de punten van DuurSaam Etten-Leur overnemen. De fracties nemen de aandachtspunten van DuurSaam Etten-Leur over waarbij de fractie van Leefbaar Etten-Leur niet akkoord is met het aandachtspunt over sportverenigingen aangezien leden van sportverenigingen al mee profiteren vanwege een lagere contributie. Alle inwoners moeten kunnen participeren.

Wethouder Van Aert geeft aan de suggesties van DuurSaam Etten-Leur mee te nemen.

Reactie DuurSaam Etten-Leur op RES West-Brabant Contourennotitie d.d. 17-1-2020

De lokale energietransitie is van ons allemaal!

DuurSaam Etten-Leur was 5 jaar geleden een initiatief van de gemeenteraad, opgericht om uit te groeien tot een door inwoners gedragen energie-coöperatie. Inmiddels zijn ruim 100 inwoners lid van DuurSaam en zijn we betrokken bij diverse grootschalige projecten in onze gemeente (A-58, Oude Vuilstort). Onze energiecoaches adviseren huiseigenaren bij het nemen van maatregelen om energie te besparen en op te wekken. Met de KSE hebben in 2019 een mooi zonnedak op de school gerealiseerd met 50 % deelname van een aantal van onze leden. we Sociale participatie bij uitstek!

"De kaart is niet het gebied"

De contouren van de RES worden geschetst, maar de kaart is niet compleet. Wachten met maatregelen totdat de RES-kaart volledig is ingekleurd is naar mening van DuurSaam Etten-Leur geen optie. Soms is het "gas geven" (no-regretmaatregelen zoals led-lampen en zonnepanelen, energie besparen), soms betekent dit behoedzaam de mogelijkheden onderzoeken, zoals grootschalige opwekking van energie binnen en buiten de gemeentegrenzen. "Grootschalige energiebesparing" is nog onderbelicht in de landschapsverkenning.

De RES-contourennota:

DuurSaam Etten-Leur is van mening dat de contourennota een goed uitgangspunt biedt voor de regionale energietransitie. We zijn actief betrokken bij de RES-bijeenkomsten waar de piketpaaltjes worden geslagen. We herkennen ons in de gemaakte afwegingen. Niettemin plaatsen wij hieronder een aantal kanttekeningen. We verzoeken de gemeenteraad daarmee in haar besluitvorming rekening te houden.

Uit uw raadsakkoord*

We zijn blij met de in uw raadsakkoord vastgelegde afspraken. Dergelijke afspraken moeten echter niet het karakter krijgen van intenties waarmee vrijblijvend wordt omgegaan. Voor het maken van een routekaart voor de energietransitie is een *routeplanner* noodzakelijk. Uw raad heeft de uitdaging om met de kaart op schoot de bestuurder (i.c. B&W) op de goede weg te houden.

Kijk met de uitgangspunten uit het raadsakkoord dus ook naar de RES-contourennota, maar wacht ondertussen niet totdat deze nota is vastgesteld. De gemeente kan samen met haar inwoners tot die tijd veel al laaghangend fruit plukken.

Opmerkingen en suggesties

1. In de contouren notitie vindt geen koppeling plaats van Etten-Leur op regionale warmtenetten. Dat sluit koppeling op termijn mogelijk uit. DuurSaam stelt voor in de contourennota een verkenning op te nemen naar mogelijke aansluiting op termijn van Etten-Leur op het warmtenet vanuit Moerdijk. Aansluiting van daaruit op Roosendaal en koppeling richting Amercentrale en dus Breda zijn al wel voorzien.
2. Onderzoek nadrukkelijk de mogelijkheden van restwarmte op Vosdonk (Isover e.a.)
3. Lokale participatie: bij projecten van wind en zonne-energie is het streven 50% lokaal eigendom. Denk goed na hoe u hieraan vorm wilt geven en formuleer de uitgangspunten. Er is al veel geschreven over sociale participatie, waarbij de lokale samenleving in brede zin maximaal profiteert van de opbrengst van energie-opwekking.
4. Duurzaamheidsleningen: er is in Etten-Leur behoefte om vanuit de gemeente van een Duurzaamheidslening voor particuliere eigenaar-bewoners mogelijk te maken, naast gebouw-gebonden leningen.

*Voorbeeld: **sportverenigingen, leden mee laten profiteren!** De Etten-Leurse sportverenigingen hebben tegen een lening met gunstige voorwaarden de mogelijkheid om te verduurzamen (Led-verlichting/zonnepanelen). Wat zou het mooi zijn als dit aanbod ook voor hun leden toegankelijk zou zijn. Daarvan kan direct een groot aantal inwoners profiteren van en bijdragen aan de energietransitie. Ook voor inwoners met een kleine beurs wordt het zo aantrekkelijk om aan de slag te gaan.*

5. Warmtepompen: de contouren-nota spreekt een verwachting uit van 40- 50 % warmtepompen in woonwijken in heel West-Brabant. Mogelijk valt dat percentage in Etten-Leur hoger uit als er geen gebruik wordt gemaakt van een warmtenet of van aquathermie.
6. Eerst isoleren, isoleren, isoleren. Alleen dan is het rendabel om over te gaan op volledige elektrische aangestuurde verwarming.
7. In de contourennota wordt gemeld dat van uit de gemeenten adequate steun bij voorinvesteringen in initiatieven vanuit coöperaties in zon,- en windprojecten nodig zal zijn. Wij vinden het belangrijk dat hierop concreet beleid wordt gemaakt (*routekaart en routeplanner...*)
8. Warmtenet-projecten, vooral de kleine projecten zijn nauwelijks tot niet rendabel zonder financiële bijdragen.

Namens energiecoöperatie DuurSaam Etten-Leur U.A.

Wim van Dalen, voorzitter

Bijlage: "gesneden koek" uit het raadsakkoord

Bijlage: Gesneden koek

*Uit uw Raadsakkoord:

Een routekaart voor de energietransitie maken

Internationaal (klimaatakkoord van Parijs) bestaat de ambitie om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim beneden 2o Celsius. Om dit te bereiken, moet de uitstoot van broeikasgassen met minstens 80% teruggedrongen worden. Naast de vermindering van de uitstoot van CO2 spelen ook andere broeikasgassen een rol, zoals methaan dat vrijkomt in de veeteelt. In het kader van de energietransitie stimuleren we broeikasgasarm produceren en consumeren. We vervangen het gebruik van fossiele brandstoffen door duurzame vormen zoals wind, zon en biomassa. En we stimuleren onze partners door zelf het goede voorbeeld te geven. Behalve op het vergroten van het aandeel schone (hernieuwbare) energie zetten we ook in op energiebesparing. De energievraag moet namelijk omlaag. De totale energietransitie loopt tot 2050. Door inwoners wordt de energietransitie, met uitzondering van zonnepanelen, nauwelijks aangegeven als prioriteit. We gaan hiermee de komende jaren aan de slag, samen met de mede-overheden. Dit doen we door als gemeente het goede voorbeeld te geven en in te zetten op voorlichting en communicatie. Ook continueren we de mogelijkheden voor het voordelig aangaan van duurzaamheidsleningen door sportverenigingen en voor maatschappelijk vastgoed.

Omgaan met zonneparken

We voeren een onderzoek uit naar de mogelijkheden en onmogelijkheden voor het realiseren van zonneparken. In dit onderzoek brengen we ondermeer de effecten voor de omgeving in beeld.

Klimaat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid

Voor maatregelen op het gebied van klimaat zijn we ook afhankelijk van landelijk beleid. Het is nog niet duidelijk of we hierin financieel of fiscaal worden ondersteund. Het is erg belangrijk om dit met alle partners in onze gemeente en gemeenten in de regio aan te pakken. Etten-Leur kan de lange termijn doelstelling alleen bereiken, door bij elk nieuw besluit rekening te houden met het gebruik van schone (hernieuwbare) energie en energiebesparing. Door nu te investeren in energiebesparende maatregelen, kunnen we op langere termijn besparen. Om goede afwegingen te kunnen maken, nemen we in raadsvoorstellen een paragraaf op over de bijdrage van een voorstel aan de energietransitie. Vanaf 2020 zijn nieuw te bouwen woningen energieneutraal. Gasvrij bouwen is het uitgangspunt bij nieuwbouw. Voor 2021 beschikt Etten-Leur over een plan van aanpak hoe Etten-Leur gasvrij wordt. De grootste opgave hierbij is energietransitie in bestaand vastgoed, de productieprocessen en de landbouw. Eigenaren van panden en ondernemers dragen primair de verantwoordelijkheid. Wij zetten hierbij in op bewustwording en het stimuleren van energiebesparende maatregelen. Daar waar nodig voeren wij regie en maken gebruik van onze doorzettingsmacht. Wij bezien of aanvullend aan Europese, landelijke en provinciale stimuleringsmaatregelen ook lokale stimuleringsmaatregelen nodig zijn.

In deze bijlage zijn drie varianten van de wensen en bedenkingen-procedure uitgewerkt.

Wensen en bedenkingen-procedure provincie

Het concept van de Regionale Energie Strategie van de regio.... (hierna: RES ...) is gereed. De provincie levert aan de regionale energiestrategie een actieve bijdrage. Onder meer door het maken en toepassen van de benodigde ruimtelijke kaders, vergunningverlening voor duurzame energie-initiatieven en het stimuleren van kennisdeling, participatie en samenwerking. Daarbij ondersteunen we op inhoud en proces en nemen we waar nodig regie om samenhang te borgen en we bewaken de solidariteit.

De definitieve RES bevat de (soms ingrijpende) regionale keuzes die gemaakt moeten worden om te voldoen aan de klimaatdoelstellingen van het akkoord van Parijs. Daarbij is een groot aantal partijen betrokken.

De concept-RES, die nu voorligt, is bedoeld om betrokkenen in de gelegenheid te stellen om tijdig hierop hun reactie kunnen geven. Zodoende kunnen alle relevante inzichten worden verwerkt in een definitieve RES.

1. Wensen en bedenkingen

De wensen en bedenkingen van PS vormen input voor GS. Deze input zal door GS aangevuld worden met hun eigen input. Dit wordt ingebracht in het regionale proces om te komen tot een RES 1.0. De wensen en bedenkingen zijn in dit geval dus een instrument om tussentijds de gedachten van PS op te halen om zodoende de kans op een gedragen eindproduct te vergroten. Mogelijk zullen niet alle wensen en/of bedenkingen van PS ook in dit eindproduct opgenomen worden. De definitieve RES is immers een product waarin allerlei belangen en visies samenkomen van diverse gemeenten, waterschappen en provincie. De raden van de gemeenten in de regio, de algemeen besturen van de waterschappen en PS besluiten op een later moment over de vaststelling van de RES 1.0. Zij kunnen op dat moment beoordelen of voldoende recht is gedaan aan hun wensen en bedenkingen en of het eindresultaat voor hen acceptabel is.

Varianten wensen en bedenkingen

1a. Amendementen

Gedeputeerde Staten stelt aan PS voor om kennis te nemen van het concept-RES van de regio ... en hier geen wensen op of bedenkingen bij te hebben.

Indien PS wel een bedenking willen inbrengen, formuleren zij deze in de vorm van een amendement dat in stemming wordt gebracht.

Het voorstel voor PS is dan:

- Kennis te nemen van het voorstel van [datum] van GS.
- PS heeft geen wensen of bedenkingen over de concept-RES van de regio...

Het amendement is dan om "geen wensen of bedenkingen" te wijzigen in "PS (etc.) besluit de navolgende wens of bedenking te uiten: ...[x]...".

Voordelen:

- Democratische legitimatie: over een amendement zal besluitvorming bij meerderheid van stemmen in PS plaatshebben.
- Waarborging monitoring: een amendement komt op de formele afhandelingslijstjes terecht ter afdoening, dus op die manier is de monitoring ook gewaarborgd.
- Een amendement met een wens of bedenking kan door GS bij de stukken van de RES worden gevoegd zonder dat daarmee de concept-RES in formele zin wijzigt. Daardoor blijft het overzicht over alle opmerkingen van alle bestuursorganen beter behouden.
- Efficiëntie: voorgestelde amendementen waar geen meerderheid voor is, blijven (mogelijk) buiten beschouwing.

Nadelen:

- Het uitgangspunt dat er 'geen wensen of bedenkingen' ingediend worden, kan als dwingend worden ervaren. Uiteraard kan het juist zeer wenselijk zijn dat er wensen en bedenkingen worden ingediend. Dit moet goed worden uitgelegd in het voorstel.
- Valse verwachtingen ten aanzien van de daadwerkelijke verwerking in de uiteindelijke RES: het indienen van de wensen en bedenkingen door PS garandeert niet dat deze ook breed worden gedragen in de gehele regio en overgenomen kunnen worden.
- Er kunnen wensen en bedenkingen worden ingediend die niet zien op de (tekst van) de RES (buiten de scope), die te gedetailleerd zijn of die bijvoorbeeld zien op de rol van een ander openbaar lichaam.
- Bij een amendement dat geen meerderheid behaalt: minderheid is 'niet gehoord' (tenzij GS ook die amendementen meeneemt in het verdere proces als input).

1b. Moties

Een motie is een oproep aan GS om bepaalde wensen en bedenkingen in te passen in de definitieve RES. GS moet daarover terug-rapporteren aan PS. Een motie vertoont grote overeenkomsten met een amendement met dien verstande dat een motie "het college oproept om" terwijl het onderliggende besluit in stand blijft terwijl een amendement het onderliggende besluit wijzigt.

Het voorstel is dan:

1. Kennis te nemen van het voorstel van [datum] van GS.
2. Te verklaren dat - overeenkomstig het bepaalde in artikel 167 lid 4 van de Provinciewet - in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen over te brengen aan GS over de concept-RES van de regio...

Een motie zou dan zijn "PS roept GS op in het vervolgproces aandacht te vragen voor (etc.) en draagt GS op dit in te brengen in het vervolg van het proces richting de definitieve RES.

Voordelen:

- Het indienen van een motie is een bekende procedure, het is vastgelegd in bestaande werkwijzen en goed te monitoren.
- Efficiënt: voorgestelde moties waar geen meerderheid voor is, blijven (mogelijk) buiten beschouwing.
- Moties kunnen een bredere strekking hebben dan amendementen, bijvoorbeeld over de wijze waarop de raad over de RES tussentijds geïnformeerd wil worden.

Nadelen:

- Bij een motie die geen meerderheid behaalt: minderheid is 'niet gehoord' (tenzij GS ook die moties meeneemt in het verdere proces als input).
- Mogelijk onnauwkeurig gebruik van de motie: er kunnen moties worden aangenomen naar aanleiding van de beraadslagingen die niet zien op de wensen en bedenkingen t.a.v. de concept-RES of verder gaan dan de bevoegdheden van de provincie en daarmee ook een verstrekkender effect kunnen hebben op de positie van de provincie in het regionale proces of t.a.v. bestaand beleid.

1c. Verslag

Variant 1c betreft wensen en bedenkingen die besproken zijn de vergadering van PS.

Het voorstel is dan:

1. Kennis te nemen van het voorstel van [datum] van GS.
2. Te verklaren dat PS – vergelijkbaar met het bepaalde in artikel 167 lid 4 van de Provinciewet - in de gelegenheid is gesteld hun wensen en bedenkingen over te brengen aan GS over de concept-RES van de regio...
3. Het verslag van dit agendapunt van de PS-vergadering van [datum] ter beschikking te stellen aan GS als input voor het opstellen van de definitieve RES.

Voordelen:

- PS wordt minder 'gedwongen' om op voorhand een keuze in te nemen over de RES. De definitieve RES is immers nog niet klaar. PS hoeft geen oordeel te vormen over iets wat nog niet klaar/definitief is.
- Minderheidsopvattingen worden in het verslag meegenomen en worden mogelijk überhaupt niet als zodanig geëxpliciteerd.

Nadelen

- De uitkomsten zijn heel moeilijk (of niet) te interpreteren omdat niet duidelijk is of de meerderheid van PS de geopperde wens of bedenking steunt.
- PS wordt minder 'gedwongen' om op voorhand standpunten in te nemen (of: aan concrete oordeelsvorming te doen) over de concept-RES, waardoor het risico ontstaat dat dit pas gebeurt als de definitieve RES 1.0 klaar is. En dan is het veel moeilijker om nog tegemoet te komen aan in de volksvertegenwoordiging levende wensen/bedenkingen, dan in de conceptfase.
- In het verlengde van het eerstgenoemde nadeel: GS zal, op basis van het verslag van de beraadslagingen van PS, hun input moeten vormgeven voor het regionale proces. Dit is mogelijk lastig bij een veelheid aan opvattingen in het verslag, waarvan niet volstrekt duidelijk is hoe daar door (een meerderheid van) PS tegenaan wordt gekeken.

Bijlage 4

In deze bijlage staat een format om te gebruiken bij de wensen en bedenkingen-procedure. Er zijn verschillende varianten van zo'n procedure mogelijk (amendementen, moties en verslag). Door eenzelfde format te gebruiken zijn de resultaten door verschillende betrokkenen beter te vergelijken.

Format wensen en bedenkingen PS

De onderstaande format moet per wens/bedenking worden ingevuld. Bij het voorstel wordt de onderstaande format gevoegd worden zodat de verwerking hiervan gestroomlijnd kan gebeuren.

Datum PS-vergadering	
Kernachtige formulering van de wens of de bedenking (max. 30 woorden, 2 á 3 zinnen)	
Toelichting (max. 100 woorden, 8 á 10 zinnen)	
Amendement, motie of verslag vergadering	
Aangenomen ja/nee (uitsluitend voor moties & amendementen)	

De wens of bedenking van PS wordt besproken in een GS-vergadering en voorzien van een reactie namens GS. Deze reactie wordt toegevoegd aan de wens/bedenking van PS. Alle formulieren met de wensen en/of bedenkingen van PS worden (inclusief de reactie van GS) vervolgens ter beschikking gesteld aan de regio ... als input voor de definitieve RES.

Reactie GS op wens of bedenkingen van PS

Datum collegevergadering d.d.

Reactie van GS op wens of bedenking van PS (max. 100 woorden, 8 á 10 zinnen)

Datum collegevergadering d.d.	
Reactie van GS op wens of bedenking van PS (max. 100 woorden, 8 á 10 zinnen)	

Nationaal Programma Regionale Energiestrategie en Democratie in Actie

Deze brochure is een gezamenlijk product van het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie en Democratie in Actie.

Democratie in Actie is een samenwerkingsprogramma van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de beroeps- en belangenverenigingen van raadsleden, griffiers, wethouders, gemeentesecretarissen en burgemeesters. Het programma richt zich op het versterken en vernieuwen van de lokale democratie, primair voor gemeenten en waar mogelijk ook voor provincies en waterschappen. Het versterken is noodzakelijk omdat op lokaal niveau veel onderwerpen spelen van groot maatschappelijk belang die direct ingrijpen op het dagelijks leven van inwoners. Het programma ondersteunt gemeenten door verschillende instrumenten en activiteiten aan te bieden en kennis en ervaringen uit de praktijk te delen. Het programma Democratie in Actie is uw partner voor het versterken en vernieuwen van de lokale democratie. Nieuwsgierig? Kijk dan eens op www.lokale-democratie.nl.

Nationaal Programma

Nationaal Programma Regionale Energie Strategie

De website regionale-energiestrategie bevat veel informatie die ook voor volksvertegenwoordigers interessant is. Er is ook een speciale webpagina voor volksvertegenwoordigers:

<https://www.regionale-energiestrategie.nl/bibliotheek/participatie+volksvertegenwoordigers/volksvertegenwoordigers+res/default.aspx>

Aan de raadsleden
van de gemeenten in de Metropoolregio
Eindhoven

Bezoekadres
Raiffeisenstraat 18
5611 CH Eindhoven
Postadres
Postbus 985
5600 AZ EINDHOVEN

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk	datum
		100149-1645\RKR\WGE	1 oktober 2020

Onderwerp Raadsinformatiebrief: van concept RES naar RES 1.0	e-mailadres energie@metropoolregioeindhoven.nl
---	--

Geachte gemeenteraadsleden,

Sinds februari 2019 werken de 21 regiogemeenten, twee waterschappen en de provincie samen met stakeholders en netbeheerder Enexis aan de regionale energiestrategie (RES) voor de Metropoolregio Eindhoven. De concept-RES is het tweede kwartaal van dit jaar afgerond en via uw college ter consultatie aan u voorgelegd. In de zomermaanden heeft u zich gebogen over de inhoud van de concept-RES om uw standpunten en suggesties aan de colleges mee te geven.

Opbrengst consultatie concept-RES

De Stuurgroep RES is blij met de constructieve feedback en de aanbevelingen op de concept-RES. Een kleine greep uit de reacties vanuit gemeenteraden:

- Velen benadrukken de meerwaarde van het maximaal besparen van energie;
- In een enkel geval vraagt men zich af waarom de RES zich beperkt tot zon- en windenergie;
- Een regionaal energiebespaarplan wordt gemist en men onderschrijft het belang van communicatie;
- Het is de aanbeveling om rekening te houden met lokale energie-initiatieven en de juiste verwachtingen te wekken richting inwoners ten aanzien van participatie naar RES 1.0.

In bijlagen 1, 2 en 3 bij deze brief vindt u een overzicht van alle reacties die door provincie, waterschappen, gemeenteraden, stakeholders en inwoners aan de Metropoolregio Eindhoven zijn gericht. Achter elke reactie is een antwoord vanuit de RES-werkgroepen opgenomen. Stakeholders en inwoners hebben inmiddels een schriftelijke reactie ontvangen. Alle feedback en aanbevelingen nemen we mee in de overwegingen die we met elkaar maken voor de RES 1.0, die op 1 juli 2021 bij het Rijk moet zijn ingediend. Het overzicht van alle reacties op de concept-RES is meegezonden met de concept-RES naar het Rijk. In een aparte bijlage (bijlage 4), die ook is meegestuurd met de concept-RES naar het Rijk, is de hoofdlijn opgenomen van de reacties vanuit overheden en de antwoorden daarop vanuit de RES-werkgroepen.

De RES 1.0: besparing, grootschalige opwek en warmte

Wij doorlopen als regio ons RES-proces op de manier en de snelheid die nodig zijn om zorgvuldig tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen. Hieronder geven wij kort weer wat in de RES 1.0 wordt opgenomen.

Besparing

We willen komen tot een overzicht van kansrijke aanpakken om energiebesparing te stimuleren. We constateren dat er geen 'one size-fits-all' oplossingen bestaan. In energiebesparingsplannen per doelgroep wordt daarom in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) mogelijk is en welke het beste aansluit bij het DNA van de gemeente, wijk of buurt en dus het grootste effect heeft. Momenteel voeren we hiertoe het gesprek met de verschillende stakeholders. Met de RES zetten we in op het daadwerkelijk in beweging krijgen van inwoners, instellingen, bedrijven en gemeenten om maximaal op energieverbruik te besparen en CO₂-uitstoot te verminderen. We brengen de gemeenten bij elkaar, die daarin kunnen en willen samenwerken.

Grootschalige opwek

Om tot keuzes te komen voor de opwek van duurzame elektriciteit, met aandacht voor de ruimtelijke opgaven en inpasbaarheid, staat zorgvuldigheid voorop. Daarom wordt een PlanMER-procedure gevolgd. In de PlanMER worden alternatieve invullingen van zoekgebieden benoemd en beoordeeld en er zijn vaste momenten voor inspraak. Er wordt hierin niet alleen gekeken naar milieu-effecten maar ook naar de in de concept-RES genoemde bredere thema's: een vitale agrarische economie, een veerkrachtig natuurlijk systeem, een duurzame en innovatieve economie en een veerkrachtig watersysteem en klimaatadaptatie. De netbeheerder doet verder onderzoek naar de haalbaarheid van netuitbreiding in de zoekgebieden.

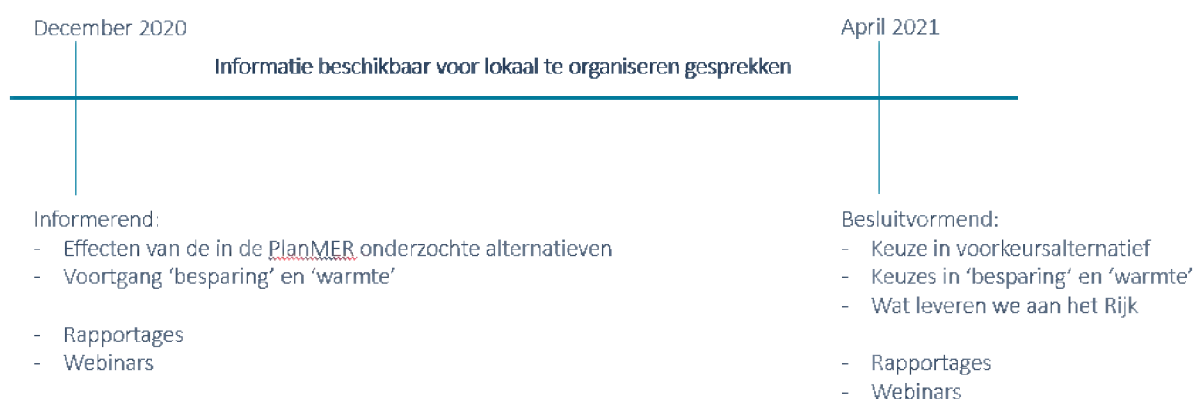
De PlanMER kent een formele procedure voor onderzoek en participatie. Hiermee ontstaat spanning met de planning van het Rijk voor de RES 1.0. De termijn voor de indiening van zienswijzen voor de PlanMER eindigt volgens planning half april 2021 en ook het oordeel van de Commissie MER over de in onze regio doorlopen procedure en onderzoek volgt rond die tijd. Dat is ook het moment dat de RES 1.0 aan gemeenteraden moet worden aangeboden. We spannen ons maximaal in om de planning te halen. Gemeenteraden worden in december 2020 al geïnformeerd over de inhoud van de PlanMER, zodat de periode erna optimaal door gemeenten kan worden benut om zich voor te bereiden op bespreking in de gemeenteraden in april 2021. Zodra we verder zijn in het proces en er meer van de inhoud van de PlanMER bekend is, bepalen we wat we precies kunnen en willen aanleveren bij het Rijk.

Warmte

Binnen het thema warmte werken we toe naar:

- Een overzicht van kansrijke koppelingen tussen gemeente-overstijgende warmtebronnen en lokale vraag naar warmte. Hierbij rekening houdend met de lokale praktijk.
- Een kader om de kansrijkheid van deze koppelingen te beoordelen.
- Scenario's voor de toepassing van warmtebronnen die het maken van regionale en lokale keuzes ondersteunen.

In de figuur hieronder is de tijdlijn tot juli 2021 schematisch weergegeven met daarin de twee belangrijkste momenten waarop we herijken waar we in ons totale RES-proces staan. Een gemeente kan daarbinnen haar eigen lokale bestuurlijke afstemming vormgeven ter voorbereiding op de besluitvorming over de RES 1.0 in april 2021.

N.B.:

Om het RES-proces te verduidelijken en inzicht te geven in de mogelijke varianten van besluitvorming voor de RES, heeft Nationaal Programma RES een brochure uitgebracht voor gemeenteraden. Deze brochure is voor u ter informatie als bijlage opgenomen bij deze brief.

Nieuwe website

Op 28 september is de nieuwe website www.energieregionre.nl gelanceerd. Op deze site is alle informatie over de RES MRE overzichtelijk bij elkaar gebracht. Lees hier meer over de concept-RES, het proces en de manieren waarop iedereen wordt betrokken.

Bijeenkomsten

Op de nieuwe website vindt u onder Agenda het programma met alle regionale bijeenkomsten die in het kader van de RES worden georganiseerd.

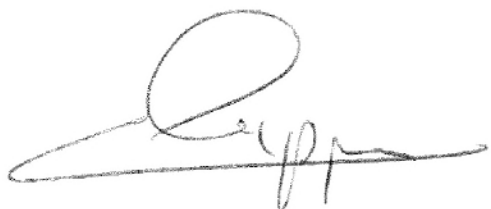
Om raadsleden regelmatig te informeren en stil te staan bij hun vragen, volgen tot en met het voorjaar van 2021 een aantal Vragenuurtjes. Het eerste vragenuurtje voor raadsleden is gepland op 14 oktober 2020. Hier wordt ook toelichting gegeven op de PlanMER en een eerste rapportage daarvoor, die nu ter inzage ligt voor inspraak uit de omgeving en via de website van de provincie is te raadplegen. Daarnaast is er een regionale Najaarsbijeenkomst gepland voor raadsleden, stakeholders en inwoners.

Bekijk [hier](#) het complete overzicht van de agenda. Voor elke bijeenkomst volgt een officiële uitnodiging met specifieke tijden, de programmering en eventueel de locatie. Gezien de huidige coronamaatregelen worden alle bijeenkomsten online gehouden, tenzij anders vermeld.

Ik hoop u voor nu voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben, kunt u contact opnemen met energie@metropoolregioeindhoven.nl. Graag tot de 14^e oktober.

Met vriendelijke groet,

Frans Kuppens,
voorzitter Stuurgroep RES Metropoolregio Eindhoven.

Bijlagen:

1. Overzicht van alle reacties van overheden op de concept-RES met antwoorden
2. Overzicht van alle reacties van regionale stakeholders op de concept-RES met antwoorden
3. Overzicht van alle reacties van lokale stakeholders en inwoners op de concept-RES met antwoorden
4. Hoofddij van reacties vanuit overheden met antwoorden
5. Brochure van Nationaal Programma RES over besluitvorming voor de RES